MØTEINNKALLING

Ås kontrollutvalg

Møtetid: **14.06.2016 kl. 18:00**
Møtested: **Lille sal i Kulturhuset**

Møtet er åpent for publikum i alle saker med mindre saken er unntatt offentlighet.
Møtedokumenter er publisert på www.follofiks.no.

Saksliste

Saker til behandling

18/16	Rapport om skoleutbyggingen i Ås	
19/16	Overordnet analyse for forvaltningsrevisjon	
20/16	Rådmannens oppfølging av rapporten om vedlikehold av kommunale bygg.	
21/16	Rådmannens oppfølging av rapporten om hjemmetjenester	
22/16	Rapport 1. tertial 2016	
23/16	Revisjonens rapport pr. 30.04.16	
24/16	Nummerert brev nr. 8 fra revisjonen og kommunens svar	13
25/16	Sammenslåing av Follo distriktsrevisjon IKS med Østfold kommunerevisjon IKS	
26/16	Orienteringssaker	15
	Eventuelt	

Eventuelle forfall eller inhabilitet meldes til sekretæren. Varamedlemmer møter etter særskilt innkalling. Janna Bitnes Hagen har meldt forfall og Hanne Marit Gran innkalles som vara.

Ås, 02.06.2016

Håkon L. Henriksen/s./
leder

Jan T. Løkken/s./
sekretær

Follo Interkommunale kontrollutvalgssekretariat
Postadresse: Postboks 195, 1431 Ås
Besøksadresse: Rådhusplassen 29
64 96 20 58 (m): 95 93 96 56
FIKS@follofiks.no
www.follofiks.no

Ås KU-18/16
Rapport om skoleutbyggingen i Ås

Saksbehandler:	Jan T. Løkken	Saksnr.:	16/00164-1
Behandlingsrekkefølge			**Møtedato**
1 Ås kontrollutvalg		18/16	14.06.2016

Sekretariatets innstilling:

Saken oversendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

Kommunestyret merker seg at revisjonen i rapporten om skoleutbyggingen ber kommunen vurdere følgende tiltak:

a. Skolebehovsanalyse bør oppdateres om lag annethvert år, som grunnlag for handlingsprogrammet.
b. Kommunen bør satse på fremtidsrettete skolebygg med rasjonell størrelse (fire paralleller), fleksibel arkitektur og robuste løsninger. 50 års levetid for skolebygg bør være et mål.
c. Revidering av *Ås kommunes reglementer*, som er startet, bør avklare rolledelingen mellom hovedutvalg for teknikk og miljø, plan- og byggekomite, formannskap og kommunestyre med sikte på å forenkle saksgangen i reguleringssaker og kommunale byggeprosjekter.
d. Rolledeling mellom politisk og administrativt nivå bør avklares i reglementet. Noe mer av byggeprosjektene bør trolig delegeres til administrasjonen.
e. Byggebransjens standard fasebegreper bør benyttes i kommunens dokumenter.
f. Betegnelser i kommunens organisasjonskart – etater, resultatenheter (enheter) og avdelinger – bør benyttes konsekvent.
g. Skolene bør unngå underrapportering av HMS-avvik; flere avviksmeldinger bør skrives.

Kommunestyret støtter revisjonens forslag og ber rådmannen følge opp revisjonens tiltak og melde tilbake til kontrollutvalget om oppfølgingen innen ett år.

Avgjørelsesmyndighet:
Kommunestyret

Vedlegg:
FDRÅsSkoleutbyggingRevisjonsrapport2016.pdf

SAKSUTREDNING:

Forvaltningsrevisjonsrapporten om skoleutbyggingen som nå foreligger, er i tråd med kontrollutvalgets bestilling, jf. vedtak i sak 5/16 den 9. februar d.å.

Viktige funn i rapporten:

- Tre nye skoler bygges de fire neste årene.
- Byggingen ligger tre år på etterskudd, men provisoriske lokaler benyttes i en overgangsperiode.

- Noen ansatte er frustrerte over politisk detaljorientering.
- Byggeprosjektene forberedes grundig og elvers og læreres sikkerhet ivaretas i byggeperioder.
- Både de bestående og de nye skolene gir et godt grunnlag for læring. Lie uteareal er et svakt punkt ved noen av skolene.
- Kommunen legger stor vekt på brukermedvirkning ved prosjekteringen av nye skolebygg.
- De nye skolene vil gjøre det attraktivt å arbeide som lærer i kommunen.
- Elevenes trivsel er på nivå med landsgjennomsnittet
- Nasjonale prøver og avgangskarakterene viser at elevene skårer på linje med landsgjennomsnittet.

Rådmannen skriver i sin høringsuttalelse at hun har ingen ytterligere kommentarer til rapporten og mener den er et godt dokument til bruk i videre arbeid.

Ås, 27.05.2016

Jan T. Løkken/s./
sekretær

Vedlegg: Follo distriktsrevisjons forvaltningsrevisjonsrapport av 20.5.16 om skoleutbygging i Ås.

FOLLO DISTRIKTSREVISJON IKS Org.nr. 914 022 134 MVA

DELTAKERKOMMUNER: ENEBAKK – NESODDEN – SKI – ÅS

SKOLEUTBYGGING

Forvaltningsrevisjonsrapport for Ås kommune

Solberg skole. Foto: Tone Vik, Ås kommune.

Ski, 20.5.2016

Parkaksen 6, Postboks 3010, 1402 Ski, tlf. 6487 8760, www.follodr.no, revisjonen@follodr.no

INNHOLD

1 INNLEDNING ... 3

1.1 BAKGRUNN ... 3
1.2 SAMMENDRAG ... 3
1.3 KONKLUSJONER ... 3
1.4 ANBEFALINGER ... 4

2 PROSJEKTBESKRIVELSE ... 5

2.1 BESTILLING – FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER ... 5
2.2 REVISORS PRESISERING ... 5
2.3 INFORMASJON OM REVIDERT ENHET – ORGANISERING ... 5
2.4 METODE ... 7

3 GRUNNSKOLEKAPASITET ... 10

3.1 REVISJONSKRITERIER ... 10
3.2 FAKTA ... 10
3.3 VURDERING ... 18

4 HMS I BYGGEPERIODER ... 20

4.1 REVISJONSKRITERIER ... 20
4.2 FAKTA ... 20
4.3 VURDERING ... 22

5 FYSISKE RAMMER FOR UNDERVISNING ... 23

5.1 REVISJONSKRITERIER ... 23
5.2 FAKTA ... 24
5.3 VURDERING ... 31

6 FYSISKE RAMMER FOR LÆRERNES TRIVSEL ... 32

6.1 REVISJONSKRITERIER ... 32
6.2 FAKTA ... 32
6.3 VURDERING ... 33

7 ELEVENES TRIVSEL OG SKOLERESULTATER ... 34

7.1 REVISJONSKRITERIER ... 34
7.2 FAKTA ... 34
7.3 VURDERING ... 40

8 LITTERATUR ... 41

VEDLEGG 1: RÅDMANNENS UTTALELSE TIL RAPPORTEN ... 42

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

Forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave for kommunene etter *Lov om kommuner og fylkeskommuner* av 25.9.1992 med endringer av 12.12.2003 (kommuneloven). Formålet med forvaltningsrevisjon er nedfelt i kommunelovens § 77 nr. 4: "Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematisk vurdering av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon)."

Ås kommunes kontrollutvalg vedtok i møte 15.12.2015 forvaltningsrevisjon 2016, herunder prosjektet *Skoleutbygging*. Problemstillingene ble vedtatt endelig i møte 9.2.2016 (sak 5/16).

1.2 Sammendrag

I denne forvaltningsrevisjonen har vi undersøkt Ås kommunes skoleutbygging, herunder grunnskolekapasitet, HMS i byggeperioden, fysiske rammer for undervisningen og fysiske rammer for lærernes trivsel. I tillegg ser vi på elevenes trivsel og skoleresultater.

1.3 Konklusjoner

Follo distriktsrevisjon IKS konkluderer slik på problemstillingene:

1.3.1 Grunnskolekapasitet

Ås kommune har en hensiktsmessig skolestruktur, og skolebyggene har høy kapasitetsutnyttelse. Kommunen skal bygge tre nye skoler for til sammen 1 milliard kr de neste fire årene. Kommunestyret har vedtatt byggestart ved Solberg skole i 2016, Rustad skole i 2017 og Åsgård skole i 2019. Bygging av de nye skolene ligger om lag tre år på etterskudd utfra når kapasitet sprenges av elevtall.

Store skoleinvesteringer som former lokalsamfunnet, trenger grundig utredning og demokratisk behandling. Noen ansatte gir imidlertid uttrykk for frustrasjon over politisk detaljorientering og at det tar lang tid å fatte vedtak. Kommunen har nedsatt en reglementsgruppe som vil gjennomgå organisering og rolledeling mellom politisk og administrativt nivå.

1.3.2 HMS i byggeperioden

Fremlagte dokumenter fra kommunen og eksterne konsulenter vitner om grundig forberedelse og gjennomføring av byggeprosjekter. Brukerne som revisor har telefonintervjuet, bekrefter at elevers og læreres sikkerhet ivaretas i byggeperioder.

1.3.3 Fysiske rammer for undervisning

Ås kommunes grunnskolesektor står foran store fremskritt med tre nye, moderne skoler som kommer på plass innen 2021. Et svakt punkt ved noen av de nye skolene blir lite uteareal per elev, som følge av mangel på tomteareal. Også de seks bestående skolebyggene gir godt grunnlag for opplæring i tråd med opplæringsloven. Kommunen har tjenlige grunnskoler.

Forsinkelsen i skoleutbyggingen er en belastning for brukerne, men kommunen tar i bruk provisoriske skolelokaler i en overgangsperiode (ved Rustad og Åsgård). Opplegget synes forsvarlig.

Ås kommune har et omfattende system for brukermedvirkning i prosjekteringen av nye skolebygg. En stilling som rådgiver barnehage-/skoleutbygging ble opprettet i 2014, for å styrke brukerperspektivet i de mange skolebyggeprosjektene. Brukerne gir positive tilbakemeldinger om nye skolebyggs utforming, men utearealets størrelse er en utfordring. Når Åsgård skole kommer i forprosjektfase, vil bred brukermedvirkning igangsettes også her.

1.3.4 Fysiske rammer for lærernes trivsel

Ås kommunes omfattende brukermedvirkning i skolebyggeprosjekter har også til hensikt å tilrettelegge det fysiske arbeidsmiljøet for høy trivsel blant lærerne og god rekruttering. Revisor har mottatt mange positive tilbakemeldinger fra ansatte om nye skolebyggs utforming. Om fem år har Ås kommune tre nye, moderne barneskoler, noe som vil gjøre det attraktivt å arbeide som lærer i kommunen. Også skolene som består, har et godt fysisk arbeidsmiljø.

1.3.5 Elevenes trivsel og skoleresultater

Årlige elevundersøkelser og Ungdata-undersøkelser viser at Ås-elevenes trivsel har økt de senere år og er på nivå med landsgjennomsnittet. Enkelte trinn på noen skoler har utfordringer. Ansatte og foreldrerepresentanter som revisor har intervjuet, bekrefter at Ås-elevene trives i det store og hele.

Ås-elevene skårer i nasjonale prøver (engelsk, lesing og regning på 5. og 8. trinn) på nivå med landsgjennomsnittet, men litt under fylkesgjennomsnittet. Eksamenskarakterer på ungdomstrinnet viser samme bilde. Karakterene på avgangsvitnemål fra ungdomsskole viser at Ås-elevene, i alle fag samlet sett, skårer på nivå med fylket og landet. Ansatte og foreldrerepresentanter som revisor har intervjuet, bekrefter at skolene har fokus på faglige resultater.

1.4 Anbefalinger

Follo distriktsrevisjon IKS anbefaler Ås kommune å vurdere følgende tiltak:

a. Skolebehovsanalyse bør oppdateres om lag annethvert år, som grunnlag for handlingsprogrammet.
b. Kommunen bør satse på fremtidsrettete skolebygg med rasjonell størrelse (fire paralleller), fleksibel arkitektur og robuste løsninger. 50 års levetid for skolebygg bør være et mål.
c. Revidering av *Ås kommunes reglementer*, som er startet, bør avklare rolledelingen mellom hovedutvalg for teknikk og miljø, plan- og byggekomite, formannskap og kommunestyre med sikte på å forenkle saksgangen i reguleringssaker og kommunale byggeprosjekter.
d. Rolledeling mellom politisk og administrativt nivå bør avklares i reglementet. Noe mer av byggeprosjektene bør trolig delegeres til administrasjonen.
e. Byggebransjens standard fasebegreper bør benyttes i kommunens dokumenter.
f. Betegnelser i kommunens organisasjonskart – etater, resultatenheter (enheter) og avdelinger – bør benyttes konsekvent.
g. Skolene bør unngå underrapportering av HMS-avvik; flere avviksmeldinger bør skrives.

Steinar Neby (sign.)
revisjonssjef

Didrik Hjort (sign.)
avdelingsleder forvaltningsrevisjon

2 PROSJEKTBESKRIVELSE

2.1 Bestilling – formål og problemstillinger

Kontrollutvalget vedtok følgende *formål* med prosjektet: "Hvordan etterlever Ås-skolen kravene i opplæringsloven om 'tenlege grunnskolar'?"

Kontrollutvalget vedtok (møte 9.2.2016) følgende *problemstillinger*:

1. "Bygges skolene ut i takt med elevtilgangen, og gir skolestruktur/bygningsmasse høy kapasitetsutnyttelse?
2. Er elever og læreres sikkerhet ivaretatt i byggeperioder?
3. Hvordan gir skolebygninger og utstyr grunnlag for en opplæring i tråd med opplæringsloven?
4. Påvirkes lærernes trivsel og rekruttering av de fysiske rammene for opplæringen?
5. Trives elevene, og hvordan er elevprestasjonene?"

2.2 Revisors presisering

Prosjektets formål refererer til et uttrykk i opplæringslovens § 9-5 Skoleanlegga: "Kommunen skal sørgje for tenlege grunnskolar. Til vanleg bør det ikkje skipast grunnskolar med meir enn 450 elevar." Paragrafen utdypes i kapittel 5.1 nedenfor.

Revisor presiserer følgende til de fem problemstillingene:

1. *Grunnkolekapasitet*: Ås kommunes befolkningsprognose legges til grunn.
2. *HMS i byggeperioder*: Siste skoleutbygging i Ås – Nordbytun ungdomsskole – sto ferdig i 2010. Revisor vil primært se på planlagte HMS-tiltak i kommende skoleutbygging.
3. *Fysiske rammer for undervisning*: Ved siden av skolebygninger og utstyr antar revisor at uteområde er relevant for problemstillingen.[1] Brukermedvirkning i skolebyggeprosjekter drøftes under denne problemstillingen, selv om det også berører problemstilling nr. 4.
4. *Fysiske rammer for lærernes trivsel*: Ås kommune gjennomfører medarbeiderundersøkelse (KS' 10-Faktor) av alle ansatte hvert år. Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i april 2016. Undersøkelsen sier lite om lærernes tilfredshet med skolebygg. Kommunens medarbeiderundersøkelse er ikke gjennomgått; revisor har gjennomført en egen brukerundersøkelse.
5. *Elevenes trivsel og skoleresultater*: Denne problemstillingen er ikke knyttet til skoleutbygging.

2.3 Informasjon om revidert enhet – organisering

Ås har 18 992 innbyggere (1.1.2016). Bakgrunnen for forvaltningsrevisjonsprosjektet er Ås' høye befolkningsvekst: 2,3 % i 2013, 3,0 % i 2014 (3. plass i kommune-Norge) og 2,6 % i 2015 (landsgjennomsnitt 0,9 %).

[1] Skillet mellom *bygg* og *bygning* i norsk språk er uklart. *Bokmålsordboka* gir to ordforklaringer på *bygg*: "1 bygning under oppføring, eller som nettopp er ferdigbygd, f.eks. boligbygg, råbygg, nybygg; 2 større bygning, f.eks. industribygg, lagerbygg, regjeringsbygg". Denne rapport holder seg til betydning nr. 2, som samsvarer med Ås kommunes eiendomssjefs terminologi: en stor, sammensatt bygning = bygg.

Ås kommune hadde driftsinntekter på nesten 1,3 mrd. kr i årsregnskap 2015. Investeringer i anleggsmidler utgjorde 132 mill. kr. Kommunens personell utfører til sammen ca. 1060 årsverk. Kommunens administrasjon består av sentraladministrasjon og tre etater med tilsammen 37 resultatenheter:

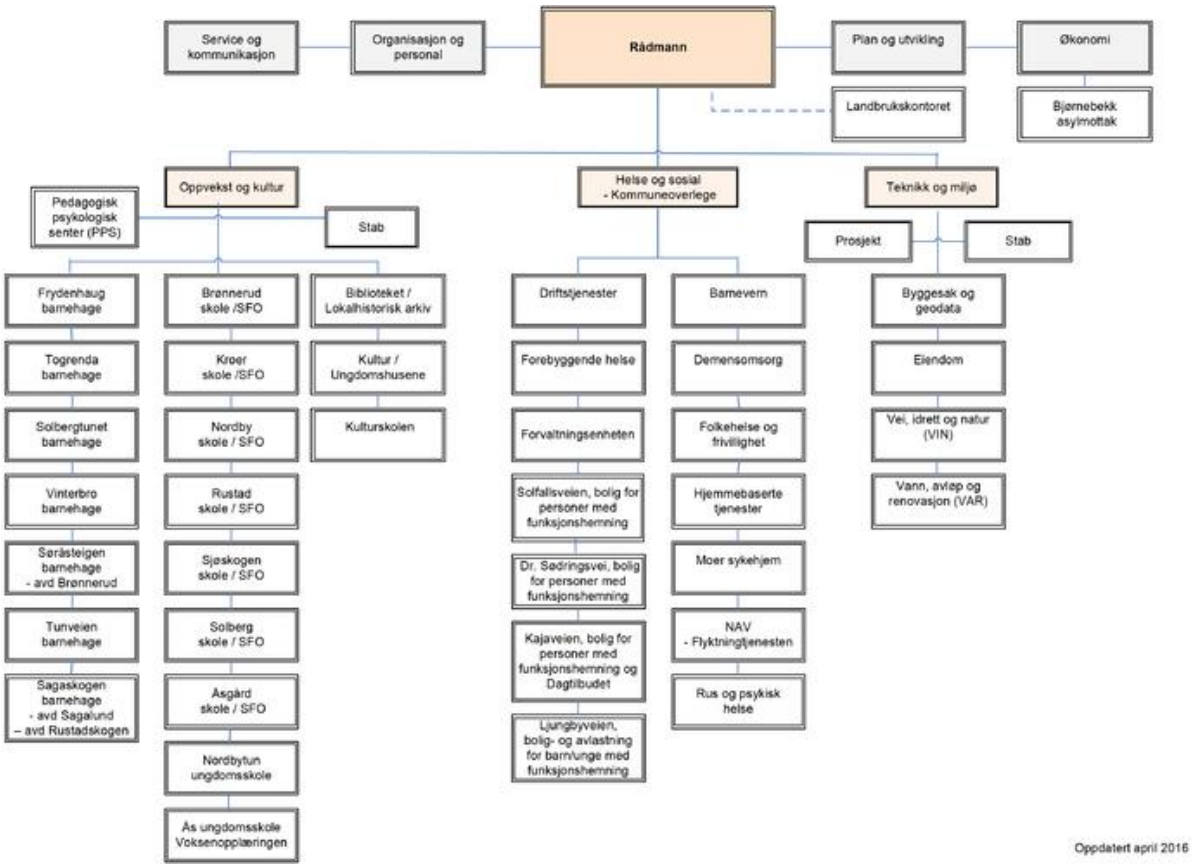

Kilde: as.kommune.no

I rådmannens ledergruppe sitter åtte personer: rådmannen, tre etatssjefer, økonomisjef, organisasjons- og personalsjef, service- og kommunikasjonssjef og plan- og utviklingssjef.

Oppvekst- og kulturetaten ledes av etatsjef oppvekst og kultur Ellen Benestad. Etaten omfatter 20 resultatenheter, herunder ni grunnskoler:

- *Syv barneskoler*: Brønnerud, Kroer, Nordby, Rustad, Sjøskogen, Solberg og Åsgård skoler.
- *To ungdomsskoler*: Nordbytun og Ås ungdomsskoler.

De kommunale grunnskolene har tilsammen 2 322 elever (2015/16). Ås kommune har i tillegg ni elever på Follo barne- og ungdomsskole, som er en interkommunal skole med Ski som vertskommune. Steinerskolen i Ås (privat) har 85 elever (1.–10. trinn).

De ni kommunale grunnskolene har et undervisningspersonale på til sammen 172 årsverk (154 lærerårsverk og 18 assistentårsverk). Oppvekst- og kulturetaten rapporterer til hovedutvalg for oppvekst og kultur.

Teknikk- og miljøetaten ledes av etatsjef teknikk og miljø Nils Erik Pedersen og omfatter fire resultatenheter. Resultatenhet eiendom ledes av eiendomssjef (enhetsleder eiendom) Roy Sypriansen.[2] Resultatenhet eiendom omfatter 74 årsverk fordelt på avdelingene renhold, drift, vedlikehold og bolig. Også avdeling prosjekt har til nå ligget under resultatenhet eiendom. En omorganisering (vedtatt 6.4.2016) flytter prosjekt til en stabsfunksjon under etatsjef teknikk og miljø (som vist i organisasjonskartet på forrige side). Tre prosjektlederstillinger er opprettet; etatsjef teknikk og miljø er i gang med å rekruttere personer. Organisasjonsendringen, som iverksettes 1.8.2016, innebærer at utvikling (U) legges til stabsfunksjon prosjekt. Resultatenhet eiendom har ansvar for forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av Ås kommunes 133 000 m^2 eiendomsmasse (inkludert 6000 m^2 leide lokaler), herunder 50 000 m^2 skoler.

Plan og utvikling er en enhet i rådmannens stab som ledes av plan- og utviklingssjef Ellen Grepperud. Plan og utvikling, som har seks årsverk, har ansvar for kommuneplan og reguleringsplaner, samt strategisk planlegging innen næringsutvikling og miljø.

2.4 Metode

2.4.1 Metode generelt

Med hjemmel i kommunelovens § 77 nr. 4 foreligger *Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv* (2004), som i § 7 pålegger at forvaltningsrevisjon gjennomføres og rapporteres i henhold til god kommunal revisjonsskikk og anerkjente standarder på området. Styret i Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) har fastsatt *Standard for forvaltningsrevisjon* (2011), som er god kommunal revisjonsskikk i forvaltningsrevisjon. Follo distriktsrevisjon IKS følger denne standarden. Noen utdrag fra *Standard for forvaltningsrevisjon*:

1. *Revisjonskriterier* (pkt. 22, 23 og 25): "Revisjonskriterier er de krav, normer og/eller standarder som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Revisjonskriteriene skal være begrunnet i, og utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området."
2. *Data/fakta* (pkt. 27): "I valg av metode må revisor sikre dataenes relevans (gyldighet, validitet) i forhold til problemstillingen(e). Datainnsamlingen må gjennomføres på en måte som sikrer dataenes pålitelighet (reliabilitet)."
3. *Vurderinger* (pkt. 31): "Revisor må analysere de innsamlede dataene i forhold til revisjonskriteriene og vurdere om praksis eller tilstand er i tråd med kriteriene."
4. *Konklusjoner* (pkt. 33): "På bakgrunn av vurderinger av dataene opp mot kriteriene skal revisor konkludere i forhold til problemstillingen(e). Dersom revisor finner vesentlige avvik, skal dette komme tydelig til uttrykk i forvaltningsrevisjonsrapporten."
5. *Anbefalinger* (pkt. 34): "Der det er hensiktsmessig bør revisor gi anbefalinger. Anbefalinger må aldri formuleres som pålegg til administrasjonen. Revisor skal også være varsom med å foreslå detaljerte løsninger."
6. *Verifisering og høring/kontradiksjon* (pkt. 45 og 16): "Utføring av forvaltningsrevisjon skal kvalitetssikres." Et rapportutkast sendes til kommunens kontaktperson for prosjektet for verifisering av fakta. Endelig rapport sendes administrasjonssjefen, som "skal gis anledning til å gi uttrykk for sitt syn på de forhold som framgår av rapporten. Høringssvaret skal vedlegges rapporten som går til behandling i kontrollutvalget."

[2] Resultatenhet eiendom omtales av en del ansatte som "eiendomsavdelingen". Også underliggende nivå kalles avdeling, f.eks. driftsavdeling.

2.4.2 Metode i dette prosjektet

Revisjonskriteriene utledes av lovverk og styringsdokumenter for skole:

- Opplæringsloven (*Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa*), 1998.
- Utdanningsdirektoratet: *Utdanningsspeilet 2015*, udir.no.
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus: www.fylkesmannen.no/Barnehage-og-opplaring.
- Ås kommunes styringsdokumenter.

Problemstillingene nr. 1, 4 og 5 er beskrivende. Absolutte revisjonskriterier (av typen "etterleve § 5") er her uaktuelt. Revisor har formulert noen bør-kriterier som en rettesnor for gjennomgangen.

Kontrollperioden i forvaltningsrevisjonen er 2013–2016. Revisor har valgt å se nærmere på Solberg og Rustad skoler, som først skal nybygges. Det er seks år siden siste skoleutbygging (Nordbytun ungdomsskole). Solbergtunet barnehage ble utbygget for et par år siden og har likhetstrekk med skolebyggeprosjekter. Revisor har derfor valgt å benytte også Solbergtunet barnehage som et *case*.

Metoden i prosjektet har vært:

- *Intervju*:
  - Møter med fire kommunale ledere og to rådgivere (se fremdriftsplan neste side).
  - Telefonintervju med 12 brukere av Solberg skole, Rustad skole og Solbergtunet barnehage – rektorer/styrer, verneombud, tillitsvalgte og ledere av Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU) – samt hovedverneombud. De ti ansatte og tre FAU-lederne har foretatt sitatsjekk og godkjent gjengivelse med navn i en åpen revisjonsrapport til kontrollutvalg og kommunestyre.
  - Telefon- og epostdialog med ytterligere tre enhetsledere, to ansatte og en FAU-leder, samt to politikere, en rådsleder og to statlige etater.
- *Dokumentanalyse*: Ås kommunes *Kommuneplan 2015–2027. Planbeskrivelse Kommuneplanens arealdel* og *Handlingsprogram med økonomiplan 2016–2019*, samt 17 dokumenter som etatsjef oppvekst og kultur overleverte revisor på oppstartsmøtet.
- *Statistisk analyse*: Statistisk sentralbyrå (SSB) sin Kostra-statistikk 2015 (tabell D1 Grunnskole-opplæring), Utdanningsdirektoratets Skoleporten (elevundersøkelse og nasjonale prøver) og Høgskolen i Oslo og Akershus/NOVAs Ungdata-undersøkelse.

Kostra er Kommunaldepartementets regnskaps- og rapporteringsstandard for norske kommuner fra 2001. SSB har inndelt landets 428 kommuner i 16 Kostra-grupper. Kostra-gruppen er liknende kommuner – mest korrekt å sammenlikne med.[3] Kommunesammenlikning gir et nyttig fugleperspektiv på kommunen.

Andre forvaltningsrevisjonsrapporter, herunder Follo distriktsrevisjons *Bruk av ressurser og opplæringslov i skolen* (2009) for Enebakk kommune, vil være et bakteppe.

[3] Kostra-gruppe 7: "Mellomstore kommuner med lave bundne kostnader per innbygger, lave frie disponible inntekter", ofte omegnskommuner rundt byer. 31 kommuner, bl.a. 11 Akershus-kommuner: Ås, Nesodden, Enebakk, Vestby, Aurskog-Høland, Nes, Nannestad, Sørum, Fet, Rælingen og Gjerdrum.

Ås kommune har tradisjonelt gjennomført en bred innbyggerundersøkelse hvert 4. år, men det er nå mange år siden sist. En ny innbyggerundersøkelse er ikke planlagt med det første; avklaring av kommunesammenslåing avventes.

En rød tråd i revisjonsrapporten – fra problemstillinger gjennom fakta til vurdering og konklusjoner – gir *relevant* informasjon. *Pålitelig* informasjon sikres ved faktainnsamling fra en rekke kilder (metodetriangulering), informanters sjekk av tekstelementer, kommunens verifisering av rapportutkast, samt kvalitetssikring i Follo distriktsrevisjon IKS.

Prosjektet er gjennomført med følgende fremdrift:

Dato:	Aktivitet:
15.12.2015:	Ås kommunes kontrollutvalg vedtok forvaltningsrevisjonsprosjekt *Skoleutbygging*.
9.2.2016:	Prosjektplan forelagt kontrollutvalget, som justerte problemstillingene.
11.2.2016:	Oppstartsbrev sendt til rådmann Trine Christensen.
1.3.2016:	Oppstartsmøte avholdt med etatsjef oppvekst og kultur Ellen Benestad, rådmannens kontaktperson for prosjektet, samt skolefaglig rådgiver Helen Ohnstad i oppvekst- og kulturetaten og rådgiver barnehage-/skoleutbygging Svanhild Bergmo i teknikk- og miljøetatens resultatenhet eiendom (utlånt til oppvekst-/kulturetaten).
10.3.2016:	Telefonintervju med 12 brukere av skole- og barnehagebygg.
31.3.2016:	Møte med eiendomssjef Roy Sypriansen og rådgiver barnehage-/skoleutbygging.
4.4.2016:	Telefonsamtale med leder Rolf Berntsen i kommunalt råd for funksjonshemmede.
5.4.2016:	Telefonintervju med hovedverneombud Anne Mari Borge.
8.4.2016:	Telefonsamtale med plan- og byggekomiteens leder Bjørn Leivestad.
11.4.2016:	Telefonsamtale med organisasjons- og personalsjef Wenche Vedhugnes.
12.4.2016:	Telefonsamtale med førstekonsulent Vibeke Berggård i politisk sekretariat.
14.4.2016:	Møte med eiendomssjef og rådgiver barnehage-/skoleutbygging.
18.4.2016:	Telefonsamtale med rektor Trine Tønnessen Heir, Nordbytun ungdomsskole.
21.4.2016:	Møte med etatsjef teknikk og miljø Nils Erik Pedersen og plan- og utviklingssjef Ellen Grepperud. Telefonsamtale med hovedutvalg for teknikk og miljøs leder Live Holck Johannessen.
25.4.2016:	Telefonsamtaler med Åsgård skoles verneombud Geir-Tore Kristiansen, lærertillitsvalgt Kirsti Madsen og FAU-leder Cathrin Leinhardt.
2.5.2016:	Møte med etatsjef oppvekst og kultur – verifisering av rapport.
6.5.2016:	Revisjonsrapport sendt rådmannen til uttalelse.
20.5.2016:	Revisjonsrapport med rådmannens uttalelse sendt til FIKS.
14.6.2016:	Kontrollutvalget – presentasjon og behandling.

Når aktiviteter strekker seg over flere dager, oppgis startdato. Personers navn oppgis første gang, deretter tittel.

Revisor takker for godt samarbeid med Ås kommune i prosjektet. Rådmannens uttalelse til revisjonsrapporten ligger i vedlegg.

3 GRUNNSKOLEKAPASITET

Problemstilling nr. 1: Gir skolestruktur og bygningsmasse høy kapasitetsutnyttelse, og bygges skolene ut i takt med elevtilgangen?

3.1 Revisjonskriterier

- Elever bør få plass på nærskole uten for mye bruk av provisoriske skolebygninger, samtidig som skolelokaler i liten grad bør stå ubrukt.

3.2 Fakta

3.2.1 Boligprogram – befolkningsprognose – skolebehov

Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk (2000–2014) og middelvekstprognose (2015–2030) er utgangspunktet for Ås kommunes befolkningsprognose. Kommunen bearbeider SSBs prognosetall med beregningsverktøyet KOMPAS (KOMmunenes Plan- og Analyse-System), der to parametre settes skjønnsmessig som inndata i prognosen: fremtidig boligtilgang i skolekretsene og nettoflytting over kommunegrensen. *Handlingsprogram med økonomiplan 2016–2019* påpeker (side 8): "Prognosen fra Kompas anslår at det vil bli 22 746 innbyggere i 2019, mens SSBs middelvekstprognose viser 20 032 innbyggere."

Boligprogrammet fastsettes i *Kommuneplan 2015–2027. Planbeskrivelse Kommuneplanens arealdel*, som Ås kommunestyre vedtok 3.2.2016. Boligprogrammet 2016–2030 (side 23) omfatter en "boligreserve" på 4971 boliger på 39 boligfelt.[4] Boligprogrammet legger til grunn at det i Ås skal bygges ca. 100 boliger årlig i 2016 og 2017, ca. 640 boliger årlig i 2018 og 2019, og ca. 320 boliger årlig i 2020–2030. "I hht dette boligprogrammet forventes en befolkningsvekst på om lag 7000 nye innbyggere fram mot 2030." Dette tilsvarer en gjennomsnittlig befolkningsvekst på ca. 2,6 % per år.

Plan- og utviklingssjefen understreker at boligprogrammet, som viser hvor mange boliger som skal bygges når og hvor og av hvilken type, er usikkert. Realisert boligbygging vil avhenge av regulering (21 felt er ferdig regulert, 18 felt er uregulert/under regulering) og private aktørers utbyggingsinteresse.

En lokalpolitiker uttaler til revisor at han "har en følelse av at prognosene så langt har stemt dårlig". Plan- og utviklingssjefen kommenterer: "Prognoser er alltid forbundet med usikkerhet. Prognosene vi utarbeidet i 2014 for folketall pr 31.12.2015 viste at vi hadde en feilmargin på 1,5 % sett opp mot SSBs befolkningsstatistikk. Dette mener vi må være en akseptabel feilmargin."

Boligprogrammet fordeler boligene på skolekretser. Konsekvensene for skolekapasitet beskrives i kommuneplanens arealdel (side 25). For alle ni grunnskoler gjengis diagrammer som viser veksten i antall barn (aldersgruppene 6–12 år og 13–15 år) i skolekretsen til 2030.

[4] Askehaug gård, Liahøy og Rustadporten er beheftet med innsigelse fra regionale myndigheter og ikke tatt med i boligprogrammet og befolkningsprognosen. Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil i 2016 avgjøre disse tre feltenes skjebne.

Skolens kapasitet 2015 er inntegnet (og den 10 % lavere "realistisk kapasitet 2015"), slik at man ser hvilket år skolens kapasitet sprenges. Diagrammene kan oppsummeres slik:

- *Sprengt kapasitet per 2017*: Solberg, Rustad, Åsgård og Sjøskogen barneskoler.
- *Blir sprengt 2025–2030*: Nordby barneskole og Nordbytun og Ås ungdomsskoler.
- *God kapasitet*: Brønnerud barneskole og Kroer barneskole.

Handlingsprogram med økonomiplan 2016–2019 sier følgende om behovet for å utvide skolekapasitet (side 9): "Kapasiteten utfordres på Solberg, Rustad og Åsgård. På Solberg er det forventet en økning i elevtallet på 66 prosent i perioden 2015 til 2019. [...] På Åsgård er forventet økning i elevtall på 48 prosent i perioden 2015 til 2019."

Som en følge av at skoleutbyggingen ligger på etterskudd, må noen skoler ha modulbygninger i en overgangsperiode. "Ved Solberg skole er man helt på grensen av det akseptable når det gjelder ansattes og elevers arbeidsmiljø," uttaler etatsjef oppvekst og kultur.

Rådgivningsfirmaet Norconsult utarbeidet i 2011 rapporten *Skolebehovsplan* for Ås kommune. Ås kommunestyre har bedt om at skolebehovsanalysen oppdateres våren 2016. Oppvekst- og kulturetaten har igangsatt arbeidet.

Akershus fylkeskommune og Oslo kommune vedtok i desember 2015 *Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus*, som skal styre boligutbygging og transport i Oslo og Akershus frem mot 2030. Fylkesordfører i Akershus, Anette Solli, forklarer: "Sentralt i planen er etableringen av seks 'regionbyer' i Akershus, der det vil legges stor vekt på fortetning og utbygging i nærheten av kollektivknutepunkter: Sandvika, Asker, Lillestrøm, Jessheim, Ski og Ås. [...] Området mellom Oslo, Asker, Lillestrøm og Ski har i planen fått navnet Bybåndet, og det er dette området som vil få den sterkeste fortetningen, også ved bygging i høyden." (Brosjyren *Akershus Grønt fylke*, side 2.)[5] Ås defineres som en regionby, men faller utenfor området med sterkest urbanisering.

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU, tidligere UMB og NLH) har økt fra 2429 studenter i 2000 til 5223 studenter i 2015 (i Ås). Norges Veterinærhøgskole er innfusjonert og flytter med sine 485 studenter fra Oslo til Ås i 2019. Ved siden av nærhet til hovedstaden er NMBU en drivkraft i befolkningsveksten i Ås. "Universitetsbygda" er i ferd med å bli by.

3.2.2 Gjennomført skoleutbygging 2000–2015

Siden år 2000 har Ås kommune utført følgende skoleutbygging og totalrehabilitering:

- *Sjøskogen skole*: ferdig utbygd i 2003.
- *Nordbytun ungdomsskole*: Klasserom og grupperom ble rehabilitert i 2005. Man satte inn skyvedører mellom to og to klasserom, vinduer til gang og til grupperom. Ny administrasjonsfløy sto ferdig i 2010 med stor foaje, naturfagrom, auditorium, tre møterom, personalrom og arbeidsplasser for lærerne.
- *Ås ungdomsskole*: Skolen ble totalrehabilitert med nytt tilbygg og renovering av den gamle delen i 2006–2007. Aktivitetsbygg ble rehabilitert i 2010.

Kommunenes investering i grunnskoler har utviklet seg slik:

[5] Plan- og utviklingssjefen i Ås kommune var i sin forrige stilling leder for sekretariatet som utarbeidet den regionale planen på oppdrag fra Akershus fylkesting og Oslo bystyre.

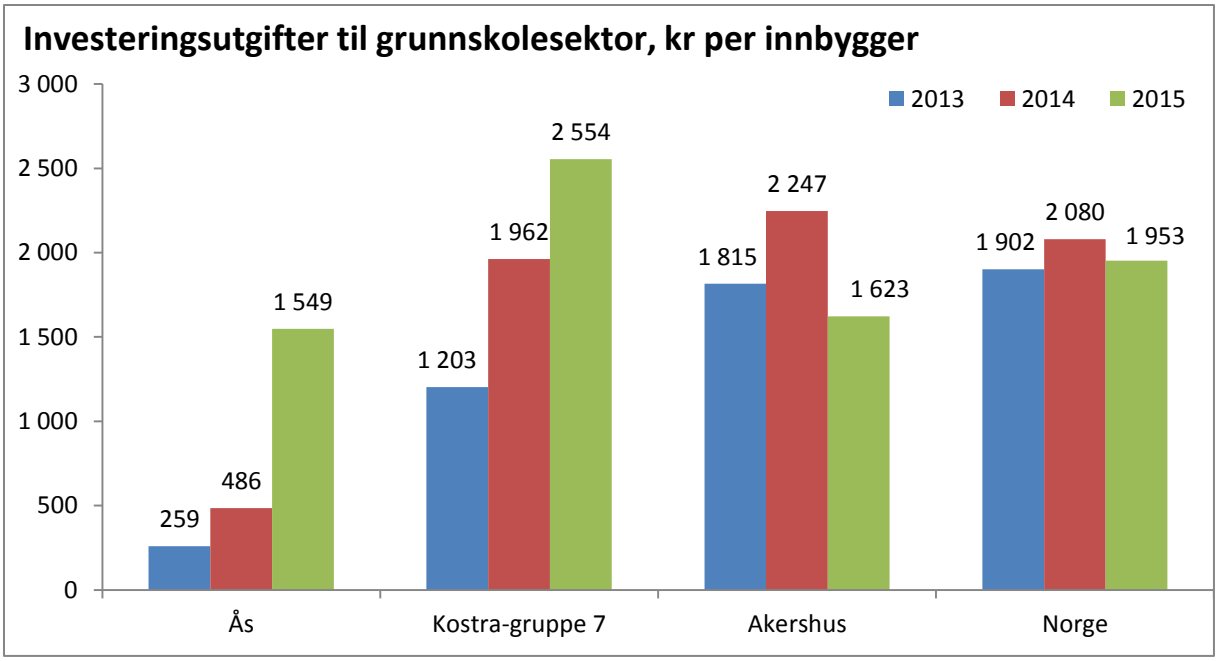

Kilde: SSBs Kostra-statistikk, D1 Grunnskolesektor.

Diagrammet viser at Ås kommunes investeringer i grunnskoler økte sterkt i 2015, men sammenliknbare kommuner (Kostra-gruppe 7) hadde fortsatt høyere investeringsutgifter per innbygger. Ås kommune vil trolig gå forbi i løpet av et par år, som følge av et enestående høyt skoleutbyggingsprogram.

Skolefaglig rådgiver opplyser at alle elever i prinsippet skal ha plass på nærskole, men på skoler der trinnet er fullt, får tilflyttende elever plass på nærmeste skole. 2. trinn på Åsgård skole er nå fullt, og nye elever henvises til Rustad skole eller Brønnerud skole. I henhold til opplæringslovens § 7-1 har elever med over 4 km til skolen (2 km for 1. trinn) krav på skoleskyss, samt at enkelte elever får vinterskyss eller skyss på grunn av farlig skolevei. 260 grunnskoleelever i Ås har skoleskyss, inkludert 15 elever med vinterskyss.

Kostra-statistikk gir følgende bilde av skoleskyss:

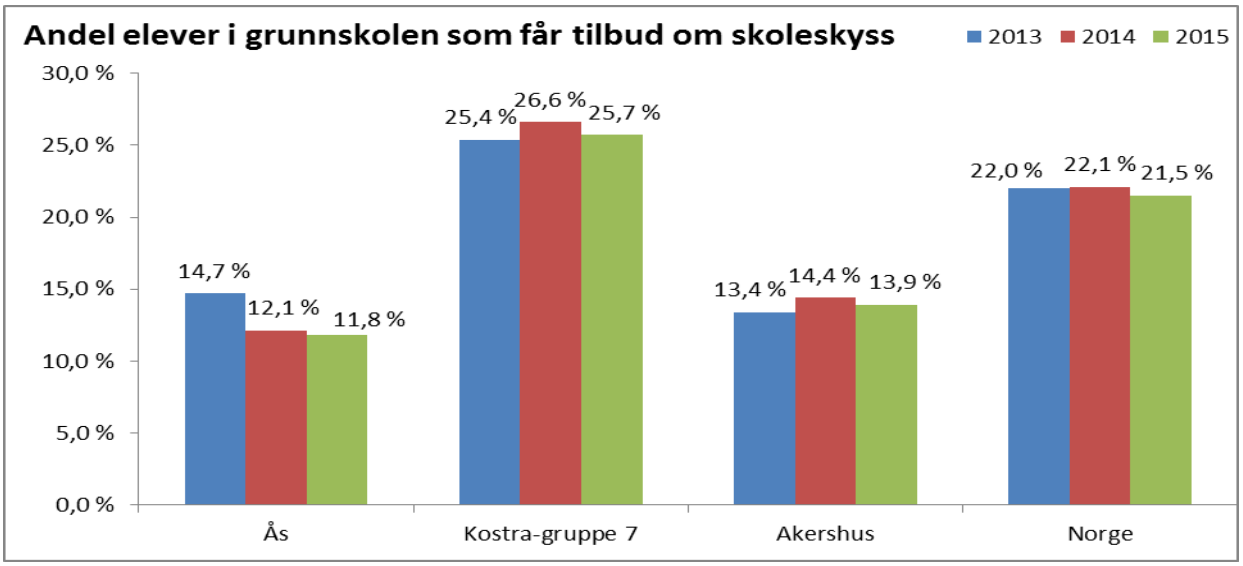

Kilde: SSBs Kostra-statistikk, D1 Grunnskolesektor.

Diagrammet viser at 88 % av Ås-elevene har gangavstand til skolen – flere enn i Kostra-gruppen, fylket og landet.

3.2.3 Vedtatt skoleutbygging 2016–2020

Ås kommunestyre vedtok 9.12.2015 *Handlingsprogram med økonomiplan 2016–2019*, inkludert tre skoleutbygginger:

VEDTATT SKOLEUT-BYGGING	Total Prosjekt-kostnad (eks. mva)	Byggeprosjektets hovedelementer	Bygging (planlagt start–ferdig)	Kommentar
Solberg skole:	250 mill. kr (godt estimat)	2-parallell, flerbrukshall	7.2016–5.2018	Tilrettelegges for senere utvidelse til 4-parallell. Gammel skole rives 2018/19.
Rustad skole:	353 mill. kr (usikkert estimat)	4-parallell, flerbrukshall	7.2017–5.2019	Plan- og byggekomiteen tar i mai 2016 stilling til riving av gamleskolen.
Follo barne- og ungdoms-skole (FBU)	5,3 mill. kr (Ås kommunes bidrag)	Total prosjekt-kostnad er 104 mill. kr	7.2017–7.2018	Syv kommunestyrer vedtar i 2016 trolig utbyggingen.
Åsgård skole:	329 mill. kr (usikkert estimat)	4-parallell	7.2019–6.2021	Ikke ferdig regulert; bygging på Søråsjordet (10 dekar eid av NMBU) må avklares. Riving av gamleskolen ikke vedtatt.

Total prosjektkostnad: Utgifter til bygningsmoduler, inventar og IKT-infrastruktur kommer i tillegg.
Mva (moms): Etter lov om kompensasjon for merverdiavgift (2003) får kommuner kompensert (refundert) mva-kostnadene i sin helhet. Det gjelder også flerbrukshaller som brukes av idrettslag på kveld/helg.
Åsgård skole: Etatsjef teknikk og miljø presiserer at kommunestyret har vedtatt nybygging av Åsgård skole; Søråsjordet og riving av gamleskolen dreier seg om mindre justeringer av prosjektet.
I slutten av april foreslo Fremskrittspartiet å opprettholde Åsgård skole som to-parallell skole og i stedet bygge ny skole på Moer eller Dyster Eldor.
FBU: Ski kommune er vertskommune. Byggeprosjektet omtales ikke mer i denne rapport.

Ås kommune vil de kommende fire årene starte bygging av tre skolebygg: Solberg, Rustand og Åsgård skoler. Vedtatt skoleutbygging summerer seg opp til 937 mill. kr – med tillegg av 77 mill. kr for bygningsmoduler, inventar og IKT-infrastruktur.

3.2.4 Mulig skoleutbygging fra 2021

Plan- og byggekomiteen har vedtatt å videreutvikle en mulighetsstudie for Sjøskogen skole:

MULIGHETS-STUDIE (IKKE BYGGE-VEDTAK)	Total prosjekt-kostnad (eks. mva)	Byggeprosjektets hovedelementer	Bygging (mulig start–ferdig)	Kommentar
Sjøskogen skole:	Foreløpig bevilget 32 mill. kr	2-parallell (1100 m^2)	2021–2023	Tilbygg til nåværende skole. Sjøskogen og Nordby skoler vurderes samlet.

Sjøskogen skole på Vinterbro er med 250 elever i 2016 full, men prognosen viser reduksjon til 200 elever i 2020. Sjøskogen har skolekretsgrense mot Nordby skole. Nordby skoles kapasitet blir sprengt rundt 2025, og tomtearealet er for lite for utbygging. Sjøskogen vil da kunne avlaste Nordby skole gjennom justering i skolekretsgrenser. En samlet løsning kan tilsi utbygging av Sjøskogen skole, men dette er ennå usikkert.

De to ungdomsskolene har – etter utbygging i 2010 – en viss reservekapasitet. "Nordbytun ungdomsskole er vel reddet gjennom tre nye klasserom som nå bygges for Solberg-elevene, men Ås ungdomsskole har jeg mistanke om at vil være full lenge før 2030," uttrykker leder for plan- og byggekomiteen. Eiendomssjefen opplyser at ungdomsskolenes kapasitet vil bli gjennomgått i skolebehovsanalyse 2016.

Utkantskolene Kroer (7 km fra Ås sentrum) og Brønnerud (3 km) har begge rundt 120 elever, mens kapasiteten er 150 elever. Beliggenheten gjør det vanskelig å utnytte kapasiteten fullt ut, men nedlegging av skoler er ikke aktuelt.

Etatsjef oppvekst og kultur anser at Ås kommune med sine ni grunnskoler har en hensiktsmessig skolestruktur. Plan- og utviklingssjefen tilføyer at bygging av en helt ny skole i Ås tettsted, f.eks. Dyster Eldor, kan bli aktuelt innen 2030.

3.2.5 Brukeres uttalelser

Revisor har stilt fem spørsmål til 13 personer (ti ansatte og tre FAU-ledere) som bruker byggene. På det første spørsmålet svarer informantene slik:

SPØRSMÅL 1	**Bygger Ås kommune ut sine skoler (og barnehager) i passe tempo utfra elevgrunnlag og prognoser?** Svar:
Rektor Olav-Helge Karlsen, Solberg skole:	Solberg skole er bygd for 180 elever. Kapasiteten ble fylt opp fra dette skoleåret. I august 2016 er kapasiteten i utgangspunktet sprengt, men vi ønsker å overføre 50 elever (6. og 7. klasse) til lokaler på Nordbytun ungdomsskole; vi står da igjen med 150 elever. Fra august 2018 blir det god kapasitet. Man kan vel si at det nye skolebygget burde ha stått ferdig nå, men vi finner løsninger.
Verneombud Kjetil Johansen, Solberg skole:	Utbyggingen kommer sent. Når Solberg skole nå må flytte elevgrupper pga. plassmangel, har kommunens politiske ledelse sovet i timen. Vi ansatte ved Solberg skole har følt oss oversett.
Lærer-tillitsvalgt Kathrine Førum, Solberg skole:	Solberg skole har hatt det trangt lenge, og planprosessen har tatt for lang tid. Det er godt at det skjer noe nå, men det var på høy tid.
FAU-leder Therese Talmo-Rønn, Solberg skole:	Når kommunen godkjenner boligfelt, burde det ikke komme som noen overraskelse at skoler blir sprengt. Bygger man rekkehus, kommer det barn! Det har vært operert med flere tall for Solberg skoles kapasitet (170, 180 og 200 elever). Nå må to klasser sendes til en annen skole i to år. Kommunen har brukt i overkant lang tid (rundt seks år) på utbygging av Solberg skole. Men foreldrene er kjempeglade for det nye skolebygget; hele skolemiljøet vil få et løft.

Inspektør Nils W. Lorange, Rustad skole:	Jeg er skolens representant i byggekomiteen. Utbyggingen er på etterskudd ved Rustad skole. Vi leier et klasserom og grupperom i en arbeidskirke ved siden av skolen. Rustad skole ble bygget i 1975 og fikk et tilbygg i 1997. Det er anbefalt å rive alt sammen i august 2017. I dette tilfellet er det muligens nødvendig, men skolebygg bør jo som hovedregel ha lengre levetid enn 20 år. Dette håper jeg man tar hensyn til ved bygging av ny skole. Nytt bygg med fire-parallell (kapasitet for 840 elever) vil stå klart juni 2019. Når kapasiteten på nye Rustad vil bli oppfylt, vil avhenge av eventuell justering av skolegrenser.
Verneombud Vigdis W. Lothe, Rustad skole:	Rustad skole leier nå på andre året rom i arbeidskirken, men mangler likevel noen grupperom og møterom. Skoleutbyggingen henger noe etter behovet.
Lærer-tillitsvalgt Silje H. Nicolic, Rustad skole:	Prognosene har lenge vist at elevtallene ved Rustad skole kom til å bli høye. Vi har smekkfulle klasserom og leier plass i arbeidskirken på andre året. Vi har forståelse for at prosjekteringen tar tid, men den burde nok ha kommet i gang noe før.
FAU-leder Morten Hvattum, Rustad skole:	Kommunen kom sent, men godt. Selv om Rustad skole ble bygget i 1975, har den vært på overtid siden år 2000 også byggteknisk sett (vann lekker gjennom taket i gymsal m.m.). Utbyggingen av Rustad skole er nå på skinner.
Styrer Cecilie Kolstad, Solbergtunet barnehage:	I forhold til befolkningsprognosene ligger kommunen litt bakpå i barnehageutbyggingen og skoleutbyggingen. Politikerne har vanskelig for å bli enige om utbygging av barnehager og skoler.
Verneombud Tonje Letrud, Solbergtunet barnehage:	Massiv tilflytning til Ås gjør at barnehagekapasiteten stadig henger etter. Solbergtunet ble opprinnelig åpnet i desember 2010; et nybygg ble åpnet i desember 2014. Påbyggingen på det fremdeles nye barnehagebygget sender signaler om mangelfull planlegging.
Tillitsvalgt Tjandra Steen, Solbergtunet barnehage:	Søkepågangen var stor i området i tiden før Solbergtunet barnehage ble vedtatt utbygget (2012). Jeg synes utbyggingen skjedde i tide. Kommunen har utvidet flere barnehager der behovet tilsier det. Med nybygget har Solbergtunet barnehage åtte avdelinger, som er størst i Follo!
FAU-leder Heidi S. Coard, Solbergtunet barnehage:	Allerede da Solbergtunet barnehage åpnet (2010), var den for liten. Flere barnefamilier enn kommunen regnet med, flyttet til området. Solbergtunet barnehage fikk heldigvis nytt tilbygg med tre nye avdelinger allerede i 2014, men jeg må nok si at kommunen henger litt etter.
Hovedverneombud i Ås kommune Anne Mari Borge:	Ås kommune er "på hælene" i skoleutbyggingen. Vedtak er fattet, men politikere vil ha stadige omkamper. Foreldreaksjoner og usikre politikere gir rotete og treg saksgang.

3.2.6 Kommunale byggeprosjekters saksgang

Reguleringsplaner og kommunale byggeprosjekter (skole) behandles politisk slik (forenklet):

- *Hovedutvalg for oppvekst og kultur* innstiller skolebehovsanalyse og byggeprosjekter.
- *Hovedutvalg for teknikk og miljø* innstiller reguleringsplaner og byggeprosjekter.
- *Formannskap* innstiller byggeprosjekter, samt finansiering (budsjett/økonomiplan).
- *Kommunestyre* vedtar skolebehovsanalyse, reguleringsplaner og byggeprosjekter, samt finansiering (budsjett/økonomiplan).
- *Plan- og byggekomite* er prosjektstyre for store kommunale byggeprosjekter: "Komi-

teen skal ivareta den politiske styring av planlegging av kommunale bygge- og ombyggingsprosjekter med en kostnadsramme over kr 5 000 000 og som er vedtatt av Kommunestyret. Prosjekter under kr 5 000 000 ivaretas av Rådmannen," heter det i *Ås kommunes reglementer* (punkt 7.6.1 Plan- og byggekomiteens oppgaver, ansvar og myndighet).

Forut for kommunale byggeprosjekter må to forhold utredes og vedtas:

- *Behovsutredning*: Oppvekst- og kulturetaten utreder behovet ved den enkelte skole, som behandles politisk i hovedutvalg for oppvekst og kultur. Dette resulterer i en bestilling av mulighetsstudie til resultatenhet eiendom.
- *Regulering*: Innleide konsulenter utarbeider forslag til reguleringsplan. Plan og utvikling saksbehandler forslaget og forelegger det for hovedutvalg for teknikk og miljø, som innstiller reguleringsplaner til kommunestyret.

Eiendomssjefen inndeler byggeprosjekter i følgende faser:

1. *Mulighetsstudiefase*: Basert på bestilling av et skolebygg utarbeider prosjektavdelingen skisser og grovkalkyle.
2. *Forprosjektfase*: Arkitekt utarbeider tegninger og rådgivende ingeniører gir innspill. Forprosjektfasen avsluttes med et politisk vedtak om å gå videre med byggeprosjektet eller stanse det. Fase 1 og 2 utgjør til sammen utviklingsfasen.
3. *Anskaffelsesfase*: Anbud innhentes, kontrakt inngås.
4. *Byggefase*.
5. *Overtakelsesfase*.

Eiendomssjefens faser, som baseres på byggebransjens standard faseinndeling, skiller seg noe fra fasene som *Ås kommunes reglementer* oppgir (kapittel 7.6 Plan- og byggekomiteen, punkt 7.6.4 Planlegging og gjennomføring av store prosjekter): oppstartsfase, utviklingsfase (med underfasene mulighetsstudie, forprosjekt og detaljprosjektering), kontraheringsfase, byggefase og erfaringsfase.

3.2.7 Utfordringer i byggeprosjektstyring

Byggeprosjekter må generelt *levere* på fire områder: tid, kvalitet, økonomi og HMS. Alle disse styringsparametrene inneholder risikofaktorer. Når det gjelder tid, kan forsinkelser gjøre det nødvendig å reise modulbygg, noe som får konsekvenser for elever, lærere og økonomi.

Resultatenhet eiendom står som byggherre for skoleutbyggingsprosjektene.[6] Ås kommune har en avtale med Thorvaldsen prosjektadministrasjon, Lørenskog, om prosjektledelse. Thorvaldsen bruker ca. 5 årsverk med dagens prosjektportefølje. Resultatenhet eiendom bidrar selv med ca. 2 årsverk i utviklings- og byggefaser. Både innleide og kommunale årsverk i prosjektledelse vil ventelig stige når porteføljen av utviklings- og byggeprosjekter nå øker.

Eiendomssjefen opplyser at prosjektstyringen skjer ved hjelp av økonomisystemet Agresso, Excel regneark (til fremdriftsstyring), Word-notater og sak-/arkivsystemet Public 360. "For å styre prosjekter, trengs det ikke nødvendigvis et eget datasystem. Etter mitt syn har vi tilfredsstillende styring. Innleide prosjektledere har dessuten skyggesystem mht. fremdrift og økonomi," tilføyer han.

[6] Dette gjelder inntil 1.8.2016,da prosjekt omorganiseres til stabsfunksjon i teknikk- og miljøetaten.

Eiendomssjefen redegjør i *Forretningsplan 2016* (side 23) for resultatenhetens hovedutfordringer: skaffe nødvendige personalressurser, forebygge vedlikeholdsetterslep, utvikle intern kultur, samarbeidsprosesser med bestillere og brukere, samt utvikle styringssystemer.

Resultatenhet eiendom hadde et sykefravær på 11,9 % i 2015, mens Ås kommunes totale sykefravær var 8,4 %. Resultatenhetens noe høyere fravær forklares med at renhold er et fysisk krevende yrke og høyt arbeidspress i alle avdelinger.

"Veldig mange mener noe om skoleutbygging i Ås, og beslutningsveien er lang. Politikerne er dessuten detaljorienterte, f.eks. fordyper de seg gjerne i arealskjema," uttaler eiendomssjefen, som ser arealskjema/romprogram som et faglig anliggende. Ås kommune følger Oslo kommunes arealnormer for skolebygg, som er tilpasset Kunnskapsløftet (skolereform 2006).

Plan- og utviklingssjefen uttaler til revisor at politiske prosesser rundt reguleringssaker tar tid: "I det siste har politikerne sendt flere reguleringssaker tilbake for videre utredning." For å spare tid med kommunale byggeprosjekter, igangsetter administrasjonen ofte prosjektering parallelt med regulering. Dersom forutsetningene (reguleringsplanen) endres, kan prosessen bli krevende.

Etatsjef oppvekst og kultur uttaler at opphopningen av skolebyggeprosjekter er krevende: "Et lite antall ansatte holder trykket oppe i utbyggingsprosjektene."

Leder av plan- og byggekomiteen, som representerer Høyre, uttaler til revisor at han er kritisk til at byggeprosjektene ofte tar lang tid: "Enklere beslutningsprosess bør tilstrebes. Politiske premisser bør legges i starten. Gjennomføring av et byggeprosjekt er ikke egentlig en politisk prosess. Det bør også gås færre runder: Omkamper er en favorittaktivitet for noen politikere i mindretall, som ikke bøyer seg for flertallets vedtak. Hovedutvalg for teknikk og miljø har sin rolle i regulerings- og byggesaker etter plan og bygningsloven, men skal ikke fungere som byggherre i de prosjektene plan- og byggekomiteen har ansvar for. Forsinkelsene i byggeprosjektene har i stor grad vært konsekvenser av underbemanning i administrasjonen. Prosessen er litt for lang, men skolebyggene vil bli bra."

Etatsjef teknikk og miljø kommenterer at leder av plan- og byggekomiteen kan ha noe rett i at utvalget og komiteen tråkker i hverandres bed: "Hovedutvalg for teknikk og miljø har ansvar for etterfølgende drift av bygg og uteområder, så de mener nok at utformingen av bygget angår dem."

Leder av hovedutvalget for teknikk og miljø, som representerer Arbeiderpartiet og også sitter som varamedlem i plan- og byggekomiteen, uttaler til revisor: "Som ny i lokalpolitikken opplever jeg prosessen med skoleutbygging som uklar og rotete. For det første savner jeg at ting gjøres i riktig rekkefølge: I Ås kommune skjer det stadig at byggeprosjekter behandles i plan- og byggekomiteen og arkitektkonkurranse avholdes; deretter utarbeides reguleringsplan. Etter min oppfatning bør reguleringsplanen med rammene for byggeprosjektet vedtas først. For det andre har det vært uklart hva som er vedtatt, f.eks. når det gjelder riving av gamle skoler. Saksfremstillingene refererer ikke hele saksgangen med alle relevante vedtak. Et brukervennlig sak-/arkivsystem trengs. For det tredje reagerer jeg på Ås-politikernes tradisjon for detaljstyring, samtidig som andre avgjørelser paradoksalt nok mangler politisk forankring. For det fjerde kommer oppdatering av skolebehovsanalysen fra 2011 for sent. Administrasjonen har nok undervurdert befolkningsveksten i utbyggingsområder, f.eks. Dyster Eldor.

Mangelfull skoleplanlegging har resultert i at barn ikke får plass på sin nærskole, da enkelte klasser er fylt maksimalt. Som konklusjon mener jeg at politikere og administrasjon må ta ansvar sammen for å forbedre prosessene rundt investeringsprosjekter. Revidering av *Ås kommunes reglementer* behøves. Jeg vil foreslå at plan- og byggekomiteens mandat formuleres tydeligere – med klart grensesnittet mot hovedutvalg for teknikk og miljø."

Kommunelovens § 39 pålegger kommunestyret, innen 31. desember året etter at det ble konstituert, å fastsette reglement for saksbehandling og delegasjon av avgjørelsesmyndighet og innstillingsrett. Ås kommunes formannskap nedsatte 2.3.2016 en politisk arbeidsgruppe for revidering av *Ås kommunes reglementer*.

Ansatte i administrasjonen har gitt uttrykk for at følgende temaer er viktige i reglementsgjennomgangen:

- *Faste utvalgs reglementer* (kapittel 7): Især plan- og byggekomiteens reglement trenger gjennomgang, herunder opprydding i uklare formuleringer (nederst side 23).
- *Delegering til rådmannen* (kapittel 9): Grenseoppgang mellom politikk og administrasjon står sentralt. De folkevalgte i Ås oppretter f.eks. stillinger og fastsetter lønn, noe som vurderes delegert til administrasjonen.

3.3 Vurdering

Kommuneplan 2015–2027. Planbeskrivelse Kommuneplanens arealdel legger til grunn en befolkningsprognose frem til 2030 som tar hensyn til et ekspansivt boligprogram. Kommuneplanens arealdel danner et godt grunnlag for planlegging av skoleutbygging i Ås kommune. *Skolebehovsplan* (2011) har også vært et nyttig planverktøy, men burde ha vært oppdatert for et par år siden (skjer i 2016).

Ås kommune har hatt en befolkningsvekst på gjennomsnittlig 2,6 % per år de siste tre årene (2013–2015). Over tiårsperioden 2006–2015 vokste Ås' folkemengde med 30,7 % (mot 12,4 % i landet), hvilket ga 4. plass i kommune-Norge.[7]

Befolkningsveksten medfører store utfordringer i planleggingen av Ås kommune. Å spå folketall og sammensetning (antall barn) i hver skolekrets om fem, ti og femten år, er ikke lett.

Ås kommunestyre har vedtatt at kommunen skal bygge tre nye skoler for til sammen 1 milliard kroner de neste fire årene: Solberg skole får byggestart i 2016, Rustad skole i 2017 og Åsgård skole i 2019. Også en fjerde skole – Sjøskogen – kan få nybygg. Bygging av de nye skolene ligger om lag tre år på etterskudd utfra når kapasitet sprenges av elevtall.

Flere ansatte gir uttrykk for frustrasjon over at det tar lang tid å fatte vedtak om skoleutbygging, som følge av mange politiske organer og detaljorienterte politikere. Revisor har forståelse for at store skoleinvesteringer som former lokalsamfunnet, trenger grundig utredning og demokratisk behandling. At prosessen får innslag av "frem og tilbake", er tross alt underordnet hvis resultatet – skolebygget – blir bra.

[7] SSBs statistikk *Folkemengd og areal, etter kommune* viser at landets folkemengde vokste med 12,4 % over tiårsperioden 1.1.2006–1.1.2016. Fem kommuner vokste med over 30 %: Rennesøy (42,3 %), Ullensaker (35,3 %), Meland (31,7 %), Ås (30,7 %) og Sørum (30,5 %). De tre fylkene med høyest befolkningsvekst var: Oslo (22,3 %), Akershus (18,6 %) og Rogaland (18,3 %).

Kritikerne har likevel et poeng: Politikerne bør fokusere på rammer og strategi, mens administrasjonen tar hånd om faglige detaljer. Bestiller/utfører-modellens begreper kan anvendes et stykke på vei. Revisor antar at politisk organisering og rolledeling mellom politikk og administrasjonen vil bli gjennomgått av reglementsgruppa.

Ås kommunes administrasjon har vært organisert i resultatenheter i ti år, men ansatte omtaler fortsatt resultatenhet eiendom som "eiendomsavdelingen", til tross for at også underliggende nivå betegnes avdelinger. Intern sjargong gir mangelfullt innsyn for folkevalgte og utenforstående.

Fasene i byggeprosjekter omtales med varierende termer i Ås kommune. Innholdet i begrepene er trolig sammenfallende, men flytende termer gjør det vanskelig for folkevalgte å følge med på fremdriften i kommunale byggeprosjekter. En fast inndeling i faser (og underfaser) som avsluttes med milepeler, høyner transparensen i byggeprosessene. Byggebransjens standard fasebegreper bør benyttes.

Revisor finner at enkelte dokumenter kan strammes opp i formen: Dokumenttittel bør være kort og refererbar (utdypende undertittel kan benyttes). Dato og utgiver (resultatenhet, gjerne også ansatt) bør stå tydelig. Innholdet i Ås kommunes dokumenter fremstår som solid, og det er selvsagt viktigst.

4 HMS I BYGGEPERIODER

Problemstilling nr. 2: Er elever og læreres sikkerhet ivaretatt i byggeperioder?

4.1 Revisjonskriterier

- Byggherreforskriftens krav til byggherren (den som får utført et byggearbeid) gjennom byggeprosessen skal etterleves. Plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø skal foreligge.
- Ansatte, herunder ledelse, verneombud og tillitsvalgte, skal gi uttrykk for at elevers og læreres sikkerhet ivaretas i byggeperioder.

Arbeidstilsynet opplyser følgende (arbeidstilsynet.no): "Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser (byggherreforskriften) beskriver pliktene som byggherren har gjennom hele bygge- eller anleggsprosessen. Disse skal sikre at sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplassen blir ivaretatt. [...] SHA-plan skal lages for alle bygge- eller anleggsprosjekter. Byggherren skal påse at det utarbeides en skriftlig plan, og at den foreligger før arbeidet starter." [8]

4.2 Fakta

4.2.1 Sikringstiltak ved skolebygging

Rådgiver barnehage-/skoleutbygging sendte 3.6.2015 eposten "Skoleutbygging" til kommunens hovedverneombud: "Spørsmålet til deg er hvordan du ønsker å følge opp disse utbyggingene." Følgende løsning ble valgt: Lokalt verneombud sitter i brukergruppe på sin skole og deltar på brukermøter; hovedverneombud får referat fra brukermøter og informasjon underveis.

I anbudsinvitasjonen for Solberg skole var det en beskrivelse av bygging med skoledrift. I byggeperioden vil Solberg skoles elevtall reduseres med to klasser, for at færre elever skal berøres av byggingen.

Orientering om gjennomføring av skole i drift for bygging av nye Solberg skole (februar 2016) innledes slik: "I tråd med vedtaket om at eksisterende skole skal være i kontinuerlig drift i byggeperioden for ny skole, har problemstillingen rundt skole og barnehage i drift ved byggeplass vært et viktig fokusområde." Notatet redegjør (side 3) for to faser:

- "Fase 1: Bygging av ny skole (juni 2016 – januar 2018)."
- "Fase 2: Rive eksisterende skole og opparbeidelse av resterende skoleanlegg (april til august 2018)."

Om sikkerhet står det (side 3): "Det er en overordnet målsetting at byggesaken skal gjennomføres på en slik måte at den ikke utsetter elever, ansatte ved skolen eller andre berørte for fare i byggeperioden." Om sikring av byggeplass mot omgivelsene står det (side 6): "Inngjerding av byggeplass med min 2 m høye solide metallgjerder/permanent gjerdekonstruksjon med tett flate mot barnehage og skole for å hindre klatring."

[8] SHA (Sikkerhet, Helse og Arbeidsmiljø) er byggebransjens betegnelse på HMS (Helse, Miljø og Sikkerhet). Denne revisjonsrapport benytter hovedsakelig det mer kjente uttrykket HMS.

Vedlagt notatet er *Risikoanalyse Solberg skole* (8 sider), som er basert på ROS-analyse (Risiko- og sårbarhetsanalyse) utført i forprosjektet av ekstern konsulent (Gullik Gulliksen landskapsarkitekter mnla AS).

L2 Arkitekter AS' referat fra "Brukermøte skole i drift" 16.10.2015 gir en detaljert gjennomgang av utfordringer i byggeperioden ved Solberg skole.

Thorvaldsen prosjektadministrasjon avholdt et møte med rektor og inspektør ved Solberg skole, L2 arkitekter AS og rådgiver barnehage-/skoleutbygging om byggingen av Solberg skole med skole i drift. Møtereferatet (23.2.2016) innleder slik: "I forbindelse med reguleringsplanen for Solberg skole er det satt krav om at det skal utføres en ytterligere risikoanalyse over utfordringene knyttet til elevenes tilgang til uteområder og hvordan elevene utsettes for støy og andre risikofaktorer i byggefasen." Møtet gjennomgikk faktorer som byggegjerder, anleggstrafikk, støy og kommunikasjon. "For øvrig hadde skolen ingen andre kommentarer til ROS-analysen som er utført i forprosjektet. Alle forhold synes belyst og ivaretatt. Dersom det i byggefasen dukker opp noen uforutsette ting, må tiltak ivaretas av totalentreprenøren." Møtereferatet nevner også at "Det er tidligere avholdt møte med kommuneoverlegen i forbindelse med søknad om samtykke til planer for lokaler og uteområder til skoler etter Forskrift om miljørettet helsevern. [...] Kommuneoverlegen mente at den ROS-analysen som var foretatt var tilstrekkelig for å ivareta sikkerheten." "Konklusjon: Det ble i møtet konkludert med at det ikke er behov for noen ytterligere ROS-analyse, ut over det som er gjort i forprosjektet og den gjennomgangen det har vært av dette i etterkant. Ovennevnte notat og dette møtereferatet er dokumentasjon på den planlagte ivaretakelsen av elevenes sikkerhet i byggefasen."

"Arbeidsmiljøutvalget godkjenner planene for Solberg skole slik de er framlagt, og anbefaler oversending av søknad om tillatelse til Arbeidstilsynet" (møteprotokoll 16.2.2016). Saken er videre behandlet i kommunalt råd for funksjonshemmede. Follo Bedriftshelsetjeneste as erklærer (brev 25.2.2016) at den har vært involvert i byggingen av Solberg skole.

Etatsjef oppvekst og kultur poengterer at alle forprosjekter for skoleutbygging har fokus på sikkerhet i byggefasen. Et byggeprosjekt omfatter en mengde detaljer. *Sjekkliste ved skoleutbygging i Ås kommune* (fire sider) benyttes til å kvalitetssikre prosjektgjennomføringen.

"Fysisk adskillelse i byggeperioden er viktig," poengterer etatsjef oppvekst og kultur. På Rustad skole vil man før byggeperioden flytte hele skoledriften til en modulskole på en annen tomt i nærheten. Det samme vil skje ved bygging på Åsgård skole.

Tidlig i byggefasen innhenter eiendomssjefen en uavhengig vurdering av om byggeplassen tilfredsstiller alle lovkrav (byggherreforskriften m.m.). Det innleide firmaet tar i tillegg stikkprøver av bygningsarbeideres lønns- og arbeidsforhold (sosial dumping).

Fra de siste skoleutbygginger/rehabiliteringer (ungdomsskolene i 2010) trakk etatsjef oppvekst/ kultur følgende lærdom: Byggefasene medfører stor slitasje på lærere og især skoleledere. I byggefase vil derfor skolens ledelse styrkes noe. Som en stimulans til personalet vil man legge personalseminarer utomhus, for å komme litt vekk fra byggeplassen.

4.2.2 Brukeres uttalelser

På revisors andre spørsmål svarer brukerne slik:

SPØRSMÅL 2	**Ivaretas barns og ansattes HMS (helse, miljø og sikkerhet) i bygge-perioder?** Svar:
Rektor, Solberg skole:	ROS-analyse for Solberg skole er gjennomført. Vi føler oss trygge på at HMS blir ivaretatt i byggefasen. Informasjonen har vært god underveis med mange møter. Personalet er løsningsorientert ved utbyggingen.
Verneombud, Solberg skole:	Sikkerheten blir ivaretatt ved at byggeplassen blir sperret av, men det vil bli generende støy i halvannet år.
Lærer-tillitsvalgt, Solberg skole:	En stor del av uteområdet vil bli fradelt til byggearbeidene; skolegården blir liten i to år. Vi regner med en del støy. Men flyttingen av to klasse-trinn i byggeperioden vil gjøre det lettere.
FAU-leder, Solberg skole:	Som foreldrerepresentant har jeg et klart inntrykk av at kommunen har fokus på HMS i den kommende byggeperioden.
Inspektør, Rustad skole:	I byggeperioden på to år blir det ingen her; hele Rustad skole med 380 elever flyttes til en modul-skole 1 km unna. HMS-kravene vil bli ivare-tatt i det provisoriske skolebygget.
Verneombud, Rustad skole:	Rustad skole har ennå ikke påbegynt byggingen, men forberedelsene er gode. Verneombudet er med på alle prosjektmøter.
Lærer-tillitsvalgt, Rustad skole:	I byggeperioden blir skoledriften i sin helhet flyttet til moduler ved Ås ungdomsskole. Dette ser bra ut. Trafikkløsningen kan bli en utfordring.
FAU-leder, Rustad skole:	HMS ved modulskolen blir vel i hovedtrekk bra, men trafikksikkerheten der er til politisk behandling nå.
Styrer, Solbergtu-net barnehage:	Vi ble godt ivaretatt da barnehagens nybygg ble oppført (2013–2014). Barnehagen var i drift, og da vi kom med tilbakemeldinger på sikkerhet, tok utbygger dette alvorlig og endret rutiner/sikret områder umiddel-bart. HMS ble godt ivaretatt i byggeperioden.
Verneombud, Solbergtunet bar-nehage:	Under oppføringen av nybygget var en mindre del av uteområdet avsperret med gjerde/plater; vi var godt skjermet. Støy var heller ikke noe problem.
Tillitsvalgt, Solbergtunet barnehage:	Før byggingen startet, måtte de rive en bod. Uteområdet ble litt avgren-set, men vi klarte å holde barnehagen åpen i hele byggeperioden. HMS ble godt ivaretatt i byggeperioden.
FAU-leder, Solbergtunet bhg.:	Da tilbygget ble reist, var HMS tilfredsstillende. Barna hadde tilmed glede av å se på byggeplassen gjennom tittehull i plategjerdet!
Hovedverneombud:	Erfaringen er at HMS blir godt ivaretatt i byggeperioder. Da moduler ble reist på Åsgård skole høsten 2015, ble skolegården godt sikret. Hovedverneombudet har ikke registrert byggerelaterte HMS-avvik for skoler og barnehager.

Hovedverneombudet tilføyer at skolene generelt leverer få HMS-avviksmeldinger; det er åpenbart underrapportering. Helse- og sosialetaten har bedre rutiner på avviksrapportering. Når det blir rapportert avvik i skoler, blir de fulgt opp på en god måte, presiserer hun.

4.3 Vurdering

Fremlagte dokumenter fra kommunen og eksterne konsulenter vitner om grundig forberedelse og gjennomføring av byggeprosjekter. Brukerne som revisor har telefonintervjuet, bekrefter at elever og læreres sikkerhet ivaretas i byggeperioder.

Hovedverneombudet påpeker at skolene i sin drift bør skrive flere HMS-avviksmeldinger.

5 FYSISKE RAMMER FOR UNDERVISNING

Problemstilling nr. 3: Hvordan gir skolebygninger og utstyr grunnlag for en opplæring i tråd med opplæringsloven?

5.1 Revisjonskriterier

- Det fysiske miljøet (uteområde, skolebygninger og utstyr) skal planlegges, bygges, tilrettelegges og drives slik at det blir tatt hensyn til tryggheten, helsa, trivselen og læringa til elevene, herunder ha universell utforming, dvs. tilpasset behovene til elever med funksjonshemning (opplæringslovens § 9a-2).
- Brukerne skal medvirke i utformingen av skolebygg og uteområde (arbeidsmiljølovens § 18-9 m.fl., samt Arbeidstilsynets krav til samtykke til oppføring av bygg).
- Ved skoleutbygging skal kommunen før byggestart søke helsemyndigheten om godkjenning i henhold til *Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.*

Det heter i opplæringslovens § 9-5 Skoleanlegga: "Kommunen skal sørgje for tenlege grunnskolar. Til vanleg bør det ikkje skipast grunnskolar med meir enn 450 elevar."[9] Etatsjef oppvekst og kultur opplyser at paragrafens andre setning er under oppmyking. Dette bekreftes av barnehage- og utdanningsavdelingen hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus (epost 4.4.2016): "§ 9-5 om størrelsen på skoleanlegg har vært til vurdering hos Kunnskapsdepartementet. Det er foreslått å fjerne bestemmelsen om størrelsen på skoleanlegg. Det fremkommer på departementets side at saken pr. i dag er til behandling i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen og at foreløpig behandling i Stortinget er satt til 9. juni 2016." Det ligger ikke an til et nytt lovbestemt tak på antall elever.

Utdanningsspeilet 2015 opplyser følgende i kapittel 2.2 Stadig færre og større grunnskular: "Tendensen går mot færre og større skular i Noreg. I 2014 er det 2886 grunnskular. Det er 21 færre enn i 2013 og nesten 400 færre enn i 2004. Hausten 2014 er det i snitt 214 elevar per skule, og det er 25 fleire enn for ti år sidan. I 2014 er det 155 skular med over 500 elevar, og over 90 000 elevar går på desse skulane. For ti år sidan var det 115 skular med så høge elevtal, og desse skulane hadde i underkant av 64 000 elevar til saman. I tillegg til at det har blitt fleire store skular, har gjennomsnittleg elevtal på desse skulane auka frå 550 til 580 elevar."

Det heter i opplæringslovens § 9a-2 Det fysiske miljøet: "Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helsa, trivselen og læringa til elevane. Det fysiske miljøet i skolen skal vere i samsvar med dei faglege normene som fagmyndigheitene til kvar tid anbefaler. [...] Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar."

På spørsmål om det står i arbeidsmiljøloven at ansatte skal medvirke ved prosjektering av offentlige bygg, svarer Arbeidstilsynet følgende til revisor (epost 11.3.2016): "Dette står ikke direkte i arbeidsmiljøloven, men det følger av arbeidsmiljøloven (aml) § 18-9 at tiltakshaver

[9] Opplæringslovens uttrykk "tenlege grunnskolar" er primært knyttet til skolestørrelse. Resten av § 9-5 handler om at det på grunnskoler ikke må serveres alkohol under arrangementer.

som vil oppføre bygning eller utføre bygningsmessig arbeid som er søknadspliktig etter plan- og bygningsloven, og hvor bygget skal brukes eller ventelig vil bli brukt av virksomhet som går inn under arbeidsmiljøloven, har plikt til å innhente Arbeidstilsynets samtykke på forhånd. Søknad til Arbeidstilsynet skal dokumentere at rammene i bygget er utformet slik at arbeidstakernes sikkerhet, helse og velferd ivaretas ved at arbeidsplasser og arbeidslokaler tilrettelegges og utformes i forhold til arbeidet som utføres, den enkelte arbeidstaker og til særskilte risikoforhold. I en søknad om Arbeidstilsynets samtykke krever vi **dokumentasjon på de ansattes medvirkning til planene**. Arbeidsmiljøutvalg, verneombud eller annen representant for de ansatte skal bekrefte sin medvirkning i prosessen." Arbeidstilsynets godkjenning er en forutsetning for å igangsette bygging.

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. (1995) har følgende formål (§ 1): "Forskriftens formål er å bidra til at miljøet i barnehager, skoler og andre virksomheter som nevnt i § 2 fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdom og skade." Videre heter det (§ 2) at "Forskriften kommer til anvendelse ved planlegging, tilrettelegging og drift av: 1. barnehager [...] 2. grunnskoler 3. videregående skoler." I § 6 Krav om godkjenning, heter det: "Virksomheter som omfattes av forskriften, jf. § 2, skal være godkjent av kommunen. [...] Søknad skal fremlegges for godkjenningsmyndigheten når det foreligger plan for etablering, utvidelse eller endring av virksomheten. Søknad om godkjenning skal inneholde dokumentasjon som viser hvordan virksomhetens eier vil sikre at virksomheten planlegges, etableres, drives og videreutvikles i samsvar med forskriftens bestemmelser. Det må fremgå hvor mange barn/elever og ansatte virksomheten er beregnet for."

Helsedirektoratets *Miljø og helse i skolen* (2014), som er en veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, kommenterer forskriftens § 9 Utforming og innredning, når det gjelder skolenes uteareal: "Det foreligger generelle anbefalinger om minimum nettoareal per elev på 50 m^2..." (side 19). Nettoareal vil si tomteareal fratrukket bygninger og trafikkareal/parkeringsplasser.

5.2 Fakta

5.2.1 Tomteareal for skoler

"Rådmannen ser at det vil være umulig å gjennomføre de vedtatte skoleutbyggingene i Ås kommune ved å følge anbefalingene om et minimumskrav på 50 m^2 per elev. Kommunen vil ikke ha mange og store nok tomter til dette formålet," heter det i sak til Ås kommunestyre 16.3.2016 (K-sak 7/16). Kommunestyret vedtok: "Veiledende minstenorm på ute- og oppholdsareal (elevenes bruksareal) på 20 m^2 pr elev for skolene i Ås kommune vedtas."

Etatsjef oppvekst og kultur tilføyer at utforming av utearealet er vel så viktig som antall kvadratmeter, samt at elevene ofte er ute på ulike tidspunkter.

Nye Rustad skole vil få et uteareal på 19 m^2 per elev, forutsatt riving av gamleskolen, ifølge eiendomssjefen. Rustad skole vil dermed tilnærmet oppfylle kommunens utearealnorm. Rustad skoles tomt er trang som følge av at kommunen for noen år siden tillot bygging av eldreboliger på nabotomten.

Ved Åsgård skole avhenger skoleuteareal av kommunens forhandlinger med NMBU om overtakelse av Søråsjordet og mulig riving av gamleskolen, som vil bli vurdert på grunnlag av

en mulighetsstudie som nå videreutvikles. Flere foreldre er bekymret for at skoleuteareal blir lite, jf. uttalelse fra Åsgård FAU (15.3.2016) og en "foreldreaksjon mot gigantskoler i Ås" (Østlandets Blad, 16.3.2016).

5.2.2 Kjennetegn ved nye skolebygg i Ås

Handlingsprogram med økonomiplan 2016–2019 påpeker (side 12) at eksisterende bygningsmasse hindrer effektivisering på flere områder: "Ved realisering av nye investeringer er det derfor viktig at disse bidrar til å utløse potensialet for en reduksjon i driftsutgiftene." Stikkordet er stordriftsfordeler.

Ås kommune har i dag ingen skoler over 450 elever. Nye skoler som prosjekteres, dimensjoneres for nesten det dobbelte: Rustad skole får kapasitet for 840 elever. Ås kommune satser på fire-parallelle skoler.

Eiendomssjefen forklarer at dette er økonomisk rasjonelt: En fire-parallell skole trenger 10,8 m^2 bygningsareal per elev; en to-parallell skole krever 14,7 m^2 per elev (Oslo kommunes normtall). Små skoler krever m.a.o. 1/3 større bygningsareal per elev enn store skoler. Stort bygningsareal per elev er kostbart både i investering og drift (renhold m.m.) Ved siden av bygningsrelaterte utgifter krever små/mange skoler større tomteareal.

Etatsjef oppvekst og kultur tilføyer at større skoler også gir forbedringer i rekruttering/ kompetanse, undervisningsorganisering og elevmiljø.

Eiendomssjefen opplyser at total prosjektkostnad for nye skoleutbygg i Ås ligger på 32 000–36 000 kr per m^2 (2016), avhengig av de krav som stilles og den kvalitet som bygges. Eiendomssjefen anser dette som en fornuftig kvadratmeterpris.

Ås kommunes nye skolebygg har følgende kjennetegn (oppsummert av revisor):

1. *Store skoler*: Fire-parallelle barneskoler – kapasitet for over 800 elever.
2. *Kompakte bygg*: I større grad enn før bygger man nå sammenhengende, store bygg, særlig av hensyn til ventilasjon o.l. i bygget. Tekniske installasjoner har steget fra ca. 20 % av byggekostnadene i 1990 til ca. 40 % i dag.
3. *Universell utforming*: "Alle offentlige bygg skal ha universell utforming, det vil si at de skal være tilpasset barn og voksne med nedsatt bevegelighet, hørsel og syn. De skal kunne benytte seg av alle skolens rom og uteareal," forklarer rådgiver barnehage-/skoleutbygging. Moderne skolebygg har rullestoltilgjengelighet ute og inne, heis, teleslynge i et par klasserom m.m.
4. *Soneinndeling*: Skolebygg inndeles i soner. På barneskoler legges SFO-lokaler nær småskoletrinnenes klasserom.
5. *Fleksibel romløsning*: I tilknytning til hvert klasserom legges det ett grupperom. Foldevegger gjør det mulig å slå sammen to og to klasserom.
6. *Spesialrom*: Forskjellen på et gammelt og nytt skolebygg ligger særlig i kvaliteten på spesialrom for naturfag, musikk og kunst/håndverk.
7. *Flerbrukshall i stedet for gymsal*: Ved å kombinere skolens og idrettslagenes behov, får man mer igjen for pengene.
8. *Transparens*: Klasserom og grupperom skal ha vindu mot korridor. Innsyn gir sikkerhet.
9. *Begrenset bygningsareal*: Kvadratmetre koster i både investering og drift. Bygningsarealet skal være tilstrekkelig, men ikke mer.
10. *Funksjonalitet foran design*: Ås kommune bygger ikke signalbygg. Arkitekter må av og til

dempes, av hensyn til økonomi.
11. *Standard skolebygg*: Standardisering i skolebyggene tilstrebes.
12. *Nybygg*: Totalrehabilitering av gamle skolebygg begrenses til det nødvendige, fordi det utløser krav om å oppgradere tekniske installasjoner til moderne standard (Byggteknisk forskrift TEK 10). Erfaring fra andre kommuner indikerer, ifølge eiendomssjefens tall, at totalrehabilitering av et 20 år gammelt bygg koster 90 % av nybyggpris – uten at arkitekturen blir moderne med grupperom osv.

Som følge av byggteknologisk utvikling, stadig strengere forskriftskrav og endringer i skolenes behov, kan skolebygg som reises i dag få en levetid på 30 år, antar eiendomssjefen. Dette gjelder funksjonell levetid som skole (etterbruk av bygget til andre formål er mulig), og det forutsetter løpende vedlikehold av bygget (opprettholde tilstandsgrad 1).

Revisor har forespurt Undervisningsbygg Oslo KF, som svarer (brev 26.4.2016): "De ulike elementene i et skolebygg vil ha ulik levetid. For konstruktive bygningsmessige elementer er levetiden maksimum 60 år, mens det for de tekniske anlegg i bygget (eksempelvis ventilasjon) og innvendige bygningsmessige elementer (eksempelvis innervegger) er det vanlig å regne maksimalt 20 års levetid. Vektet levetid skal ikke overstige 40 år. Det påpekes at levetidene som beskrevet er knyttet opp mot regnskapsregler, og at teknisk levetid faktisk kan og i mange tilfelle vil avvike. Dette relateres igjen til nivå på FDV og gårdeiers finansielle evne til å ivareta realverdier."

Etatsjef teknikk og miljø opplyser at kommunen ikke har satt et mål for skolebyggs levetid. Byggenes levetid vurderes løpende, jf. diskusjon om å rive gamleskoler. Kommunen satser nå på fremtidsrettete skolebygg med fire paralleller, grupperom og universell utforming, samt robust konstruksjon med lavt vedlikeholdsbehov. Etatsjefen presiserer at verdibevarende vedlikehold er en forutsetning for lang levetid.

Også etatsjef oppvekst og kultur poengterer at kommunen bygger for framtida så langt det er mulig. Solberg skole planlegges eksempelvis for et nytt byggetrinn.

5.2.3 Brukermedvirkning i skolebyggeprosjekter

Generelt
Utviklingen av et skolebygg tar inntil fire år. Dette gjelder også utviklingen av Solberg skole, inkludert arkitektkonkurranse høsten 2014. Brukermedvirkning starter i forprosjektet. Brukerne har innflytelse også på tilrettelegging av skole i drift i byggefasen.

Etter idriftsetting av et skolebygg vil det være en innkjøringsperiode, der fysiske detaljer må på plass. Først etter et par års drift er skolebygget helt ferdig.

Eiendomssjefen vektlegger balanse mellom brukernes behov og kostnader. Han mener at Ås kommune strekker seg langt i å imøtekomme brukernes behov, selv om ikke alle brukere er enige i dette.

Rådmannens foreslo å opprette en stilling som rådgiver barnehage-/skoleutbygging i oppvekst- og kulturetaten fra 1.9.2014, for å bedre administrasjonens oppfølging av utbygging og rehabilitering av skoler og barnehager. Kommunestyret vedtok (18.6.2014) å opprette stillingen, men under teknikk- og miljøetatens resultatenhet eiendom. Stillingen finansieres over byggeprosjektene. Svanhild Bergmo tiltrådte i stillingen 1.3.2015.

Rådgiver barnehage-/skoleutbygging samarbeider nært med (er utlånt til) oppvekst- og kulturetaten. Hun ser sin rolle som brukerrepresentant i de mange skoleutbyggingene som Ås kommune står foran: Hun skal sørge for at byggeløsningene ivaretar barns og ansattes behov. Hun samarbeider med eksterne prosjektledere.

Etatsjef teknikk og miljø uttaler at etaten av og til får inntrykk av at det forventes "brukerinvolvering til enhver tid". Først i forprosjektfasen har administrasjonen noe å vise frem og drøfte med brukerne.

Solberg skole
Notatet *Orientering om brukermedvirkning for nye Solberg skole* (februar 2016) innleder slik: "Siden det ble vedtatt å utvide Solberg skole har det vært viktig for Eiendomsavdelingen i Ås kommune å involvere representanter fra skolen, andre avdelinger i Ås kommune og politikerne i hele planleggingsprosessen. Skolen har vært ansvarlig for å orientere FAU (Foreldrenes arbeidsutvalg)." "Funksjonsanalyse og romprogram ble revidert iht kommunestyrets vedtak og arealdiagram ble utarbeidet. Arbeidene pågikk i perioden april til juni 2014. Det ble gjennomført tre brukermøter til dette arbeidet. Brukergruppen bestod av rektor og verneombud fra Solberg skole, representanter fra Ås kommune fra Renhold, Drift, Ikt og Park og Idrett, samt leder for plankomiteen. I tillegg ble det holdt et særmøte med representanter fra Idrettsrådet for utforming av flerbrukshall og uteanlegg."

L2 arkitekter AS har utarbeidet møtereferatet *Brukermøte skole i drift – Solberg skole* (16.10.2015).

Rektor ved Solberg skole erklærer følgende (notat 24.2.2016): "Skoleledelsen ved Solberg skole har vært involvert i prosessen med utbyggingen av Solberg skole. Skoleledelsen er enig i de fremlagte planene." Ved siden av rektor (gammel og ny) har inspektør deltatt i brukergruppe.

Solbergtunet barnehage er nabo til Solberg skole. "Styrer i Solbergtunet barnehage har vært med i prosessen, vi er informert om og enig i grensesnittet mot Solbergtunet barnehage" (styrers notat 12.1.2016).

"Follo Bedriftshelsetjeneste as bekrefter deltakelse på AMU-møtene i Ås kommune hvor bygging av Solberg Skole har blitt tatt opp som orienteringssak" (brev 25.2.2016).

Leder i kommunalt råd for funksjonshemmede opplyser at et rådsmedlem har deltatt i brukermøte for prosjekt Solberg skole. Etter innspill ble teleslynge utvidet i forhold til opprinnelig plan. Etter også å ha snakket med ansatte ved skolen, kjenner rådsleder seg trygg på at nye Solberg skole blir bra for funksjonshemmede.

Rustad skole
Ved Rustad skole ligger det an til byggestart i juli 2017. Brukergruppe ble nedsatt to år før byggestart. (Notat "Skoleutbygging" fra rådgiver barnehage-/skoleutbygging, 3.6.2015).

Leder i kommunalt råd for funksjonshemmede oppgir at han ikke har sett prosjektplanene for Rustad skole. Han ser gjerne at rådet blir invitert til en gjennomgang av prosjektet. Rådgiver barnehage-/skoleutbygging opplyser at rådet ble orientert om utbygging av Rustad skole i et

møte med prosjektsjef høst 2015, men rådet har ikke sett tegninger.

Åsgård skole
Tredje skole ut er Åsgård skole med byggestart sommeren 2019. Eiendomssjefen opplyser at en mulighetsstudie videreutvikles i tråd med behovene. Når prosjektet kommer over i forprosjektfase, vil brukerne trekkes inn.

Til kommunestyrets behandling av norm for skoleuteareal (16.3.2016) sendte Åsgård FAU en uttalelse der det avslutningsvis het: "FAU ved Åsgård er forundret over den mangel på etterrettelighet ved administrasjonens saksbehandling og prosesshåndtering som FAU gjentatte ganger opplever. Vi er bekymret over å ha en administrasjon ved vår bostedskommune som ikke forstår at de må og bør innhente kunnskap hos fagfolk, at de må forholde seg til veiledere fra helsemyndighetene og at de må følge lovverket, her opplæringsloven."

Revisor tok kontakt med FAU-leder for å få en utdyping av påstandene. Hun ønsket ikke å gi kommentar.

Verneombudet ved Åsgård skole opplyser til revisor at modulbygget som kom for 1,5 år siden, har redusert uteareal, men det er i en overgangsperiode. Lærertillitsvalgt etterlyser informasjon og involvering om byggeplanene.

Etatsjef teknikk og miljø kommenterer til revisor (epost 25.4.2016): "På Åsgård er det ennå ikke vedtatt en mulighetsstudie som indikerer hvordan skolens behov kan dekkes på tilgjengelig areal. Man er m.a.o. helt i startfasen av prosjektet, og det finnes foreløpig ikke noe grunnlag å legge frem for vurdering hos de ulike bruker- og interesseorganisasjoner. En bred involvering tilsvarende den som er gjennomført på Rustad vil også benyttes på Åsgård etterhvert som ulike alternativ konkretiseres. Det er fortsatt et godt stykke arbeid og politisk avklaring som gjenstår før vi kan starte på forprosjektet hvor ting konkretiseres og brukergruppene trer i funksjon."

5.2.4 Miljørettet helsevern – kommuneoverlegens godkjenning

Ås kommunes kommuneoverlege, Sidsel Storhaug, har sent brevet *Godkjenning Trinn 1, Solberg skole etter §6 i Forskrift om miljørettet helsevern* (28.1.2016), som gjennomgår byggeprosjektet i forhold til en del paragrafer i forskriften:

- § 8 Beliggenhet: "Modellering av luftforurensing viser at luftkvaliteten for Solberg skole er god med de trafikkmengder som forventes i år 2025." Stråling fra transformator er "uten betydning for lekeområdene. Det er ingen høyspentlinjer i nærheten av skolen". Det vil bli 314 plasser for sykkelparkering.
- § 9 utforming og innredning: "Arkitekt [har] hatt kontakt med Mattilsynet angående kafe/kjøkken [kantine]".
- § 14 Sikkerhet og helsemessig beredskap: Vedrørende trafikksikre tilførselsveier opplyses at det blir fortau/gang-/sykkelvei. Det blir drop-off ved rundkjøring, og renovasjonsbil får adkomst via rundkjøring (unngår rygging). Biler vil parkere på parkeringsplass utenfor skoleområdet, som får to handicap-parkeringsplasser. Skolens uteområde vil sikres mot ras.
- § 19 Inneklima/luftkvalitet: Det skal installeres balansert ventilasjon. Klimatekniske installasjoner skal oppfylle kravene i TEK10 og Arbeidstilsynets veiledning nr. 44 *Klima og luftkvalitet på arbeidsplasser*. Det stilles krav til inneklimasimulering, lavemitterende byggematerialer (lim m.m.) og at "alle rom med vindusfelt skal ha et åpningsbart vindu

for lufting". "Det er satt krav i konkurransegrunnlaget om at forskriftsmessige tiltak mot radon skal gjennomføres av totalentreprenøren," poengterer kommuneoverlegen. (Eiendomsavdelingens søknad til kommuneoverlegen opplyste at radonmåling ble gjennomført i eksisterende skole i 2010; disse viste noe forhøyede radonverdier.)

- § 21 Lydforhold: Myndighetenes krav til ekstern og intern støy (NS 8175) skal oppfylles; protokoll fra lydmålinger skal fremlegges av entreprenør.
- § 23 Sanitære forhold: Gulvbelegg er beskrevet. "I dusjer og toaletter er det på vegger beskrevet glaserte fliser."
- "Konklusjon: Ut fra det som er gjennomgått, i forbindelse med søknad om samtykke til planer for lokaler og uteområder til skoler etter § 6 i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skole, trinn 1 skole, godkjennes herved trinn 1."

5.2.5 Bestående skolers tilstand

Tre skoler – Solberg, Rustad og Åsgård – er vedtatt utbygget. De øvrige seks skoler har følgende tilstand i skolebyggene:

- *Sjøskogen skole*: Skolebygget, som sto ferdig i 2003, er et moderne skolebygg med gode fasiliteter.
- *Nordby skole*: Skolen ble bygget ca. 1955 og sist tilbygget i 1992. Nordby skole blir i 2020 den eldste grunnskolen i Ås, og kapasiteten blir sprengt rundt 2025. Sjøskogen skole kan avlaste Nordby skole gjennom justering av skolekretsgrensen.
- *Nordbytun ungdomsskole*: Klasserom og grupperom ble rehabilitert i 2005, og ny administrasjonsfløy sto ferdig i 2010. Et lokale som tidligere ble benyttet til bibliotek, vil bli ombygget til tre klasserom og tre grupperom. Rektor opplyser at ombyggingsarbeidene skal fullføres innen august 2016.
- *Ås ungdomsskole*: Skolen ble totalrehabilitert og et tilbygg reist i 2007 og 2010.
- *Brønnerud skole*: Skolen er romslig og godt egnet til opplæring. Med tanke på pedagogisk opplegg og ressursutnytting er 120 elever lite, men ikke uvanlig i skole-Norge, som har 214 elever i gjennomsnitt per grunnskole (jf. Utdanningsspeilet).
- *Kroer barneskole*: Skolen er romslig og godt egnet til opplæring. Også her kan 120 elever være lite for et fullgodt pedagogisk opplegg og effektiv ressursutnytting, men likevel forsvarlig.

Alle seks skoler som vil bestå, må sies å ha et godt grunnlag for opplæring.

5.2.6 Brukeres uttalelser

På revisors tredje spørsmål svarer brukerne slik:

SPØRSMÅL 3	**Gir de fysiske rammene (bygg, uteområde og utstyr) grunnlag for god drift for alle barnegrupper (bl.a. funksjonshemmede)?** Svar:
Rektor, Solberg skole:	Solberg skole har i dag for få spesialrom (naturfag, musikk, kunst/ håndverk) og grupperom; rommene er overbooket. Dermed får vi ikke delt trinnene i grupper så ofte som vi vil. "Gården", som ligger 150 meter unna, benyttes som avlastning. I det nye skolebygget blir det en helt annen situasjon, f.eks. naturfagrom der lærer og elever kan gå rett ut i naturen. Utstyrsmessig er det bra også i dag; vi har f.eks. digitale tavler.

Verneombud, Solberg skole:	Fysiske rammer er veldig viktig for å skape et godt læringsmiljø. Det nye skolebygget får i begge etasjer et åpent torg i sentrum med klasserom rundt, og hvert klasserom får minst ett grupperom. Det blir universell utforming utendørs og innendørs, bl.a. flere heiser. Planprosessen har tatt litt lang tid, men tegningene ser nå veldig bra ut.
Lærer-tillitsvalgt, Solberg skole:	Den nye skolens fysiske rammer blir kjempebra for alle elevgrupper, inkludert funksjonshemmede. I dag må hele klassen være på ett sted; i nytt bygg får klassene grupperom. Lærerne er meget fornøyde med den prosjekterte skolen.
FAU-leder, Solberg skole:	Fysiske rammer er kjempeviktig! Solberg skole har i dag ingen tilgjengelige spesialrom (bortsett fra gymsal). Det nye skolebygget gir gode fysiske rammer. Det er viktig at det gamle skolebygget rives når ny to-parallell skole står klar, for at uteområdet skal bli stort nok. Det 44 år gamle bygget oppfyller heller ikke dagens krav (for lavt under taket/dårlig ventilasjon m.m.).
Inspektør, Rustad skole:	Fysiske rammer er svært viktig for undervisningen. Rustad skole har eksempelvis et aktivitetsbygg der undervisning i kunst/håndverk må avlyses på kalde dager pga. dårlig ventilasjonsanlegg. I tillegg til nytt skolebygg skulle vi gjerne hatt mer IKT-utstyr, bl.a. nettbrett.
Verneombud, Rustad skole:	Den prosjekterte skolen ivaretar elevgruppenes behov. Hele skolen blir universelt utformet – med rullestoltilgjengelighet både innendørs og utendørs. Alle grupperom er utformet med tanke på inkludering av funksjonshemmede elever. Skolen har en spesialavdeling for multifunksjonshemmede barn (i dag seks elever; inntil 12 elever i ny skole) – Rustadtunet – som er hensyntatt spesielt.
Lærer-tillitsvalgt, Rustad skole:	Dagens aktivitetsbygg har dårlig ventilasjon og blir erstattet med en flott flerbrukshall. Store klasserom og mange grupperom vil gi fleksibel undervisning. Også Rustadtunet får en god løsning for sine elever (funksjonshemmede).
FAU-leder, Rustad skole:	Jeg har sittet som representant i brukergruppe og deltatt på et par møter med relevans for foreldrene. Planprosessen har vært veldig god. Utfra tegningene blir nye Rustad en god skole for elevene. Hvis kapasiteten (840 elever) skal utnyttes fullt ut, blir det lite bygningsareal/ kvadratmetre per elev, men full utnyttelse ligger noen tiår frem i tid.
Styrer, Solbergtunet barnehage:	Solbergtunet barnehage har fått veldig fine lokaler! Alt er tilrettelagt – også for funksjonshemmede – og alt fungerer. Med godt fysisk arbeidsmiljø er det attraktivt å jobbe her. Følgelig får vi det personalet vi trenger – godt kvalifiserte og motiverte barnehagelærere, fagarbeidere og assistenter. Fysisk miljø kan endres – tilpasses barnas alder og behov forøvrig.
Verneombud, Solbergtunet barnehage:	Både styrer og tillitsvalgt var med i planleggingen av nybygget og kom med mange innspill. Vi er veldig fornøyde med det fysiske resultatet. Vi får heis, korridorer uten terskler og toaletter tilpasset funksjonshemmede.
Tillitsvalgt, Solbergtunet barnehage:	Fysiske rammer er svært viktig. Solbergtunet barnehage er opptatt av det fysiske miljøet ute – lekeapparater, farger m.m.

FAU-leder, Solbergtunet barnehage:	Barnehagens fysiske rammer er veldig bra, både i opprinnelig og ny del. Uteområdet er stort og har mange lekeapparater. Småbarna har eget uteområde.
Hovedverneombud:	Fysiske rammer ved de gamle skolene er ikke gode nok, bl.a. når det gjelder universell utforming. De nye skolebyggene som kommer, ser veldig bra ut. Universell utforming er ivaretatt.

5.3 Vurdering

Opplæringslovens § 9-5 Skoleanlegga sin bestemmelse om "tenlege grunnskolar" med maks 450 elever blir trolig opphevet av Stortinget sommeren 2016. Ås kommune har tjenlige grunnskoler i vid forstand: De seks bestående skolene gir godt grunnlag for opplæring, og tre "splitter nye og topp moderne" skoler kommer på plass innen 2021. Også en fjerde skole – Sjøskogen – kan få nybygg. Store fremskritt vil dermed komme i de fysiske rammene for kommunens grunnskolesektor.

Et svakt punkt ved noen av kommunens nye skoler blir utearealet per elev. Som følge av tomtemangel, har kommunestyret vedtatt en minstenorm på 20 m^2 per elev - under halvparten av Helsedirektoratets anbefaling på 50 m^2 per elev. Dette er ikke ideelt, men realistisk, slik revisor vurderer det.

Byggingen av nye Solberg, Rustad og Åsgård skoler ligger om lag tre år på etterskudd, men kommunen tar i bruk provisoriske skolelokaler (ved Rustad og Åsgård) i en overgangsfase. Forsinkelsen i skoleutbyggingen er en belastning for brukerne, men opplegget synes forsvarlig.

Ås kommune har et omfattende system for brukermedvirkning i prosjekteringen av nye skolebygg. En stilling som rådgiver barnehage-/skoleutbygging ble opprettet i 2014, for å styrke brukerperspektivet i de mange skolebyggeprosjektene som Ås kommune er i gang med. Brukerne ved Solberg og Rustad skoler gir utelukkende positive tilbakemeldinger om nye skolebyggs utforming.

Leder i kommunalt råd for funksjonshemmede oppgir at han ikke har sett tegningene for Rustad skole; han ser gjerne at rådet blir invitert til en gjennomgang av prosjektet. Revisor antar at dette kan la seg ordne.

Prosjekt Åsgård skole er ennå i mulighetsstudiefasen. Når prosjektet kommer i forprosjektfasen, vil bred brukerinvolvering igangsettes.

Eiendomssjefen forventer at skolebygg som reises i dag, realistisk sett har en levetid på bare 30 år (som skolebygg). Undervisningsbygg Oslo KF bekrefter at 30-40 års levetid for skolebygg er realistisk. Etatsjef teknikk og miljø fremhever at Ås kommune satser på fremtidsrettete skolebygg med rasjonell størrelse (fire paralleller), fleksibel arkitektur og robust konstruksjon. Verdibevarende vedlikehold er avgjørende for skolebyggenes levetid.

Dersom kommunens nye skolebygg må kasseres i 2050, antar revisor at det vil være en økonomisk og økologisk skandale, for en kommune med visjonen "Miljø, mangfold og muligheter" og for et land der bærekraftig utvikling er et hyppig uttalt mål. 50 års levetid for skolebygg er en naturlig målsetting.

6 FYSISKE RAMMER FOR LÆRERNES TRIVSEL

Problemstilling nr. 4: Påvirkes lærernes trivsel og rekruttering av de fysiske rammene for opplæringen?

6.1 Revisjonskriterier

- Det fysiske arbeidsmiljøet bør ha en positiv virkning på lærernes trivsel og rekruttering.

6.2 Fakta

6.2.1 Lærernes trivsel og rekruttering

Etatsjef oppvekst og kultur uttaler at mange faktorer har betydning for personalets trivsel og rekruttering, men nye skoler har en klar fordel i "kampen om arbeidskraften". Især unge lærere setter pris på et moderne skolebygg med funksjonell og pen arkitektur.

Etatsjefen finner at det er lett å rekruttere lærere til Ås-skolene, som har et godt renomme. Nylig fikk man f.eks. syv søkere til en rektorstilling, noe som ansees som meget bra.

Hensikten med brukermedvirkning er å gjøre skolebygg og skoleuteområde velegnet både for elever og ansatte/lærere. Se kapittel 5.2.3 Brukermedvirkning i skolebyggeprosjekter

6.2.2 Brukeres uttalelser

På revisors fjerde spørsmål svarer brukerne slik:

SPØRSMÅL 4	**Gir de fysiske rammene trivsel blant de ansatte?** Svar:
Rektor, Solberg skole:	Solberg skole (bygget 1979) er i dag et slitt bygg der vi utnytter alle kvadratmetre. Lærerne savner tilstrekkelige spesialrom og grupperom, og de ser frem til å få bedre arbeidsforhold. Også standardhevning vil høyne lærernes trivsel.
Verneombud, Solberg skole:	Fysiske rammer, f.eks. plass og ventilasjon, spiller inn på rekruttering og hvor mange år ansatte blir på arbeidsplassen.
Lærer-tillitsvalgt, Solberg skole:	Vårt eneste møterom er i dag personalrommet. I det nye bygget blir det flere små og store møterom. Lærernes arbeidsrom vil få en mer skjermet plassering. Fra gammel til ny skole blir som natt og dag. De ansatte ser veldig frem til nytt skolebygg!
FAU-leder, Solberg skole:	Foreldrene opplever meget engasjerte og gode lærere også med dagens skolebygg. Jeg antar at nytt bygg vil høyne lærernes arbeidsglede ytterligere.
Inspektør, Rustad skole:	Fysisk arbeidsmiljø er en vesentlig forutsetning for at lærerne kan gjøre en god jobb. Varmeovner som ikke fungerer, kontorutstyr i vranglås etc. hindrer undervisningen. Fysiske rammer er også viktig for å beholde lærere. Et moderne skolebygg er attraktivt ved rekruttering.

Verneombud, Rustad skole:	Alle tre avdelinger (Rustadtunet, SFO og skolen) er hensyntatt i tegningene. Avdelingslederne har deltatt i hele prosessen. Rådgiver barnehage-/skoleutbygging har koordinert prosessen godt i samarbeid med prosjektleder. Alt ligger til rette for at de ansatte skal trives i det nye skolebygget.
Lærer-tillitsvalgt, Rustad skole:	Nye Rustad skole får store, fine lærerkontorer. Klasse- og grupperom-mene blir bra for lærerne. Ventilasjonen blir god. Design med farger etc. er ikke avgjort, men det blir nytt og fint. Alt ligger til rette for ansattes trivsel!
FAU-leder, Rustad skole:	Ansatte har deltatt i brukergruppe. Bedømt utfra tegningene blir nye Rustad skole en god arbeidsplass.
Styrer, Solbergtunet barnehage:	De fysiske rammene gir høy trivsel blant de ansatte, noe som også gjør det attraktivt å jobbe i Solbergtunet barnehage. Vi lykkes i å rekruttere godt kvalifiserte og motiverte arbeidstakere.
Verneombud, Solbergtunet barnehage:	Vi er heldige med god plass og et fysisk miljø som jobber *med* oss. Vi har mye dagslys gjennom store vinduer, og estetikken er tiltalende. Dette gir ansatte som trives.
Tillitsvalgt, Solbergtunet barnehage:	Fysisk arbeidsmiljø er viktig for de ansattes trivsel.
FAU-leder, Solbergtunet barnehage:	Etter det jeg hører, er de ansatte fornøyd med alt sammen.
Hovedverneombud:	Arbeidsmiljøet på de gamle skolene varierer, men er i hovedsak greit. De prosjekterte skolene ivaretar ansattes arbeidsmiljø på en meget god måte.

6.3 Vurdering

Ås kommune praktiserer omfattende brukermedvirkning i skolebyggeprosjekter. Hensikten er også å tilrettelegge det fysiske arbeidsmiljøet for høy trivsel blant lærerne og god rekruttering.

Revisor har bare mottatt positive tilbakemeldinger fra ansatte om nye skolebyggs utforming. Om fem år har Ås kommune tre nybygde barneskoler, noe som opplagt gjør det attraktivt å arbeide som lærer i kommunen. Også skolene som består, har et godt fysisk arbeidsmiljø.

7 ELEVENES TRIVSEL OG SKOLERESULTATER

Problemstilling nr. 5: Trives elevene, og hvordan er elevprestasjonene?

7.1 Revisjonskriterier

- Ås-elevenes trivsel bør være på høyde med nasjonalt gjennomsnitt.
- Ås-elevenes faglige prestasjoner bør være på høyde med nasjonalt gjennomsnitt.

7.2 Fakta

7.2.1 Trivsel/læringsmiljø

Forskning viser at nye skolebygg bidrar til elevenes trivsel og faglige prestasjoner, ifølge eiendomssjefen. Elevenes trivsel henger også sammen med om byggene holdes i orden:

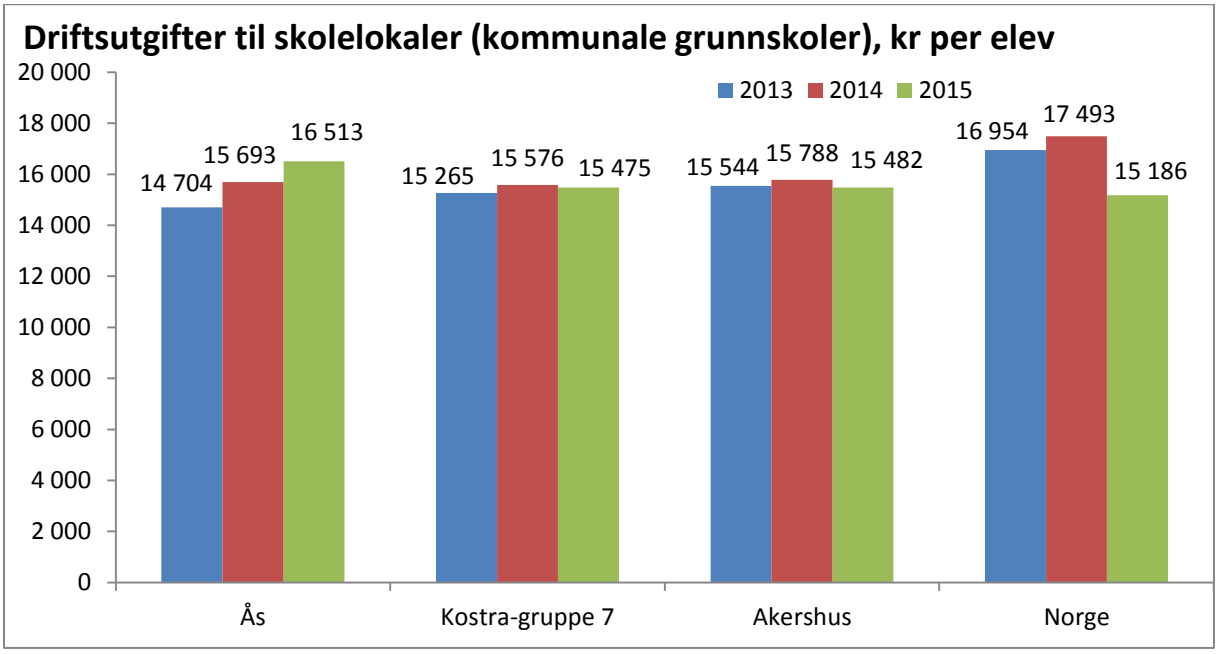

Kilde: SSBs Kostra-statistikk, D1 Grunnskolesektor.

Diagrammet viser at Ås kommune bruker rundt 7 % mer driftsmidler per elev på skolelokaler – vaktmester, renhold o.l. – enn sammenliknbare kommuner.

Utdanningsdirektoratet gjennomfører årlige elevundersøkelser for alle grunnskoler i Norge. Resultatene for Ås kommunes 7. og 10. trinn er som følger de siste tre årene:

Elevundersøkelsen 2013–2016
Ås kommune, Grunnskole, Alle eierformer, **Trinn 7**, Begge kjønn.

Indikator og nøkkeltall	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Læringskultur	3,6	3,9	4,1

Elevdemokrati og medvirkning	3,5	3,6	3,7
Faglig utfordring	3,9	4,0	4,2
Felles regler	4,1	4,2	4,3
Trivsel	4,4	4,4	4,3
Mestring	4,0	4,1	4,1
Utdanning og yrkesveiledning			
Støtte fra lærerne	4,2	4,2	4,4
Motivasjon	3,9	4,0	3,9
Vurdering for læring	3,8	3,6	3,8
Støtte hjemmefra	4,2	4,2	4,4
Andel elever som har opplevd mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere (prosent)	2,7	7,8	3,2

Skala 1–5; høy verdi betyr positivt resultat. Unntak er mobbing (nederste linje), der lav verdi/prosent er positivt.
Kilde: Udir.no/skoleporten/læringsmiljø/elevundersøkelsen.

Elevundersøkelsen 2013–2016

Ås kommune, Grunnskole, Alle eierformer, **Trinn 10**, Begge kjønn.

Indikator og nøkkeltall	**2013-2014**	**2014-2015**	**2015-2016**
Læringskultur	3,2	3,7	3,9
Elevdemokrati og medvirkning	3,0	3,1	3,2
Faglig utfordring	4,0	4,1	4,3
Felles regler	3,7	3,8	3,9
Trivsel	4,2	4,0	4,2
Mestring	3,9	4,0	4,1
Utdanning og yrkesveiledning	3,8	3,7	4,0
Støtte fra lærerne	3,7	3,9	4,0
Motivasjon	3,5	3,5	3,6
Vurdering for læring	2,9	3,1	3,1
Støtte hjemmefra	3,8	3,8	3,9
Andel elever som har opplevd mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere (prosent)	6,6	7,8	3,6

I regí av Høgskolen i Oslo og Akershus/NOVA gjennomfører mange av landets kommuner hvert år Ungdata-undersøkelsen i 8.–10. trinn og VG1 (videregående skoles 1. trinn). Undersøkelsen dekker følgende områder: nære relasjoner, skole og utdanning, fritidsaktiviteter, helse og trivsel, rusmiddelbruk og risikoatferd/vold. *Ungdata-undersøkelsen i Ås 2014* rapporterer følgende resultater for ungdomsskolene på området skole og utdanning:

- *Trivsel på skolen*: 94 % av ungdomsskoleelevene i Ås oppgir at de trives på skolen (helt enig eller litt) – mot 95 % i landets ungdomsskoler.
- *Lekser*: 80 % av ungdomsskoleelevene i Ås oppgir at de bruker minst 30 minutter per dag på lekser – mot 73 % i landet.
- *Skulking*: 30 % av ungdomsskoleelevene i Ås svarer at de har skulket minst en gang det siste året – mot 21 % i landet.
- *Utdanningsmål*: 72 % av ungdomsskoleelevene i Ås tror at de vil ta utdanning på universitet eller høgskole – mot 61 % i landet.
- *Arbeidsledighet*: 12 % av ungdomsskoleelevene i Ås tror at de noen gang vil bli arbeidsledig – mot 14 % i landet.

Ungdomsskoleelever i Ås gjør mer lekser og har høyere ambisjoner enn i landet. Skoletrivselen er jevngod, men tilbøyeligheten til å skulke synes noe høyere i Ås enn i landet.

Etatsjef oppvekst og kultur oppsummerer at Ås-elevenes trivsel har økt de senere år og er på nivå med landsgjennomsnittet. Enkelte trinn på noen skoler kan ha utfordringer, som administrasjonen tar fatt i. Grunnskolene i Ås så vel som i landet har de senere år satt økt fokus på elevenes trivsel.

7.2.2 Elevprestasjoner/faglige resultater

Nasjonale prøver 2015/16 ga følgende resultater på 5. og 8. trinn:

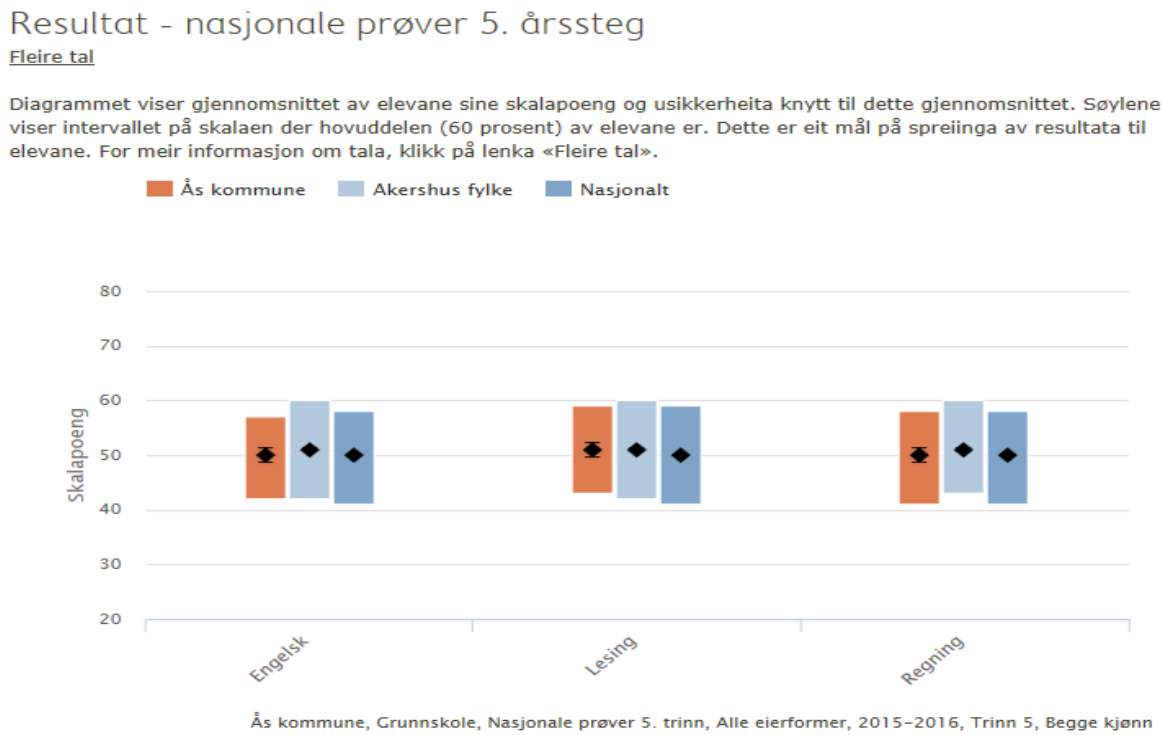

Kilde: Udir.no/skoleporten/oversikt. Søylene viser intervallet på skalaen der hoveddelen (60 %) av elevene er.

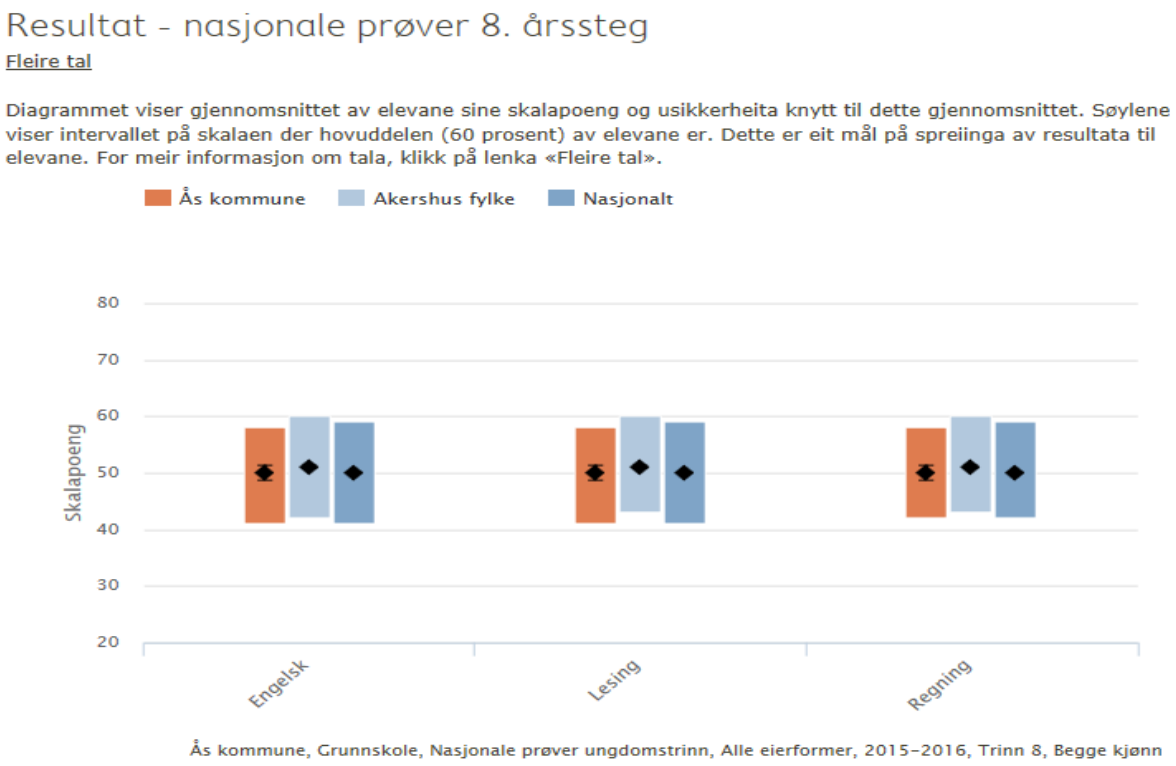

Diagrammene viser at i engelsk, lesing og regning skårer Ås-elevene (5. og 8. trinn) på nivå med landsgjennomsnittet (50 skalapoeng), men litt under fylkessnittet (51 skalapoeng).

Utanningsdirektoratets nettside *Skoleporten* gjengir også standpunkt- og eksamenskarakterer på ungdomstrinn. Eksamenskarakterer settes av to sensorer, hvorav minst én ekstern. Eksamenskarakterer våren 2015 for Ås, fylket og nasjonalt forekommer i ti fag.[10] Disse eksamenskarakterene har følgende gjennomsnitt (utregnet av revisor):

1. Fylket: 3,98.
2. Ås: 3,91.
3. Nasjonalt: 3,89.

Ved utgangen av 10. klasse har elevene fått følgende karakterer på vitnemålet de senere år:

[10] Deler av elevgruppa trekkes ut tilfeldig til å ta skriftlige og muntlige avgangseksamener. Karakter 1–6 (best).

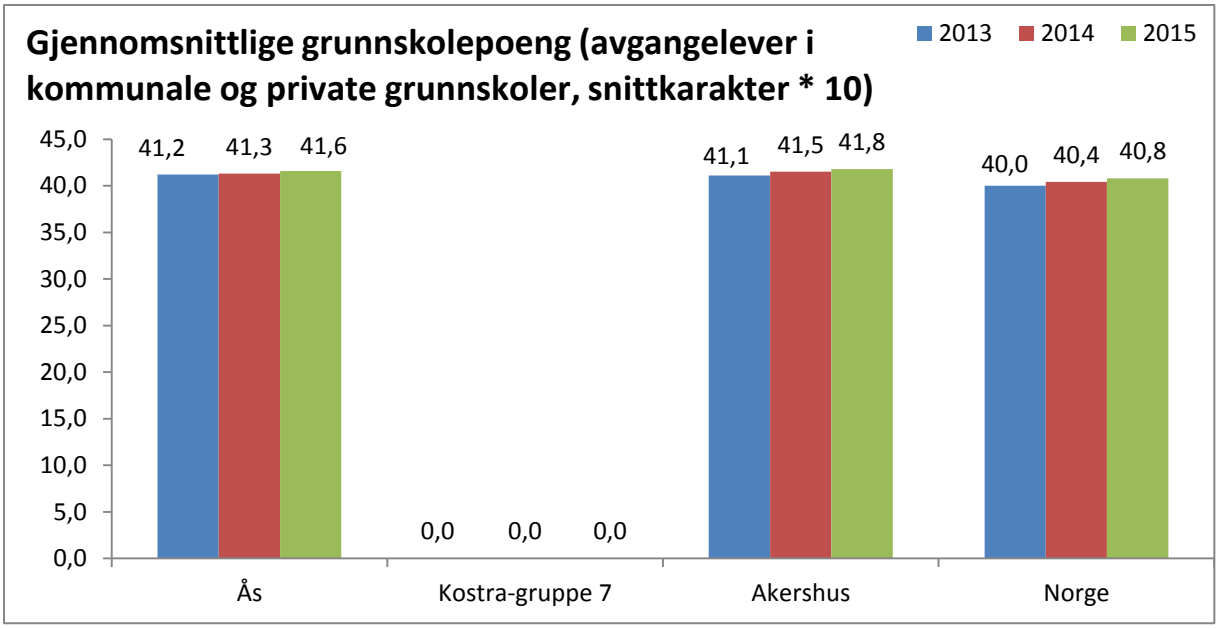

Kilde: SSBs Kostra-statistikk, D1 Grunnskolesektor. Alle avsluttende karakterer som er ført på vitnemålet medregnes. Kostragruppe 7 mangler data.

Diagrammet viser at Ås kommunes elever ved utgangen av ungdomsskole skårer på nivå med fylket og landet.[11]

Faglige resultater varierer fra skole til skole. Ås-elevene har samlet sett forbedret sine faglige resultater de senere år. "Å høyne elevenes resultater tar tid. Systematisk arbeid over flere år er nødvendig. Ås-skolene har i dag en bevissthet på å holde læringstrykket oppe," understreker etatsjef oppvekst og kultur.

Især Nordbytun ungdomsskole har forbedret sine faglige resultater. *Pedagogisk utviklingsplan for barnehager og skoler 2016–2019* opplyser (side 11) at "Kommunens to ungdomsskoler har gjennomført tre semestre i den nasjonale satsingen Ungdomstrinn i utvikling, de har hatt klasseledelse og lesing som sine områder."

Pedagogisk utviklingsplan fremhever (side 4) følgende fokusområder for skolene: synlig læring, og fag og grunnleggende ferdigheter. Planen opplyser (side 12) at lærere fra Ås kommune deltar i det statlige videreutdanningsprogrammet Kompetanse for kvalitet.

7.2.3 Brukernes uttalelser

På revisors femte spørsmål svarer de 13 informantene slik:

[11] SSB kommenterer imidlertid: "De fleste av karakterene som ligger til grunn for grunnskole-poengene er satt av lærere ved skolen og ikke en ekstern sensor. Variasjoner mellom kommunene kan av den grunn også skyldes andre forhold enn elevenes prestasjoner."

SPØRSMÅL 5	**Trives barna, og hvor god er deres faglige utvikling (læring)?** Svar:
Rektor, Solberg skole:	Elevundersøkelsen høsten 2015 ga Solberg skole noe lavere skår på elevenes trivsel og arbeidsro enn nasjonalt gjennomsnitt. Noe av forklaringen er nok et trangt og lytt skolebygg. Elevundersøkelsen viser at våre elever er motiverte, yter høy grad av egeninnsats og opplever god støtte hos lærere og foreldre. Når det gjelder faglige resultater, viser nasjonale prøver på 5. trinn over flere år at Solberg skole skårer veldig bra på lesing, men under nasjonalt snitt på regning og engelsk. Skolen har satt seg som mål å løfte resultatene i regning og engelsk. Nasjonale prøver er med på å gi fremovermeldinger til elever og lærere. Elevene får da bedre tilpasset undervisning.
Verneombud, Solberg skole:	Solberg skole er "hjemmekoselig" og har god kontakt med foreldrene. Elevenes trivsel er generelt høy, men noen faller utenfor. Når det gjelder faglige prestasjoner, har skolen igangsatt pedagogiske tiltak i matematikk og engelsk. I engelsk har vi tatt i bruk hefter med engelske prosatekster (Project X) som elevene synes det er gøy å lese.
Lærer-tillitsvalgt, Solberg skole:	De fleste elever trives i dag – og vil trives enda mer i nye Solberg skole. Ved prosjekteringen av nytt skolebygg har elevenes trivsel og læringsutbytte vært i fokus.
FAU-leder, Solberg skole:	En god del elever trives, men ikke alle. Skoleresultatene bør høynes. Foreldrene vet at skoleledelsen tar tak i dette nå. En full og slitt skole vil også påvirke barnas trivsel og læring. Det er grunn til å anta at dette er en av årsakene til lavere resultater enn ønskelig.
Inspektør, Rustad skole:	Elevundersøkelsen 2015 viser at flertallet av Rustad skoles elever trives, at de liker skolearbeidet godt og gleder seg til å gå på skolen. På nasjonale prøver (5. trinn) er tendensen over flere år at Rustad skole skårer *på* eller *over* nasjonalt snitt i både lesing, regning og engelsk.
Verneombud, Rustad skole:	Både Utdanningsdirektoratets elevundersøkelse og vår egen klassetrivselundersøkelse viser at elevene på Rustad skole trives. Rustad skole er en dysleksivennlig skole (i h.t. ti kriterier) med særlig fokus på utvikling av barnas lese- og skriveferdigheter. Vår sosialpedagogiske koordinator observerer i klassene med sikte på tidlig igangsetting av tiltak for elever som trenger det. På nasjonale prøver (5. trinn) skårer Rustad skole blant de bedre i Ås kommune og over fylkessnittet og landssnittet. Vår ambisjon er å bli enda bedre.
Lærer-tillitsvalgt, Rustad skole:	Elevene på Rustad skole er sosiale på kryss og tvers og ser ut til å trives. Skolen har særlig trykk på leseopplæring – med en lærer som leseveileder. Skolens faglige resultater er gode, jf. Skoleporten.no.
FAU-leder, Rustad skole:	Rustad skole har et godt skolemiljø i dag. Med nye fasiliteter kan det bare bli bedre.
Styrer, Solbergtunet barnehage:	Vi har barnehagelærere i alle pedagogstillinger, fagarbeidere og dyktige assistenter. Dette gir høyt faglig innhold i det pedagogiske arbeidet og dermed læring og utvikling hos barna. Vi ser at barna trives og virker fornøyde når de er i barnehagen. Barnehager har imidlertid ingen undersøkelse som viser barnas faglige utvikling, slik som skolene kan vise til (nasjonale prøver).

Verneombud, Solbergtunet barnehage:	Romslige garderober gir en ordnet og hyggelig atmosfære. Mange foreldre gir uttrykk for at det er en flott barnehage. Bygget gjør det mulig å endre innredning. Vi arbeider etter en pedagogikk om å tilpasse miljøet etter barnas behov; vi føler at vi har et fysisk miljø som gir oss gode muligheter for dette.
Tillitsvalgt, Solbergtunet barnehage:	Alle pedagogiske ledere i Solbergtunet barnehage har barnehagelærer-utdanning. Vi har også mange fagarbeidere (barne- og ungdomsarbeidere). Det er mye viktig læring i lek. Vi mener at vi har et godt pedagogisk tilbud og at barna trives hos oss!
FAU-leder, Solbergtunet barnehage:	Solbergtunet barnehage har fokus på både lek og læring. Begge mine barn har trivdes veldig godt i barnehagen, som jeg anbefaler til andre småbarnsforeldre.
Hovedverneombud:	Jeg har inntrykk av at de aller fleste elevene trives bra i skolene i Ås. Skolene jobber aktivt mot mobbing. På hvert trinn er noen elever utnevnt til trivselsledere i skolegården.

7.3 Vurdering

Årlige elevundersøkelser og Ungdata-undersøkelser viser at Ås-elevenes trivsel har økt de senere år og er på nivå med landsgjennomsnittet. Enkelte trinn på noen skoler har utfordringer, som administrasjonen tar fatt i. Ansatte og foreldrerepresentanter som revisor har intervjuet, bekrefter at Ås-elevene trives i det store og hele.

På nasjonale prøver (engelsk, lesing og regning på 5. og 8. trinn) skårer Ås-elevene på nivå med landsgjennomsnittet, men litt under fylkesgjennomsnittet. Eksamenskarakterer på ungdomstrinnet viser samme bilde. Karakterene på avgangsvitnemål fra ungdomsskole viser at Ås-elevene, i alle fag samlet sett, skårer på nivå med både fylket og landet.

Pedagogisk utviklingsplan for barnehager og skoler 2016–2019 setter (side 12) som et mål at "Ledelsen ved skolen bruker systematisk resultater fra kartlegginger, nasjonale prøver, karakterer, eksamen og brukerundersøkelser som grunnlag for å videreutvikle skolens praksis." Revisors intervjuundersøkelse viser at skoleledere i Ås praktiserer dette.

"Ås-skolene har i dag en bevissthet på å holde læringstrykket oppe," uttaler etatsjefen. Ansatte og foreldrerepresentanter som revisor har intervjuet, bekrefter dette.

8 LITTERATUR[12]

Lover, forskrifter og statlige veiledere:

Norges Kommunerevisorforbund, 2011: RSK 001 *Standard for forvaltningsrevisjon*.
Arbeids- og sosialdepartementet, LOV-2005-06-17-62: *Arbeidsmiljøloven*.
Helse- og omsorgsdepartementet, FOR-1995-12-01-928: *Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.*
Helsedirektoratet, 2014: *Miljø og helse i skolen*. Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.
Kommunal- og moderniseringsdepartementet, FOR-2010-03-26-489: *Forskrift om tekniske krav til byggverk* (Byggteknisk forskrift, TEK 10).
Arbeids- og sosialdepartementet, FOR-2009-08-03-1028: *Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser* (byggherreforskriften).
Direktoratet for Arbeidstilsynet, 2016: *HMS på bygge- og anleggsplasser*; arbeidstilsynet.no.
Kunnskapsdepartementet, LOV-1998-07-17-61: *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa* (opplæringslova).
Finansdepartementet, LOV-2003-12-12-108: *Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv*. (lov om kompensasjon for merverdiavgift).

Statistikk, forskningsrapporter o.l.:

Statistisk sentralbyrå, 2016: *Kostra* og *Folkemengd og areal, etter kommune*.
Utdanningsdirektoratet: Utdanningsspeilet, Elevundersøkelsen og Skolefakta/nasjonale prøver; udir.no/Skoleporten.
Høgskolen i Oslo og Akershus/NOVA, 2015: *Ungdata-undersøkelsen i Ås 2014*; hioa.no.
Akershus fylkeskommune og Oslo kommune, desember 2015: *Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus*. Omtalt i brosjyren *Akershus Grønt fylke*, februar 2016.
Universitetet i Oslo og Språkrådet, 2015: *Bokmålsordboka*; uio.no.

Ås kommune:

Ås kommunes reglementer, vedtatt 2015.
Kommuneplan 2015–2027. Planbeskrivelse Kommuneplanens arealdel, vedtatt 3.2.2016.
Handlingsprogram med økonomiplan 2016–2019, vedtatt 9.12.2015.
Forretningsplan 2016, eiendomssjefen 10.3.2016.
Orientering om gjennomføring av skole i drift for bygging av nye Solberg skole, ca.1.2.2016.
Orientering om brukermedvirkning for nye Solberg skole, ca. 1.2.2016.
Pedagogisk utviklingsplan for barnehager og skoler 2016–2019, 18.1.2016.
Sjekkliste ved skoleutbygging i Ås kommune, udatert.
ROS-analyse nye Solberg skole, 2015.
Referater fra brukermøter Solberg skole, 2015/16, L2 Arkitekter AS og Thorvaldsen prosjekt.
Skoleledelsens medvirkning i utbyggingsprosessen av nye Solberg skole, 24.2.2016.
Follo bedriftshelsetjenestes involvering omkring byggingen av Solberg Skole, 25.2.2016.
Møteprotokoll Arbeidsmiljøutvalget, 16.2.2016.
Åsgård FAU, 15.3.2016.
Godkjenning trinn 1, Solberg skole, etter § 6 i Forskrift om miljørettet helsevern, Kommuneoverlegen, 28.1.2016.
Skolebehovsplan, Norconsult 2011.

[12] Dokumenttitler gjengis med kursiv. Dokumenter fra inneværende år dateres med dato; for eldre dokumenter gjengis bare årstall.

VEDLEGG 1: RÅDMANNENS UTTALELSE TIL RAPPORTEN

Ås kommune Rådmann

Follo distriktsrevisjon IKS
Postboks 3010
1402 SKI

Didrik Hjort

Deres ref.	Vår ref.	Saksbehandler	Dato
	16/00512-6	Trine Christensen	19.05.2016

Rådmannens uttalelse til forvaltningsrevisjonsrapport om skoleutbygging i Ås kommune.

Det har vært en gjennomgang av forvaltningsrapporten fra de mest involverte partene i organisasjonen. Den oppleves grundig, med et stort antall spørsmål besvart av mange ulike aktører i prosessen. De opplever seg korrekt oppfattet. Rådmannen har derfor ingen ytterligere kommentarer til rapporten og mener vi har fått et godt dokument til bruk i videre arbeid.

Med hilsen

Trine Christensen
Rådmann

Ås kontrollutvalg

Ås KU-19/16
Overordnet analyse for forvaltningsrevisjon

Saksbehandler:	Jan T. Løkken	Saksnr.:	16/00177-1
Behandlingsrekkefølge			**Møtedato**
1 Ås kontrollutvalg		19/16	14.06.2016

Sekretariatets innstilling:

1. Kontrollutvalget tar den overordnede analysen for forvaltnignsrevisjon til orientering.

2. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge frem forslag til plan for forvaltningsrevisjon for Ås kommune for perioden 2017 – 2020. Planen tar utgangspunkt i innspillene som kommer frem i møtet den 14. juni.

Vedlegg:
FDR OverordnetAnalyse.pdf
SAKSUTREDNING:

I henhold til forskrift om kontrollutvalg § 10 skal kontrollutvalget minst en gang i valgperioden utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon, og senest innen utgangen av året etter konstitueringen. Planen skal baseres på overordnet analyse. Kontrollutvalget bestilte en overordnet analyse fra Follo distriktsrevisjon. Utkast til den foreliggende analysen har vært drøftet i kontrollutvalget og rådmannens ledergruppe og enhetsledere har gitt innspill til risikoområder. I tillegg har dokumentsøk dannet grunnlaget for analysen. Analysen står for revisjonens egen regning, men kontrollutvalget står selvsagt fritt til å vurdere risikoområdene annerledes.

Revisjonen mener følgende områder er særlig aktuelle for forvaltningsrevisjon i Ås kommunen i 2017 – 2020:

h. Administrativ organisering.
i. Personale.
j. Investeringer og gjeld.
k. Kommunale innkjøp.
l. Internkontroll.
m. Barn og unges psykiske helse.
n. Barnehagedrift.
o. Flyktningetjeneste.
p. Barnevern.
q. Utleieboliger.
r. Prosjektledelse bygg.
s. Reguleringsplan og byggesak.

Ås kontrollutvalg

Kontrollutvalget inviteres til å drøfte hvilke risikoområder det mener bør prioriteres for forvaltningsrevisjon i de neste fire årene. Vi foreslår at omfanget av forvaltningsrevisjon videreføres på dagens nivå som er to pr år. Utvalget bør etter dette prioritere minst åtte tema. Som i dag, foreslår vi at utvalget ber om anledning til å endre prioriteringen underveis i perioden.

På grunnlag av kontrollutvalgets drøfting vil sekretariatet til neste møte legge fram et forslag til plan for forvaltningsrevisjon for 2017 – 2020.

Ås, 01.06.2016

Jan T. Løkken/s./
sekretær

Vedlegg: Overordnet analyse for forvaltningsrevisjon fra Follo distriktsrevisjon

FOLLO DISTRIKTSREVISJON IKS Org.nr. 914 022 134 MVA

DELTAKERKOMMUNER: ENEBAKK – NESODDEN – SKI – ÅS

OVERORDNET ANALYSE FOR ÅS KOMMUNE

Ski, 1.6.2016

Parkaksen 6, Postboks 3010, 1402 Ski, tlf. 6487 8760, www.follodr.no, revisjonen@follodr.no

INNHOLD

1 INNLEDNING 3

1.1 SAMMENDRAG 3
1.2 KONKLUSJON 3
1.3 ANBEFALINGER 3

2 PROSJEKTBESKRIVELSE 4

2.1 BAKGRUNN 4
2.2 BESTILLING – FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER 4
2.3 METODE 4

3 UTVIKLINGSTREKK OG UTFORDRINGER 6

3.1 ADMINISTRATIV ORGANISERING 6
3.2 UTVIKLINGSTREKK 6
3.3 UTFORDRINGER 8

4 RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING 10

1 INNLEDNING

1.1 Sammendrag

Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner pålegger utarbeiding av plan for forvaltningsrevisjon basert på overordnet analyse med risikovurdering én gang i fireårsperioden. Basert på innspill og dokumentstudier gjennomgås risikoområder.

1.2 Konklusjon

1.2.1 Utviklingstrekk og utfordringer

Kommuneplan 2015–2027. Planbeskrivelse Kommuneplanens arealdel legger til grunn at det i Ås vil bli bygget ca. 100 boliger årlig i 2016 og 2017, ca. 640 boliger årlig i 2018 og 2019 og ca. 320 boliger årlig fra 2020. Boligprogrammet anslås å gi en gjennomsnittlig befolkningsvekst på ca. 2,6 % per år. Dette tilsvarer befolkningsveksten de siste tre årene (2013–2015).

Høy befolkningsvekst fører til store investeringer, især i skoleutbygging. Rådmannen anser at Ås kommune er avhengig av mer effektiv drift enn de fleste sammenliknbare kommuner. "For at dette skal realiseres er det behov for endringer i dagens organisering og drift. Kompetansen må brukes best mulig, og kommunen bør ha en mer effektiv bruk av arealer." (*Handlingsprogram 2016-2019*, s. 12.)

1.2.2 Risiko- og vesentlighetsvurdering

Ås kommunes kontrollutvalg, rådmannens ledergruppe og enhetsledere har gitt innspill til risikoområder, og revisor har studert handlingsprogrammet. På dette grunnlag gjennomgås 21 risikoområder. Noen felles (like) forvaltningsrevisjonsprosjekter i Follo-kommunene er ønskelig, ifølge flere rådmenn.

1.3 Anbefalinger

Utfra Follo distriktsrevisjons risiko- og vesentlighetsvurdering er følgende 12 områder særlig aktuelle for forvaltningsrevisjon i Ås kommune 2017–2020:

a. Administrativ organisering.
b. Personale.
c. Investeringer og gjeld.
d. Kommunale innkjøp.
e. Internkontroll.
f. Barn og unges psykiske helse.
g. Barnehagedrift.
h. Flyktningetjeneste.
i. Barnevern.
j. Utleieboliger.
k. Prosjektledelse bygg.
l. Reguleringsplan og byggesak.

Steinar Neby (sign.)
revisjonssjef

Didrik Hjort (sign.)
avdelingsleder forvaltningsrevisjon

2 PROSJEKTBESKRIVELSE

2.1 Bakgrunn

Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner (2004) sier følgende:

- *§ 9 Forvaltningsrevisjon*: "Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon i samsvar med bestemmelsene i dette kapittel."
- *§ 10 Plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon*: "Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegere til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden. Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter."

Kontrollutvalgsboken (Deloitte/Kommunaldepartementet 2011) definerer nøkkelbegrepene slik (s. 78):

- *Risiko*: "Med risiko menes i denne sammenheng faren for at det kan forekomme avvik fra for eksempel regelverk, mål, vedtak og andre føringer som kommunen har satt for virksomheten. Risiko må vurderes innenfor alle kommunens tjenesteområder."
- *Vesentlighet*: "For å kunne prioritere mellom områder i kommunen hvor det identifiseres risiko for avvik, må kontrollutvalget vurdere hvilke områder som er mest vesentlige. Det finnes ingen objektiv størrelse å vurdere vesentlighet opp mot. Kontrollutvalget må derfor skjønnsmessig vurdere de ulike områdene opp mot hverandre, og avgjøre hvilke områder de mener det er mest vesentlig å undersøke."

Risiko defineres ofte som "konsekvens ganger sannsynlighet". Norges kommunerevisorforbund (NKRF) sin *Veileder til utarbeidelse av overordnet analyse* (2010) legges til grunn for analysen.

2.2 Bestilling – formål og problemstillinger

Ås kommunes kontrollutvalg bestilte 15.12.2015 forvaltningsrevisjonsprosjekter 2016, herunder overordnet analyse.

Formålet med overordnet analyse er å samle informasjon om kommunens virksomhet slik at kontrollutvalget settes i stand til å legge en fireårs plan for forvaltningsrevisjon, herunder prioritere mellom aktuelle temaer. Analysen omfatter to *problemstillinger*:

1. Beskrive utviklingstrekk og utfordringer i kommunen.
2. Risiko- og vesentlighetsvurdering.

2.3 Metode

Problemstillingene i overordnet analyse er deskriptive, uten klare revisjonskriterier.

Vi har benyttet følgende datakilder i den overordnete analysen:

1. *Kommuneplan 2015–2027. Samfunnsdel* (vedtatt av kommunestyret 2.9.2015) og

Kommuneplan 2015–2027. Planbeskrivelse Kommuneplanens arealdel (vedtatt 3.2.2016).
2. *Handlingsprogram 2016–2019* (9.12.2015).
3. Kommunens internettsider (www.as.kommune.no).
4. Statistisk sentralbyrås kommune-statistikk (*Kostra*) og befolkningsstatistikk (*Folkemengde og befolkningsendringar, 1. januar 2016* og *Folkemengd og areal, etter kommune*) (ssb.no).
5. Kommunal Rapports *Kommunebarometer 2016* (foreløpig utgave) (Kommunebarometeret.no).
6. Kontrollutvalgets innspill til risikoområder.
7. Rådmannens ledergruppes innspill til risikoområder.
8. Enhetslederes innspill til risikoområder (Questback spørreundersøkelse).
9. Follo distriktsrevisjons erfaringer fra tidligere forvaltningsrevisjonsprosjekter og fra regnskapsrevisjon.

Overordnet analyse er utarbeidet med følgende fremdrift:

Dato:	**Aktivitet:**
15.12.2015:	Ås kommunes kontrollutvalg bestilte forvaltningsrevisjonsprosjekter 2016, herunder overordnet analyse
15.1.2016:	Kontrollutvalgskonferanse Strømstad med idédugnad om risikovurdering.
9.2.2016:	Prosjektplan fremmet for kontrollutvalget.
Feb. 2016:	Kontrollutvalgets medlemmer drøftet risikoområder i egne partier og miljøer.
15.3.2016:	Idédugnad med rådmannens ledergruppe.
15.3.2016:	Revisor presenterte utviklingstrekk (Kostra-nøkkeltall 2015) for kontrollutvalget.
10.5.2016:	Kontrollutvalget drøftet utkast til overordnet analyse.
14.6.2016:	Kontrollutvalget behandler overordnet analyse.
Høst 2016:	Follo interkommunale kontrollutvalgssekretariat (FIKS) fremmer *Plan for forvaltningsrevisjon 2017–2020* for kontrollutvalget, som fremmer den for kommunestyret.

Revisor takker for godt samarbeid med Ås kommune og FIKS i prosjektet.

3 UTVIKLINGSTREKK OG UTFORDRINGER

3.1 Administrativ organisering

Ås kommunes administrasjon består av sentraladministrasjon og tre etater med 37 resultatenheter:

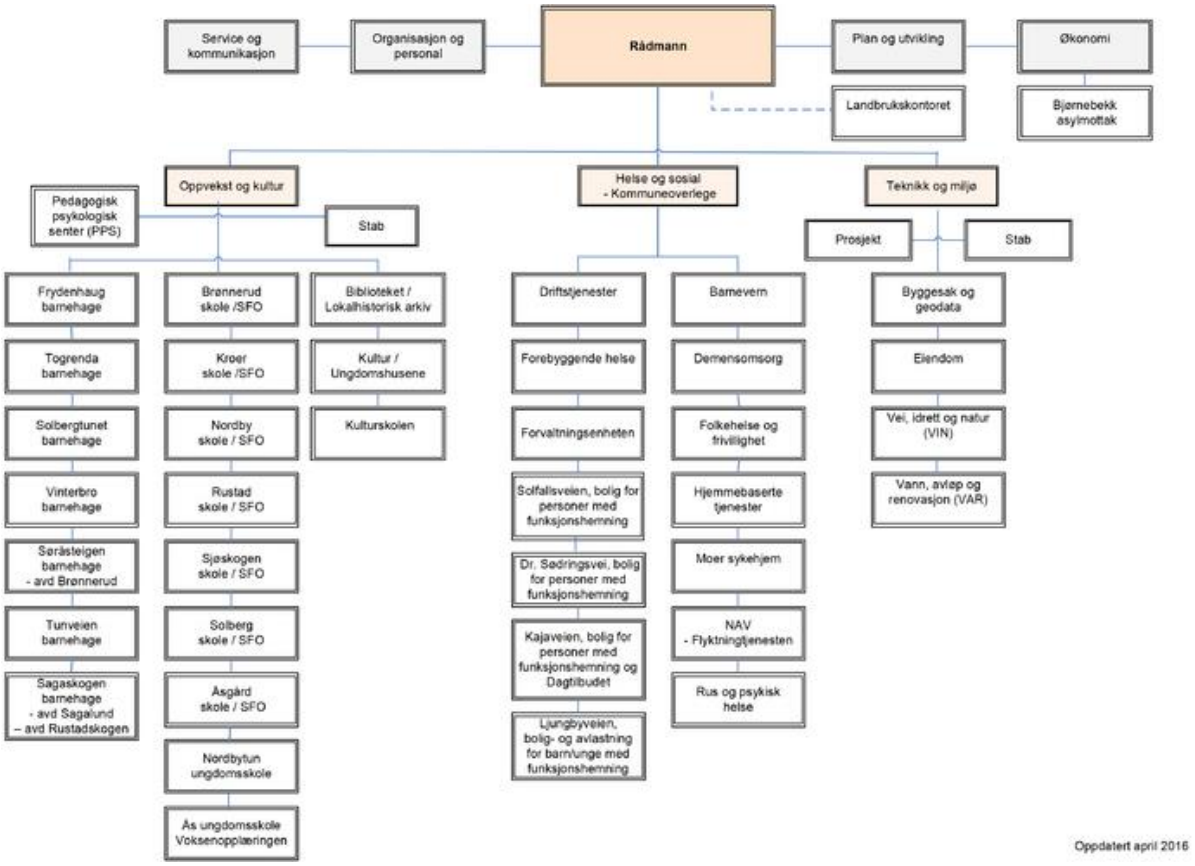

Kilde: as.kommune.no

I rådmannens ledergruppe sitter åtte personer: rådmannen, tre etatssjefer, økonomisjef, organisasjons- og personalsjef, service- og kommunikasjonssjef og plan- og utviklingssjef.

3.2 Utviklingstrekk

Under arbeidet med overordnet analyse har revisor presentert 35 indikatorer på kommunens utvikling 2013–2015, sammenliknet med andre kommuner, hentet for det meste fra Kostra-statistikk.[1] Her gjengis bare enkelte utviklingstrekk:

[1] Kostra er Kommunaldepartementets regnskaps- og rapporteringsstandard for norske kommuner fra 2001. Kostra-gruppen er liknende kommuner – mest korrekt å sammenlikne med. Kostra-gruppe 7 består av "Mellomstore kommuner med lave bundne kostnader per innbygger, lave frie disponible inntekter", ofte omegnskommuner rundt byer. 31 kommuner, bl.a. 11 Akershus-kommuner: Ås, Nesodden, Enebakk, Vestby, Aurskog-Høland, Nes, Nannestad, Sørum, Fet, Rælingen og Gjerdrum.

3.2.1 Befolkning

- Ås vokste med 489 innbyggere i 2015 til 18 992 innbyggere (1.1.2016). Befolkningsveksten utgjorde 2,6 % – mot 0,9 % i landet.
- Også over de siste tre årene har Ås' folkemengde steget med gjennomsnittlig 2,6 % per år (2,3 % i 2013, 3,0 % i 2014 og 2,6 % i 2015).
- Over tiårsperioden 2006–2015 vokste Ås' folkemengde med 30,7 %, hvilket ga 4. plass i kommune-Norge.[2]
- I forhold til Kostra-gruppe 7 har Ås litt større andel barn i barnehagealder, normal andel i grunnskolealder og normal andel innbyggere 80 år og over.

3.2.2 Personale

- Ås kommunes personale utførte til sammen ca. 1 064 årsverk i 2015.
- Sammenliknet med Kostra-gruppe 7 har Ås kommune (2014) noe høyere andel årsverk i administrasjon, tilnærmet lik andel årsverk i grunnskole og klart lavere andel årsverk i helse- og sosialtjenester.
- Ås kommune hadde et totalt sykefravær på 8,4 % i 2015 – på linje med fire Follokommuners gjennomsnitt (8,3 %, ifølge kommunenes årsrapporter).

3.2.3 Kommuneøkonomi

- Ås kommune hadde driftsinntekter på til sammen nesten 1,3 mrd. kr i regnskap 2015.
- Kommunen hadde netto driftsresultat på 5,2 mill. kr (0,9 % av sum driftsinntekter) i 2014 og 46,8 mill. kr (3,9 %) i 2015. Sistnevnte var høyere enn anbefalt minimum (1,75 %, ifølge teknisk beregningsutvalg). Det gode driftsresultatet i 2015 forklares med høy skatteinngang, redusert pensjonspremie og høy kapasitetsutnytting uten tilsvarende utgiftsvekst.
- Gode økonomiske resultater de senere årene har bidratt til å styrke kommunens disposisjonsfond, som beløper seg til 96 mill. kr etter 2015. I tillegg kommer et everksfond på ca. 120 mill. kr.
- Kommunens netto lånegjeld – 55 289 kr per innbygger – er likt med Kostra-gruppe 7.

3.2.4 Tjenesteområder

- Ås kommunes grunnskoler kostet 101 578 kr per elev i 2015 – lik gjennomsnittet i Kostra-gruppe 7.
- En sykehjemsplass kostet vel 1,1 mill. kr i 2015 – 10 % mer enn Kostra-gruppe 7 (gjennomsnitt).
- Barneverntjenestens utgifter stiger i Ås, som i andre kommuner.
- Avløpstjeneste (kloakk) kostet 3 520 kr (+ mva) for en 120 m^2 bolig i 2015 – 17 % under Kostra-gruppe 7.
- Kommunale byggs energiforbruk har gått ned i Ås de siste par årene – til 159 kWh per m^2 i 2015.

[2] SSBs statistikk *Folkemengd og areal, etter kommune* viser at landets folkemengde vokste med 12,4 % over tiårsperioden 1.1.2006–1.1.2016. Fem kommuner vokste med over 30 %: Rennesøy (42,3 %), Ullensaker (35,3 %), Meland (31,7 %), Ås (30,7 %) og Sørum (30,5 %). De tre fylkene med høyest befolkningsvekst var: Oslo (22,3 %), Akershus (18,6 %) og Rogaland (18,3 %).

Kommunal Rapports *Kommunebarometer 2016*, som måler tjenesteyting og økonomi ved hjelp av 124 Kostra-indikatorer, plasserer Ås kommune som nr. 27 blant landets 428 kommuner (uten justering for inntektsnivå). Kommunebarometeret oppsummerer Ås kommune slik: "Totalt er profilen veldig positiv, langt bedre enn i normalkommunen."

3.3 Utfordringer

3.3.1 Overordnete mål

Basert på *Kommuneplan 2015–2027. Samfunnsdel* setter *Handlingsprogram 2016–2019* (s. 3) opp seks hovedmål for Ås kommune:

1. "Innen 2027 er Ås en miljøvennlig kommune med fokus på bærekraftig ressursbruk.
2. Innen 2027 er Ås en inkluderende og mangfoldig kommune.
3. Innen 2027 er Ås et kunnskaps- og kultursenter i regionen.
4. Innen 2027 er Ås kommune et godt sted å bo for alle kommunens innbyggere.
5. Innen 2027 er Ås kommune en aktiv samfunnsutvikler og en attraktiv arbeidsgiver.
6. Innen 2027 skal Ås kommune levere gode og effektive tjenester til kommunens innbyggere."

Handlingsprogrammet inndeler hovedmålene i 25 delmål med tiltak. Kommunen innfører i 2016 et nytt opplegg for målstyring basert på hovedsatsingsområdene miljø, mangfold og muligheter.

3.3.2 Boligbygging og befolkningsprognose

Boligprogrammet fastsettes i *Kommuneplan 2015–2027. Planbeskrivelse Kommuneplanens arealdel*. Boligprogrammet legger til grunn at det i Ås vil bli bygget ca. 100 boliger årlig i 2016 og 2017, ca. 640 boliger årlig i 2018 og 2019, og ca. 320 boliger årlig i 2020–2030. Plan- og utviklingssjefen understreker at boligprogrammet er usikkert. Realisert boligbygging vil avhenge av regulering (21 felt er ferdig regulert; 18 felt er uregulert/under regulering) og private aktørers utbyggingsinteresse.

"I hht dette boligprogrammet forventes en befolkningsvekst på om lag 7 000 nye innbyggere fram mot 2030." Dette tilsvarer en gjennomsnittlig befolkningsvekst på ca. 2,6 % per år, det vil si samme befolkningsvekst som de siste tre årene (2013–2015).

Akershus fylkeskommune og Oslo kommune vedtok i desember 2015 *Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus*, som skal styre boligutbygging og transport i Oslo og Akershus frem mot 2030. Planen definerer Ås som en "regionby" – ved siden av Sandvika, Asker, Lillestrøm, Jessheim og Ski. Området mellom Oslo, Asker, Lillestrøm og Ski har i planen fått navnet Bybåndet; her kommer den sterkeste fortetningen, også ved bygging i høyden. Ås defineres som en regionby, men faller utenfor området med sterkest urbanisering.

Ved siden av nærhet til hovedstaden er Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) en drivkraft i befolkningsveksten i Ås.

3.3.3 Utfordringer mot 2020

Basert på utviklingstrekk og *Handlingsprogram 2016–2019* oppsummerer revisor følgende utfordringer for Ås kommune til 2020:

1 Omfattende investeringer:

- Høyest befolkningsvekst forventes blant barn under 13 år og eldre over 70 år. Kapasiteten i barnehager, skoler og eldreomsorg må derfor utvides.
- "Ås kommune står foran sitt største investeringsløft noensinne, med investeringer i planperioden på 1,2 milliarder kroner" (s. 3).

2 Press på driftsbudsjett - omstillingsbehov:

- Frie inntekter (skatt og rammetilskudd) viser realvekst (25 mill. kr i 2016), for å dekke økt tjenesteproduksjon til en voksende befolkning.
- "Ås kommune er avhengig av mer effektiv drift enn de fleste sammenlignbare kommunene," og rådmannens budskap er "Stram økonomistyring" (s. 11). "For at dette skal realiseres er det behov for endringer i dagens organisering og drift. Kompetansen må brukes best mulig, og kommunen bør ha en mer effektiv bruk av arealer."

3 Sentraladministrasjon – innsparinger:

- Handlingsprogrammet (s. 22 og 72) viser at stab- og støttefunksjonene skal driftes med noe reduserte driftsrammer, bl.a. gjennom reduksjon i seniorpolitiske tiltak og sykefravær og økte inntekter (parkeringsavgift m.m.).

4 Oppvekst- og kulturetat – nye skoler:

- Nye skoler kommer i drift både i 2018, 2019 og 2021. Et par nye barnehager er også i støpeskjeen. Både byggefase og innflytting vil kreve stor innsats fra personalet.

5 Helse- og sosialetat – jevn økning:

- Follo Lokalmedisinske senter IKS, Ski, kom i drift i 2016. Nytt demenssenter med 30 plasser og ni nye plasser på mottaksavdeling åpnes i 2017.
- Økte utgifter til barnevern (to nye saksbehandler-stillinger) og sosialhjelp m.m. gjør at helse- og sosialetaten får økte budsjettrammer fremover.

6 Teknikk- og miljøetat – prosjektstyring:

- Et omfattende investeringsprogram skal styres. Prosjektavdeling omorganiseres til en stabsfunksjon under etatsjef teknikk og miljø i august 2016; tre stillinger opprettes.

4 RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

SENTRALADM., PERSONAL, ØKONOMI Område:	**Risiko for avvik:**	**Risikovurdering** (**H**øy, **M**iddels, **L**av)		**Vesentlighet:**
		Konse-kvens:	Sann-synligh:	
Skillet politikk/ administrasjon:	Risiko for at kommunens effektivitet hemmes av uklar arbeidsdeling mellom politisk og administrativt nivå. *Ås kommunes reglementer* vil bli revidert i 2016. En gjennomgang et par år senere kan være hensiktsmessig.	H	M	Rasjonell arbeidsdeling og saksgang er viktig, ikke minst i store investeringsprosjekter.
Administrativ organisering:	Risiko for uhensiktsmessig organisering på noen områder. Organisasjonskartet har i store trekk ligget fast i ti år. Etter kommunereformens avklaring (2016) bør organiseringen vurderes. Etats- og enhetsledelse bør styrkes?	M	H	Optimal administrativ organisering er viktig for ansatte, folkevalgte og innbyggere.
Målstyring:	Risiko for at etater og resultatenheter ikke styres målrettet. Kommunen forlot opplegget for balansert målstyring i 2015 og innfører i 2016 målstyring basert på hovedsatsingsområdene miljø, mangfold og muligheter.	M	L	Offentlig virksomhet trenger målstyring.
Personale:	Risiko for at vekst i befolkning og tjenesteyting medfører press på personalet. Er årsverkene optimalt fordelt? Rekruttere, utvikle og beholde kvalifiserte medarbeidere er en utfordring både i oppvekst/kultur og helse/sosial. Kommunens årsverk i h.t. egne tall avviker mindre fra Kostra-statistikken enn i andre kommuner.	H	M	Kompetent personale er avgjørende for kommunal tjenesteyting.

Kommunens driftsøkonomi:	Risiko for at budsjettmidler utnyttes dårlig. Årlig gjennomgang i handlingsprogram "snur hver stein"? Noen vil hevde at innsparingene har gått for langt. Nytt inntektssystem for kommunene fra 2017 kan gi endringer for Ås kommune. Rådmannen har etablert prosjekt økte inntekter i 2016. Innhenting av statlige tilskuddsmidler til driftsprosjekter kan gjennomgås om et par år. Også brukerbetaling (gebyrnivå), innkreving og Agressos funksjonalitet kan sees på.	M	M	Med trang kommuneøkonomi er jevnlig trimming av tjenesteproduksjonen vesentlig. Kommunen gjør selv en årlig gjennomgang i budsjett/ handlingsprogram.
Investeringer og gjeld:	Risiko for at kommunens gjeldsbyrde blir tung og renteutgiftene høye. Lånegjeld per innbygger er (2015) på nivå med sammenliknbare kommuner. Kommunen er sårbar for renteoppgang. Er investeringsprogrammet hensiktsmessig, og hanker kommunen inn alle aktuelle statstilskudd til investeringsprosjekter?	H	M	Styring av investeringer og gjeld er meget viktig. Kommunen gjør selv en årlig gjennomgang i budsjett/ handlingsprogram.
Kommunale innkjøp:	Risiko for brudd på lov om offentlige anskaffelser og for dårlige innkjøp. Er Ås kommunes innkjøp effektive? Utfordringer er bestillerkompetanse, konkurransebasert innkjøp, protokoller, lojalitet til rammeavtaler, etisk innkjøp og innkjøpssamarbeid. Ås, Nesodden, Frogn og Vestby kommuner har felles innkjøpskontor med fire årsverk.	M	M	Regelverket for anskaffelser er noe forenklet, men fortsatt komplisert. Kommuner blir stadig innklaget for Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA).
Internkontroll:	Risiko for at lovverk ikke etterleves i tjenesteproduksjon og myndighetsutøvelse.	H	H	Regelbrudd kan føre til rettssaker og omdømmetap.

BARNEHAGE, GRUNNSKOLE Område:	**Risiko for avvik:**	**Risikovurdering** (**H**øy, **M**iddels, **L**av)		**Vesentlighet:**
		Konse-kvens:	Sann-synligh:	
Barn og unges psykiske helse:	Risiko for at stadig flere barn får psykiske lidelser og sammensatte hjelpebehov. Ensomhet oppgis som et økende problem. Kan helsestasjon, barnehage, skole, PPT og skolehelsetjeneste bidra mer for unge innbyggeres livs-mestring? Lærere føler at de mangler virkemidler overfor utagerende elever. Ås deltar i et KS-prosjekt i 2016.	H	H	Psykiske lidelser blant barn og unge er et samfunnspro-blem som kommu-nene bør ta tak i.
Barnehagedrift:	Risiko for svikt i barnehagedrif-ten og forskjellsbehandling av barnehager (kommunale og pri-vate). Kvalitet i kommunale og private barnehager - følger barne-hagemyndigheten opp sitt ansvar?	H	M	Barnehager er viktig for barna – og kommunens omdømme.
Grunnskoledrift:	Risiko for at ikke alle elevgrupper får tilpasset opplæring. Kan undervisningen forbedres med systemtiltak og digitale undervis-ningsmidler? Læreres og elevers trivsel og kompetanse er temaer.	M	L	Grunnskole er et stort og krevende tjenesteområde. Forvalningsrevisjon *Skoleutbygging* (2016) berørte temaet delvis.

KULTUR, IDRETT, FRILUFTSLIV Område:	**Risiko for avvik:**	**Risikovurdering** (**H**øy, **M**iddels, **L**av)		**Vesentlighet:**
		Konse-kvens:	Sann-synligh:	
Kultur, idrett og friluftsliv:	Risiko for at kulturtilbudet svek-kes. Noen temaer: kulturskole, idrettshaller og innbyggernes rekreasjonsmuligheter.	M	M	"Limet i lokalsam-funnet" er viktig for identitet og trivsel.

HELSE OG OMSORG Område:	**Risiko for avvik:**	**Risikovurdering** (**H**øy, **M**iddels, **L**av)		**Vesentlighet:**
		Konse-kvens:	Sann-synligh:	
Pleie og omsorg:	Risiko for at kommunen ikke makter å dekke tjenestebehovet til et økende antall pasienter, som følge av befolkningens stigende etterspørsel (inkludert flere yngre brukere, under 67 år) og samhandlingsreformen. Utfordringer er omsorgsboliger, årsverk, kompetanse, velferdsteknologi og samarbeid med andre aktører: Ahus (liggetid, kommunikasjon i Helsenett, legemiddellister, avvikshåndtering og kompetanseoverføring) og Follo Lokalmedisinske senter IKS, Ski.	H	H	Pleie og omsorg er et voksende tjenesteområde. Hjemmetjenester var gjenstand for forvaltningsrevisjon i 2015.
Ressurskrevende brukere:	Risiko for at tjenesteyting til psykisk utviklingshemmede m.fl. ikke har god kvalitet og ressursbruk, samt at refusjon av utgifter svikter. Flere Follo-kommuner opplever nå økende utgifter for ressurskrevende brukere.	H	M	Sårbar brukergruppe – store beløp.

BARNEVERN, SOSIAL, FLYKTNING Område:	**Risiko for avvik:**	**Risikovurdering** (**H**øy, **M**iddels, **L**av)		**Vesentlighet:**
		Konse-kvens:	Sann-synligh:	
Flyktninge-tjeneste:	Risiko for sviktende integrering av flyktninger som bosettes i kommunen. Utfordringer er bolig, barnehage, skole, arbeid og sosialisering/integrering. Det gjelder enslig mindreårige og voksne flyktninger.	H	H	Et krevende fagområde i årene som kommer.
Barnevern:	Risiko for svikt i barnevernet. Kommunens barneverntjeneste er endret – med nesten dobling av driftsutgiftene de siste tre årene. Skiller barnevernet i Ås kommune seg fra andre Follo-kommuner? To saksbehandlerstillinger opprettes i 2016.	H	M	Barnevern er viktig for barna og for kommunens omdømme.

Sosialtjenester:	Risiko for at sosialhjelp utbetales til for mange og for lenge, men også for lite i noen tilfeller. Sosialhjelpsutbetalingene øker i mange kommuner – i Ås kommune nær dobling over to år.	L	M	Hjelp til selvhjelp for innbyggere er viktig, samt å økonomisere med kommunens midler.

EIENDOM, VAR, REGULERING, BYGGESAK Område:	**Risiko for avvik:**	**Risikovurdering** (**H**øy, **M**iddels, **L**av)		**Vesentlighet:**
		Konse-kvens:	Sann-synligh:	
Utleieboliger:	Risiko for feil i boligutleien. Ås kommune har relativt mange utleieboliger. Utfordringer er husleiepriser, utleie/belegg og boevne. Administrative forbedringer gjennomføres i 2016–2017.	M	M	Utleie av boliger er et krevende område der det lett kan oppstå friksjon.
Eiendoms-forvaltning:	Risiko for at kommunale eiendommer verdiforringes. *Handlingsprogram 2016–2019* (s. 4) opplyser at "Kommunen har de senere årene styrket vedlikehold og renovering av bygg... for å ta igjen et betydelig etterslep" Andre utfordringer kan være system for kommunal eiendomsforvaltning, bruk av bygningsarealer og sikkerhet i kommunale bygg.	M	M	Bygningsvedlikehold er et svakt punkt i mange kommuner. Ås kommune har gjort forbedringer.
Prosjektledelse bygg:	Risiko for svikt i byggeprosjekter. Et stort antall prosjekter og hyppige endringer har medført høyt arbeidspress og sykefravær. Prosjektavdeling omorganiseres til en stabsfunksjon under etatsjef teknikk og miljø i 2016; tre stillinger opprettes. Konsulentbruken (7 mill. kr per år) ønskes redusert.	H	M	Prosjektledelse er en nøkkelfunksjon i kommunens store investeringsprogram
Reguleringsplan og byggesak:	Risiko for mangler i reguleringer og byggesaksbehandling. Ås har stort utbyggingstrykk. Kan planarbeid og byggesaksbehandling forbedres? Gir byggesaksgebyrer kostnadsdekning (selvkost)? Kommunesammenlikning i Follo er ønskelig.	H	M	Vellykket lokalsamfunnsutvikling er krevende – og viktig for mange menneskers trivsel.

Ås KU-20/16
Rådmannens oppfølging av rapporten om vedlikehold av kommunale bygg.

Saksbehandler:	Jan T. Løkken	Saksnr.:	16/00172-1
Behandlingsrekkefølge			**Møtedato**
1 Ås kontrollutvalg		20/16	14.06.2016

Sekretariatets innstilling:
Kontrollutvalget finner det kritikkverdig at rådmannen ikke har fulgt reglene for tilbakemeldinger om forvaltningsrevisjon i denne saken, jf. Kontrollutvalgsforskriften § 12.

Saken oversendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

1. Kommunestyret legger kontrollutvalgets innstilling til grunn for sin behandling av rådmannens oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 18/14.
2. Den politiske behandlingen av forslaget til virksomhetsstrategi for eiendommer i kommunen behandles som egen sak.
3. Rådmannen bes for framtida følge kontrollutvalgsforskriftens regler ved tilbakemelding om oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapporter.
4. Kommunestyret viser til merknadene til oppfølgingen av anbefalingene i saksutredningen til kontrollutvalget og ber om at rådmannen følger opp disse og melder tilbake til kontrollutvalget innen 1. oktober 2016.

Vedlegg:
Fra Rådmannen 270416 Overordnede målsettinger og strategi for vedlikehold av kommunale bygg -....pdf, Fra rådmannen 270416 Vedlikeholdsstrategi for Ås kommunes bygningsmasse.pdf

SAKSUTREDNING:

Kommunestyret vedtok 19.03.14, jf. sak 18/14, å fremme sak om overordnede målsettinger og strategier for vedlikeholdsarbeidet i kommunen for politisk behandling, samt følge opp revisjonens anbefalinger i rapporten om vedlikehold av kommunale bygg og melde tilbake til kommunestyret og kontrollutvalget om resultatene innen 1. april 2015. Sekretariatet purret på tilbakemeldingen gjentatte ganger gjennom 2015/16.

I sak 22/16 til HTM, jf. sak 34/16 til FSK, ble både strategiplanen og rapporten om oppfølgingen av forvaltningsrevisjonsrapporten lagt fram for politisk behandling. HTM og FSK sluttet seg til rådmannens innstilling i saken. Saken sendes videre til behandling i kommunestyret 20. juni d.å.

Parallelt med dette fikk kontrollutvalget kopi av saken som rådmannens tilbakemelding til utvalget.

Sekretariatet vil peke på at den behandlingen som det her er lagt opp til er i strid med Kontrollutvalgsforskriften § 12 og kommunestyrets vedtak vedr. oppfølgingen av rapportens anbefalinger. Kommunestyret forutsatte riktignok ikke at kontrollutvalget skulle behandle saken før kommunestyret, men en bør forvente at rådmannen er kjent med rekkefølgebestemmelsene i forskriften ovenfor. Denne bestemmelsen gjør det klart at rådmannen i slike saker skal melde tilbake om oppfølgingen av vedtak om forvaltningsrevisjonsrapporter til kontrollutvalget som deretter skal rapportere videre til kommunestyret. Det er kontrollutvalgets innstilling som skal ligge til grunn for kommunestyrets behandling.

Sekretariatet kan ikke se at det er korrekt å behandle vedlikeholdsstrategien og oppfølgingen av revisjonsrapporten i samme sak. Rådmannen burde isteden skilt ut rapporten om oppfølging av rapporten som egen sak og sendt denne direkte til kontrollutvalget for behandling. I denne rapporten burde det vært vist til den planlagte politiske behandlingen av vedlikeholdsstrategien.

Rådmannens oppfølging av kommunestyrets vedtak og våre merknader:

1. *Overordnede målsettinger og strategier for vedlikeholdsarbeidet i kommunen skal utarbeides og legges fram for politisk behandling.*
   Merknad: Sekretariatet konstaterer at dette er gjort i sak 22/16 til HTM.
2. *Rolledeling og ansvarsforhold mellom bruker og eiendomsavdelingen skal avklares.*
   Merknad: Rådmannens tilbakemelding gir ingen informasjon om det har skjedd en avklaring av rolledeling og ansvar. I K-sak 33/15 som det vises til, heter det blant annet at «Dette er tenkt løst gjennom inngåelse av avtale(vedlagt) mellom bruker og eiendomsavdelingen for hvert formålsbygg.» I rådmannens utredning (sak 22/16) framgår det ikke hvor langt denne avklaringen nå har kommet i praksis.
3. *Forvaltningsrevisjonsrapportens anbefalinger om mål og strategier skal vurderes ved utarbeidelse av overordnede målsettinger og strategier for vedlikeholdsarbeidet.*
   Merknad: Fulgt opp via forslaget til vedlikeholdsstrategi.
4. *Rammeavtaler som benyttes skal være gyldige.*
   Merknad: Rådmannen melder bl.a. at det foregår et «*kontinuerlig arbeid med nye og fornying av eksisterende rammeavtaler.»* Anbefalingen var at avtalene skal være gyldige og rådmannen svarer ikke på hva som er gjort for å nå dette målet. Rådmannen bør gi en mer detaljert status for vedlikeholdet av slike avtaler og eventuelt en framdriftsplan for å komme ajour.
5. *Dokumentasjon vedrørende kommunens anskaffelser skal oppbevares samlet i kommunens arkiver.*
   Merknad: Rådmannens svarer at dette arbeidet har «høyt fokus». Vi mener dette er altfor vagt i forhold til anbefalingen og vi savner også her en konkret statusrapport og beskrivelse av rutiner og videre framdrift.

Konklusjon: Etter vår vurdering har rådmannen ikke dokumentert at hun har fulgt opp tre av de fem anbefalingene. Normalt ville vi innstilt overfor kontrollutvalget at saken sendes tilbake til rådmannen med frist for ny rapportering. Siden denne saken

allerede er på vei til kommunestyret, foreslår vi at utvalget ber kommunestyret gjøre et slikt vedtak.

Ås, 31.05.2016

Jan T. Løkken/s./
sekretær

Vedlegg:
1. Rådmannens sak vedr. Overordnede målsettinger og strategi for vedlikehold av kommunale bygg – Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport 11/13.
2. Vedlikeholdsstrategi for eiendommer i Ås kommune

1. Vedlikehold - formål og omfang

Innledning

Dokumentet definerer strategien for utarbeidelse og gjennomføring av vedlikeholdsplaner for Ås kommunes bygningsmasse.

Gode og effektive bygninger må være funksjonelle over tid, både i forhold til bruksformål og nødvendige vedlikeholdsarbeider. Eiendommenes arealer er det nest viktigste etter personalet i de virksomheter som bruker lokalene. I et slikt perspektiv blir vedlikeholdets oppgave å bidra til at den enkelte virksomhet når sine mål på en mest mulig effektiv måte.

Godt vedlikeholdte bygg, både utvendig og innvendig, er resultat- og trivsel fremmende. Brukernes behov og krav omfatter en rekke forhold, fra vedlikehold av både ute og innemiljø til et godt inneklima. Erfaringsmessig blir godt vedlikeholdte bygg tatt bedre vare på av brukerne og dermed gjenstand for mindre hærverk.

Kommunale bygg har bestemte bruksformål og skal bidra til best mulig praktisk og effektiv drift. Behovene og bruken vil endre seg i større og mindre grad i løpet av byggets funksjonelle levetid og en god fleksibilitet øker byggets samlede bruksverdi.

I tillegg til brukerbehovene må bygningsmassen til enhver tid oppfylle alle offentlig rettslige krav.

I offentlig virksomhet skyldes ofte bygningsmessig forfall og manglende utvikling at de tilgjengelige økonomiske rammene ikke er tilstrekkelig til å oppfylle kravene, både mht. løpende vedlikehold og utvikling av eiendommen.

NOU 2004:22 (Vedlikeholdte bygninger gir mer til alle) påpeker i kapittel 3.1.4 at planmessig vedlikehold på et faglig riktig nivå er lønnsomt og vil over tid føre til at forvaltningskostandene blir lavere enn ellers. Utsettelse av vedlikeholdet for å spare penger er kortsiktig og fører til økte kostander i det lange løp.

De ulike delene som en bygning består av, slites og eldes fra den dagen bygget står klart til bruk. Materialenes tekniske egenskaper endres, tekniske installasjoner slites og nedbrytes, tekniske løsninger utdateres. Dette medfører at byggets bidrag til effektiv bruk forringes uten nødvendige midler til løpende vedlikehold.

En undersøkelse gjort på vegne av Utdanningsdirektoratet og Helsedirektoratet, viser at mange barn går på skoler som har dårlig inneklima, som for en stor del skyldes manglende vedlikehold. Dårlig inneklima gjør at mange utvikler allergier og andre helseplager.

Samlet danner dette utgangspunktet for anbefalt vedlikeholdsstrategi.

Vedlikehold

NOU 2004:22 understreker at planmessig vedlikehold av bygningsmassen i kommunesektoren bidrar til å sikre kommunens realkapital samtidig som det reduserer de totale vedlikeholdskostnadene.

I den sammenheng defineres vedlikehold som arbeider som er nødvendig for å opprettholde kvaliteten på bygningen på et fastsatt nivå, dvs. de tiltak som er nødvendige for å sikre at bygningen som helhet fungerer etter hensikten.

Ås kommunes eiendomsmasse består i dag av ca. 130 000 kvm. Dette tallet vil øke betydelig i kommende år.

Eiendomsavdelingen har ansvaret for alle deler av eiendommen som ligger innenfor tomtegrensen. Det innebærer hele bygget og alle dets tekniske innretninger samt terreng, fauna og tekniske installasjoner i og på bakken. I korte trekk kan vi si at ansvaret gjelder innvendig vedlikehold, herunder overflater, faste tekniske innretninger, tekniske anlegg, utvendig bygningskropp, pluss uteområdene.

Det er vanlig å skille mellom løpende og periodisk vedlikehold. Dette omfatter:
- planlagt vedlikehold
- utskiftinger og reparasjoner

Har eiendomsmassen betydelig vedlikeholdsetterslep oppstår det ofte akutte forhold som er med på å redusere muligheten for et planlagt vedlikehold, hvis de økonomiske rammene ikke utvides tilsvarende. Det er viktig å ha god oversikt over tilstanden på eiendomsmassen for å prioritere riktig og kunne utvikle gode planer.

Tilstanden ivaretas/styres igjennom daglige observasjoner, av brukers løpende tilbakemeldinger om feil og mangler, samt årlige risikovurderinger og tilstandsrapporteringer. Dette danner grunnlag for nødvendige vedlikeholdsplaner iht. offentlige lover og regler, samt Norske standarder. I tillegg kan det bli aktuelt å gjennomføre spesifikke tilstandsanalyser for hele eller deler av eiendomsmassen, slik at man kan bekrefte at eiendommen holder mål, evt. kan dette danne grunnlag for endringer i vedlikeholdsplanene.

2. Referanser

Eiendomsavdelingens vedlikeholdsstrategi er forankret i Norsk Standard. Analyser, risikovurderinger og planer utføres iht. følgende standarder:

- NS 3420 Beskrivelsestekst for bygg, anlegg og installasjoner
- NS 3424 Tilstandsanalyse for byggverk – innhold og gjennomføring
- NS 3451 Bygningsdelstabell
- NS 3454 Livssykluskostnader for byggverk – prinsipper og struktur
- NS 3456 Dokumentasjon for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU) for byggverk
- NS 3457 Bygningstypetabell - Klassifikasjon av byggverk

For øvrig vises det til ansvarsavklaringsskjema mellom eiendomsavdelingen og brukerne.

Definisjoner iht. NS 3454:

Løpende drift: aktiviteter med en frekvens på mer enn 1 gang per år er drift, mens aktiviteter med lengre intervall er vedlikehold. Løpende drift er det som må til for at bruker kan benytte bygget til enhver tid. F.eks. driftstjenester, kontroller, teknisk overvåkning, teknisk tilsyn og gartnerarbeider. Under teknisk tilsyn ligger f.eks. serviceavtaler innenfor bl.a. ventilasjon, heis, brann, alarm og døranlegg osv.

Planlagt vedlikehold/periodisk vedlikehold iht. NS 3454 omfatter regelmessige tiltak for å opprettholde bygningsmessig og teknisk standard på samme nivå som ved anskaffelsen. Altså aktiviteter for å hindre forfall på eiendomsmassen.

Utskiftninger: Er definert som utskiftninger av bygningsdeler og tekniske installasjoner som har kortere levetid enn selve byggverket.

3. TILSTANDSGRADER OG VEDLIKEHOLD GENERELT

En overordnet strategi for drift og vedlikehold bør kunne relateres til målbare krav. Evt. avvik fra kravene vil gi grunnlag for anbefaling av tiltak, som videre kan planlegges og iverksettes. Enhet for eiendom har i sitt arbeid kommet frem til at tilstandsgradering basert på Norsk standard NS3424 kan være et verktøy for å nå målsettingene for kommunens bygningsmasse:

Tilstandsgradering i følge Norsk standard 3424 deles inn i fire grader.
•Tilstandsgrad 0: Ingen symptomer.
•Tilstandsgrad 1: Svake symptomer
•Tilstandsgrad 2: Middels kraftige symptomer.
•Tilstandsgrad 3: Kraftige symptomer. (Ofte sammenbrudd, eller total funksjonssvikt)

Norsk standard 3424 beskriver enhetlig oppsett på tilstandsanalyse. Standarden skiller mellom 3 nivåer:

Nivå 1. Tilstandsregistrering av generell art som består av visuell observasjon, om nødvendig kombinert med målinger.

Nivå 2. Tilstandsregistrering av generell art, men mer dyptgående og detaljert enn nivå 1. Den omfattes også gjennomgåelse av underlagsdata som tegninger, beskrivelser, og annen dokumentasjon. Eventuelt mer omfattende registrering eller målinger for å klarlegge objektets oppbygging og tilstand skal gjennomføres når symptomer eller formål tilsier dette.

Nivå 3. Tilstandsregistrering av spesiell art som normalt omfatter bare visse objekter (bygningsdeler, anleggsdeler, delprodukter,) eller spesielle problemstillinger. Slik tilstandsregistrering innebærer særlig nøyaktige måle- eller prøvningsmetoder og også eventuelle laboratorieprøvninger.

Forvaltningsprogrammet som benyttes i Ås kommunes eiendomsforvaltning, har egen modul for tilstandsvurderinger som danner grunnlaget for ulike analyser.

Avvik fra kravene gir grunnlag for anbefalte tiltak som således planlegges og igangsettes. Type bygning/virksomhet vil normalt være avgjørende med hensyn til valg av akseptkriterier og ambisjonsnivå. Eksempler på slike akseptkriterier er lover og forskrifter, estetikk, funksjonskrav ovenfor virksomheten, driftssikkerhet, innemiljø, sikkerhet for sammenbrudd etc.
Ved aktiv bruk og med nødvendige ressurser vil kommunen holde et godt nivå på sitt vedlikehold. Dette vil også bedre økonomien, all den tid skader og bygningsmessig forfall tas tidlig, slik at følgeskader ikke oppstår.

Målet må være å få tilstrekkelig med ressurser til å stoppe forfall av kommunale eiendommer og opprettholde et verdibevarende vedlikehold.

Det bør tas hensyn til at det er ulike faser i forbindelse med byggenes levetid. Multiconsult beskriver i sin rapport (på oppdrag fra KS), *Vedlikehold i kommunesektoren*:

«Planlagt periodisk vedlikehold skal ha en preventiv virkning, dvs. forhindre skader og reparasjoner og er å betrakte som proaktivt, spesielt når det er basert på tilstandsanalyser med etterfølgende vedlikeholdsplan og tiltak. Om skader får utvikle seg ved utsatt vedlikehold, vil det oppstå følgeskader som kan få store økonomiske konsekvenser. Vedlikehold som utføres med basis i at skader har oppstått, plutselig eller som følge av utsatt vedlikehold, vil være å betrakte som reaktiv. Det er viktig å være klar over at det er en sammenheng mellom ressurser benyttet på frekvensbasert, preventivt vedlikehold (proaktivt) og behovet for løpende tiltak (reaktivt), og at totalt kostnadsnivå vil avhenge av forholdet mellom de to. For å få mest mulig vedlikehold ut av hver krone, er det følgelig viktig å operere i området hvor forholdet er mest mulig optimalt.»

•**Fase 1**, **normalt frem til ca. 10 års alder**. I denne perioden er det normalt lite behov for vedlikehold da det meste ivaretas gjennom driften. Tilstandsgraden på de enkelte bygningsdeler / komponenter befinner seg stort sett på TG = 0 og 1, men faller gradvis. Det som oppstår som uforutsett tas som ”løpende behov”.

•**Fase 2**, **frem til 20 – 30 års alder**. I denne perioden begynner tilstandsgradene på bygningsdelene / komponentene gradvis å falle ned på TG 2 og 3. For å unngå skadeutvikling, og dermed følgeskader, bør vedlikeholdet baseres på tilstandsanalyser pr 5. år. Tilstandsanalysen gjennomføres på grovt nivå (16-20 punkter pr bygning) som basis for vedlikeholdsplan den kommende 5-års periode. Planen danner grunnlag for hvert års budsjett. Ved større oppgraderingstiltak, som ofte kan gå ut over et år, bør tiltaket prosjektfinansieres.

•**Fase 3**, **fra ca 30 års alder**. I denne perioden må en påregne de store tunge utskiftinger som følge av at bygningsdeler / komponenter har ”gått ut på dato”. På samme måte som i fase 2 utarbeides det tilstandsanalyse som basis for tiltak for kommende år. Det er vanlig at tiltak vil gå ut over et år, dvs det bør prosjektfinansieres.»

Det gjennomføres regelmessig tilsyn i kommunens bygg fra offentlige myndigheter så som Miljørettet helsevern, El.tilsyn, Arbeidstilsyn, Branntilsyn osv. Feil og mangler som påvises ved tilsyn bør utbedres så snart som mulig. Oppståtte feil og mangler som kan være av en viss en risiko for virksomhetene i bygget bør utbedres snarest og uten opphold.

Daglig renhold og tilsyn bidrar til at kvaliteten i bygget opprettholdes til beste for virksomhetene. Hærverk er gjennomgående et problem i offentlige bygg. Bygningsvedlikehold er av den oppfatning at dersom skader som følge av hærverk eller andre årsaker ikke utbedres umiddelbart kan dette føre til økt omfang av skade og neglisjert vedlikehold på kommunens bygg.

Fokus på energibruk i kommunale bygg utgjør et viktig element i vedtatt klima og energiplan, og avdelingen Bygningsvedlikehold arbeider aktivt for å redusere energibruk i kommunal bygningsmasse. Det er derfor viktig for vedlikeholdsavdelingen til enhver tid å ha en samlet oversikt over energiutfordringene i de ulike byggene. Aktiv bruk av et energioppfølgingssystem vil til enhver tid vise energiforbruket i hvert bygg. Sentral driftskontroll på tekniske anlegg i bygningsmassen bidrar til rask respons og justering av energiforbruket. Slik oversikt vil også bidra til en spisset prioritering preget av at tiltak settes først inn de bygg hvor potensialet for forbedring/endring er størst.

4 Vedlikeholdsetterslepet

Ås kommune har gjennom mange år ikke budsjettert med tilstrekkelig midler til å utføre verdibevarende drift og vedlikehold av eiendomsmassen.

Det har resultert i mangelfullt vedlikehold av bygningsmassen, som innebærer dårligere brukermiljø og reduserte eiendomsverdier. I 2011 var budsjettet på det ordinære vedlikehold (ikke investering) på 37kr/kvm mens det i dag er på 79kr/kvm.

I 2013 opererte Multiconsult med 200 kr/kvm/år for å opprettholde tilstanden på tilstandsgrad 1. Ås kommune klarer ikke å hente inn det store vedlikeholdsetterslep som er bygget opp over mange år og vil heller ikke klare å komme til et tilstandsnivå (TG 1) for mest rasjonell og kostnadseffektiv drift og vedlikehold med dagens økonomiske rammevilkår.

Så lenge det ikke disponeres tilstrekkelig med midler til drift og vedlikehold av kommunens eiendomsmasse, må eiendomsavdelingen prioriter vedlikeholdet slik at eiendommens tilstand forringes minst mulig. I tillegg kommer evt. akutte forhold som må gå foran det ordinære vedlikeholdet. Det betyr at det planlagte vedlikeholdet ikke kan utføres totalt, - dvs. for hele bygget og uteområdet, men at man må prioritere de områder som anses å være mest kritisk.

I dag er det slik at Ås kommune prioriterer klimaskallet først og VVS/El samt interiør som nr. 2. Når klimaskallet går foran resten av eiendommen, betyr det at bygget er sikret mot omfattende og raskt forfall, fordi ytre påvirkninger ikke har negativ effekt på bygget. Tekniske installasjoner og innvendige flater forfaller også, men det er sjeldent tale om betydelige skader. Resultatet er at brukene må leve med forringet innemiljø og det er tilfellet i mange av Ås kommunes arealer i dag.

PRIORITERT REKKEFØLGE AV ORDINÆR PLANLAGT VEDLIKEHOLD
1 – KLIMASKALL
2 – VVS & INTERIØR

ENØK-TILTAK ER INVESTERINGSTILTAK OG VURDERES ALTID NÅR ORDINÆRT VEDLIKEHOLD UTFØRES.

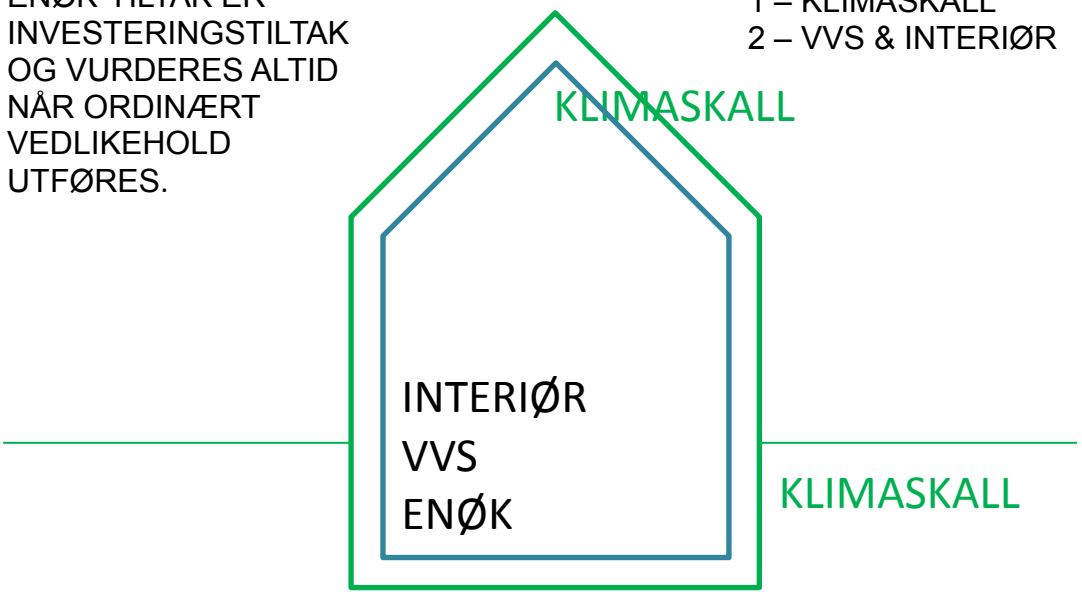

5. Valg av strategi

Forfall av en bygning pågår kontinuerlig og starter med en gang bygget tas i bruk. Dersom bygningen ikke vedlikeholdes og slitte/ødelagte deler skiftes kontinuerlig, så vil bygget degraderes og kvalitet og funksjon forringes. Figuren nedenfor illustrerer dette forløpet.

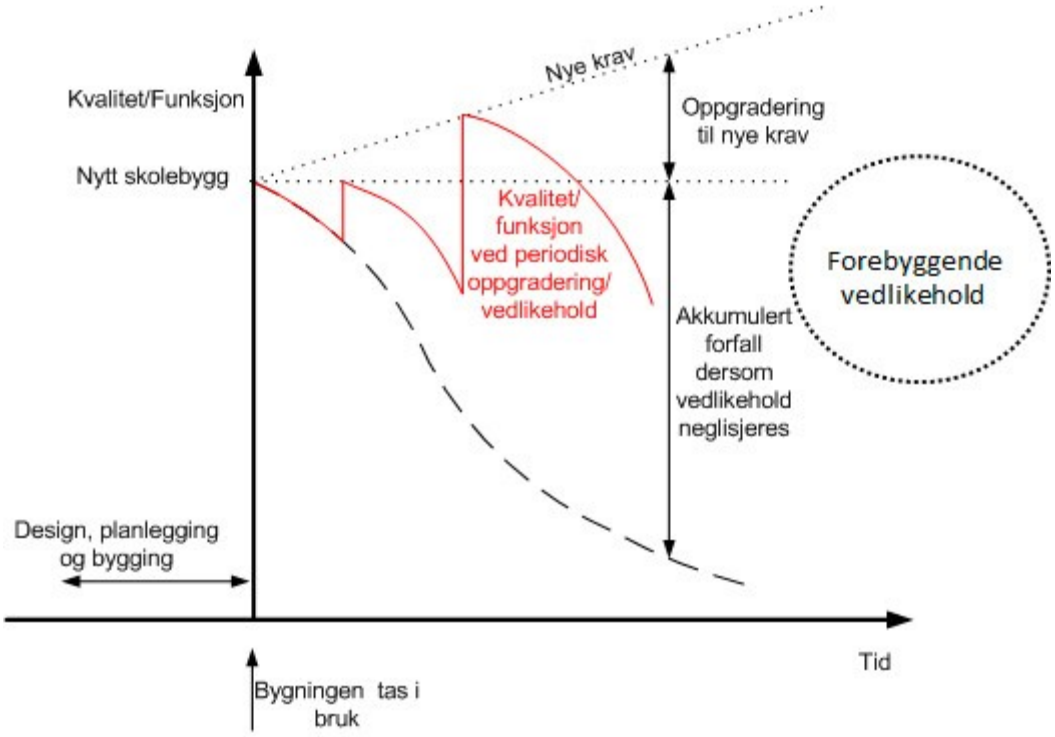

Kravene til funksjon og kvalitet endrer seg med tiden. Selv om bygningen holder på den kvalitet den hadde som ny, så vil det med årene oppstå et gap mellom forventet kvalitet og opplevd kvalitet. Neglisjeres vedlikeholdet kan gapet mellom nye krav og tilstand bli svært stort. I driftsfasen er det viktig å fokusere på de muligheter som er tilstede for å komme fra tilfeldig vedlikehold til et vedlikehold som er satt i system. Det bør være et mål å etablere rutiner og systemer som kan bidra til at bygningen til enhver tid bl.a. tilfredsstiller gjeldende lover og forskrifter.

Arbeidsmiljølovens § 1 sier at arbeidsmiljøet til ansatte skal være helsefremmende. Opplæringsloven § 9a sier at alle elever har krav på et godt inneklima. Godt inneklima er en viktig forutsetning for god helse, læringsmiljø og trivsel i skolen for elever og ansatte. Oppfylles disse lovkravene sammen med et akseptabelt ytre vedlikehold, vil bygningene opprettholde sin funksjon, og bidra til en effektiv tjenesteproduksjon.

Manglende definert strategi fører ofte til ubevisst ”akuttstrategi”, dvs. alt foregår ved ”brannslukning”. Dette gir et mer kostbart vedlikehold fordi manglende strategi gir lite planmessig vedlikehold som i sin tur fører til akkumulert etterslep og dårlig kapitalforvaltning.

Ås kommunes langsiktige mål bør være å opprettholde tilstandsgrad 1 over tid.

En målsetting om å opprettholde bygningsmassen **på tilstandsgrad 1** utover levetiden, krever at det til enhver tid stilles midler til disposisjon for å opprettholde eiendomsmassen på det nivået. Et slikt mål for vedlikehold av bygningsmassen bidrar til å opprettholde porteføljens realverdi og sikrer brukerne gode og effektive bygg til enhver tid.

Det er essensielt at strategien og bevilgningene til vedlikehold opprettholdes også i økonomisk krevende perioder for kommunen, og at vedlikeholdet ikke blir en salderingspost, med en gang kommuneøkonomien blir strammere. Hvis rammene til vedlikehold ikke opprettholdes jevnt over tid, vil etterslepet igjen bygge seg opp, og man er tilbake til en situasjon der akutte tiltak må løses før evt. planlagt vedlikehold.

Strategien om å opprettholde bygningsmassen i tilstandsgrad innebærer drift og vedlikeholdsmidler i størrelsesorden ca. kr 28 – 30 mill. årlig med dagens eiendomsmasse (estimat lik 130 000 m2 x kr 230). Det er svært ambisiøst.

Alternativ strategi kan være at det stilles krav til at alle nyoppførte bygg fra 2016 skal være i tilstandsgrad 1, mens resterende bygningsmasse vedlikeholdes minimalt, og havner på et nivå mellom tilstandsgrad 1 og 2. Alle offentligrettslige krav må likevel være oppfylt. Det kan på kort sikt være virke økonomisk lønnsomt, men vil føre til redusert effektivitet og økt misnøye blant brukerne. I tillegg vil realverdien av eiendomsmassen reduseres. En slik strategi er ikke å anbefale.

6. Avslutning

Målet må være å tilstrebe at hele eiendomsporteføljen til Ås kommune opprettholdes på **tilstandsgrad nr. 1**. Dette forutsetter at det bevilges tilstrekkelig med vedlikeholdsmidler.

Andre alternativer er ikke å anbefale, siden det fører til dårlig vedlikeholdte bygg, redusert verdi og de negative konsekvenser det medfører, spesielt for brukerne av byggene.

Dersom kommunens samlede økonomi tilsier at man ikke har anledning til å bevilge tilstrekkelig med vedlikeholdsmidler til at dette nivået kan opprettholdes, må det foretas en prioritering mellom de ulike byggene. Kommunen må da akseptere at enkelte bygg vil forfalle til TG 2 eller 3 med de konsekvensene dette har. En slik prioritering bør gjennomføres med basis i tilstandsanalyser (gjennomføres hvert 5 år) og legges til grunn i vedlikeholdsplanen som rulleres årlig.

Det er åpenbart positive konsekvenser av godt vedlikeholdte bygg:

- Gode bygg gir gode tjenester
- Fornøyde ansatte og brukere kan konsentrere seg om primæroppgavene uten å bruke ressurser på oppfølging av eiendomsmassen.
- Effektiv produksjon i bygget. Økt trivsel på arbeidsplassen.
- Mindre hærverk
- Oppfyller alle lovkrav, spesielt mht. arbeidsmiljø- og opplæringsloven (inneklima spesielt)
- Godt vedlikeholdte bygg gir bedre elevresultater
- Opprettholder eiendommens realverdi

- Lettere å planlegge og administrere vedlikeholdet, bl.a. på grunn av forutsigbarhet
- Mindre ressurskrevende på grunn av at kostnadskrevende akutte tiltak og betydelige følgeskader unngås
- Godt omdømme – lettere å rekruttere medarbeidere

Godt vedlikeholdte bygg har positive effekter og ringvirkninger utover det som er nevnt, og noen av disse kan være vanskelig å måle, men de vil uansett være der. Viser det seg at kommunen ikke har råd til et verdibevarende vedlikehold (TG 1 eller bedre), vil nevnte effekter i varierende grad slå ut med negativt fortegn.

Ås kommune

Overordnede målsettinger og strategi for vedlikehold av kommunale bygg - Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport 11/13

Saksbehandler:	Nils Erik Pedersen	Saksnr.:	16/01351-1

Behandlingsrekkefølge	**Møtedato**
Hovedutvalg for teknikk og miljø	09.05.2016
Formannskap	11.05.2016
Kommunestyret	

Rådmannens innstilling:

1. Rådmannens redegjørelse for kulepunkt 2-5 i kommunestyrets vedtak i K-Sak 18/14 tas til orientering
2. Kommunens langsiktige mål er: Det skal gjennomføres *verdibevarende* vedlikehold, slik at kommunens bygningsmasse til enhver tid ligger i tilstandsgrad 1eller bedre.
3. Kommunestyret aksepterer at tilgjengelige ressurser tilsier at enkelte bygg ikke vil tilfredsstille tilstandsgrad 1.
4. Som grunnlag for budsjettarbeidet for 2017 skal følgende lokale normtall for vedlikeholdsarbeidet legges til grunn:…….kr/kvm. Normtallet skal evalueres årlig i forbindelse med budsjettarbeidet og fremkomme som en tydelig parameter i dokumentene.
5. Vedlikeholdsplanen skal rulleres årlig og legges frem for hovedutvalg for teknikk og miljø hver høst i forkant av budsjettarbeidet. I vedlikeholdsplanen skal det fremkomme hvilke bygg som prioriteres innenfor tilstandsgrad 1 og hvilke bygg som må få en lavere tilstandsgrad.

Ås, 27.04.2016

Trine Christensen
Rådmann

Nils Erik Pedersen
Etatsjef for teknikk og miljø

Avgjørelsesmyndighet:
Kommunestyret

Behandlingsrekkefølge:
Hovedutvalg for teknikk og miljø
Formannskapet
Kommunestyret

Vedlegg:
Vedlikeholdsstrategi for Ås kommunes bygningsmasse.docx

Øvrige dokumenter som ligger i saken:
Protokoll K-sak 18/14

Vedtak i saken sendes til:
Teknisk sjef
Eiendomssjef

SAKSUTREDNING:

Sammendrag:
Det ble i 2013 gjennomført en forvaltningsrevisjon; «Forvaltning av kommunens bygg». Revisjonsrapporten anbefaler en rekke tiltak. Mange er gjennomført. Hovedpunktet i anbefalingen er utarbeidelse av overordnede målsettinger og strategier for vedlikeholdsarbeidet i kommunen.

Fakta i saken:
Follo distriktsrevisjon gjennomførte i 2013 et forvaltningsrevisjonsprosjekt «Forvaltning av kommunens bygg» (forvaltningsrevisjonsrapport 11/13, desember 2013).

Kontrollutvalget behandlet rapporten 04.02.2014 og oversendte saken til kommunestyret. Kommunestyret behandlet saken 19.03.2014.

Kommunestyrets vedtak 19.03.2014 K-sak 18/14:
- *Overordnede målsettinger og strategier for vedlikeholdsarbeidet i kommunen skal utarbeides og legges fram for politisk behandling.*
- *Rolledeling og ansvarsforhold mellom bruker og eiendomsavdelingen skal avklares.*
- *Forvaltningsrevisjonsrapportens anbefalinger om mål og strategier skal vurderes ved utarbeidelser av overordnede målsettinger og strategier for vedlikeholdsarbeidet.*
- *Rammeavtaler som benyttes skal være gyldige.*
- *Dokumentasjon vedrørende kommunens anskaffelser skal oppbevares samlet i kommunens arkiver.*

Kommunestyret ber rådmannen fremme sak iht. pkt. 1 for politisk behandling i hovedutvalg for teknikk og miljø og kommunestyret før endelig behandling av budsjett for 2015, samt å følge opp de øvrige punktene og melde tilbake til kommunestyret og kontrollutvalget om resultatene innen 1. april 2015. Kommunestyret tar for øvrig rapporten til orientering.

Rådmannen har av ulike årsaker ikke fått fremmet ny sak for politisk behandling før nå. Flere av punktene i vedtaket er imidlertid gjennomført i tråd med vedtaket.

Overordnede målsettinger og strategier for vedlikeholdsarbeidet i kommunen skal utarbeides og legges fram for politisk behandling.
Forslag til strategi for vedlikeholdsarbeidet fremmes i denne saken.

Rolledeling og ansvarsforhold mellom bruker og eiendomsavdelingen skal avklares.

Prosjektet «Samhandling mellom Eiendom og brukerne av byggene» ble gjennomført vinteren 2015 med deltagere fra eiendom, helse og sosial, oppvekst og kultur, hovedverneombud, samt rådmannen. Prosjektet hadde bl.a. som mål å oppnå: *Forutsigbarhet og enhetlig forståelse i hele organisasjonen på hvordan bevilgede driftsmidler skal disponeres, og hvilke oppgaver som skal prioriteres av Eiendomsavdelingen.* Se K-Sak 33/15 fra 10.06.2015

Forvaltningsrevisjonsrapportens anbefalinger om mål og strategier skal vurderes ved utarbeidelser av overordnede målsettinger og strategier for vedlikeholdsarbeidet.
Lagt til grunn i denne saken.

Rammeavtaler som benyttes skal være gyldige.
Det pågår et kontinuerlig arbeid med etablering av nye og fornying av eksisterende rammeavtaler. Dette følges opp av kommunens innkjøpsansvarlig, samt prosjekt-controller.

Dokumentasjon vedrørende kommunens anskaffelser skal oppbevares samlet i kommunens arkiver.
Dette har høyt fokus fra rådmannen og arkivtjenesten og jobbes aktivt med i de ulike enhetene.

Vurdering:
Forvaltningsrapportens anbefalinger er i stor grad gjennomført og denne saken inneholder en statusrapportering på de ulike punktene. I tillegg er det utarbeidet et forslag til kommunes overordnede målsettinger og strategier for vedlikeholdsarbeidet som følger denne saken.

Ved en vurdering av bygningsmessig standard er det vanlig å legge NS3424 til grunn.

Norsk standard 3424 deler bygningsmassen inn i fire kategorier avhengig av tilstand:

•Tilstandsgrad 0: Ingen symptomer.
•Tilstandsgrad 1: Svake symptomer
•Tilstandsgrad 2: Middels kraftige symptomer.
•Tilstandsgrad 3: Kraftige symptomer. (Ofte sammenbrudd, eller total funksjonssvikt)

Multiconsult har på oppdrag fra KS utarbeidet rapporten; «Vedlikehold i kommunesektoren». Multiconsult fremhever følgende:

«Planlagt periodisk vedlikehold skal ha en preventiv virkning, dvs. forhindre skader og reparasjoner og er å betrakte som proaktivt, spesielt når det er basert på tilstandsanalyser med etterfølgende vedlikeholdsplan og tiltak. Om skader får utvikle seg ved utsatt vedlikehold, vil det oppstå følgeskader som kan få store økonomiske konsekvenser. Vedlikehold som utføres med basis i at skader har oppstått, plutselig eller som følge av utsatt vedlikehold, vil være å betrakte som reaktiv. Det er viktig å være klar over at det er en sammenheng mellom ressurser benyttet på frekvensbasert, preventivt vedlikehold (proaktivt) og behovet for løpende tiltak (reaktivt), og at totalt kostnadsnivå vil avhenge av forholdet mellom de to. For å få

mest mulig vedlikehold ut av hver krone, er det følgelig viktig å operere i området hvor forholdet er mest mulig optimalt.»

Forholdet mellom *reaktivt* og *proaktivt* vedlikehold påvirkes i stor grad av tilgjengelige ressurser.

En vedlikeholdsstrategi bør avklare bl.a. følgende:

1. Ambisjonsnivå
2. Akseptnivå
3. Føringer for prioritering av tiltak
4. Styringsparametere for vedlikehold

Kommunen bør ha følgende langsiktige målsetting for vedlikeholdsarbeidet:
Det skal gjennomføres verdibevarende vedlikehold på all bygningsmasse slik at bygningsmassen til enhver tid ligger i tilstandsgrad 1 eller bedre (Ambisjonsnivå).

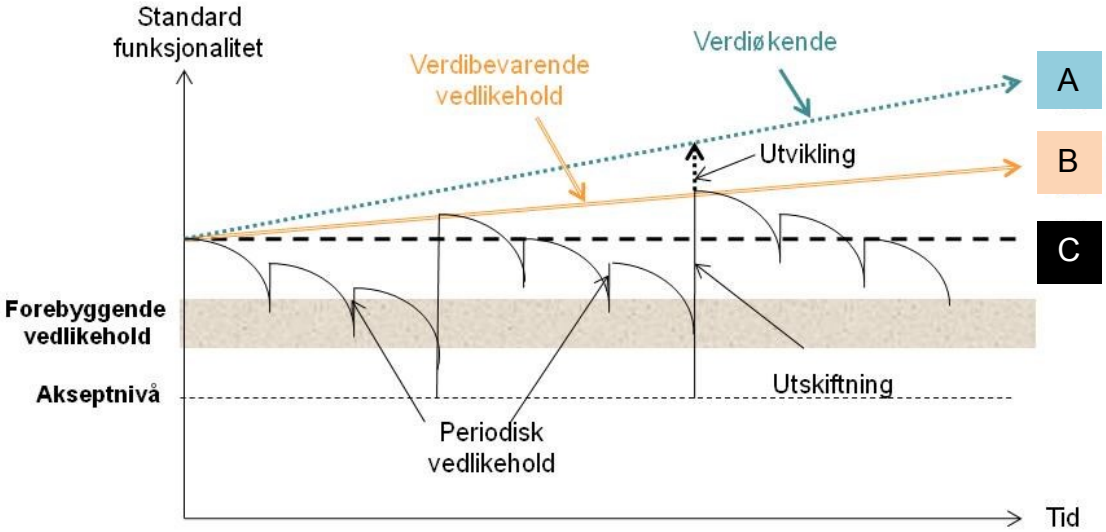

A *Bærekraftig bygging*: Utvikling av standard og funksjonalitet over tid

B *Verdibevarende vedlikehold*: Utvikling av standard over tid pga utskiftninger. Uendret funksjonalitet

C *Utgangspunkt*: Standard og funksjonalitet på oppføringstidspunkt ← Vernede bygninger

En slik målsetting er imidlertid langt mer ressurskrevende enn det kommunen har hatt mulighet til å prioritere, sett opp i mot lovpålagte tjenester, og andre politiske satsningsområder.

En mer realistisk målsetting, med dagens inntektspotensiale, er kanskje å akseptere at enkelte bygg eller deler av bygg må kunne forfalle til tilstandsgrad (TG) 2, med de konsekvensene det medfører. Dette vil være redusert bruksfunksjon, redusert brukeropplevelse og behov for uventede og ofte kostbare strakstiltak som følge av sammenbrudd på sentrale komponenter (***Akseptnivå***).

Utfordringen er imidlertid å velge ut hvilke bygg/bygningselementer som da skal prioriteres (***Føringer for prioritering av tiltak***).

Eksempel på prioritering kan være at skoler og sykehjem skal ligge i segment 1, kontorer og boliger i segment 2 og lagerbygninger skal være i segment 3. Videre må det defineres hvilke tilstandsgrad som skal legges til grunn i hvert segment.

Det foreligger en prioritert vedlikeholdsplan basert på innspill fra brukerne og eiendoms faglig vurdering. Denne justeres årlig med bakgrunn i bevilgede midler og endrede tekniske forutsetninger og krav, samt gjennomførte tilstandsanalyse (hvert 5 år). Planen legges også til grunn i budsjettarbeidet og skal behandles politisk hver høst (***Styringsparameter for vedlikehold***).

Økonomiske konsekvenser:
Vedlikehold er i 2016 budsjettert med 10,27 mill. kr. Dette utgjør ca. 79 kr/kvm basert på en total bygningsmasse på ca. 130.000 kvm. Dette inkluderer lønn med sosiale kostnader for de ansatte i vedlikehold, samt administrative kostnader. Kostratall for 2015 viser at Ås kommune benyttet 43 kr/kvm til vedlikehold.

Eiendomsforvaltning for utvalgte kommunale formålsbygg - nøkkeltall	ÅS	GR-7	Landet	Akershus	Vestby	Ski	Frogn	Nesodden	Oppegård	Enebakk
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konsern	43	65	77	91	200	63	64	93	98	9

Kostnaden varierer mye mellom de ulike kommunene og det kan stilles spørsmål ved om rapporteringsgrunnlaget er likt når det gjelder hva som medtas. Legges f.eks. Vestbys tall til grunn skulle vedlikehold hatt et budsjett på godt over 26 mill. kr.

Multiconsult benyttet i 2013 200 kr/kvm som normtall for verdibevarende vedlikehold.

Antall kvadratmeter kommunale bygg vil vokse betydelig de neste årene som følge av vedtatte investeringsprosjekter. Det er ingen automatikk i at vedlikehold tilføres nye midler i tråd med økningen. Selv om budsjettet økes er der dermed fortsatt en mulighet for at økningen i bevilgede midler ikke vokser i takt med arealene. Dette vil da medføre en reel nedgang i vedlikeholdsambisjonene.

Den enkleste måten å reelt sikre at et vedtatt ambisjonsnivå blir realisert er å legge et lokalt normtall til grunn i budsjettarbeidet, d.v.s. definere et minimumsbehov i kr. pr kvm bygningsmasse. Normtallet bør inngå som en tydelig parameter i budsjettet.

Det er i tillegg viktig å være klar over at ordinært vedlikehold pr. definisjon ikke er investering. Dette medfører at det ikke er mulig for kommunen å finansiere dette over investeringsbudsjettet. Dette gjelder også innhenting av vedlikeholdsetterslepet. Midler til vedlikehold må derfor tilføres via det ordinære driftsbudsjettet, i konkurranse med alle andre driftsoppgaver i kommunen.

Investeringsmidler kan kun benyttes mellom linje C og A i figuren ovenfor.

Konklusjon med begrunnelse:
Verdibevarende vedlikehold av kommunale bygg er ressurskrevende. Det er innenfor kommunens gjeldende økonomiske rammer ikke mulig å bevilge tilstrekkelig midler til at dette kan gjennomføres, og et gradvis forfall av kommunale bygg må påregnes.

Det er imidlertid viktig at kommunen har et realistisk bilde av sammenhengen mellom budsjettets størrelse og bygningsmessig standard. Gjennom å benytte et lokalt normtall i budsjettarbeidet, og sammenligne dette med normtall fra bransjen, vil rådmannen i større grad kunne synliggjøre avstanden opp til kommunens overordnede målsetting: ***Verdibevarende vedlikehold***.

Kan vedtaket påklages?
Nei

Ikrafttredelse av vedtaket:
Umiddelbart

Ås KU-21/16
Rådmannens oppfølging av rapporten om hjemmetjenester

Saksbehandler:	Jan T. Løkken	Saksnr.:	16/00173-1
Behandlingsrekkefølge			**Møtedato**
1 Ås kontrollutvalg		21/16	14.06.2016

Sekretariatets innstilling:
Saken oversendes kommunestyret med følgende innstilling:

Kommunestyret tar rådmannens tilbakemelding vedr. oppfølgingen av anbefalingene i rapporten om hjemmetjenester til orientering.

Vedlegg:
15_01031-9Tilbakemelding på forvaltningsrevisjonsrapport om hjemmetjenester i Ås kommune .pdf

SAKSUTREDNING:

Kommunestyret behandlet den 9. desember 2015 kontrollutvalgets innstilling om forvaltningsrevisjonsrapporten om hjemmetjenester i Ås. Kommunestyret gjorde følgende vedtak:

Kommunestyret ber rådmannen følge opp rapportens anbefalinger og melde tilbake til kontrollutvalget innen seks måneder:

t. Innføre rutine for dokumentasjon av utførelsen av Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA). Dette vil gjøre det enklere å følge opp det enkelte vedtak, redusere forekomsten av avvik og bidra med dokumentasjon ved eventuelle klager.

u. Innføre rutine for enkel bruker-/ pårørendeundersøkelse.

v. Sikre at data som rapporteres til IPLOS og KOSTRA overenstemmer.

For øvrig tar kommunestyret rapporten til orientering.

Rapporten kan leses på: www.follofiks.no.

Rådmannens tilbakemelding om sin oppfølging forelå i brev av 21. april.
Det framgår av tilbakemeldingen:

Vedr. første anbefaling:
BPA-koordinator journalfører aktuell informasjon knyttet til bruker og utførelsen av tjenesten.

Vedr. andre anbefaling:
Ny rutine for brukerundersøkelser er ikke innført. Pga. fallende svarprosent på brukerundersøkelsene de siste årene ses det på ulike alternative måter å gjøre dette på.

Vedr. tredje anbefaling:
Systemansvarlig for Gerica gjennomgår korrigeringsliste fra SSB og det samarbeides med controller i kommunen.

Sekretariatets vurdering:
Rådmannen viser at det pågår et arbeid i forhold til anbefalingene som kommunestyret vedtok. Det er likevel noe uklart hvor langt oppfølgingen er kommet. Kommunen ser på ulike måter å gjennomføre bruker-/pårørendeundersøkelser på, men uten å angi når neste undersøkelse vil bli gjennomført.

Ås, 30.05.2016

Jan T. Løkken/s./
sekretær

Vedlegg: Rådmannens brev av 21. april 2016 vedr. Tilbakemelding på forvaltningsrevisjonsrapport om hjemmetjenester i Ås kommune

Ås kommune Rådmann

Follo interkommunale kontrollutvalgssekretariat - FIKS
Postboks 195
1431 ÅS

Deres ref.	Vår ref.	Saksbehandler	Dato
	15/01031-9	Trine Christensen	21.04.2016

Tilbakemelding på forvaltningsrevisjonsrapport om hjemmetjenester i Ås kommune

Rådmannen gir følgende tilbakemelding til kontrollutvalget:

- Dokumentasjon av utførelsen av Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA) gjøres i dag i samarbeid med assistent og BPA-koordinator. BPA-koordinator journalfører løpende aktuell informasjon knyttet til bruker og utførelsen av tjenesten. Det er regelmessige møter mellom BPA-koordinator og saksbehandler som fatter vedtak. Dette bidrar til økt kvalitet på tjenesten og gir et bedre grunnlag for evaluering av vedtak.
- Det er per i dag ikke innført en enkel bruker-/pårørendeundersøkelse i Enhet for hjemmebaserte tjenester. Vi har over tid sett at svarprosenten på brukerundersøker som er utført har vært fallende. Brukere og pasienter i hjemmebaserte tjenester er i dag mer fysisk og psykisk reduserte enn tidligere. Det er også en juridisk og etisk utfordring å be pårørende besvare på vegene av brukere/pasienter som er hjemmeboende. Det ses på ulike alternative måter å gjøre dette på, slik at viktig informasjon og tilbakemeldinger blir ivaretatt.
- Antall førstegangs- registrering av IPLOS på brukere/pasienter har økt. Denne registreringen utføres av Enhet for forvaltningstjenester.
  Enhet for hjemmebaserte tjenester skal registrere store funksjonsendringer hos bruker/pasient i IPLOS. Dette er et kontinuerlig arbeid og danner grunnlag for endringer i vedtak. Enhet for forvaltningstjenester tilstreber å være ajour med vedtak til enhver tid.
  Estimert tid i vedtak sammenliknes med reelt brukt tid hos bruker/pasient. Dette er et pågående og kontinuerlig arbeid.
  Det sendes inn IPLOS-tall til Statistisk sentralbyrå (SSB) årlig. SSB sender deretter ut korrigeringslite som gjennomgås av systemansvarlig for

fagprogrammet Gerica. Vi ser at korrigeringslisten over mangelfulle registreringer er sterkt redusert fra 2014 til 2015.
Gjennomgang av IPLOS-tall ses opp mot organisasjonsnummer og næringskoder registrert i Brønnøysundregisteret.
Det er opprettet et samarbeid med controller i kommunen ifht næringskoder, organisasjonsnummer og økonomi.
Iverksetting av nevnte tiltak vil bidra til økt samstemthet mellom IPLOS- og KOSTRA-tall som rapporteres.

Med hilsen

Trine Christensen
Rådmann

Click here to enter text.
Click here to enter text.

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Ås kontrollutvalg

Ås KU-22/16
Rapport 1. tertial 2016

Saksbehandler:	Jan T. Løkken	Saksnr.:	16/00174-1
Behandlingsrekkefølge			**Møtedato**
1 Ås kontrollutvalg		22/16	14.06.2016

Sekretariatets innstilling:
Kontrollutvalget har ingen merknader til rapporten om 1. tertial 2016. Utvalget tar rapporten til orientering.

Vedlegg:

SAKSUTREDNING:

Kommunestyret vedtok i sak 55/12 å forelegge kontrollutvalget tertialrapportene for å vurdere disse i et kontrollperspektiv. Kontrollutvalget avgir uttalelse til kommunestyret som trolig vil behandle rapporten den 20. juni.

Rådmannen skriver i sin innledning at status per 1. kvartal viser at målet i handlingsprogrammet om 1% driftsresultat kan opprettholdes.

Ås, 31.05. 2016

Jan T. Løkken/s./
sekretær

Vedlegg: Rapport 1. tertial 2016

Ås kommune
www.as.kommune.no

1. tertialrapport 2016

Perioden 1.1.2016 – 30.4.2016

Bassenget i borggården er igjen fylt med vann.

Foto: Ås kommune

Innhold

1. Innledning 3
2. Økonomi 4
   2.1 Sammendrag - økonomistatus per 1. tertial 5
   2.2 Økonomistatus sentrale inntekter og renteutgifter 6
   2.3 Driftsstatus 7
   2.4 Investeringsprogrammet – status i utvalgte prosjekter 13
   2.5 Finansforvaltning 14
3. Rapportering på hovedsatsninger 16
   3.1 Miljø 17
   3.2 Mangfold 21
   3.3 Muligheter 23
   3.4 Miljø 25
   3.5 Verbalvedtak 26
Vedlegg 1: Rapportering kulturhuset 30
Vedlegg 2: Investeringsprosjekter 32
Vedlegg 3: Oppfølging av politiske vedtak 36

1. Innledning

Tertialrapporten er en rapportering på budsjett og målsettinger i vedtatt handlingsprogram med økonomiplan. Rapporten beskriver status etter årets fire første måneder.

Vedtatt handlingsprogram innebærer et netto driftsresultat på 1 %. Status per 1. tertial viser at resultatet for 2016 kan opprettholdes. Behov for justering av budsjettposter i 1. tertial finansieres med omprioriteringer og mindre inntektsøkninger.

Det pågår mye spennende arbeid i kommunen. Et betydelig arbeid er lagt ned knyttet til kommunereformen og det skal i løpet av våren holdes folkesavstemning om en mulig ny stor Follokommune.

Lokamedisinsk senter, lokalisert på Ski sykehus og et samhandlingsreformsamarbeid mellom Follokommunene, åpnet i februar.

Investeringen i Borggården er ferdigstilt *(se forsidebildet)* og ble åpnet tidlig i mai. Demenssenteret vokser fram og skal ferdigstilles mot årsslutt. Det legges mye ressurser i utviklingen av alle skoleutbyggingsprosjektene, både administrativt og politisk.

Kommunen har i løpet av våren etablert en bygdebike-ordning, med sykler tilgjengelig for alle. Tiltaket har så langt vært en suksess med over 1000 enkeltreiser. Dette er et samarbeid med universitetet og Åspro.

Ås kommune har forberedt en betydelig økt bosetting av flyktninger i 2016, men foreløpig har ikke kommunen mottatt det antallet som var forventet i første tertial.

Denne tertialrapportens videre struktur gir et økonomisk situasjonsbilde i kapittel 2, og en status på arbeidet med hovedsatsninger og verbaltiltak i kapittel 3.

God lesning.

Trine Christensen
Rådmann

2. Økonomi

I dette kapittelet presenteres en økonomiske status per 1. tertial, med prognosetall for året.

Indikatorer

Følgende avvikskategorier er etablert:

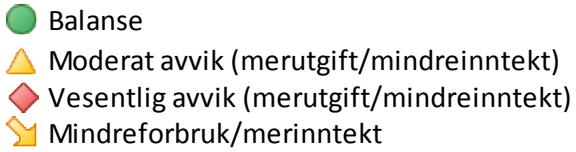

Forklaring av begreper

- *Årsprognose*: Prognosetallene gir en indikasjon på forventet årsresultat. Tallene er basert på en vurdering av den enkelte enhets økonomiske stilling. I en etat vil det alltid være enkeltenheter som kan ha mindre avvik, disse håndteres og følges opp av den enkelte etatssjef. For en etat hvor det forventes avvik som rådmannen vurderer som vesentlige, presenteres disse i en egen sak om budsjettreguleringer.

  En viktig faktor for å sikre balanse innenfor en etat er at eventuelt merforbruk i en enhet må kompenseres med et mindreforbruk i en annen enhet. Dette kan løses ved formell budsjettoverføring, men kan også løses ved uformell håndtering i etaten. Dette er særlig aktuelt dersom avvikene er moderate og usikkerheten fortsatt er tilstede for at situasjonsbildet kan korrigeres eller endre seg.

- *Perioderegnskap/periodebudsjett*: Regnskapstall/budsjettall fra økonomisystemet for rapporteringsperioden.

- *Netto/Innt./Utg.*: I tabellen *økonomistatus per enhet* vises det i hovedsak en rad per enhet som gjengir netto budsjett- og regnskapstall for enheten. For enkelte enheter gir en nettofremstilling begrenset informasjonsverdi. Disse enhetene vises med to linjer, en inntekts- og en utgiftsrad.

- *Periodeavvik/Forbruk i perioden*: Kolonnene gjenspeiler differanser mellom budsjett og regnskap for perioden slik de vises i regnskapet, mens prognosetallene er basert på en økonomifaglig vurdering av den økonomiske stillingen.

Hva viser de økonomiske oversiktene?

Økonomistatus: Viser regnskaps- og budsjettall fra økonomisystemet for vesentlige poster. I tillegg er det for hver etat utarbeidet oversikter over enheter. Årsprognosen viser om det reelt sett forventes et budsjettavvik. I tilknytning til økonomistatus vil avvik bli kommentert, enten som en samlet vurdering eller med en kommentar til hvert avvik dersom avvikene er vesentlig.

Økonomiske nøkkeltall: Aggregerte tall fra økonomisystemet. Kontogruppene er inndelt på valgt nivå for best mulig å gi en relevant og helhetlig økonomistatus.

Merknader til datagrunnlaget

På grunn av rapporteringsfristen er tallene som presenteres i tertialrapporten basert på regnskapstall før endelig lukking av regnskapsperioden. Dette innebærer at analyser og rapportering må anses som foreløpige tall.

Budsjettreguleringssaken for 1. tertial er i stor grad bygd på de økonomiske prognosene som er presentert i denne tertialrapporten. Det kan i reguleringssaken også fremmes forslag basert på andre faktorer som endrer de økonomiske forutsetningene som tertialrapporten er bygd på.

2.1 Sammendrag - økonomistatus per 1. tertial

Tabellen nedenfor gjengir en økonomisk status på et overordnet nivå.

Økonomistatus - sammendrag	Årsbudsjett opprinnelig	Årsbudsjett revidert	Periodebudsjett revidert	Periodregnskap	Forbruk i perioden	Årsprognose	Forventet avvik
Sentrale inntekter	-957 371	-957 371	-319 124	-321 263	101 %	99 %	10 000
Oppvekst og kultur	369 972	369 681	134 160	123 762	92 %	100 %	400
Helse og sosial	338 532	338 226	126 538	133 164	105 %	103 %	10 000
Teknikk og miljø	90 497	90 441	34 268	41 321	121 %	100 %	-
Sentraladministrasjonen	98 185	98 845	34 377	25 739	75 %	80 %	-19 500
Totalt forventet avvik							**900**

Tab 1. Tabellen viser en overordnet økonomistatus og prognoser for kommunens økonomiske stilling ved årsslutt.

Kommentarer

Opprinnelig årsbudsjett innebærer et netto driftsresultat på 1 % eller 12,8 mill. kr. Basert på prognosene per 1. tertial estimeres netto driftsresultat å kunne opprettholdes ved årsslutt.

I budsjettreguleringssaken som gjelder 1. tertial foreslår rådmannen endringer og omprioriteringer i budsjettet for 2016, samt å anvende noe av inntektsveksten.

Sentrale inntekter og utgifter

Prognoser per 1. tertial indikerer at Ås kommunes en samlet inntektsredukson på sentrale inntekter. Dette forklares med at inntekter fra Ålerudmyra må skyves ca ett år i tid. Skatteinngangen er positiv, men økte finanskostnader og lavere kapitalavkastninger svekker resultatet. Sentrale inntekter og utgifter omtales nærmere i kapittel 2.2 og status i finansforvaltningen omtales i kapittel 2.5.

Helse og sisial

Helse og sosialetaten har utfordringer med å gå i balanse basert på vedtatte rammer. Økt pleiefaktor og økning i brukere er hovedforklaringer. Driftsstatus og prognoser for den enkelte etat er presentert i kapittel 2.3

Sentraladministrasjonen

Sentraladministrasjonen går mot et betydelig mindreforbruk. Dette skyldes inntektsføring av premieavvik, lavere pensjonspremie enn budsjettert og en reduksjon i avsatte utgifter til lønnsoppgjøret. Avvikene er nærmere beskrevet i kap 2.3.4.

Investeringer

Investeringsoversikten er presentert i kapittel 2.4.

2.2 Økonomistatus sentrale inntekter og renteutgifter

Økonomistatus Sentrale inntekter og utgifter	Årsbudsjett opprinnelig	Årsbudsjett revidert	Periodebudsjett revidert	Perioderegnskap	Inntekt i perioden	Årsprognose	Forventet avvik
Rammetilskudd	-414 720	-414 720	-138 240	-163 650	118 %	99 %	4 000
Vertskommunetilskudd	-14 572	-14 572	-4 857	-7 237	149 %	100 %	-
Integreringstilskudd	-19 196	-19 196	-6 399	-2 989	47 %	100 %	-
Skatt på inntekt og formue	-494 600	-494 600	-164 867	-144 625	88 %	102 %	-10 000
Eiendomsskatt verker og bruk	-21 000	-21 000	-7 000	-5 123	73 %	105 %	-1 000
Vederlag grunneier	-11 500	-11 500	-3 833	-	0 %	13 %	10 000
Aksjeutbytte	-7 976	-7 976	-2 659	-660	25 %	50 %	4 000
Renteinntekter	-4 133	-4 133	-1 378	-2 000	145 %	148 %	-2 000
Renteutgifter lån	30 326	30 326	10 109	5 021	50 %	116 %	5 000
Totalt	**-957 371**	**-957 371**	**-319 124**	**-321 263**	**101 %**	**99 %**	**10 000**

Tab 2. Tabellen gir en økonomistatus for de vesentligste sentrale inntektene samt renteutgiftene. Tabellen gir også prognoser for den økonomiske stilling ved årsslutt.

Kommentarer

Rammetilskudd

Tilskuddet er basert på innbyggertall og blir utjevnet i tråd med kostnadsnøkkelen.
Som følge av Ås kommune fortsetter å få høyere skatteinntekter en forutsatt for 2016, justeres anslaget for Rammetilskudd noe ned (Skatteutjevning).

Vertskommunetilskudd

Alle kommuner som har asylmottak får et vertskommunetilskudd. Tilskuddet dekker de gjennomsnittlige kostnadene knyttet til det å ha et mottak, avhengig av størrelsen på mottaket. Prognosen for 2016 holdes uendret.

Integreringstilskudd

Tilskuddet gis til kommuner som bosetter flyktninger og skal brukes på tiltak for å integrere flyktningene i samfunnet. Prognosen for 2016 er usikker. Det er planlagt bosetting av 40 flyktnigner i 2016, men hittil i år er det foretatt få bosettinger da det er få bosettingsklare flyktninger.

Skatt på inntekt og formue

Prognoser basert på skatteinngangen per 1.tertial kan økes med 10 mill. kr. Det må imidlertid fortsatt tas høyde for korreksjonsutslag mot slutten av regnskapsåret, noe som kan bidra til ytterligere vekst eller svekket netto inngang i 2. og 3. tertial.

Aksjeutbytte

Avkastningen hittil i år er negativ. Oppdatert prognosen indikerer at den budsjetterte avkastningen må halveres. Kapitalforvaltningen er nærmere beskrevet i kapittel 2.5.

Renteinntekter/Renteutgifter

Rentene er noe høyere enn det som er lagt til grunn for budsjettet. Rentenivået er historisk lavt, men bankene har økt marginene ved utlån til kommunen. Renteutgiftene for 2016 anslås derfor å kunne bli ca. 5 mill. kr høyere enn budsjettert. Samtidig forventes det 2 mill. kr høyere renteinntekter som følge av høyere marginer på kommunens bankinnskudd enn budsjettert.

2.3 Driftsstatus

2.3.1 Oppvekst og kultur

Økonomiske nøkkeltall 1.tertial (Tall i hele tusen)	Revidert periodebudsjett	Periode-regnskap	Periode-avvik	Opprinnelig periode-budsjett	Periode-regnskap i fjor	Avvik på samme tid i fjor
Lønn, sosiale utgifter og sykepengerefusjoner	122 073	119 631	-2 443	120 691	114 326	-387
Andre driftsutgifter	37 284	32 813	-4 470	37 117	33 149	-4 232
Driftsinntekter	-24 880	-27 824	-2 943	-23 866	-18 365	3 544
Driftsramme (eks. finans)	**134 477**	**124 620**	**-9 857**	**133 942**	**129 110**	**-1 076**
Finansutg. (avskr. og avsetn.)	-	-	-	-	0	-123
Finansinnt. (avskr. og bruk avsetn.)	-317	-858	-541	-67	1	399
Driftsramme (inkl. finans)	**134 160**	**123 762**	**-10 397**	**133 875**	**129 110**	**-799**

Tab 3. Økonomiske nøkkeltall for Oppvekst og kulturetaten

Økonomistatus per enhet		Årsbudsjett opprinnelig	Årsbudsjett revidert	Periodebudsjett revidert	Perioderegnskap	Forbruk i perioden	Årsprognose	Forventet avvik
20 - Oppvekst- og kultursjefen	Netto	87 298	86 932	29 295	26 297	90 %	100 %	350
208 - Kultur	Netto	6 103	6 102	2 207	2 367	107 %	100 %	-
241 - Kulturskolen	Netto	7 819	7 814	3 069	3 307	108 %	100 %	-
	Utg	10 361	10 334	3 762	3 377	90 %	95 %	-520
210 - Ås kommunale voksenopplæring	Innt.	-8 156	-8 156	-2 719	-6 438	237 %	110 %	-820
251 - Pedagogisk-psykologisk senter	Netto	19 111	19 101	7 008	5 503	79 %	95 %	-960
211 - Brønnerud skole/SFO	Netto	8 788	9 199	3 482	3 503	101 %	103 %	280
212 - Kroer skole/SFO	Netto	8 985	8 972	3 341	3 178	95 %	105 %	450
213 - Nordby skole/SFO	Netto	17 135	17 113	6 287	6 038	96 %	100 %	-
214 - Rustad skole/SFO	Netto	18 919	18 910	6 963	6 716	96 %	105 %	950
230 - Rustadtunet	Netto	8 815	8 798	3 238	3 109	96 %	100 %	-
215 - Solberg skole/SFO	Netto	10 604	10 592	3 932	4 302	109 %	105 %	530
216 - Åsgård skole/SFO	Netto	20 010	20 003	7 370	6 732	91 %	97 %	-600
263 - Velkomstklasse 2163	Netto	1 950	1 947	713	783	110 %	110 %	190
217 - Sjøskogen skole/SFO	Netto	13 092	13 450	4 943	5 676	115 %	110 %	1 350
218 - Skoleskyss	Netto	2 728	2 728	909	758	83 %	100 %	-
221 - Ås ungdomsskole	Netto	30 815	30 811	11 344	11 100	98 %	100 %	-
222 - Nordbytun ungdomsskole	Netto	21 751	21 746	8 022	8 484	106 %	100 %	-
232 - Frydenhaug barnehage	Netto	11 384	10 948	4 058	3 812	94 %	95 %	-550
233 - Solbergtunet barnehage	Netto	16 208	16 167	6 138	6 413	104 %	105 %	810
235 - Sagalund barnehage	Netto	8 856	8 896	3 283	2 893	88 %	100 %	-
236 - Søråsteigen barnehage	Netto	12 898	12 873	4 829	4 518	94 %	100 %	-
237 - Togrenda barnehage	Netto	5 595	5 527	2 031	2 111	104 %	100 %	-
238 - Vinterbro barnehage	Netto	10 821	10 813	3 996	3 720	93 %	95 %	-530
239 - Tunveien barnehage	Netto	10 548	10 533	3 935	3 103	79 %	95 %	-530
243 - Bibliotek/Lokalhistorisk arkiv	Netto	7 534	7 528	2 725	2 402	88 %	100 %	-
SUM		**369 972**	**369 681**	**134 160**	**123 762**	**92 %**	**100 %**	**400**

Tab 4. Økonomistatus per enhet for Oppvekst og kulturetaten

Kommentarer
Budsjettutfordringene i enhetene dekkes innad i etaten, med unntak av skoleskyss og gjesteelever. Det er derfor behov for å tilføre 0,4 mill. kr.

Skolene
Enkelte av skolene jobber med tiltak for å få ned høyt forbruk. Vi ser at behovet for spesialpedagogiske tiltak øker. Mange elever har vedtak som krever oppfølging i små grupper eller enetimer. Dette fører til økte personalutgifter.

Voksenopplæringen har høyere inntekter enn budsjettert. Velkomstklassen har flere brukere som gir økte kostnader i forhold til budsjett.

Skoleskyss
På grunn av utbygging på Solberg skole må 6. og 7.trinn elever flyttes til Norbytun ungdomsskole i en periode. Dette vil medføre økte skysskostnader for ca 50 elever skoleåret 2016/17 og 2017/18. Dette er det ikke tatt høyde for i budsjettet. Vi kommer tilbake til dette i forbindelse med 2.tertial rapport.

Barnehagene
Det forventes at barnehagene samlet sett vil holde budsjettrammen. Vi ser imidlertid at behovet for spesialpedagogiske tiltak har økt og mange barn trenger tettere oppfølging. Etaten regner med å dekke dette innenfor gjeldende rammer.

2.3.2 Helse og sosial

Økonomiske nøkkeltall 1.tertial (Tall i hele tusen)	Revidert periodebudsjett	Periode-regnskap		Periode-avvik	Opprinnelig periode-budsjett	Periode-regnskap i fjor	Avvik på samme tid i fjor
Lønn, sosiale utgifter og sykepengerefusjoner	108 339	111 688	◆	3 349	108 164	106 953	-771
Andre driftsutgifter	29 336	34 869	◆	5 533	29 613	33 172	2 554
Driftsinntekter	-11 102	-9 257	◆	1 845	-11 102	-11 707	-516
Driftsramme (eks. finans)	**126 572**	**137 299**	◆	**10 727**	**126 674**	**128 418**	**1 266**
Finansutg. (avskr. og avsetn.)	33	68	●	35	33	7	-1 393
Finansinnt. (avskr. og bruk avsetn.)	-68	-4 204	↘	-4 136	-68	-1 248	-1 006
Driftsramme (inkl. finans)	**126 538**	**133 164**	◆	**6 626**	**126 640**	**127 177**	**-1 133**

Tab 5. Økonomiske nøkkeltall for Helse og sosialetaten

Økonomistatus per enhet		Årsbudsjett opprinnelig	Årsbudsjett revidert	Periodebudsjett revidert	Perioderegnskap	Forbruk i perioden	Årsprognose	Forventet avvik
30 - Helse- og sosialsjefen	Netto	23 363	23 363	7 899	9 215	117 %	90 %	-2 340
311 - Forebyggende helsetjenester	Netto	12 222	12 190	4 560	4 612	101 %	100 %	-
321 - Sosialtjenester	Netto	29 956	29 952	10 588	13 583	128 %	128 %	8 290
323 - Barnevern	Netto	22 677	22 670	8 086	11 800	146 %	135 %	7 930
334 - Forvaltningsavdelingen	Utg.	21 606	21 598	7 456	6 951	93 %	100 %	-5 510
	Innt.	-22 035	-22 035	-12	-	0 %	125 %	
340 - Moer sykehjem	Netto	54 973	54 898	19 247	21 540	112 %	107 %	4 000
343 - Demensomsorg	Netto	37 908	37 883	13 193	14 276	108 %	109 %	3 490
348 - Hjemmebaserte tjenester	Netto	43 466	43 427	15 078	13 219	88 %	96 %	-1 740
351 - Rus og psykisk helse	Netto	19 770	19 744	7 039	6 705	95 %	95 %	-990
352 - Kajaveien	Netto	17 699	17 690	6 167	6 091	99 %	100 %	-
353 - Dagtilbud	Netto	2 867	2 867	1 052	1 031	98 %	100 %	-
354 - Solfallsveien	Netto	14 613	14 595	5 061	4 689	93 %	93 %	-1 020
355 - Dr.Sødringsvei	Netto	12 066	12 040	4 177	3 962	95 %	95 %	-600
356 - Barnebolig	Netto	14 519	14 503	5 038	5 238	104 %	105 %	730
36 - Driftsavdelingen	Netto	19 931	19 913	6 851	6 270	92 %	92 %	-1 590
380 - Folkehelse og frivillighet	Netto	12 931	12 928	5 058	3 981	79 %	95 %	-650
SUM		**338 532**	**338 226**	**126 538**	**133 164**	**105 %**	**103 %**	**10 000**

Tab 6. Økonomistatus per enhet for Helse og sosialetaten

Kommentarer

Årets prognose viser at Helse og sosialetaten ikke vil klare å holde budsjettet. Prognosene per 1.tertial viser et samlet merforbruk på om lag 10 mill. kr. ved årsslutt. Til sammenligning var det samlede merforbruket i 2015 på ca 8 mill. kr. Det vil derfor i budsjettreguleringssaken for 1.tertial fremmes flere budsjettjusteringer for enheter i Helse og sosialetaten.

Helse og sosialsjefen

Enheten disponerer 2 mill. kr som er avsatt til å dekke økte behov i etaten. Denne potten er det nå behov for å omdisponere til enheter som har fått merutgifter. Enheten vises derfor med en mindreutgift.

Sosialtjenester

Enheten ligger at til å få et betydelig merforbruk knyttet til sosialhjelpsutgifter. Årets opprinnelige budsjett innbefatter reelt sett en betydelig innsparing sammenlignet med regnskapet 2015. Da utgiftsnivået fra 2015 er videreført må budsjettet oppjusteres til et realistisk nivå.

Barnevern
Enheten vil få et merforbruk i 2016. Barnevernet har opplevd en betydelig vekst i antallet fosterbarn og barn som krever kostbare tiltak. Barnevernet hadde også et merforbruk på 5,7 mill. kr i 2015. I utarbeidelse av budsjett for 2016 ble det ikke er tatt tilstrekkelig høyde for merforbruket i 2015. Paralellt med en økende saksmenge arbeider enheten særskilt med besparende tiltak.

Forvaltningsavdelingen
Enheten vil få en betydelig merinntekt da forventede refusjoner vedrørende ressurskrevende brukere i 2016 er betydelig høyere enn budsjettert. Merinntektene har en direkte sammenheng med merutgifter i heldøgsinstitusjonene hittil i 2016.

Dr. Sødringsvei
Det ser ut til å bli et merforbruk for enheten i 2016. Dette skyldes en ny beboer som krever økt pleiefaktor i 2016.

Moer sykehjem
Det ser ut til å bli et merforbruk for enheten i 2016. Dette skyldes at det har flyttet inn flere brukere som krever økt pleiefaktor. Vederlagsinntektene blir vesentlig høyere enn budsjettert, bl.a pga kjøp av plasser fra andre, jf. kommentar under forvaltningsenheten.

Demensomsorgen
Enheten ligger an til å få et merforbruk med i underkant av 4 mill. kr. Merforbruket skyldes økning i pleiefaktor på enkeltbrukere.

2.3.3 Teknikk og miljø

Økonomiske nøkkeltall 1.tertial (Tall i hele tusen)	Revidert periodebudsjett	Periode-regnskap		Periode-avvik	Opprinnelig periode-budsjett	Periode-regnskap i fjor	Avvik på samme tid i fjor
Lønn, sosiale utgifter og sykepengerefusjoner	23 863	23 161	↘	-702	23 882	22 608	1 640
Andre driftsutgifter	43 511	44 751	◆	1 240	43 511	47 022	3 294
Driftsinntekter	-31 664	-26 359	◆	5 305	-31 664	-25 424	9 406
Driftsramme (eks. finans)	**35 710**	**41 553**	◆	**5 843**	**35 729**	**44 207**	**14 340**
Finansutg. (avskr. og avsetn.)	149	1	●	-149	149	124	-56 228
Finansinnt. (avskr. og bruk avsetn.)	-1 592	-232	◆	1 359	-1 592	-	53 814
Driftsramme (inkl. finans)	**34 268**	**41 321**	◆	**7 053**	**34 287**	**44 331**	**11 926**

Tab 7. Økonomiske nøkkeltall for Teknikk og miljø

Økonomistatus per enhet		Årsbudsjett opprinnelig	Årsbudsjett revidert	Periodebudsjett revidert	Periode regnskap	Forbruk i perioden	Årsprognose	Forventet avvik
600 - Teknisk sjef	Netto	1 079	1 079	400	470	118 %	100 %	-
608 - Bygg og geodata	Utg.	8 780	8 771	3 203	2 850	89 %	100 %	-
	Innt.	-6 373	-6 373	-2 124	-2 135	101 %	100 %	
68 - Kommunalteknisk avdeling	Netto	30 628	30 623	10 610	12 557	118 %	100 %	-
700 - Eiendomsavdelingen	Utg.	94 346	94 304	34 440	29 359	85 %	100 %	-
	Innt.	-22 023	-22 023	-7 341	-9 044	123 %	100 %	
Sum Teknikk og miljø eks. VAR		**106 437**	**106 381**	**39 188**	**34 057**	**87 %**	**100 %**	**-**
Økonomistatus VAR								
69 - Kommunalteknisk avdeling VAR-sektoren	Utg.	55 356	55 356	18 845	22 142	117 %	100 %	-
	Innt.	-71 296	-71 296	-23 765	-14 878	63 %	100 %	
Sum VAR		**-15 940**	**-15 940**	**-4 920**	**7 264**	**-148 %**	**100 %**	**-**
SUM Teknikk og miljø inkl. VAR		**90 497**	**90 441**	**34 268**	**41 321**	**121 %**	**100 %**	**-**

Tab 8. Økonomistatus per enhet for Teknikk og miljø

Kommentarer

Prognosetallene per 1. tertial viser at Teknikk og miljø får et samlet regnskapsresultat i samsvar med budsjettet.

2.3.4 Sentraladministrasjonen

Økonomiske nøkkeltall 1.tertial (Tall i hele tusen)	Revidert periodebudsjett	Periode-regnskap	Periode-avvik	Opprinnelig periode-budsjett	Periode-regnskap i fjor	Avvik på samme tid i fjor
Lønn, sosiale utgifter og sykepengerefusjoner	19 525	17 425	-2 100	19 305	16 768	7 581
Andre driftsutgifter	18 836	11 057	-7 779	18 836	12 399	1 903
Driftsinntekter	-3 984	-2 742	1 242	-3 984	-2 667	-2 360
Driftsramme (eks. finans)	**34 377**	**25 739**	**-8 638**	**34 157**	**26 500**	**7 123**
Finansutg. (avskr. og avsetn.)	18 783	-	-18 783	18 783	1	33 733
Finansinnt. (avskr. og bruk avsetn.)	-18 783	-	18 783	-18 783	-179	-34 302
Driftsramme (inkl. finans)	**34 377**	**25 739**	**-8 638**	**34 157**	**26 322**	**6 554**

Tab 9. Økonomiske nøkkeltall for Sentraladministrasjonen

Økonomistatus per enhet		Årsbudsjett opprinnelig	Årsbudsjett revidert	Periodebudsjett revidert	Perioderegnskap	Forbruk i perioden	Årsprognose	Forventet avvik
11 - Service- og kommunikasjon	Netto	24 795	24 789	8 425	8 166	97 %	100 %	-
12 - Revisjon	Netto	1 741	1 741	583	942	162 %	100 %	-
13 - Rådmannen	Netto	1 778	1 778	674	548	81 %	100 %	-
14 - Plan og utvikling	Netto	4 098	4 098	1 551	1 623	105 %	132 %	1 300
15 - Organisasjon og personal	Netto	12 663	12 659	4 645	4 576	98 %	100 %	-
16 - Økonomi	Netto	30 124	30 794	10 790	9 884	92 %	100 %	-
17 - Fellesposter	Netto	22 986	22 986	7 709	-	0 %	10 %	-20 800
SUM		**98 185**	**98 845**	**34 377**	**25 739**	**75 %**	**80 %**	**-19 500**

Tab 10. Økonomistatus per enhet for Sentraladministrasjonen

Kommentarer

Sentraladministrasjonen går totalt sett med et stort mindreforbruk. Premieavviket på pensjon skal inntektsføres med 18 mill.kr samt at avsetningen til lønnsoppgjøres kan reduseres noe. Samlet sett gir dette en vesentlig forbedring av det regnskapstekniske resultat.

Plan og utviklingsavdelingen

Enheten har behov for å kjøpe tjenester knyttet til sentrumsreguleringsarbeidet. Utgiftene plasseres i driftsregnskapet. Det ligger allerede 800 000 kr i investeringsbudsjettet som foreslås fjernet. I stedet vil det i reguleringssaken foreslås en ekstraordinær økning i driftsbudsjettet for Plan og utviklingsavdelingen i 2016.

Fellesposter

Enheten Fellesposter inneholder i hovedsak budsjettert lønnsavsetningsmidler som skal fordeles på enhetene etter lønnsoppgjøret. Prognosene viser at avsetningen kan reduseres med 3 mill.kr. Videre vil Ås kommune etter vedtak i kommunestyret kunne inntektsføre premieavvik knyttet til pensjon. Premieavviket på 18 mill.kr skal inntektsføres i 2016, men skal igjen utgiftsføres i 2017. Premieavviket er ingen faktisk kostnadsreduksjon, men en teknisk forskyvning av tidspunkt for regnskapsføring.

2.4 Investeringsprogrammet – status i utvalgte prosjekter

Prosjektbeskrivelse	Status i prosjekter	Total budsjett-ramme hittil	Regn-skap 2016	Rev. Budsjett 2016	Oppr. Bud 2016	Gjenst. bud. ramme
0233 Investering Follo Barne og ungdomsskole	Løpende prosjekt. Det er behov for å økte investeringsbudsjettet i 2015, jf. budsjettreguleringssaken for 1. tertial.	*	-	5 340	5 200	*
0240 Utvidelse Åsgård skole, planlegging	Mulighetsstudie er ferdigstilt i 2015. Prosjektet bearbeides videre hvor det bl.a. sees på mulig bruk for deler av Søråsjordet.	16 000	101	15 211	8 000	890
0301 Inventar bokollektiv Demente	Oppstart høsten 2016.	10 300	21	10 300	10 300	21
0600 Utvidelse og rehabilitering av Rustad skole	Prosjektet er utarbeidet som grunnlag for videre behandling.	26 909	1 758	23 004	17 510	5 663
0618 Ljungbyveien B2	Forprosjekt ferdig høsten 2016.	16 408	77	10 827	4 100	5 657
0624Solfall brl, byggeprosjekt omsorgsboliger	Forprosjekt påbegynnes i 2016.	1 917	140	1 917	2 000	223
0658 Tomtekjøp	Hilltil i 2016 er det kjøpt en eiendom av Skogv. 16 (Frydenhaug barnehage)	*	2 768	27 847	-4 300	23 358
0669 Borggården Kulturhuset	Arbeidet nærmer seg slutten. Ferdigstilles i henhold til budsjett.	7 872	1 592	2 544	-	6 920
0673 Utvidelse Solberg skole	Det er inngått kontrakt med totalentreprenør.	65 608	486	54 099	47 600	12 006
0675 Bokollektiv Demente	Byggeprosjektet pågår. Ferdigstilles mot slutten av 2016.	121 484	6 931	83 954	62 418	44 462
0690 Rustad skole, moduler grusbanen	Det planlegges ferdigstilling av konkurransegrunnlag og kunngjøring på Doffin i juli 2016. Det er behov for en budsjett-regulering for å sikre prosjektet en finansiering i 2016.	-	213	-	-	213
0701 Bjørnebekk	Mulighetsstudium er utarbeidet, forprosjekt vil igangssettes i 2016.	6 996	284	3 906	500	3 126
0777 Åshallen - nytt tak og gulv	Prosjektet pågår og vil ferdigstilles i 2016.	8 000	268	3 683	-	4 585
0778 Utvendig renovering - Ås og Nordby kirke	Prosjektet er igangsatt og gjennomføres i henhold til fremdriftsplan og budsjettramme.	7 000	434	6 744	6 500	689
0819 Dysterlia	Prosjektet pågår, ferdig våren/sommeren 2017.	VAR	1 982	1 201	-	VAR

Tab 11: Oversikt over økonomisk status og framdrift for utvalgte investeringsprosjekter. Tall i hele tusen. Opprinnelig budsjett viser årets opprinnelige bevilgning, mens revidert budsjett i tillegg viser overføringer av ubrukte lånemidler fra tidligere år og eventuelle vedtatte endringer i prosjektrammen.
***** Løpende prosjekter uten spesifikasjon på *Total budsjettramme.*

2.5 Finansforvaltning

Lån
Rentenivået er på et historisk lavt nivå. Det er imidlertid budsjettert med et lavere rentenivå i 2016 enn det status per 1. tertial viser. NIBOR-renten som danner grunnlaget for kommunens flytende rente har gått ned som forventet, men bankene har økt margingene mot NIBOR ved utlån til kommunen. Rentenivået har derfor ikke blitt så lavt som forventet. Renteutgiftene for 2016 anslås derfor å kunne bli ca. 5 mill. kr høyere enn budsjettert. Samtidig forventes det høyere renteinntekter enn budsjettert som følge av høyere marginer på kommunens bankinnskudd enn budsjettert.

Låneportefølje
Ås kommune har følgende låneportefølje per 30.4.2016 som er gjenstand for refinansiering i henhold til Ås kommunes finansreglement:

Lånenummer	Bank	Restgjeld	Rente	Renteregulering
20070362	Kommunalbanken	58 641 490	1,650	
20080116	Kommunalbanken	42 338 670	1,710	17.06.2016
20100970	Kommunalbanken	121 938 000	1,720	22.06.2016
20110002	Kommunalbanken	47 371 000	1,720	05.07.2016
20110781	Kommunalbanken	80 000 000	1,650	
20130006	Kommunalbanken	50 952 000	1,690	11.07.2016
20130007	Kommunalbanken	8 800 000	1,550	
20140581	Kommunalbanken	119 849 310	1,720	06.07.2016
0010762859 Sertifikat	Kommunalbanken	250 000 000	1,18	11.10.2016
001075561,4 Sertifikat	Nordea	300 000 000	1,31	12.01.2017
001075181.1Sertifikat	DnB	200 000 000	1,16	04.11.2016
	Husbanken (egne lån)	6 437 000	1,80	
	Samlet lånegjeld	**1 286 327 470**		

Tab12: Oversikt over låneporteføljen

Gjennomsnittlig lånerente hittil i 2016 inkludert rentesikring er på 2,25 %. Årlig renteprognose for 2016 viser ca. 38mill. kr i renteutgifter, mens det i opprinnelig budsjettet for 2016 er satt av 30,3 mill. En videreføring av dagens rentenivå vil derfor medføre høyere rentekostnader enn budsjettert. Samtidig vil kommunens renteinntekter også bli noe høyere enn budsjettert. Netto renteutgifter antas til å kunne bli om lag 4,5 mill. kr høyere enn opprinnelig budsjett tilsier.

200 mill. kr av porteføljen er sikret til en rente på 3,6 % med en rentebytteavtale til 2021. Ytterligere 200 mill. kr er sikret med en rentebytteavtale til 2021 til 4,04 % rente. 31 % av porteføljen er rentebundet for mer enn 1 år.

Likviditetsforvaltning

	Saldo 1. tertial 2016	Forventet rente
Konsernkonto DNB	282 000 000	1,25
DNB FRN 20	51 700 000	2,00
Spydeberg sparebank	18 580 000	1,65
Sparebank 1	53 920 000	1,70
KLP banken	10 724 018	1,45
Sum likviditet	416 924 018	

Tab 13: Oversikt over likviditetsplasseringen og forventet årlig rente.

For å oppnå bedre avkastning på kommunens likviditetsoverskudd har Ås kommune plassert 51,7 mill. kr i obligasjonsfondet DNB FRN 20. Fondet investerer i rentebærende verdipapirer i norske kroner og som har en maksimal rentebinding på 12 mnd.

I mai er det tegnet andeler for 50 mill. kr i pengemarkedsfondet Pluss likviditet 2. Fondet plasserer i verdipapirer med restløpetid inntil 1 år.

Det antas at renteinntekter fra bankinnskudd og likviditetsplasseringer blir omtrent 2 mill. kr høyere enn budsjettert.

Kapitalforvaltning

I henhold til Ås kommunens finansreglement kan langsiktig finansiell aktiva plasseres i bankinnskudd, rentepapirer (sertifikater og obligasjoner) og aksjer etter følgende rammer:

Gruppe (aktivaklasse) Rentebærende instrumenter	Strategiske investeringsrammer (maksimum)	Plassering per 1. tertial
Gruppe 1, bankinnskudd	100 %	0 %
Gruppe 2, renteplasseringer (sertifikater og obligasjoner)	100 %	78,8 %
Gruppe 3, aksjefond	25 %	21,2 %

Tab 14: Oversikt over kapitalforvaltningen per 1.tertial 2016.

Midlene er plassert hos tre forvaltere. Avkastningen per 1. tertial fordeler seg som følger på de tre forvalterne:

Forvalter	Beholdning pr 31.12.15	Beholdning pr 30.4.2015	Avkastning 1. tertial	Beholdning pr 30.4.2016	Avkastning hittil i år
Carnegie	15 714	15 615	96	15 711	-3
DNB	151 003	149 997	268	150 265	-738
Arctic	15 914	15 889	106	15 996	82
Sum	**182 632**	**181 501**	**471**	**166 260**	**-660**

Tab 15: Avkastning fordelt på kapitalforvaltere per 1. tertial 2016.

Status per 1. tertial viser en negativ avkastning på Ås kommunes kapitalforvaltning på -0,36 % eller -660 000 kr. Det er budsjettert med en avkastning på 7,96 mill. kr. eller ca. 4,3% i 2016. Avkastning på rentefond har vært positivt mens avkastning på aksjefond har vært negativt. Det er fortsatt stor usikkerhet knyttet til denne posten, men avkastningen hittil i år tilsier at sannsynligheten for å nå budsjettet for 2016 er usannsynlig.

3. Rapportering på hovedsatsninger

I dette kapitlet rapporteres det på hovedsatsninger og verbaltiltak som er beskrevet i Handlingsprogram 2016-2019. Dette er første gang administrasjonen rapporterer på status for tjenesteneområdene etter den nye malen.

Rapporteringen viser et utvalg av de satsninger som ble gitt for planperioden på fire år. Kun tiltak med rapporteringsfrist våren og høsten 2016 er medtatt nedenfor. Strukturen i tabellen nedenfor viser nummererte delmål, innsatsområder, en gjengivelse av tiltakene og en status per tiltak for 1.tertial.

Årsmeldingen for 2016 vil gi en fullstendig oversikt over alle rapporteringpunkter for inneværende år, mens tertialrapportene kun rapporterer de tiltakene som har rapporteringsfrister i tertialene.

3.1 Miljø

Delmål og innsatsområde	Tiltaks.nr	Tiltak beskrivelse	Status per 1.tertial – kommentar:
1.1	**Innen 2027 skal Ås være et visningsvindu for bærekraftig areal- og tettstedsutvikling**		
	prioritere gange, sykkel og kollektive løsninger foran privatbil i planleggingen av nye områder, og ved rehabilitering av etablerte områder		
	1.1.03	Kartlegge manglende gang- og sykkelvegforbindelser i hele kommunen og prioritere gang- og sykkelvegprosjekter. Forutsetter ekstern delfinansiering. Frist: Høsten 2016	*Gjennomført registrering av behov/ønsker for sykkelveier i Ås (Pedaltråkk). Registreringene analyseres og skal være et grunnlag for arbeidet med en gang- og sykkelveiplan for hele Ås kommune.*
	1.1.06	Innføre avgiftsparkering. Frist: Høsten 2016	*Det arbeides nå med skiltplan for hele sentrum, og utredelse av hva slags parkeringsregime man skal gå for. Dette ses også i sammenheng med etablering av ladestasjoner for el-biler. I og med at saken skal til politisk behandling, skiltplanen til behandling hos både politiet og Statens vegvesen, samt at man må gjennom en anskaffelsesprosess på Doffin for parkeringsautomater, er det vanskelig å se at dette vil være gjennomført før ved slutten av året. Inntjeningen på kr. 400 000 bør vurderes.*
	styre og regulere veksten slik at den ikke overskrider kommunens evne til å opprettholde tjenestetilbud med en akseptabel kvalitet til enhver tid		
	1.1.01	Undersøke hvilke muligheter som finnes for å styrke teknisk infrastruktur i utbyggingsavtaler. Frist: Våren 2016	*Det er avholdt møte med Oppegård kommune for å få innsikt i hvordan de praktiserer bruken av utbyggingsavtaler.*
	1.1.02	Øke kompetansen og etablere rutiner knyttet til utbyggingsavtaler. Frist: Høsten 2016	*Det er avholdt møte med Oppegård kommune for å få innsikt i hvordan de praktiserer bruken av utbyggingsavtaler.*
	sørge for at miljøvennlig materialbruk ved nybygging og rehabilitering blir standard for kommunes bygningsmasse		
	1.1.09	Vurdere bruk av standarder for miljøsertifisering, f.eks. Breeam-standarden i neste store utbyggingsprosjekt og synliggjøre kostander og besparelser ved innføring. Frist: Våren 2016	*Det ble gjort en innledende vurdering av Breeam standard på Rustad, men som følge av betydelig redusert budsjett er dette ikke videreført. Ved neste stor utbyggingsprosjekt vil ulike standarder for miljøsertifisering vurderes på nytt i en tidlig fase.*

1.2	**Innen 2027 skal Ås være et lavenergisamfunn**	
legge til rette for bruk av lav- og nullutslippskjøretøy		
1.2.03	Benytte null-utslippsbiler der det er praktisk mulig, og lage en utskiftingsplan for kommunens kjøretøy. Frist: Høsten 2016	*De ulike enhetene vurderer fortløpende overgang til null-utslippsbiler der det er aktuelt ved utskiftingsbehov. En samlet utskiftingsplan er foreløpig ikke utarbeidet som følge av kapasitetsmangel*
motivere innbyggere og næringsliv til økt miljøinnsats		
1.2.05	Alle kommunens virksomheter bør være miljøsertifiserte. Det utarbeides en prioriterings-liste over virksomhetene i kommunen som bør miljøsertifiseres, og arbeidet med sertifisering gjennomføres i henhold til lista. Frist: Høsten 2016	*Ikke påbegynt*
redusere energibruk i kommunale bygg		
1.2.09	Innføre rutiner for rapportering og bevisstgjøring om energibruk i virksomhetene. Frist: Høsten 2016	*Vurdere om energikostnader plassert på enheter som benytter byggene, kan gi innsparingsincentiver. Kan vurdere bonusordning for de som har gjort besparelser? Bør vente til EPC prosjektet er gjennomført for gjennom dette å se hvilke muligheter som er tilgjengelig.*
sørge for at all bruk av fyringsolje i kommunale bygg opphører innen 2020		
1.2.08	Kartlegge med status all bruk av fyringsolje i kommunale bygg samt lage utskiftingsplan med investeringsbehov, besparelser etc. Frist: Høsten 2016	*Fyringsolje benyttes kun som reservekilde. Samlet oversikt skal utarbeides.*
være en pådriver for å få på plass en bysykkelordning		
1.2.02	I samarbeid med NMBU og Åspro etablere bygdebikeordningen. Frist: Våren 2016	*Bygdebike åpnet 19. april. Det er inngått en driftsavtale mellom Ås kommune og NMBU om videreutvikling og drift.*

1.3	**Innen 2027 skal Ås ha en utforming som fremmer folkehelse og livskvalitet**	
	bidra til å øke sykkelandelen til 17 %	
1.3.03	Kartlegge hvilke tiltak som bør gjennomføres for å få flere ansatte til å sykle til jobb. Frist: Høsten 2016	Ikke påbegynt.
	være pådriver for et effektivt og miljøvennlig transportsystem med effektiv kollektivtransport og gode gang-, sykkel- og turveier	
1.3.01	Utrede mulighet for ringbuss fra Dyster Eldor under/over jernbanen til Moer og videre til Ås stasjon. Frist: Høsten 2016	*Utredes som del av grunnlaget for veg- og gateplan for Ås sentralområde.*
1.4	**Innen 2027 har Ås levende lokalsentra der det er lett å leve miljøvennlig**	
	være pådriver for hyppige kollektivavganger innad i kommunen og Follo	
1.4.02	Ha tett dialog med sentrale aktører som NSB, Ruter, Flytbussen og nabokommunene om kollektivtilbudet. Frist: Kvartalsvis	*Kommunen har jevnlig kontakt med både nabokommuner, fylkeskommunen og Ruter om kollektivtilbudet*
1.5	**Innen 2027 er barn og unge aktive i utviklingen av et bærekraftig Ås**	
	utvikle arenaer og aktiviteter der barn og unge deltar i miljøarbeid og utvikling av Ås som bærekraftig kommune	
1.5.02	Engasjere barn i arbeidet med å registrere viktige tråkk som barn bruker («barnetråkk») og som senere skal brukes i arealplanleggingen. Frist: Oppstart i 2016	*Ikke påbegynt*
1.6	**Innen 2027 skal Ås ha en bærekraftig forvaltning av grønnstruktur, kulturlandskap, og naturmiljø**	
	samarbeide med andre kommuner i regionen for å utarbeide en enhetlig forvaltningspraksis for massedeponier	
1.6.04	Utarbeide en veileder for håndtering av overskuddsmasser i Follo. Frist: Høsten 2016	*Fylkeskommunen har sendt på høring en regional plan for masseforvaltning som Follorådet har uttalt seg til. Denne planen er et viktig grunnlag i arbeidet med en veileder. Dette arbeidet er påbegynt, men ikke ferdigstilt.*
	sikre en forsvarlig bruk av Bunnefjorden, Gjersjøen og Årungen som rekreasjonsområde	
1.6.03	Gradvis utarbeide skjøtselsplaner for de mest benyttede statlig sikrede friområdene som Breivoll, Årungen, Tangen og Stuene. Frister: Høsten 2016: Breivoll 2017: Årungen, 2018: Tangen 2019: Stuene	*Grøntfaglig konsulent ved enhet for vei, idrett og natur jobber med saken.*

sikre god kjemisk og økologisk miljøtilstand i elver, innsjøer, kystvann og grunnvann		
1.6.02	Innarbeide krav i generelle reguleringsbestemmelser om forenklet miljøoppfølgings-program i større byggesaker og saker i spesielt sårbare områder. Frist: Våren 2016	*Kravet om miljøoppfølgingsplan er inntatt i mal for oppstartsmøter*
1.7	**Innen 2027 vil Ås ha et levedyktig og fremtidsrettet landbruk**	
bidra til økt bruk av skogen og kulturlandskapet, ved tilrettelegging for ferdsel og opphold, i samarbeid med landbruket		
1.7.04	Bedre tilgangen til kulturlandskapet ved å etablere turstier og løyper uten konflikt med landbruksinteresser. Frist: Høsten 2016	*Arbeidet er tenkt som et samarbeide mellom landbrukskontoret og grunneiere.*
stimulere til økt tilbud til nærmarkedet og tilleggsnæringer innenfor «inn på tunet», besøksgårder, lokal foredling og direktesalg av mat og opplevelser		
1.7.01	Kartlegge mulige tilbud, undersøke interesse for nyetableringer og støtte dette med informasjon, veiledning, tilrettelegging og nettverksbygging. Frist: Høsten 2016	Kommunen samarbeider med Etablerertjenenesten i Follo om etablering. Etablerertjenestens kurs ble holdt på Ås i februar med 28 deltakere. Arrangement for grundere planlegges til høsten sammen med Etablerertjenesten og NMBU. Kommunen svarer også på henvendelser om etablering.
1.7.02	Se på muligheten til å etablere et Bondens Marked* i Ås. Frist: Høsten 2016	*Bondens marked arrangeres 22. oktober i Ås sentrum og med faglig opplegg i regi av NMBU på Kulturhuset. Partnere i arrangementet er Bondens marked, Akershus bondelag, Ås landbrukslag, NMBU, Uka i Ås, Vitenparken.*

3.2 Mangfold

2.1	**Innen 2027 opplever barn og unge trygghet i hverdagen**		
	gi barn og unge, som lever under vanskelige forhold, god oppfølging		
	2.1.02	Sluttføre prosjekt «Samordning av tjenester til barn og unge» og komme med anbefaling om hvordan kommunen kan gi mer systematiske, helhetlige og koordinerte tjenester. Frist: Høsten 2016	*Prosjektet er i avslutningsfasen.*
2.2	**Innen 2027 har innbyggerne i Ås muligheter til å skaffe seg en inntekt**		
	bidra til å tilrettelegge for tiltak som kvalifiserer for arbeidslivet		
	2.2.01	Utarbeide en plan for å kunne tilby sommerjobber for ungdom. Frist: Våren 2016	*Enhetene annonserer etter sommervikarer. Ås kommune har i 2016 et prøveprosjekt for å tilby åtte ungdommer sommerjobb i to uker. Prosjektet er finansiert av KRÅD/Helsedirektoratet. Sommerjobbene ble utlyst i april og ved søknadsfristens utløp har det kommet inn 52 søknader. Aktuelle kandidater blir innkalt til intervju i mai.*
2.3	**Innen 2027 er sosiale helseforskjeller i Ås redusert**		
	fremme psykisk helse og rusarbeid og gjøre det lett tilgjengelig		
	2.3.10	Bemanningsdekningen i rusbolig og ambulerende tjeneste styrkes med tilskuddsmidler. Det skal utredes og evt. iverksettes et aktivitetstilbud for rusmiddelmisbrukere. Frist: Høsten 2016	*Iverksatt for 2016. Bedre dekket turnus i Fjellveien.6 – rustjenesten. Utprøving av aktivitetstilbud for rustjenesten er i gang en dag pr uke.*
	2.3.11	Alle som trenger rask psykisk hjelp, skal få rett type tjeneste innen 14. dager. Frist: Våren 2016	*Ås kommune har så langt ivaretatt dette prinsippet med stor pågang og befolkningsvekst utfordrer denne tjenesten veldig med tanke på responstid og innsatsmulighetene.*
	gi alle kunnskap om helse, fysisk aktivitet og kosthold og forebygge utvikling av sykdom gjennom å iverksette tiltak på et tidlig tidspunkt		
	2.3.06	Alle barnehager skal ha minst en person som har et spesielt faglig ansvar for friluftsliv, fysisk aktivitet og kosthold. Frist: Våren 2016	*Saken er drøftet med styrerne i barnehagene. De har fokus på dette i sine planer.*
	2.3.08	Alle barnehagene skal prioritere friluftsliv og aktiviteter som gir barn fysisk stimulans daglig. Frist: Våren 2016	*Barnehagene er bevisste sitt ansvar for å gi barn og unge gode opplevelser ute.*

tilrettelegge for sunn mat til barn i skoler og i fritidsordninger		
2.3.03	Gjennomføre kurs i kosthold og ernæring for innkjøps- og kostholdsansvarlige i barnehager og SFO. Frist: Høsten 2016	*Ikke påbegynt*
2.3.04	Kartlegge blant foreldre i barnehagene om de ønsker at det skal tilbys frokost, lunsj og ettermiddagsmåltid i barnehagene. Frist: Høsten 2016	*Under planlegging*
2.3.12	Etablere kommunale retningslinjer for ernæringsmessig riktig og ønsket kosthold i barnehager, SFO og skoler. Frist: Høsten 2016	*Ikke påbegynt*
2.5	**Innen 2027 er Ås en inkluderende kommune for alle**	
bidra til økt kompetanse som sikrer at offentlige tjenester tilpasses mangfoldet blant innbyggerne		
2.5.07	Vurdere alternative løsninger for drift av asylmottaket. Frist: Høsten 2016	*Dette er vurdert i mulighetsstudie. Sak legges frem før sommeren.*
sikre innvandrere og flyktninger selvstendighet gjennom utdannelse, arbeid og samfunnsdeltakelse		
2.5.03	Oversette sentrale opplysninger om barnehager, skoler, kulturskole og bibliotek på kommunens nettsider til engelsk og eventuelt andre aktuelle språk. Frist: Høsten 2016	*Sentrale opplysninger om barnehager er oversatt til engelsk.*
2.5.02	Utarbeide en beredskapsplan for mottak av flyktninger som omfatter mottak, boligtildeling, integrering etc og hvordan dette skal gjennomføres og følges opp. Frist: Høsten 2016	*Ikke påbegynt.*
2.6	**Innen 2027 er Ås en god kommune å bli gammel i**	
gi et godt helse- og omsorgstilbud til eldre som har behov for det		
2.6.03	Avklare plassering av utvidelsen av Moer sykehjem. Frist: Høsten 2016	*Mulighetsstudie for utvidelse av Moer sykehjem på kommunens egen tomt er vedtatt av Plan og byggekomiteen og ligger nå til behandling i Kommunestyret for å fastsette den økonomiske rammen*
gi informasjon, råd og veiledning til eldre om helse og egen mestring		
2.6.01	Etablere Hverdagsrehabilitering som tjeneste Frist: Høsten 2016	*Tjenesten er iverksatt og hjemmetjenesten har 2 enkeltvedtak m hverdagsrehabilitering i hvert distrikt.*

3.3 Muligheter

3.1	**Innen 2027 har barn og unge kompetanse som styrker dem i møtet med framtidas utfordringer**	
	bidra til at alle barn og unge skal ha en synlig progresjon i sin læring og utvikling	
3.1.01	Det skal utvikles en felles verktøykasse for alle barne-hager og skoler som kan benyttes til å løse ulike utfordringer i læringssitua-sjonen slik at man sikrer alle barn progresjon i sin læring. Frist: Høsten 2016	*Under arbeid*
	gi barn og unge utfordringer i et trygt og utviklende læringsmiljø	
3.1.02	Alle barnehager og skoler har strategier for utvikling av et godt psykososialt og fysisk miljø. Frist: Høsten 2016	*Det fremmes sak til HOK og HHS i mai 2016*.
	øke barn og unges læring gjennom møtet med allsidig kompetanse, kulturelle aktiviteter og opplæring tilpasset deres forutsetninger	
3.1.03	Utarbeide søknad om tilskuddsmidler til oppgradering av kinosalen. Frist: Høsten 2016	*Ikke påbegynt*
3.1.04	Avklare ny organisering av kultursektoren. Frist: Våren 2016	*Sak fremstilles i mai og juni 2016*
3.1.05	Implementere ny sentral rammeplan for kulturskolen. Frist: Våren 2016	*Del 1 og 2 av nasjonal rammeplan vedtatt i HOK i januar. Gjeldende som generell del av plan for Kulturskolen i Ås. Tilpasses gjennom det fortsatte arbeidet med planen gjennom året. Det fremmes sak til HOK og HHS i mai 2016.*
3.3	**Innen 2027 er Ås tettsted et attraktivt sted for studenter og forskere**	
	være pådriver i markedsføringen av studiestedet- og forskningssenteret Ås i samarbeid med andre aktører	
3.3.01	Bidra i formidlingen av resultater fra samarbeidet mellom NMBU, tilgrensende forskningsinstitutter, Follorådet, fylkeskommunen og Ås kommune. Frist: Våren 2016	*Et bilag med redaksjonell omtale av aktivitetene rundt Campus Ås og Follo er utgitt. Ås kommune bidro både økonomisk og med innhold.*

3.4	**Innen 2027 er rammevilkårene for kommunens utdannings- og forskningsmiljøer styrket**	
	styrke samarbeidet mellom kommunens skoler og universitet	
3.4.01	Utrede mulighet for et samarbeid med Ås videregående skole om tilbud for grunnskoleelever som har kompetanse til å ta fag på videregående skoles nivå. Frist: Våren 2016	*Ås ungdomsskole har hatt et tilbud i 3 år til denne gruppen elever gjennom et opplegg som kalles DVM – den virtuelle matematikkskolen. Det siste skoleåret lot det seg ikke gjøre som følge av at Akershus fylkeskommune ikke deltar i dette tiltaket. Å sende elever til undervisning på Ås vgs har skolen prøvd, men skolen (og elevene spesielt) synes ikke det er noen god løsning.*
3.5	**Innen 2027 skjer vekst og verdiskaping i et samvirke mellom forskning, kultur, næringsliv og offentlig sektor**	
	ta initiativ til og bidra til gjensidig kunnskap og samarbeid mellom offentlig sektor og næringslivet, og utdannings- og forskningsinstitusjonene for å øke det gjensidige utbyttet	
3.5.01	Operasjonalisere samarbeidsavtalen mellom kommunen, NMBU, fylkeskommunen og Follorådet. Frist: Høsten 2016	*Samarbeidsplattformen ble signert i april.*
	være en pådriver for næringsutvikling i tilknytning til Campus Ås, og aktivt markedsføre Ås som en attraktiv kommune for kunnskaps- og forskningsrelatert næringsvirksomhet	
3.5.02	Utarbeide en næringsplan som skal sikre en helhetlig satsing på næringsutvikling. Planen skal blant annet definere innsatsområder og ett av dem er å få flere kunnskaps- og forskningsrelaterte næringsvirksomheter til å etablere seg i kommunen. Frist: Høsten 2016	*Utkast til næringsstrategi 2016-2028 foreligger og kommunen arrangerer innspillseminar 13. juni for inviterte* *deltakere fra næringsliv, akademia, forvaltning og andre.*

3.4 Miljø

4.2	**Innen 2027 skal Ås kommune ha videreutviklet sin posisjon som en attraktiv og framtidsrettet arbeidsgiver**	
	legge til rette for fornyelse, innovasjon og ta aktivt i bruk ny kunnskap og ny teknologi for å forbedre og effektivisere kommunens organisasjon og tjenester	
4.2.01	Implementere og gjennomføre ny modell for medarbeider-undersøkelse. Frist: 2016	*Ny modell medarbeiderundersøkelse er implementert og gjennomført i april.*
4.5	**Innen 2027 har Ås god beredskap når det gjelder samfunnssikkerhet**	
	samarbeide med NMBU innenfor beredskapsområdet	
4.5.09	Arrangere et felles seminar med kommunens og NMBU sin kriseledelse. Frist: Våren 2016	*Utsatt til høsten.*
4.5.10	Gjennomføre en beredskapøvelse sammen med NMBU. Frist: Høsten 2016	*Utsatt til høsten.*
	styrke beredskapsarbeidet i egen organisasjon gjennom økt kunnskap, systematisk forebyggingsarbeid og testing av beredskap og planverk	
4.5.05	Definert tiltak mot terror ved alle kommunale barnehager og skoler. Frist: Høsten 2016	*Ås kommune gjennomførte helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i 2015. Tilsiktet alvorlig hendelse på skole er et av scenarioene som ble gjennomgått i denne analysen. Det blir foreslått åtte forebyggende og/eller konsekvens-reduserende tiltak som følge av analysen. Det skal gjennomføres en øvelse på begge ungdomsskolene til høsten, hvor tilsiktet alvorlig hendelse er øvingsmoment.*
4.5.01	Revidere kommunens plan for kriseledelse. Frist: Høsten 2016	*Ikke påbegynt*
4.5.03	Revidere risiko- og sårbarhets-analyse. Frist: Høsten 2016	*Ikke påbegynt*
4.5.04	Utarbeide plan for terrorberedskap for kommunale barnehager, skoler og andre større offentlige bygninger. Frist: Høsten 2016	*Ås kommune gjennomførte helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i 2015. Tilsiktet alvorlig hendelse på skole er et av scenarioene som ble gjennomgått i denne analysen. Det blir foreslått åtte forebyggende og/eller konsekvensreduserende tiltak som følge av analysen.* *Det skal gjennomføres en øvelse på begge ungdoms-skolene til høsten, hvor tilsiktet alvorlig hendelse er øvingsmoment.*
4.5.07	Definere tiltak som motvirker isolering av etniske eller religiøse grupper i befolkningen. Marginalisering og manglende integrering kan føre til radikalisering og kriminalitet. Frist: Høsten 2016	*Ås kommune har i 2016 gjennomført 2 åpne dialogmøter hvor radikalisering og voldelig ekstremisme har vært tema. Politiet innledet på det første møtet og Yousef Bartho Assidiq på det andre. Det har på begge møter kommet mange innspill til hva som bør gjøres for å forebygge utenforskap.*

3.5 Verbalvedtak

Verbaltiltak:	Status 1.tertial:
1. Kommunestyret forutsetter at Rustad skole bygges som 4-parallell, med en god flerbrukshall og gode trafikale løsninger.	*Forprosjekt er utarbeidet og er til politisk behandling.*
2. Partiene ønsker en utredning av modulløsning på Sjøskogen skole, som alternativ til utbygging i perioden.	*Justert mulighetsstudie er under utarbeidelse og skal legges frem for Plan og byggekomiteen*
3. Rådmannen foreslår 60 mill til opprusting av Bjørnebekk. Partiene støtter forslaget, men investeringene kan ikke starte før en ny avtale med UDI er inngått.	*Mulighetsstudie er utarbeidet og legew frem for Plan og byggekomiteen juni 2016. Forprosjekt er forventet å kunne være klart høsten 2016.*
4. Kommunestyret ber rådmannen vurdere hvordan planlagt kostnadsramme for framtidige investeringsprosjekter i større grad kan behandles unntatt offentlighet fordi dette er å anse som konkurransesensitiv informasjon.	*Rådmannen ser ikke at dette kan unntas offentlighet. Det kan imidlertid vurderes å ta ned rammene på investeringsprosjektene og legge usikkerhetskomponenter på fellesposter.*
5. Kommunen skal øke bruken av lærlinger og lærekandidater og tilby praksisplasser til ungdom under 25. På sikt er målet 2 lærlinger/ lærekandidater pr 1000 innbyggere i kommunal virksomhet. Målet om 1 pr 1000 bør være på plass innen utgangen av 2016.	*Ås kommune har arbeidet med rekruttering og tilbudt lærlingeplasser til nye lærlinger fra høsten 2016. Dersom samtlige tar i mot plassen vil kommunen til ha 18 lærlinger til høsten. Kommunen har i mars-april annonsert og tilbyr praksisplasser/sommervikariater. I tillegg har Ås komme et prøveprosjekt og annonsert sommerjobb for ungdom der arbeidsoppgaver er knyttet til vedlikehold av parkanlegg, friluftsområder, kommunale bygg, samt andre oppdrag.*
6. Kommunestyret forutsetter at HOK, under arbeidet med nye vedtekter for SFO, vurderer mulighetene for å legge inn sosiale hensyn i prising og åpningstider, som for eksempel gratis kjernetid.	*Det fremmes sak for HOK i mai 2016 – sak 22/16.*
7. Ås kommune skal ha full barnehagedekning, gjennom å bygge og drive selv eller ved hjelp av ideelle organisasjoner. Ås kommune ønsker i minst mulig grad utbygging av kommersielle barnehager, og skal aktivt benytte anledningen til å kreve tilbakebetaling av tilskudd fra kommersielle barnehager hvis tilskudd er anvendt i strid med Barnehagelovens paragraf 14 a eller forskrift i medhold av paragraf 14 a. Ås kommune setter av midler til kommunal barnehage i 2016.	*Orienteringssak vedr utbygging legges fram for HOK i mai 2016.*

8. Flere kommunale veier i Ås ble gjort kommunale av hensyn til skyss av skoleelever, men i noen tilfelle er denne situasjonen nå endret. Kommunestyret forutsetter at administrasjonen gjennomgår dette og ev fremmer forslag til politisk behandling om veier som ikke lenger bør være kommunale.	*Det er en relativt omfattende gjennomgang som skal til for å identifisere de konkrete veiene som tilfredsstiller kriteriene i saken. Arbeidet vil pågå utover høsten.*
9. Kommunestyret ber rådmann legge frem prognoser og plan for utbygging av ungdomsskolene i Ås. Tidsfrist: august 2016.	*Sak er under utarbeidelse.*
10. Ås kommune skal bli en foregangskommune for miljøvennlige løsninger. Miljøpolitikken skal styrkes gjennom konkrete tiltak og forpliktende mål – bl.a. gjennom å etablere et eget utvalg for miljøsaker. Det opprettes derfor et politisk ad hoc-utvalg som skal utrede dette innen sommeren 2016, i tråd med Ås kommunes politiske organisering.	*Ad hoc utvalg for vurdering av miljøutvalg er opprettet og det er avholdt tre møter. En rapport med ad hoc utvalgets anbefaling er under utarbeidelse og vil bli lagt fram for formannskapet i løpet av sommeren 2016.*
11. Miljøvernrådgiveren i Ås kommune blir i dag i stor grad satt til andre arbeidsoppgaver enn de oppgaver som bør ligge til miljøvernrådgiverstillingen. Miljøvernrådgiverstillingen i kommunen skal fremover arbeide med kommunalt miljøvern og strategisk miljøarbeid og være en pådriver for miljøsatsingen i Ås kommune. Det forutsettes at miljøvernrådgiveren er sekretariat for ad-hoc-utvalg jf. vedtakspunkt 10.	*Med dagens ressurser og arbeidsmengde i plan- og utviklingsavdelingen er det ikke mulig å forsvare at miljøvernrådgiver kun skal arbeide med kommunalt miljøvern og strategisk miljøarbeid. Rådgiveren har derfor i tillegg bl a fått ansvar for reguleringsplaner det er knyttet store miljøutfordringer til.* *Miljøvernrådgiveren fungerer som sekretær for ad hoc utvalget.*
12. Rådmannen legger frem for politisk behandling utkast til retningslinjer for offentlige anskaffelser som hindrer sosial dumping, sikrer et seriøst og anstendig arbeidsliv og stiller krav til bruk av lærebedrifter. Jf vedlagte modell fra Telemark fylkeskommunen. Retningslinjene skal også ivareta miljøkrav.	*I malverket for anskaffelser er det innarbeidet krav egenerklærinskrav om oppfølging av de åtte grunnleggende ILO-konvensjonene om diskriminering og rettigheter og arbeidsgivers plikter.* *For å intensivere arbeidet mot arbeidslivskriminalitet generelt og sosial dumping spesielt, og har Ås sammen med Oslo og en rekke andre kommuner inngått avtaler med 5 rammeavtaleleverandører som vil bistå i profesjonell kontraktsoppfølging innen risikoutsatte områder, herunder renhold og bygg- og anlegg.* *Innkjøpsmalverket ivaretar også flere miljøaspekter. Ås kommune vil gjennom samarbeidet med andre kommuner arbeide for at det utarbeides felles retningslinjer for miljøkrav.*

13. Ved utskifting av leasingbiler, skal kommunen prioritere lav- eller nullutslippskjøretøy.	*Ved etablering av ny rammeavtale for kjøp og leasing av biler vil nullutslippskjøretøy være en hovedprioritet. Flere andre kommuner i innkjøps-samarbeidet har også tilsvarende mål.* *Hittil i 2016 har Helse og sosial har siden årsskiftet testet ut leasing biler hvor flere EL-biler er tatt i bruk. Byggesak og geodata har tatt i bruk el-bil og kommunalteknikk vurderer anskaffelse.*
14. Kommunens økonomiske situasjon blir krevende i årene som kommer. Eiendomsskatten må utredes i 2016, dette innebærer taksering og vurdering av sosial profil, samt hvilke investeringsprosjekter den kan knyttes til. Beslutning om eiendomsskatt må legges fram for politisk behandling med tanke på eventuell innføring 2017.	*Arbeidet er igangsatt. Forprosjekt er gjennomført og anbud på taksering legges ut på DOFFIN i løpet av mai.*
15. Kommunen bør sikre innbyggerne livssynsnøytrale seremonilokaler, slik at alle kan markere livets overgangsfaser- som dåp, konfirmasjon, bryllup og begravelse. Det er ekstra viktig å kunne tilby slike lokaler i nærheten av gravplasser som ikke er vigsla. I samarbeid med aktuelle lag og foreninger må rådmannen utrede i hvilken grad kommunen har et godt nok tilbud, og eventuelt foreslå tiltak for å styrke tilbudet.	*Under utarbeidelse.*
16. Rådmannen skal i samarbeid med Ås idrettsråd utrede behovet for fremtidige investeringer og samarbeid. Ås kommune skal ha en kontaktperson som fungerer som bindeledd mellom idretten og kommunen.	*Det er avholdt flere møter med idretten i Ås. I hovedsak har møtene omhandlet konkrete prosjekter. Det er i tillegg avtalt faste møtetidspunkter i forbindelse med rullering av tiltaksplaner og budsjett. Idrettsrådet er invitert til å delta mer aktivt i forbindelse med rullering av kommuneplan. Det er ikke opprettet noen egen kontaktperson. Pr. i dag er dette fordelt mellom ulike enheter avhengig av hvilke områder som skal diskuteres. Etatsjef teknikk og miljø er inntil videre kontaktperson på overordnet nivå.*
17. En handlingsplan for satsing på Grønn omsorg legges inn i planstrategien for Ås kommune. Planen må bygge på den kompetansen og erfaringen kommunen allerede har med ordninger som «Inn på tunet» (IPT), besøkshund, lesehund og sansehage for demente, men utvides til flere tjenesteområder og flere virkemidler. Planen bør utvikles i samarbeid med NMBUs fagmiljø innen folkehelsevitenskap, og bl.a. omhandle kommunens potensial som forskningsarena for universitetets prosjekter. Planen må også vise hvordan kommunen kan stimulere flere lokale bønder til å bli IPT-sertifisert.	*Utkast til Planstrategi for Ås kommune skal behandles i hovedutvalgene og formannskapet i mai, deretter legges den ut til offentlig ettersyn og behandles endelig i kommunestyret i september.*

18. Rådmannen legger frem forslag om minstenormer for uteareal pr elev for skolene. Krav til minstenorm om uteoppholdsareal på skoler fremsettes av Rådmannen innen 1. mars, og fremlegges for kommunestyret. Normtallet for minste uteoppholdsareal implementeres i alle planer som omfatter nye skolebygg i Ås kommune.	*Minstenorm på 20m2 per elev er vedtatt. Kommunestyresak 7/16.*
19. Rådmannen bes ta kontakt med de andre Follokommunene med sikte på å lage en plan for koordinering av utbyggingen av sykehjem i Follo på en slik måte at ikke alle har overkapasitet eller underkapasitet samtidig. En slik ordning må innebære at kommunene kjøper plasser av hverandre i perioder med egen underkapasitet. Dette for å utnytte de samlede ressursene i kommunene best mulig.	*Rådmennene i Follo har behandlet dette verbalforslaget fra kommunestyret i Ås og sendt saken videre til helegruppen i Follo. Kartleggingen er igangsatt.*
20. Kommunestyret støtter rådmannens forslag til styrking av arbeid for å redusere sykefravær, men ønsker å rette fokus på arbeidet med «frisknærvær», forbygge sykefravær og uføre arbeidstakere. Ås kommune skal jobbe for å styrke arbeidet for å redusere sykefraværet til beste for de ansatte og kommunes tjenesteproduksjon. Arbeidet skal skje i et nært samarbeid mellom kommunen, ansattes organisasjoner, verneombud og NAV. Rådmannen bes om å skissere et prosjekt for dette i 2016 og prosjektet følges opp i kommunens organer med ansvar for arbeidsgiverpolitikk, arbeidsmiljø og samarbeid mellom kommunen og de ansatte.	*Prosjektet er etablert og allerede igangsatt. Prosjektet ledes av organisasjons- og personalavdelingen og har deltakere fra tillitsvalgte, hovedverneombud, NAV og bedriftshelsetjenesten. Prosjektplan er utarbeidet. Per i dag er det søkt om prosjektmidler fra KLP.*
21. Rådmannen må vurdere oppgave- og rollefordelingen mellom Barn og unges kommunestyre og Ungdomsrådet. Fremmes som egen sak for HOK innen juni 2016.	*Forholdet mellom ungdomsrådet og barn- og unges kommunestyre er diskusjonssak på ungdomsrådets møte 3.05.16. Denne diskusjonen danner grunnlaget for en politisk sak.*
22. Det opprettes ytterligere to stillinger som prosjektledere for investeringsprosjekter. Stillingene finansieres over investeringsprosjektene, gjennom redusert bruk av konsulenttjenester.	*Teknikk og miljø etaten er omorganisert og en egen prosjektavdeling er opprettet som en stabsfunksjon, direkte underlagt etatsjefen. Rekruttering av prosjektledere er igangsatt.*

Vedlegg 1: Rapportering kulturhuset

Besøkstall – kino
Besøkstall for 1. kvartal er 3380. Snittbesøket er på 58. Antall forestillinger har økt, men tallene viser en betydelig økning fra tilsvarende periode i 2015. Tallene vises i tabell på neste side. Billettinntektene er kr. 222 132 så langt, mot kr. 95 640 etter fjorårets fire første måneder. Reklameinntekter avregnes to ganger pr år, og er derfor ikke med her.

Ås filmklubb og samarbeid med NMBU
Filmklubben startet opp igjen mot slutten av 2015, og har i 1. kvartal 2016 hatt 4 visninger. Så langt er klubben oppe i ca 60 medlemmer. Besøket har ligget på omkring 15-20 per visning, med én visning på omkring 40. Styret består av to lokale, samt to studenter fra NMBU – en fin fordeling som kan rekruttere fra begge «samfunn», og det er dessuten fint for kinoen å ha en forsterket link til universitetet. Apropos NMBU, har Ås kinoteater nå blitt hovedsponsor for en månedlig quiz ved universitetet, hvor vinnerlaget premieres med fem kinobilletter. Under den populære quizen formidles vår studentpris og våre månedsprogrammer til de fremmøtte.

I samarbeid med filmklubben har Ås kinoteater lansert «Månedens joker», et tiltak for å fremme kvalitetsfilm, som i praksis går ut på at kinoen hver måned velger ut en liten filmperle av høy, kunstnerisk kvalitet som tilbys publikum til en rabattert pris – 80 kr for vanlige kinogjengere, 75 kr for filmklubbmedlemmer. Hver gang en joker er i programmet, kommer en relevant fagperson (filmkritiker, e.l.) og holder innledning. Målet med ordningen er ikke først og fremst skyhøye besøkstall, men å fungere som et slags månedlig cinematek i Ås, som tilbyr verdens beste filmer med innledning fra Norges beste filmformidlere.

Andre tiltak-kino
Ås kinoteater har nylig inngått et samarbeid med asylmottaket, som går ut på at de gis et antall gratisbilletter til en visning av én familiefilm hver måned. Første film ut var *Jungelboken*, hvor det kom om lag 35 stk, i all hovedsak barn, som hadde følge av frivillige fra Røde Kors.
1. kvartal kuliminerte med 140 fremmøtte til den årlige «natt til 1. mai»-visningen, som fungerer som et alkoholfritt alternativ for ungdom. Visningen er et samarbeid med ungdomshusene og SLT. Ås kinoteater har månedlige seniorkinovisninger, og de fire første har et totalt besøkstall på 175, altså om lag 44 mennesker per visning. Dette publikummet utgjøres stort sett av seniorer, men ikke fullt og helt, da seniorvisningene selvfølgelig er åpne for alle som vil på kino.

Besøk – egne kulturarrangementer.
Dette er arrangementer som enten har foregått i vestibyle eller i kinolokalet.
Tallene for 1. tertial er 1522 besøkende, med en omsetning på kr. 207 885.-
Tallene for 1. tertial 2015 1345 besøkende , med en omsetning på kr. 50 275.-

Besøkstall – andres kulturarrangementer
Det har vært 9 arrangementer med et besøkstall på 1840. Brutto billettinntekter har vært kr. 368 650.-. 1 tertial 205 var de tette arrangement, med totalt 350 deltagere. Dette skyldes at kinolokalet vær stengt for scenebruk store deler av 1. halvår.

I byggets øvrige saler og rom har det vært 10 åpne arrangement, med et anslag for deltagelse på ca. 1000.

Generelt for perioden
Samarbeidet med Åsrussen, og russerevyen var en suksess, - først gjennom at revyen hadde tidlige øvinger på Midtgard, og senere bruken av kulturhuset til gjennomføringen.
Bra oppslutning med det regelmessige teatertilbudet for barn.
Åpen mic er godt og regelmessig tilbud det settes pris på.
Med så mange arrangementer som har vært på kulturhuset de siste månedene, må vi få på plass ordnede og forutsigbare forhold knyttet til den den lyd- og lystekniske delen av driften.

Kinostatistikk (Tallene i parentes er for 1. tertial 2015)

Antall forestillinger	Antall besøk	Snittbesøk	Omsetning
58 (43)	3380 (1402)	58 (33)	Kr. 222 132.-

NB! *Dette er det totale antallet forestillinger, iberegnet lukkede arrangementer der f.eks. en lokal organisasjon har betalt for leie av sal, maskinist og film. Disse kan for øvrig telles på en hånd, så tallene ser ikke særlig annerledes ut om de trekkes fra.*

Andel av besøkende – kino (Tallene i parentes er for 1. tertial 2015)

Voksen	Barn	Honnør	Student	Fribillett, gavekort m.m.	Skolevisning
1746 (495)	391 (279)	253 (54)	497 (235)	268 (199)	225 (140)

NB! *Her er det viktig å ha i bakhodet at alle fra og med 13 år og oppover teller som «voksen» hos oss. «Voksen»-tallet blir dermed noe ullent, da det også har i seg aldersgruppen ungdom – spesielt med tanke på at Natt til 1. mai-visningen alene står for nesten 400 ungdommer.*

Egne kulturarrangementer

Dato	Navn på arrangementet	Mål-gruppe	Sjanger	Besøks-tall	Om-setning
23.01.	Plopp	1-10	rock/pop	107	9 125
23.01	Åpen Mik	18+	div.	55	1 950
30.01.	Rumi Trio	18+	persisk, klassisk musikk	33	5 120
11.02.	Mitt nabolag	15+	foredrag med klassisk musik	8	1 210
13.02.	Maja og Raria Rusk	3-8	tradisjonell barneteater	63	5 375
20.02	Åpen Mik	18+	div.	41	1 300
27.02.	Sånn!	4+	fysisk barneteater	34	2 500
05.03.	UKM	9+	diverse	80	0
12.03.	Molly og Partner	3+	trad barnteater	95	7 525
12.03.	Odd Nordstoga	18+	visesang	223	88 085
19.03.	Åpen Mik	18+	div.	31	800
09.04.	Leve i Stunda	18+	visesang	252	84 895
16.04.	Kulturfesten	0+	internasjonalt	500	50 000
			Totalt 1. tertial	**1522**	**207 885**

Eksterne arrangører

Dato	Navn på arrangementet	Sjanger	Mål-gruppe	Besøks-tall	Billett-inntekter	Inntekter Kulturhuset
06.02.	Soulen Kommer	pop	10+	295	74 800	
03.03.	Hvorfor?	humor	10+	136	11 050	
04.03.	Hvorfor?	humor	10+	141	13 400	
05.03.	Hvorfor?	humor	10+	132	11 300	
06.03.	Hvorfor?	humor	10+	155	16 700	
03.04.	Kattekveld	pop musikk	6+	203	10 100	
21.04.	Kampen om Jarlsbergosten	humor	10+	256	75 000	
22.04.	Kampen om Jarlsbergosten	humor	10+	278	83 400	
23.04.	Kampen om Jarlsbergosten	humor	10+	244	72 900	
	Totalt 1. tertial			**1840**	**368 650**	**107 385**

Vedlegg 2: Investeringsprosjekter

Prosjektet	Regnskap 1.tertial	Budsjett 2016	Sum regnsk. hittil i prosj.	Sum budramme hittil i prosj.
0099/ Besparelser konsulentbruk -	-	(800)	-	-800
0100/ Info teknologi -	203	3 278	14 088	*
0101/ Konsekvensutredning av Ås, plan og utvikling, mulighetsstudie - områdereguleringen for Ås sentrum skal gjennomføres 2016/våren 2017	-	800	-	800
0102/ Kirkelig Fellesråd - Plan for nødvendige tiltak er under utarbeidelse.	-	1 011	3 531	*
0103/ Mindre invest.prosjekt - Midlene disponeres til mindre ombygginger for mer effektiv arealbruk og tjensteproduksjon	353	924	1 970	*
0105/ Pott for fullfinansiering av prosjekter etter anbudskonkurranse -	-	10 000	-	*
0114/ E.kap tilskudd KLP -	-	2 400	4 097	*
0115/ Digitalisering av byggesaksarkiv -	-	4 500	-	4500
0201/ It-utstyr skoler -	1 292	2 523	8 559	*
0203/ Inventar Solbergtunet barnehage - Avslutet	50	358	783	1000
0205/ Planlegging ny barnehage - Det er sendt bestilling på oppstart av prosjektet	-	5 000	64	5000
0223/ Planlegging rehabilitering skoler - Midlene er planlagt til proteføjeplanlegging av skolene – ikke påbegynt	-	1 039	590	1629
0233/ Investering Follo Barne og ungdomskole - Løpende prosjekt	-	5 340	459	*
0238/ Mobilt inventar - skoler - Oppstart 2. tertial	-	700	-	700
0239/ Sjøskogen skole, planlegging utvidelse - Mulighetsstudie er ferdigstilt. Bearbeides videre i 2016.	62	963	600	1500
0240/ Åsgård skole, planlegging utvidelse - Mulighetsstudie er ferdigstilt i 2015. Prosjektet bearbeides videre hvor det bl.a. sees på mulig bruk av deler av Søråsjordet.	135	15 211	924	16000
0241/ Biblioteket Vinterbro Automatisering inn/-utsjekk - Anbudsprosessen er inne i siste fase, blir sluttført mai 2016.	-	300	-	300
0242/ Scenerigg Kulturhuset - Prosjektet er avsluttet. Overføres ubundet investeringsfond.	-	15	412	427
0244/ Inventar Åsgård moduler - Prosjektet er i hovedsak avsluttet. Det gjenstår noe oppryddingsarbeider.	2	304	198	500
0301/ Inventar bokollektiv demente - Oppstart høsten 2016	21	10 300	21	10300
0303/ Dementsenteret, Tilpasninger med Kortlesere etc. på Hus 1 og 2. - Blir utført i løpet av høsten	-	500	-	500
0304/ Kjøp av transportmiddel ved utvidelse av dementsenteret - Høsten 2016	-	700	359	950

Prosjektet	Regnskap 1.tertial	Budsjett 2016	Sum regnsk. hittil i prosj.	Sum budramme hittil i prosj.
0307/ Moer sykehjem 1 byggetrinn 2016-2021 - Prosjektet videreutvikles i 2016.	83	1 847	295	1847
0309/ Carport Granheim – Ikke påbegynt - avventer ferdigstillelse av vei.	-	1 004	-	1004
0311/ Sikringstiltak av NAV -	16	-	466	200
0312/ Inventar bokollektiv demente -	-	-	-	0
0316/ IT utstyr HS -	315	717	1 037	*
0318/ Bygging av korridor - Sleipners vei – Prosjektet blir ikke gjennomført pga. tekniske krav og branntekniske forhold.	-	300	-	300
0319/ Nye IP-DECT telefoner / sykehusanlegg - Moer - Anskaffet. Venter på faktura	-	100	-	100
0401/ Minnelund - Prosjektet er igangsatt og gjennomføres i henhold til fremdriftsplan og budsjettramme.	12	70	42	100
0402/ Bjørnebekk rehabilitering 2016-2018 - Mulighetsstudie er under utarbeidelse.	48	(87)	136	-87
0500/ Tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv - Prosjekter under planlegging for utførelse i løpet av sommersesongen 2016.	139	568	1 071	*
0502/ Tiltaksplan for trafikksikkerhet - Prosjekter under planlegging for utførelse i løpet av sommersesongen 2016.	-	694	2 176	*
0503/ Samferdsel, Etablering av håndhevelse av parkeringsbestemmelsene - Prosjektet pågår nå med planlegging for innføring av avgiftsparkering.	18	121	96	*
0504/ Oppgradering av offentlige arealer - Gågata er ferdigstilt. Ytterligere prosjekter for oppgradering av offentlige arealer i sentrum er i tidlig planleggingsfase.	74	1 362	1 712	3000
0505/ Hurtigladepunkt for El-bil - Planlegges i forbindelse med prosjektet for innføring av avgiftsparkering. Dette for evt. å samordne graving til parkeringsautomater og ladestasjoner,	-	900	-	*
0508/ Oppgradering veilysanlegg - Både planlegging og utførelse pågår.	654	3 463	1 190	*
0509/ Standardheving parkeringsplasser og etablering av parkeringsautomater - Prosjektet pågår nå med planlegging for innføring av avgiftsparkering.	-	2 800	-	2800
0600/ Rustad skole, utvidelse 2014-2019 - Prosjektet er utarbeidet som grunnlag for videre behandling.	2 777	23 004	6 682	26909
0618/ Ljungbyveien, omsorgsboliger - Mulighetsstudie ferdigstilt 2015	145	10 827	5 725	16408
0620/ Kjøp av flyktningebolig -	-	2 131	2 877	*
0623/ FDV system, plotter - Det arbeides videre med implementering.	91	189	502	599

Prosjektet	Regnskap 1.tertial	Budsjett 2016	Sum regnsk. hittil i prosj.	Sum budramme hittil i prosj.
0624/ Solfall brl, byggeprosjekt omsorgsboliger - Forprosjekt påbegynnes i 2016.	171	1 917	254	1917
0658/ Tomtekjøp - Til nå: kjøp av Skogv. 16 (Frydenh. BH	2 768	27 847	23 358	*
0659/ Asfaltering Fåleslorås en - De siste veiene planlegges asfaltering i løpet av sesongen 2016.	-	341	1 258	1599
0660/ Asfaltering grusveier - Under planlegging.	-	500	-	500
0661/ Samferdsel - Hoveddelen av prosjektet er ferdigstilt. Det arbeides med å ferdigstille prosjektet.	-	351	4 048	*
0662/ Biler, VIP - Årlig løpende prosjekt.	1 746	4 520	8 905	*
0669/ Borggården Kulturhuset - Arbeidet nærmer seg slutten. Ferdigstilles i henhold til budsjett.	1 647	2 544	6 975	7872
0673/ Solberg skole, utvidelse - Det er inngått kontrakt med totalentreprenør.	1 049	54 099	12 568	65608
0675/ Bokollektiv Demente - Byggeprosjektet pågår. Ferdigstilles mot slutten av 2016.	12 623	83 954	50 154	121484
0688/ Sykkelprosjektet" Bygdebike" i Ås kommune - Prosjektet er ferdigstilt for prøveperioden innenfor rammene av tilskudd fra Akershus fylkeskommune.	87	-	87	0
0689/ Ny svømmehall – Planlegging er igangsatt	-	350	-	350
0690/ Rustad skole, moduler grusbanen - Det planlegges ferdigstilling av konkurransegrunnlag og kunngjøring på Doffin i juli 2016.	378	-	378	0
0698/ Buffer mindre investeringer -	-	412	-	*
0699/ Lønn til fordeling -	366	-	958	0
0700/ Standardheving/Påkostning - Midlene blir fordelt ut på prosjekter i henhold til vedlikeholdsplanen.	14	4 463	172	*
0701/ Bjørnebekk - Mulighetsstudium er utarbeidet, forprosjekt vil igangssettes i 2016.	285	3 906	3 127	*
0702/ ENØK-tiltak -	-	34	1 350	1347
0748/ Legionellabekjempelse -	-	800	-	*
0749/ Radontiltak - Løpende prosjekt	45	807	647	*
0750/ Universell utforming - Løpende prosjekt	266	2 015	2 262	*
0752/ Dyster/Eldor – Området er under regulering.	-	6 400	-	6400
0754/ HMS Brannforebyggende -	67	1 056	1 110	*
0765/ Oppgradering uteområder skoler – Prosjektet pågår – medgått noe i 2016.	4	318	1 285	1599
0766/ Utredning administrasjonslokaler – Prosjeket er under arbeid.	-	83	318	401
0767/ HMS inneklima -	59	645	1 015	*
0773/ Videreutvikling av SD-anlegg -	242	1 797	1 224	*
0775/ Utskiftning renholdsmaskiner -	199	203	297	*
0777/ Åshallen - nytt tak og gulv - Prosjektet pågår og vil ferdigstilles i 2016.	435	3 729	4 752	8046

Prosjektet	Regnskap 1.tertial	Budsjett 2016	Sum regnsk. hittil i prosj.	Sum budramme hittil i prosj.
0778/ Utvendig renovering - Ås og Nordby kirke - Prosjektet er igangsatt og gjennomføres i henhold til fremdriftsplan og budsjettramme.	503	6 744	758	7000
0779/ Ombygging Myrveien 16, Ny lagerhall - Tegninger ferdig utarbeidet. Avventer avklaring hvem som skal stå som utbygger (Ås kommune eller Myrveien 16 AS).	-	3 000	-	3000
0780/ EPC - Analysefasen avsluttes i 2016.	70	4 966	104	4966
0781/ Utvidelse Nordby kirkegård - Prosjektet er igangsatt og gjennomføres i henhold til fremdriftsplan og budsjettramme.	-	4 300	-	4300
0788/ Skolehusveien 1-3, rehab - Rehabliliteringen av bygget er ferdigstilt, gjenstår kun utearealer.	1 864	1 958	2 407	1958
0789/ Skoleveien 3 - Klimaskal - Prosjektet pågår, ferdig 1.halvår 2016.	-	158	542	*
0793/ Nordbyhallen, Takbelegg og fasasde - Prosjektet pågår, ferdig 1.halvår 2016.	423	1 750	423	1750
0799/ Påkostning Leieboliger - Løpende prosjekt. I tillegg til eksisterende budsjettmidler vurderes det å totalrehabilitere en 4-mannsbolig. Tiltak på denne boligen er ennå ikke avklart.	-	1 748	1 327	2797
0800/ Togrenda VAR -	-	450	816	*
0805/ Vannforsyning -	38	10 000	196	*
0099/ Besparelser konsulentbruk -	-	(800)	-	-800
0100/ Info teknologi -	203	3 278	14 088	*
0101/ Konsekvensutredning av Ås, plan og utvikling, mulighetsstudie - områdereguleringen for Ås sentrum skal gjennomføres 2016/våren 2017	-	800	-	800

Oversikten viser økonomisk status og framdrift for utvalgte investeringsprosjekter. Tall i hele tusen.
***** Løpende prosjekter uten spesifikasjon på "Totalt regnskapsført" eller " Total budsjettramme".

Vedlegg 3: Oppfølging av politiske vedtak

Kommunestyret (K)

I kommunestyret 1. tertial 2016 ble det behandlet 27 saker. 10 saker er effektuert, 5 saker er under oppfølging, 9 sak ble utsatt, 2 saker er behandlet 2 ganger, 1 sak er delegert til Formannskapet.

Definisjon på "effektuert": Saken er endelig vedtatt og administrasjonen har utført vedtaket.

Møtedato	K-sak	Sakstittel	Beh. status
		SAKER IKKE EFFEKTUERT 2011-2015:	
09.03.2011	16/11	Etablering av seniorkontakt i Ås kommune	Ingen budsjettmidler avsatt til stillingen.
20.11.2013	82/13	Ås demenssenter, godkjenning av skisseprogram R4 med kostnadsoverslag	Se Plan- og byggekomitesak 1/15. Under oppfølging. Overtakelse etter planen i november 2016.
19.03.2014	18/14	Forvaltningsrevisjonsrapport - Forvaltning av kommunens bygg	Under oppfølging, se F-sak 34/16, Formannskapet 11.05.2016, og Kommunestyret 20.06.2016.
18.06.2014	45/14	Breivoll - gjennomførte påkostninger og rehabiliteringsarbeider i løpet av leietida	Under oppfølging. Se HTM-sak 17/16, 31.03.2016.
18.06.2014	51/14	Befolkningsprognoser sett opp mot barnehage og skolekapasitet 2014-2030	Under oppfølging. Se K-sak 72, 87, 91/14.
10.12.2014	91/14	Skolekapasitet 2014 - 2030 - Ås sentrum, Åsgård og Rustad skole	Under oppfølging. Se K-sak 19/15 29.04.2015, K-sak 11/15 18.11.2015, PBK-sak 3/16 17.02.2016, HTM-sak 14/16 31.03.2016 og K-sak 18/16 20.04.2016.
18.03.2015	10/15	Hverdagsrehabilitering i Ås kommune	Under oppfølging.
18.03.2015	13/15	Rapport om samhandlingsreformen	Under oppfølging.
29.04.2015	15/15	R-278 - Områderegulering for Ås sentralområde - Fastsetting av planprogram	Under oppfølging.
29.04.2015	19/15	Alternative løsninger for elevene på Rustad skole ved skoleutbygging	Under oppfølging. Relevante saker: HTM-sak 9/16, 16.02.2016, HTM-sak 14/16, 31.03.2016, K-sak 18/16, 20.04.2016.
10.06.2015	45/15	Aktiv på dagtid	Under oppfølging.
02.09.2015	48/15	Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for Ås kommune 2015	Under oppfølging.
02.09.2015	51/15	Kapasitetsutvidelse av avdeling Rustadtunet - Rustad skole	Under oppfølging
02.09.2015	53/15	Digitaliseringsstrategi for IKT Follo 2015-2018	Under oppfølging
21.10.2015	69/15	Forvaltningsrevisjonsrapport om dokumentbehandling og arkiv	Under oppfølging. Frist for tilbakemelding til kontrollutvalget 21.10.2016
		*Ny kommunestyreperiode 2015-2019	
18.11.2015	10/15*	Ljungbyveien 17 - Utvidet budsjettramme	Under oppfølging. Se Plan- og byggekomitesak 2/15 10.12.2015.
18.11.2015	11/15*	Utbygging av Rustad skole	Under oppfølging. Se HTM-sak 14/16, 31.03.2016 og K-sak 18/16, 20.04.2016.

Møtedato	K-sak	Sakstittel	Beh. status
18.11.2015	12/15*	Byggeprosjekt brukertilpassede boliger, Solfallsveien	Se K-sak 24/16, 20.04.2016
09.12.2015	15/15*	Rehabilitering av Follo barne- og ungdomsskole	Under oppfølging.
09.12.2015	18/15*	Anmodning om bosetting av flyktninger i 2016-2017	Under oppfølging
09.12.2015	20/15*	R-292 Reguleringsplan for Solberg skole	Under oppfølging. Se Plan- og byggekomitesak 4/16, 30.03.2016
09.12.2015	22/15*	Forvaltningsrevisjonsrapport om hjemmetjenester i Ås kommune	Under oppfølging. Frist for tilbakemelding til kontrollutvalget 09.06.2016
		1. tertial 2016	
03.02.2016	1/16	Rådmannens forslag til Handlingsprogram 2016-19 med økonomiplan 2016, kapittel 4	Effektuert
03.02.2016	2/16	Forslag til kommuneplanens arealdel 2015-2027 - Endelig behandling	Effektuert
03.02.2016	3/16	Rapport selskapskontroll 2015	Effektuert
03.02.2016	4/16	Valg til diverse utvalg perioden 2015 - 2019 - Eldreråd	Effektuert
16.03.2016	5/16	Innbyggerinvolvering og videre framdrift i kommunereformarbeidet Kommunereformen	Effektuert. Se F-sak 20/16, 06.04.2016 og K-sak 15/16, 20.04.2016.
16.03.2016	6/16	Solberg skole - flytting av elever skoleårene 2016/17 og 2017/18	Under oppfølging.
16.03.2016	7/16	Norm for ute- og oppholdsareal ved skolene i Ås kommune	Under oppfølging.
16.03.2016	8/16	Mulighetsstudie Moer sykehjem	Utsatt. Se K-sak 40/16, 25.05.2016.
16.03.2016	9/16	R-291 Områdereguleringsplan for Dyster-Eldor II	Utsatt. Se K-sak 19/16, 20.04.2016.
16.03.2016	10/16	Økonomiske konsekvenser og endring av foreldrebetaling i SFO	Kommunestyrets vedtak fulgt opp i K-sak 35/16, 25.05.2016.
16.03.2016	11/16	Årlig drift av TV-aksjonen i Ås	Under oppfølging.
16.03.2016	12/16	Valg til diverse utvalg perioden 2015-2019 - Vara til Eldreråd	Utsatt. Se K-sak 26/16, 20.04.2016.
16.03.2016	13/16	Kontrollutvalgets årsrapport 2015	Utsatt. Se K-sak 20/16, 20.04.2016.
16.03.2016	14/16	Kunstinnkjøp til kommunen	Utsatt. Se K-sak 21/16, 20.04.2016.
20.04.2016	15/16	Oppfølging av K-sak 5/16 om innbyggerinvolvering og videre framdrift i kommunereformarbeidet Kommunereformen	Se K-sak 28/16, 25.05.2016.
20.04.2016	16/16	Kommunereform - Gjennomføring av folkeavstemning	Se F-sak 30/16, 11.05.2016
20.04.2016	17/16	Mulighetsstudie Moer sykehjem	Utsatt. Se K-sak 40/16, 25.05.2016.
20.04.2016	18/16	R-297 Detaljreguleringsplan for Rustad skole	Effektuert.

Møtedato	K-sak	Sakstittel	Beh. status
20.04.2016	19/16	R-291 Områdereguleringsplan for Dyster-Eldor II	Effektuert.
20.04.2016	20/16	Kontrollutvalgets årsrapport 2015	Utsatt. Se K-sak 36/16, 25.05.2016.
20.04.2016	21/16	Kunstinnkjøp til kommunen	Utsatt. Se K-sak 37/16, 25.05.2016.
20.04.2016	22/16	Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport om NAV Ås	Utsatt. Se K-sak 38/16, 25.05.2016.
20.04.2016	23/16	Alkoholpolitikk, Ås kommune 2016-2020.	Effektuert
20.04.2016	24/16	Byggeprosjekt brukertilpassede boliger, Solfallsveien	Under oppfølging.
20.04.2016	25/16	Kjærnesveien - Utbedring og vedlikehold av veigrunn - Vedtak om ekspropriasjon	Under oppfølging.
20.04.2016	26/16	Valg til diverse utvalg perioden 2015-2019 - Vara til Eldreråd	Effektuert.
20.04.2016	27/16	Høring - Konseptvalgutredning for økt transport inn mot og gjennom Oslo	Effektuert.

Formannskapet (F)

I Formannskapet 1. tertial 2016 ble det satt opp 28 saker. 4 saker er effektuert, 11 saker er videresendt Kommunestyret for endelig vedtak, 5 saker er under oppfølging. 2 saker ble behandlet 2 ganger, 6 saker skal behandles en gang til i Formannkapet. Det ble holdt 4 møter hvorav 1 var ekstraordinært
Kommunereformgruppen (Formannskap og gruppeledere) holdt i tillegg 3 drøftingsmøter.

Definisjon på "effektuert": Saken er endelig vedtatt og administrasjonen har utført vedtaket.

Møtedato	F-sak	Sakstittel	Beh. status
		SAKER IKKE EFFEKTUERT 2012-2015:	
11.04.2012	16/12	Salg av Dyster-Eldor	Under oppfølging. Se K-sak 19/16, 20.04.2016
28.01.2015	12/15	Langsiktig leieavtale - Moerveien 10	Rådmannen har fått aksept for å forlenge leieavtalen med Moerveien 10 til 31.03.2017. Rådmannen foreslår derfor å avvente konkurransen om leie i Ås sentrum til resultatet av kommunereformen er klarlagt.
27.05.2015	31/15	Evaluering av kulturområdet	Utsatt i påvente av HOK's ferdigbehandling. Se F-sak 35/16, 11.05.2016
27.05.2015	32/15	Evaluering av kulturhuset	Utsatt i påvente av HOK's ferdigbehandling
		1. TERTIAL 2016:	
20.01.2016	1/16	Forslag til kommuneplanens arealdel 2015-2027 - Endelig behandling	Se K-sak 1/16, 03.02.2016
20.01.2016	2/16	Konsekvensutredning Tømrernes feriehjem - Rådmannens anbefaling vedrørende høring	Se K-sak 2/16, 03.02.2016 Kommuneplanens arealdel.
20.01.2016	3/16	Mulighetsstudie Moer sykehjem	Sak avvist. Tatt opp igjen i F-sak 11/16, 02.03.2016
20.01.2016	4/16	Søknad om bruk av vedlikeholdsfondet - Gamle Kroer skole	Under oppfølging.

Møtedato	F-sak	Sakstittel	Beh. status
20.01.2016	5/16	Miljøutvalg - Ad hoc utvalg for vurdering av nytt utvalg	Under oppfølging. Ad hoc utvalgets rapport legges frem for hovedutvalgene og Formannskapet i juni 2016.
20.01.2016	6/16	Skisse til næringsstrategi	Under oppfølging. Orientering i Formannskapet 11.05.2016.
20.01.2016	7/16	Planstrategi 2016-2019 - Arbeidsopplegg, fremdrift og disposisjon	Se F-sak 33/16, Formannskapet 11.05.2016: Planstrategiforslag sendt på høring.
27.01.2016	8/16	Kommunereformen - status og veien videre	Effektuert
02.03.2016	9/16	Økonomiske konsekvenser og endring av foreldrebetaling i SFO	Se K-sak 10/16, 16.03.2016
02.03.2016	10/16	Norm for ute- og oppholdsareal ved skolene i Ås kommune	Se K-sak 7/16, 16.03.2016
02.03.2016	11/16	Mulighetsstudie Moer sykehjem	Se K-sak 8/16, 16.03.2016
02.03.2016	12/16	Årlig drift av TV-aksjonen i Ås	Se K-sak 11/16, 16.03.2016
02.03.2016	13/16	Ås kommunes reglementer - Ad hoc utvalg for revidering 2016	Under oppfølging
02.03.2016	14/16	Søknad om permisjon fra kommunale verv - Marte Haugen Moen (Rødt)	Utsatt, se F-sak 21/16, Formannskapet 06.04.2016
02.03.2016	15/16	Innbyggerinvolvering og videre framdrift i kommunereformarbeidet Kommunereformen	Se K-sak 5/16, 16.03.2016
06.04.2016	16/16	Kjærnesveien - Utbedring og vedlikehold av veigrunn - Vedtak om ekspropriasjon	Se K-sak 25/16, 20.04.2016
06.04.2016	17/16	Byggeprosjekt brukertilpassede boliger, Solfallsveien	Se K-sak 24/16, 20.04.2016
06.04.2016	18/16	Søknad om tilskudd - ÅsMartn	Effektuert
06.04.2016	19/16	Ny viltvaktordning - Samarbeid med nabokommuner	Under oppfølging, diskusjoner med Frogn og Oppegård kommuner pågår.
06.04.2016	20/16	Oppfølging av K-sak 5/16 om innbyggerinvolvering og videre framdrift i kommunereformarbeidet Kommunereformen	Mindretallsanket, se K-sak 15/16, 20.04.2016
06.04.2016	21/16	Søknad om permisjon fra kommunale verv - Marte Haugen Moen (Rødt)	Effektuert. Pkt. 3 om ny representant i Kommunereformgruppen bortfalt pga. valgbarhet.
06.04.2016	22/16	Valg av lagrettemedlemmer/meddommere ved Borgarting lagmannsrett perioden 1.1.2017- 31.12.2020	Se F-sak 39/16, 11.05.2016
06.04.2016	23/16	Valg av meddommere til Follo tingrett perioden 1.1.2017 til 31.12.2020	Se F-sak 40/16, 11.05.2016
06.04.2016	24/16	Valg av meddommere til særskilt utvalg for jordskiftesaker perioden 1.1.2017-31.12.2020	Se F-sak 41/16, 11.05.2016
06.04.2016	25/16	Valg av forliksrådsmedlemmer perioden 1.1.2017- 31.12.2020	Se F-sak 42/16, 11.05.2016
06.04.2016	26/16	Valg av faste møtefullmektiger ved forliksrådet perioden 1.1.2017- 31.12.2020	Se F-sak 43/16, 11.05.2016
06.04.2016	27/16	Forslag på kandidater til skjønnsutvalg for Akershus perioden 1.1.2017- 31.12.2020	Se F-sak 44/16, 11.05.2016
06.04.2016	28/16	Høring - Konseptvalgutredning for økt transport inn mot og gjennom Oslo	Se K-sak 27/16, 20.04.2016

Administrasjonsutvalget (ADM)

I Administrasjonsutvalget 1. tertial 2016 ble det satt opp 4 saker. 3 saker er effektuert, 1 sak er videresendt. Det ble holdt 3 møter hvorav 1 var ekstraordinært orienteringsmøte, 1 møte ble avlyst.

Definisjon på "effektuert": Saken er endelig vedtatt og administrasjonen har utført vedtaket.

Møtedato	ADM-sak	Sakstittel	Beh. status
		1. TERTIAL 2016:	
02.03.2016	1/16	Solberg skole - flytting av elever skoleårene 2016/17 og 2017/18	Se K-sak 6/16, Kommunestyret 16.03.2016
02.03.2016	2/16	Møteplan 2016 - Administrasjonsutvalg	Effektuert
02.03.2016	3/16	Søknad om utvidet permisjon	Effektuert
06.04.2016	4/16	Organisasjonsendring i Teknikk og miljø	Effektuert
28.04.2016		Orienteringsmøte - Kommunereformforhandlinger	

Hovedutvalg for oppvekst og kultur (HOK)

I Hovedutvalg for oppvekst og kultur 1. tertial 2016 ble det avholdt 3 møter, og 18 saker var satt opp til behandling. Av disse er 13 saker effektuert, 2 saker behandlet 2 ganger og 3 saker er videresendt til Administrasjonsutvalget, Formannskapet eller Kommunestyret.

Definisjon på "effektuert": Saken er endelig vedtatt og administrasjon har utført vedtaket.

Møtedato	HOK-sak	Sakstittel	Beh. status
		1. TERTIAL 2016:	
13.01.2016	01/16	Forslag til endring av vedtekter for kommunale barnehager i Ås	Effektuert
13.01.2016	02/16	Ås som direktekommune (100%-kommune) i Den kulturelle skolesekken	Effektuert
13.01.2016	03/16	Ny nasjonal rammeplan for kulturskolene del 1 og 2 gjøres gjeldende for Kulturskolen i Ås	Effektuert
13.01.2016	04/16	Veinavn-Tusenfryd	Effektuert
13.01.2016	05/16	Navn på stikkvei-Bjørkeveien	Effektuert
13.01.2016	06/16	Valg av representanter i utvalg under Hovedutvalg for oppvekst og kultur perioden 2015-2019	Effektuert
13.01.2016	07/16	Møteplan 2016 - Hovedutvalg for oppvekst og kultur	Se HOK-sak 14/16, 17.02.2016
17.02.2016	08/16	Solberg skole - flytting av elever skoleårene 2016/17 og 2017/18	Se K-sak 6/16, 16.03.2016
17.02.2016	09/16	SFO- endring av vedtekter etter høring	Effektuert
17.02.2016	10/16	Økonomiske konsekvenser og endring av foreldrebetaling i SFO	Se K-sak 10/16, 16.03.2016
17.02.2016	11/16	Revidering av Retningslinjer for skoleskyss i Ås kommune - Punkt 4. Særlig trafikkfarlig og/eller vanskelig skolevei i Ås.	Effektuert
17.02.2016	12/16	Norm for ute- og oppholdsareal ved skolene i Ås kommune	Se K-sak 7/16, 16.03.2016
17.02.2016	13/16	IKT-reglement for elever i Ås kommune - Vedlegg til "Kommunal forskrift for orden og oppførsel i Ås-skolen"	Se HOK-sak 16/16, 30.03.2016

Møtedato	HOK-sak	Sakstittel	Beh. status
17.02.2016	14/16	Møteplan 2016 for HOK - endret forslag	Effektuert
17.02.2016	15/16	Prosjekt - Sykefraværet i kommunale barnehager	Effektuert
30.03.2016	16/16	IKT-reglement for elever i Ås-kommune - Vedlegg til "Kommunal forskrift for orden og oppførsel i Ås-skolen."	Effektuert
30.03.2016	17/16	Lokal forskrift fag- og timefordeling for 1.-7. trinn i Ås kommune	Effektuert
30.03.2016	18/16	Støtte til uorganisert ungdom-våren 2016	Effektuert

Hovedutvalg for helse og sosial (HHS)

I Hovedutvalg for helse og sosial 1. tertial 2016 ble det satt opp 9 saker. 5 saker ble effektuert, 3 saker ble videresendt Formannskapet eller Kommunestyret, 1 sak ble behandlet 2 ganger. Det ble holdt 3 møter.

Definisjon på "effektuert". Saken er endelig vedtatt, og administrasjonen har utført vedtaket.

Møtedato	HHS-sak	Sakstittel	Beh. status
		1. TERTIAL 2016:	
13.01.2016	01/16	Møteplan 2016 - Hovedutvalg for helse og sosial	Behandling fortsatte i HHS-sak 4/16, 17.02.2016
13.01.2016	02/16	Søknad om serverings- og skjenkebevilling - Click Bar AS, org.nr.915 984398	Søknad avslått. Sak effektuert. Se ny søknadsbehandling i HHS-sak 11/16 av 09.05.2016.
13.01.2016	03/16	Søknad om salgsbevilling for alkohol - Kolonial.no	Effektuert
17.02.2016	04/16	Møteplan 2016 - Hovedutvalg for helse og sosial, endret forslag	Effektuert
17.02.2016	05/16	Søknad om salgsbevilling for alkohol - REMA 1000 (Anniken Landbakk)	Effektuert
17.02.2016	06/16	Årlig drift av TV-aksjonen i Ås	Se K-sak 11/16, 16.03.2016
30.03.2016	07/16	Alkoholpolitikk, Ås kommune 2016-2020	Se K-sak 23/16, 20.04.2016
30.03.2016	08/16	Byggeprosjekt brukertilpassede boliger, Solfallsveien	Se K-sak 24/16, 20.04.2016
30.03.2016	09/16	Høring-kapasitetsutfordringer i Oslo og Akershus sykehusområder	Effektuert

Hovedutvalg for teknikk og miljø (HTM)

I Hovedutvalg for teknikk og miljø ble det i 1. tertial 2016 holdt 3 møter og satt opp 19 saker. 4 saker er effektuert, 7 saker er videresendt til Formannskap eller Kommunestyre for endelig vedtak, 2 saker er behandlet to ganger og 6 saker er under oppfølging.

Definisjon på "effektuert": Saken er endelig vedtatt og administrasjonen har utført vedtaket.

Møtedato	HTM-sak	Sakstittel	Behandlingsstatus
		SAKER IKKE EFFEKTUERT 2009-2015:	
17.09.2009	102/09	Nedleggelse av kommunale veier	Under oppfølging
17.01.2013	21/13	Gnr 110 bnr 21 – Grevlingvn 1 – klage på pålegg om tilknytning til kommunalt vann- og avløpsnett	Under oppfølging – venter på kopi av tinglyst dokument.
12.12.2013	119/13	R-268 – Reguleringsplan for et område ved Bølstadfeltet	Under oppfølging.
27.02.2014	19/14	Gnr 39 bnr 35 - Vedtak om tvangsmulkt	Utsettelse – eierskifte på gang.
16.10.2014	79/14	Gnr 107 bnr 344 – Ulveleina 9 – Pålegg om opprydding	Under oppfølging
09.04.2015	20/15	R-277 - Reguleringsplan for gang- og sykkelvei fra Melby til Egget	Under oppfølging
07.10.2015	49/15	R-288 Detaljreguleringsplan for Sjøskogenveien 2	Under oppfølging
		*Ny kommunestyreperiode 2015-2019	
04.11.2015	2/15*	R-285 Detaljreguleringsplan for hestesenter - Trosterud Nordre	Under oppfølging
03.12.2015	6/15*	R-288 Detaljreguleringsplan for Sjøskogenveien 2	Under oppfølging
03.12.2015	7/15*	R-298 Detaljreguleringsplan for Haug gård	Under oppfølging
03.12.2015	11/15*	VA-sanering Dysterskogen	Anlegget påbegynt og forventes ferdigstilt innen 1.7.2017.
		1. TERTIAL 2016:	
14.01.2016	01/16	Forslag til kommuneplanens arealdel - planbestemmelsene	Se K-sak 2/16, 03.02.2016
	02/16	Alternativer for gjennomgående vei og areal til offentlig- eller privat tjenesteyting for Dyster Eldor II	Effektuert
	03/16	Tilrettelegging for torghandel - prøveordning	Effektuert
	04/16	Søknad om bruk av vedlikeholdsfondet - Gamle Kroer skole	Se F-sak 4/16, 20.01.2016
	05/16	R-296 - Detaljregulering for Moerveien 10	Under oppfølging.
	06/16	Gnr 113 Bnr 195 - Nesset Terrasse 7, 9 og 11 - Takoverbygg over tre terrasser - Klage på vedtak om avslag	Under oppfølging. Ny klagebehandling i HTM 09.06.2016.
	07/16	Møteplan 2016 - Hovedutvalg for teknikk og miljø	Se HTM-sak 11/16, 16.02.2016
16.02.2016	08/16	R-291 Områdereguleringsplan for Dyster-Eldor II	Se K-sak 19/16, 20.04.2016
	09/16	Trafikksikkerhetstiltak i sak om modulskole på grusbanen ved Ås stadion	Under oppfølging.

Møtedato	HTM-sak	Sakstittel	Behandlingsstatus
	10/16	Gnr 42 Bnr 320 - Raveien 6 - Nytt boligbygg med forretningslokale - Søknad om dispensasjon	Se HTM-sak 12/16, 31.03.2016
	11/16	Møteplan 2016 for HTM - endret forslag	Effektuert
31.03.2016	12/16	Gnr 42 Bnr 320 - Raveien 6 - Nytt boligbygg med forretningslokale - Søknad om dispensasjon fra rekkefølgebestemmelser	Effektuert
	13/16	Gnr 113 Bnr 195 - Nesset Terrasse 7, 9 og 11 - Takoverbygg over tre terrasser - Søknad om dispensasjon fra reguleringsplan	Under oppfølging. Saken legges fram for HTM 09.06.2016 før oversendelse til Fylkesmannen.
	14/16	R-297 Detaljreguleringsplan for Rustad skole	Se K-sak 18/16, 20.04.2016
	15/16	R-282 Områderegulering for Solberg øst	Se K-sak 31/16, 25.05.2016
	16/16	Byggeprosjekt brukertilpassede boliger, Solfallsveien	Se K-sak 24/16, 20.04.2016
	17/16	Breivoll - Plan for avklaring av bruksmuligheter og alternative driftsformer fra mai 2018	Under oppfølging. Ad hoc utvalg nedsatt. Rapport skal legges fram for kommunestyret innen 2016.
	18/16	Kjærnesveien - Utbedring og vedlikehold av veigrunn - Vedtak om ekspropriasjon	Under oppfølging.
	19/16	Ny viltvaktordning - Samarbeid med nabokommuner	Se F-sak 19/16, 06.04.2016

Ås kontrollutvalg

Ås KU-23/16
Revisjonens rapport pr. 30.04.16

Saksbehandler:	Jan T. Løkken	Saksnr.:	16/00175-1
Behandlingsrekkefølge			**Møtedato**
1 Ås kontrollutvalg		23/16	14.06.2016

Sekretariatets innstilling:
Rapporten fra Follo distriktsrevisjon pr. 30. april 2016 tas til orientering.

Vedlegg:
Revisjonens rapport KU pr 30.04.16..pdf

SAKSUTREDNING:

Kontrollutvalgsforskriften § 6 gir kontrollutvalget en plikt til å påse at regnskapsrevisjonen skjer på en betryggende måte. De krav som gjelder for dnne revisjonen framgår av forskrift for revisjon av kommuner og fylkeskommuner.

Vedlagte rapport fra FDR følger revisjonsåret 2016 som gikk fra 1.5.15 til 30.4 16.

Rapporten gir en oversikt over planleggingen og gjennomføringen av regnskapsrevisjonen med vekt på beskrivelse av oppfølgingen av fokusområdene for regnskapsrevisjonen.
Det vises blant annet til en rapport om økonomiske forhold vedr. barnevernet. Vi kan ikke se at kontrollutvalget har mottatt denne og har etterlyst den hos revisjonen.
Revisjonen skriver blant annet at kvaliteten på det mottatte årsregnskapet for 2015 og årsberetningen var bedre i år.

Ås, 31.05.2016

Jan T. Løkken/s./
sekretær

Vedlegg: FDRs rapport pr. 30.4.16.

Til kontrollutvalget i Ås kommune

REVISJONENS RAPPORT TIL KONTROLLUTVALGET I ÅS KOMMUNE PR. 30.04.16

1. BESTEMMELSER OM RAPPORTERING

I henhold til kommuneloven § 77 nr 4 og forskrift om kontrollutvalg § 6 skal kontrollutvalget påse at kommunens årsregnskap blir revidert på en betryggende måte, herunder holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at det foregår i samsvar med de bestemmelser som følger av lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk og kontrollutvalgets instrukser.

I henhold til forskrift om kontrollutvalg § 9 skal kontrollutvalget påse at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon i samsvar med forskriftens kapittel 5.

Frist for å avgi revisjonsberetning er i forskriftene satt til 15.april. Forskriftene inneholder bestemmelse om at revisjonen skal uttale seg om årsberetningen for kommunen. Kommunen har frist til 31. mars med å ha årsberetningen ferdig, og revisjon av kommuneregnskapene kan derfor normalt ikke endelig avsluttes før i slutten av april. Ut fra dette har vi definert revisjonsåret til perioden fra 01.05. i regnskapsåret til 30.04. året etter.

Det rapporteres til kontrollutvalget to ganger i løpet av revisjonsåret, pr. 31.10. og ved avslutning av revisjonsåret 30.04.

Denne rapporten omfatter hele perioden 01.05.15 - 30.04.16.

2. TIDSPLANLEGGING 2015/16

Revisjonens ressurser er fordelt på selskapets ulike oppdrag og oppgaver.

Regnskapsrevisjon

For Ås kommune var det for 2015/16 budsjettert med 900 timer til følgende oppgaver:

• revisjon av kommuneregnskapet	710 timer
• revisjon av attestasjoner/særattestasjoner	160 timer
• kontroll av beboerregnskapet	0 timer
• møteforberedelse og møtedeltakelse i kontrollutvalget	30 timer

Forvaltningsrevisjon:
I tillegg kommer timer som brukes til forvaltningsrevisjon. Ferdige prosjekter fremlegges for kontrollutvalget og oversendes deretter kommunestyret.

3. GJENNOMFØRT REVISJON I PERIODEN 01.05.15 - 30.04.16

Nærmere om de ulike revisjonsoppgavene:

3.1. Regnskapsrevisjon

Opprinnelig budsjett 2015/16	710 timer
Medgått pr 30.04.16	669 timer

Regnskapsrevisjon omfatter planlegging, risikoanalyser, kartlegging og vurdering av kommunens internkontrollsystem, systemtester, analyser, detaljtesting og årsoppgjørsrevisjon.

Regnskapsrevisjonsoppgavene er inndelt i områdene lønn, innkjøp, driftsmidler/ investeringsregnskapet, salg, overføringer, likvid og finans. Alle revisjonshandlinger er dokumentert i revisjonsverktøyet Descartes, som er utviklet av Den norske Revisorforening.

I tillegg kommer pålagte attestasjonsoppgaver og rådgiving i regnskapstekniske spørsmål og tolking av regelverk.

Planlegging:
Hvert år må vi som revisorer oppdatere vår forståelse av kommunen og identifisere risikoområder, for best mulig å kunne sette inn ressurser på områder hvor det vurderes å være høy risiko og større sannsynlighet for feil i årsregnskapet. I denne kartleggingen inngår blant annet en vurdering av kontrollmiljø, IT-miljø, kontrollrutiner og rapporteringssystemer. I denne forbindelse er det bl.a. gjennomført møte:

- med rådmannen og økonomisjef 4. september 2015.
- med økonomi- og regnskapsavdelingen 8. oktober 2015.
- med økonomi- og regnskapsavdelingen 28. april 2016.

Fokusområder:

Vurdering av kommunens interne kontrollrutiner på følgende områder: lønn, finans, innkjøp, overføringer.

Lønn: Gjennomgang av rutinene knyttet til faste og variable lønnsutgifter for 2015. Gjennomførte kontrollhandlinger har ført til enkelte mindre funn, som vi har tatt opp løpende. Kontroll av kommunens regnskapsmessige behandling av pensjoner. Gjennomførte kontroller ved årsskiftet bekrefter at kommunens praksis nå er iht gjeldene forskrift og regelverk.

Finans: Kontroll av kommunens beregninger av minimumsavdrag og valg av beregningsmetode. Ås kommune har for 2015 brukt den forenklede modellen, som er i samsvar med de anbefalinger som tidligere er blitt gitt. Gjennomførte kontroller avdekket ingen feil.

Innkjøp: Attestasjons- og anvisningsrutiner er vurdert og funn er kommunisert til kommunen. I perioden ble det avgitt tre rapporter:

1. Regnskapsmessig behandling av kjøp av vann: Rapporten (revisjonsbrev nr 7) ble avgitt etter oppdaget periodiseringsfeil for 2014. Regnskapsmessig praksis for kjøp av vann fra Oppegård kommune ble deretter endret.
2. Kunstinnkjøp i Ås kommune: Rapport er utarbeidet på bestilling fra kontrollutvalget og behandlet i KU-møte.
3. Barnevern i Ås kommune - økonomiske forhold: Rapporten beskriver flere forbedringsområder, herunder budsjettoppfølging, overføring av data fra forsystemet til regnskapssystemet og kommunikasjonen mellom barnevernet og økonomiavdelingen.

Overføringer:
Integreringstilskudd: Etter oppdaget periodiseringsfeil i 2014 ble det avgitt et revisjonsnotat vedr. kommunens rutiner på området. Kommunens rutiner er på nytt vurdert og anbefalinger er gitt.
Tilskudd til ressurskrevende brukere: Kommunens rutiner for beregning av tilskuddet er gjennomgått. Gjennomførte kontroller i 2015 har igjen avdekket avvik. Forholdet er regnskapsmessig ivaretatt ved en tapsavsetning i regnskapet for 2015. Kommunens kontrollrutiner på området kan forbedres, og dette er blitt kommunisert til regnskapsavdelingen.

Regnskapspresentasjonen, inkl. noter:
Etter revisjonens oppfatning var kvaliteten på det mottatte årsregnskapet for 2015 og årsberetningen bedre i år enn ved tidligere årsavslutninger. Årsregnskapet inneholdt pliktige rapporter og påkrevde og anbefalte noter iht forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner og god kommunal regnskapskikk. I det mottatte materialet ble det påvist enkelte feil og formelle mangler, men dette er blitt rettet underveis.

<u>Kommunikasjon:</u>
Vi er opptatt av å ha en tett dialog med kommunen og derfor er vi også lydhøre for ønsker, synspunkter og forventninger som kommunen måtte ha i forhold til regnskapsavslutningen og revisjonen.

Vi har en tett oppfølging i forhold til kommunens politiske sakspapirer. Vi tilstreber en proaktiv holdning til kontrollutvalget, noe vi oppfatter som ønskelig og hensiktsmessig i forhold til både kontrollutvalgets medlemmer og kommunens innbyggere. Dette for å møte forventninger og for å kunne levere revisjon av god kvalitet.

Vi har en løpende tett dialog og oppfølging med regnskapsavdelingen gjennom året. I forkant av årsavslutningen settes det ekstra fokus på nye bestemmelser og fortolkninger og etterlevelse av disse.

Det presiseres at revisjonen ikke har anledning til å yte tjenester som hører direkte inn under kommunen/den revisjonspliktiges egne ledelses- og kontrolloppgaver, jfr. revisjonsforskriften § 14.

3.2. Forvaltningsrevisjon

Det er avgitt en egen årsrapport for forvaltningsrevisjon pr 31.12.15.

3.3. Kontrollutvalget

Budsjett 2015/16	30 timer
Medgått 01.05.15-30.04.16	33 timer

For 2015/16 var det budsjettert med timer til møtevirksomhet med forberedelser og oppfølginger for regnskapsrevisjonsteamet. Antall timer avhenger av hvor stor aktivitet det er i utvalget og hvilke saker som settes på utvalgets aktivitetsoversikt. I perioden er det avholdt 7 KU-møter og påløpt 33 timer.

4. ANDRE OPPGAVER

4.1 Attestasjonsoppgaver

Budsjett 2015/16	160 timer
Medgått 01.05.15-30.04.16	227 timer

Revisjonen har omfattende attestasjonsoppgaver som er pålagt av statlige myndigheter. Den mest arbeidskrevende er kontroll av merverdiavgiftskompensasjonsordningen. I tillegg kommer kontroll av spillemiddelregnskaper, tilskudd til ressurskrevende brukere samt andre tilskudd og rapporteringer. Tidsforbruket registreres som regnskapsrevisjon, men er oppgaver som ligger under en egen revisjonsstandard for beslektede tjenester, benevnt som avtalte kontrollhandlinger.

I perioden har vi avgitt revisjonsuttalelser til følgende attestasjonsoppdrag, hvor det er medgått totalt 227 timer:

- Revisjonsuttalelse vedrørende refusjonskrav for Bjørnebekk asylmottak. Dette er en attestasjon som gjennomføres hver måned (totalt 12 uttalelser)
- Attestasjon for regnskap 2015 for Bjørnebekk asylmottak, UDI - rapportering.
- Revisors beretninger for korrekt grunnlag knyttet til merverdiavgiftskompensasjon (mva-komp.) Dette gjøres løpende gjennom hele året, med 6 separate innsendelser via Altinn. I perioden 01.05.2015 – 30.04.2016 har vi avgitt 6 beretninger.
- Revisjonsuttalelse knyttet til tilskuddsordningen for særlig ressurskrevende helse- og sosialtjenester i kommunen, tjenester ytt i 2015.
- Rapportering antall personer med psykisk utviklingshemming i Ås kommune PU pr 01.01.2016.
- Revisjonsuttalelse vedrørende regnskap for 2014 for FIKS.
- Revisjonsuttalelse vedrørende tilskudd til program for basiskompetanse i arbeidslivet 2012
- Revisjonsuttalelse på spillemiddelregnskapet for Lysløype i Nordskogen.
- Revisjonsuttalelse vedrørende handlingsplan for forebygging av uønskede svangerskap HFU 2015.
- Revisjonsuttalelse vedrørende regnskap til prosjekt Psykolog 2015.
- Revisjonsuttalelse vedrørende tilskudd til prosjekt «Modeller for hverdagsrehabilitering» 2015.
- Revisjonsuttalelse vedrørende tilskudd til kommunalt rusarbeid, kap. 0765, post 62 for 2015.
- Revisjonsuttalelse vedrørende kompetanseløftet 2015.
- Revisjonsuttalelse vedrørende tilskudd til boligsosialt arbeid for 2015.

- Revisjonsuttalelse vedrørende kommunalt kompetanse - og innovasjonstilskudd fro 2015.
- Revisjonsuttalelse vedrørende tilskudd til kompetansehevende tiltak 2015.

4.2 Beboerregnskap

Revisjonen av beboerregnskap ved Moer sykehjem ble avsluttet i 2013.

5. KONKLUSJON

Total oversikt over budsjettert og medgått tid til revisjon av Ås kommune for perioden 01.05.15-30.04.16:

	Timeforbruk	Budsjett 2015/16
Regnskapsrevisjon	669	710
Attestasjoner	227	160
Kontrollutvalg	33	30
Sum	**929**	**900**

Ski, 10. mai 2016

Follo distriktsrevisjon IKS

Steinar Neby
statsautorisert revisor

Pavel Makarov
Pavel Makarov
registrert revisor

Ås KU-24/16
Nummerert brev nr. 8 fra revisjonen og kommunens svar

Saksbehandler:	Jan T. Løkken	Saksnr.:	16/00178-1
Behandlingsrekkefølge			**Møtedato**
1 Ås kontrollutvalg		24/16	14.06.2016

Sekretariatets innstilling:
Kontrollutvalget tar det nummererte brevet fra revisjonen og kommunens svar til orientering.

Vedlegg:
16-00160-1 Revisjonsrapport pr 31.12.15.pdf 209029_1_1.pdf, Kommunens svar 010616Revisjonsrapport pr 31.12.15 - brev nr.8..pdf

SAKSUTREDNING:

I henhold til revisjonsforskriften § 4 plikter revisor å ta opp viktige forhold i regnskapet i nummererte brev til kontrollutvalget med kopi til rådmannen. Kontrollutvalget skal påse at de forhold som revisor har påpekt i disse brevene blir fulgt opp.
FIKS videresendte revisjonens brev i e-post 4. mai til rådmannen med svarfrist 1. juni.

Regnskapssjef Gjertrud Mathisen svarte på vegne av rådmannen i brev av 1. juni. Brevet konkluderer med at kommunen tar anbefalingen til etterretning og vil korrigere dette i regnskapet for 2016.

Ås, 01.06.2016

Jan T. Løkken/s./
sekretær

Vedlegg:
1. FDRs nummererte brev nr. 8 datert 2. mai 2016.
2. Kommunens svarbrev datert 1. juni 2016

Skannet 10.05.2016

FOLLO DISTRIKTSREVISJON IKS Org.nr. 914 022 134 MVA

DELTAKERKOMMUNER: ENEBAKK - NESODDEN - SKI - ÅS

Ås kommune
Postboks 195
1430 Ås

Revisjonsbrev nr. 8

Attn.: Kontrollutvalget i Ås

J.nr. 109/15 Ski, 2. mai 2016

Revisjonsrapport pr 31.12.15

Vi har avsluttet revisjonen av Ås kommunes regnskap for 2015. Forhold som vi finner nødvendig å påpeke ovenfor kommunen vil bli inntatt i brev som nummereres fortløpende.

1. Aktivering i investeringsregnskap - anskaffelseskost

Observasjon

Ås kommune har i 2015 hatt investeringsutgifter på kr 2,27 mill som ikke er aktivert i balansen. Forholdet fremgår av note 11 til regnskapet og relaterer seg i hovedsak til utgifter knyttet til kjøp av eiendommer. Det fremgår av spesifikasjonene at kommunen har unnlatt å aktivere tinglysningsgebyrer og dokumentavgift. Betaling til Statens kartverk som ikke er aktivert utgjør alene kr 1,16 millioner.

Ifølge Kommunal regnskapsstandard nr 2 - *(KRS) Anskaffelseskost og opptakskost for balanseposter* omfatter anskaffelseskost kjøpsprisen for omløps- og anleggsmidlet med tillegg for alle utgifter som følger kjøpet/ervervelsen. Dette inkluderer offentlige avgifter, samt tilleggs-omkostninger som påløper for å kunne ta driftsmidlet i bruk eller besittelse. Offentlige avgifter knyttet til anskaffelsen omfatter i følge standarden bl.a. tinglysnings- og dokumentavgift.

Vår anbefaling

Vi anbefaler Ås kommune å innrette seg etter de bestemmelser som er fastsatt for kommunene når det gjelder regnskapsføring av anskaffelseskost.

Med vennlig hilsen
Follo distriktsrevisjon IKS

Steinar Neby
statsautorisert revisor

Pavel Makarov
registrert revisor

Kopi:
- rådmann i Ås kommune
- regnskapssjefen i Ås kommune
- økonomisjefen i Ås kommune

Follo distriktsrevisjon IKS
Postadresse: *Postboks 3010, 1402 SKI* *Telefon:* *64 87 87 60* *E-mail:* *revisjonen@follodr.no*
Besøksadresse: *Parkaksen 6, SKI* *Telefaks:* *64 87 86 16* *Web:* *www.follodr.no*
Bankkonto: *1644.08.41566*

Ås kommune Økonomiavdelingen

Follo distriktsrevisjon IKS
Postboks 3010
1402 SKI

Unntatt offentlighet

Deres ref.	Vår ref.	Saksbehandler	Dato
	15/03627-14	Gjertrud Mathisen	01.06.2016

Revisjonsrapport pr 31.12.15 - brev nr.8.

Vi viser til revisjonsrapport pr. 31.12.15, brev nr. 8, vedrørende investeringsutgifter på 2,27 mill.kr som ikke var aktivert i balansen pr. 31.12.15.

Dette gjelder tinglysningsavgifter og dokumentavgifter i forbindelse med ervervelse av tomter Granheimtunet. Vi er kjent med regelverket, men etter en vurdering valgte vi ikke å aktivere dette, da dette ikke påvirker den reelle verdien på eiendommen.

Vi tar imidlertid anbefalingen til etterretning, og vil korrigere dette i regnskapet for 2016.

Med hilsen
Ås kommune

Gjertrud Mathisen
Regnskapssjef

Click here to enter text.

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Follo interkommunale
kontrollutvalgssekretariat - FIKS

Mottaker:

Follo distriktsrevisjon IKS	Postboks 3010	1402 SKI

Ås kontrollutvalg

Ås KU-25/16
Sammenslåing av Follo distriktsrevisjon IKS med Østfold kommunerevisjon IKS

Saksbehandler:	Jan T. Løkken	Saksnr.:	16/00180-1
Behandlingsrekkefølge			**Møtedato**
1 Ås kontrollutvalg		25/16	14.06.2016

Sekretariatets innstilling:
Revisjonens redegjørelse tas til orientering.

Vedlegg:

SAKSUTREDNING:

Kontrollutvalget har mottatt brev fra Follo distriktsrevisjon IKS (FDR) datert 1. juni d.å. med forslag til selskapskapsavtale for et sammenslått revisjonsselskap mellom FDR og Østfold kommunerevisjon IKS. I brevet blir det pekt på at siden virksomheten videreføres under nytt organisasjonsnummer, antas Kontrollutvalgsforskriften § 16, 1. ledd å tre inn. Kontrollutvalget anmodes derfor om å innstille overfor kommunestyret på at ny selskapsavtale vedtas.

Sekretariatet viser til at § 16, 1. ledd i Kontrollutvalgsforskriften lyder:
«*Kommunestyret eller fylkestinget avgjør selv om kommunen eller fylkeskommunen skal ansette egne revisorer, delta i interkommunalt samarbeid om revisjon eller inngå avtale med annen revisor. Vedtaket treffes etter innstilling fra kontrollutvalget*.»
Vi er enig med revisjonen om at kontrollutvalget må innstille overfor kommunestyret om denne saken.

I samråd med utvalgets leder har vi invitert revisjonssjef Steinar Neby i FDR til å redegjøre nærmere for denne saken. Vi foreslår at utvalget avgir innstilling om saken til kommunestyret på sitt første møte i høst.

Ås, 02.06.2016

Jan T. Løkken/s./
sekretær

Vedlegg: Brev fra Follo distriktsrevisjon av 2. juni 2016 vedr. Sammenslåing av Follo distriktsrevisjon IKS og Østfold kommunerevisjon IKS med vedlagte forslag til selskapsavtale.

FOLLO DISTRIKTSREVISJON IKS Org.nr. 914 022 134 MVA

DELTAKERKOMMUNER: ENEBAKK - NESODDEN - SKI - ÅS

Kontrollutvalget i Ski kommune
Kontrollutvalget i Ås kommune
Kontrollutvalget i Nesodden kommune
Kontrollutvalget i Enebakk kommune

c/o FIKS
Postboks 195
1431 Ås

Jnr. 136/16 Ski, 02.06.2016

Sammenslåing av Follo distriktsrevisjon IKS med Østfold kommunerevisjon IKS

Bakgrunn
Intensjonsavtale om sammenslåing av de to interkommunale revisjonsenhetene, Follo distriktsrevisjon IKS og Østfold kommunerevisjon IKS, ble undertegnet i desember 2015. Det sammenslåtte selskapet blir en videreføring av de to virksomhetene ved at det skjer en virksomhetsoverdragelse av Follo distriktsrevisjon IKS til Østfold kommunerevisjon IKS.

Dette selskapet vil ha følgende eiere:

- Enebakk kommune
- Fredrikstad kommune
- Halden kommune
- Hvaler kommune
- Moss kommune
- Nesodden kommune
- Rygge kommune
- Råde kommune
- Sarpsborg kommune
- Ski kommune
- Ås kommune

Arbeidet med å etablere en større interkommunal revisjonsenhet, som inkluderer Follo distriktsrevisjon, har pågått over de siste to årene og er i tråd med representantskapets vedtatte strategi for selskapet. Før intensjonsavtalen med Østfold kommunerevisjon IKS ble inngått, var selskapet i dialog også med andre interkommunale revisjonsenheter, men styret har funnet at det mest formålstjenlige har vært en sammenslåing med Østfold kommunerevisjon IKS. Denne løsningen er presentert for representantskapet i møte 18. april 2016 og tatt til orientering.

Om Østfold kommunerevisjon IKS
Selskapet er lokalisert i Fredrikstad kommune, har i dag 7 deltakerkommuner og 14 velkvalifiserte medarbeidere. De fleste har enten en revisjonsutdannelse eller en grad innen samfunnsvitenskapelige fag.

I nært samarbeid med kontrollutvalg og de reviderte enheter leverer selskapet tjenester innenfor regnskapsrevisjon, internkontroll og forvaltningsrevisjon og undersøkelser. Fagmiljøene deltar aktivt i Norges Kommunerevisorforbund, både som kvalitetskontrollør på regnskapsrevisjon, videre-utvikling av forvaltningsrevisjonens metodearbeid og i et tverrfaglig team som arbeider med tilnærminger til kommunereformen.

Daglig leder har bred lederfaring og kompetanse fra privat og offentlig sektor, herunder økonomi og IT, og har en høyere grad fra 2010 blant annet innen lederutvikling og endringsledelse. Hun deltar aktivt i revisjonsfaglige miljøer, i kontrollutvalgene og har regelmessig kontakt med kommunenes administrative ledelse.

Hensikt
Målet er at det nye selskapet i enda større grad skal bidra til å sikre at innbyggernes verdier blir ivaretatt og utnyttet på en best mulig måte til fellesskapets beste. Gjennom dette skal selskapet også bidra til innbyggernes tillit til forvaltningen i kommunene.

Det er representantskapenes mål at sammenslåingen av Follo distriktsrevisjon IKS og Østfold kommunerevisjon IKS primært skal gi gevinster innenfor disse områdene:

a) **Revisjonsfaglig kompetanse**
- Deltakerkommunene vil få tilgang til mer omfattende kompetanse og kapasitet for de tjenester revisjonen skal levere.
- Revisjonen får også spisskompetanse på flere områder som stilles til disposisjon for kommunene.

b) **Produktutvikling**
- En større revisjonsenhet kan være mer i forkant av utviklingen av revisjonsfaget, og kan bidra til overføring av mer erfaring og kompetanse til kommunene.

c) **Attraktiv arbeidsplass**
- Et større revisjonsselskap har et bredere miljø, som gir medarbeidere et bredere faglig miljø. Dette er attraktivt for de ansatte. Et større revisjonsselskap vil stå sterkere i konkurransen om kvalifiserte medarbeidere, og gir større mulighet for kompetanseutvikling internt.

d) **Robusthet**
- En større enhet er mindre sårbar for avgang og sykefravær, noe som vil bidra til å sikre både leveringsevne og leveringssikkerhet.
- Et større selskap får også en mer robust eierstruktur og mindre avhengighet av hver kommune
- En større enhet vil ha større muligheter til å delta i konkurranser om oppdrag.

e) **Uavhengighet**
- Et større revisjonsselskap vil bli oppfattet som en mer uavhengig kontrollinstans, noe som er avgjørende for tilliten til kommunenes kontrollsystem.

f) **Økonomi**
- En større enhet gir bedre utnyttelse av personalressurser og muliggjør over tid lavere driftskostnader og effektivisering gjennom stordriftsfordeler.

Videre utviklingsarbeid
Sammenslåingen av de to selskapene er planlagt som en virksomhetsoverdragelse etter Arbeidsmiljøloven kapittel 16. Virksomhetsoverdragelsen medfører at realisering av gevinster, samt en rekke organisatoriske og personellmessige forhold, vil være en prioritert del av en fortsatt strategiutvikling etter sammenslåingen.

Pådratte pensjonsforpliktelser for pensjonister og oppsatte medlemmer planlegges gjennom innskudd nevnt i selskapsavtalen, å bli gjort opp av deltakerkommunene før sammenslåingen, slik at det kun er forpliktelsene knyttet til aktive medlemmer som tas med inn i det nye selskapet.

Ny selskapsavtale og vedtak i kommunestyrene
Det er utarbeidet selskapsavtale for det utvidede selskapet "Østfold Follo kommunerevisjon IKS". Denne følger vedlagt.

Selskapsavtalen er allerede behandlet i representantskapet i Østfold kommunerevisjon IKS 30. mai 2016 og enstemmig godkjent. Avtalen er anbefalt fremlagt for behandling i deltakerkommunenes kommunestyrer i september 2016.

I og med at virksomheten videreføres under et nytt organisasjonsnummer, antas kontrollutvalgsforskriften § 16, 1. ledd å tre inn og kontrollutvalget anmodes om å innstille overfor kommunestyret på at ny selskapsavtale vedtas.

Med vennlig hilsen
Follo distriktsrevisjon IKS

Trond Simarud
styreleder

Steinar Neby
daglig leder

Vedlegg: Selskapsavtale Østfold Follo kommunerevisjon IKS
Intensjonsavtalen mellom Østfold kommunerevisjon IKS og Follo distriktsrevisjon IKS

Selskapsavtale

for

Østfold Follo Kommunerevisjon IKS

Organisasjonsnummer 987 952 423

Denne avtalen erstatter Østfold Kommunerevisjons selskapsavtale, datert 30.11.2004

§ 1. Foretaket

Østfold Follo Kommunerevisjon IKS er en interkommunal virksomhet som er opprettet med hjemmel i Lov av 29.01.1999 nr 6 om interkommunale selskaper.

§ 2. Deltakerne i selskapet

Deltakere i selskapet er:

- Enebakk kommune
- Fredrikstad kommune
- Halden kommune
- Hvaler kommune
- Moss Kommune
- Nesodden kommune
- Rygge kommune
- Råde kommune
- Sarpsborg kommune
- Ski kommune
- Ås kommune

§ 3. Selskapets formål

Selskapets formål er å utføre lovpålagte revisjonsoppgaver for deltakerne i henhold til gjeldende Kommunelov med tilhørende forskrifter. Revisjonsarbeidet omfatter regnskapsrevisjon, forvaltnings-revisjon og selskapskontroll.

Selskapet utfører revisjonsoppdrag for kommunale og interkommunale selskaper hvor deltakerne er eiere og andre revisjonsoppdrag for deltakerne i samsvar med revisjonsstandardene eller etter avtale.

Selskapet utfører revisjonsoppdrag for andre innenfor gjeldende lover og forskrifter, herunder revisjonsoppdrag utenfor deltakerkommunenes geografiske og ansvarsmessige område.

Selskapet yter også andre former for rådgivning og veiledning relatert til kommunal drift.

§ 4. Hovedkontor

Selskapet har hovedkontor i Fredrikstad kommune.

§ 5. Innskuddsplikt og deltakerandeler

Deltakerkommunene gjør innskudd i selskapet med et beløp som tilsvarer påløpte pensjons-forpliktelser for passive medlemmer i KLP per 31. desember 2016, fordelt etter deltakerandel i opprinnelige selskapsavtaler.

Deltakerkommunene hefter ubegrenset med prosentandeler av selskapets samlede forpliktelser, beregnet i forhold til kommunens innbyggertall og er slik pr. 01.01.2016.

	Deltaker-andel	Innskuddsplikt iht deltakerandel i selskapsavtale Økr fra 2004	Innskuddsplikt iht deltakerandel i selskapsavtale FDR fra 2012
Enebakk kommune	3,6 %		
Fredrikstad Kommune	26,1 %	4 326 921	
Halden Kommune	10,1 %	1 730 768	
Hvaler Komme	1,5 %	247 253	
Moss Kommune	10,6 %	1 730 768	
Nesodden kommune	6,2 %		
Rygge Kommune	5,1 %	865 384	
Råde Kommune	2,4 %	370 879	
Sarpsborg Kommune	18,1 %	3 090 658	
Ski kommune	10,0 %		
Ås kommune	6,3 %		
	100,0 %	12 362 631	1 650 000[1]

I de tilfeller der en fordeling skal gjøres ift deltakerandel skal innbyggerantallet pr. 01.01. i regnskapsåret legges til grunn.

Nye deltakerkommuner godkjennes av kommunestyrene. Ved inn- eller uttreden av deltaker-kommuner beregnes nye deltakerandeler.

[1] *Beløpet er beregnet av KLP med samme forutsetninger som for Østfold Kommunerevisjon, men er forbundet med noe mer usikkerhet fordi Follo Distriktsrevisjon har to kommuner som gikk ut av selskapet med virkning fra 31.12.15. og forpliktelsen er per i dag ikke ferdig behandlet.*

§ 6. Finansiering

Selskapets budsjetterte netto driftskostnader det enkelte driftsår fordeles på deltakerkommunene basert på budsjett vedtatt i representantskapet.

Deltakerkommunene skal ha utført revisjonstjenester i forhold til kommunens andel av netto driftskostnader.

§ 7. Representantskapet

Representantskapet er selskapets øverste myndighet og består av ordførerne i deltagerkommunene, med varaordførerne som personlige vararepresentanter. Valget skjer normalt for en periode på 4 år og følger kommunestyrets valgperiode.

Representantskapet velger selv leder og nestleder og hver representant har én stemme.

§ 8. Representantskapets møter

Representantskapets leder innkaller til representantskapsmøte. Innkalling til representantskapsmøte skal skje skriftlig og minst fire uker før møtet. Innkallingen skal inneholde en saksliste.

Representantskapsmøtet skal behandle:

1. Årsberetning og årsregnskap
2. Valg til styret
3. Valg av revisor
4. Overordnede mål og retningslinjer for driften
5. Budsjettforutsetninger og -rammer
6. Rammer for låneopptak og tilskudd fra deltakerne
7. Andre saker som er forberedt ved innkallingen

Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll fra møtene. Protokollen underskrives av møtelederen og to av representantskapets medlemmer som velges ved møtets begynnelse.

Representantskapet selv kan vedta deltagelse i annet interkommunalt selskap innenfor sitt formål og ansvarsområde. Et slikt vedtak krever enstemmighet. Kjøp av aksjer i andre selskaper og inngåelse av langsiktige samarbeidsavtaler av strategisk art avgjøres også av representantskapet.

Representantskapets leder kan på eget initiativ, eller dersom to styremedlemmer eller en av deltagerne ber om det, kalle inn til representantskapsmøte med kortere frist, minimum 2 uker, i de tilfeller dette er påtrengende nødvendig.

Daglig leder og styrets leder har møteplikt i representantskapet. Alle styremedlemmene og daglig leder har møte- og talerett.

Vedtak gjøres ved alminnelig flertall. Ved stemmelikhet er møtelederes stemme avgjørende. Stemmelikhet ved valg avgjøres ved loddtrekning.

Representantskapsleder og nestleder er valgkomité til styret.

§ 9. Eiermøte

Deltakerkommunene i Østfold Follo Kommunerevisjon IKS kalles ved behov inn til eiermøte.

§ 10. Styret

Styret består av inntil 5 medlemmer og 3 prioriterte varamedlemmer. Styremedlemmer og vara i Østfold Follo Kommunerevisjon IKS velges av representantskapet og velges for to år. Styret sitter til nytt styre er valgt.

Daglig leder har innstillings-, møte- og talerett i styremøter, om styret ikke for det enkelte tilfellet bestemmer noe annet.

Hvert styremedlem har én stemme.

Styremøter avholdes når lederen finner det påkrevd eller når minst en tredjedel av styrets medlemmer krever det. Innkallingen skal skje med rimelig varsel og skal, så langt mulig, inneholde en saksliste utarbeidet av styrelederen. Innkallingen skal også sendes til deltakerkommunene.

Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er tilstede, deriblant leder eller nestleder. Som styrets beslutning gjelder det som flertallet av de møtende – men likevel mer enn en tredjedel av samtlige styremedlemmer – har stemt for. Ved stemmelikhet er møteleders stemme avgjørende.

Styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapet formål, selskapsavtalen, selskapets årsbudsjett og andre vedtak og retningslinjer fastsatt av representantskapet.

Styret ansetter daglig leder. Styret har instruksjonsmyndighet overfor daglig leder i saker som ikke er av revisjonsfaglig art.

En representant for de ansatte har møte- og talerett i styret når dette behandler saker som gjelder forholdet mellom selskapet som arbeidsgiver og de ansatte. Vedkommende har ikke rett til å delta i behandlingen av saker som gjelder arbeidsgivers forberedelse til forhandlinger med arbeidstakerne, arbeidskonflikter, rettstvister med arbeidsgiverorganisasjoner eller oppsigelse av tariffavtaler.

Styret godtgjøres etter retningslinjer og satser som gjelder for lignende/tilsvarende styre, råd og utvalg for folkevalgte i deltagerkommunene, med mindre representantskapet bestemmer annet.

§ 11. Daglig leder

Daglig leder ansettes av styret.

Daglig leder skal forestå den daglige ledelse av selskapet og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret gir vedrørende driften av selskapet.

Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller av stor betydning. Slike saker kan den daglige leder bare avgjøre når styret i den enkelte sak har gitt daglig leder myndighet til det, eller når styrets beslutning ikke kan avventes uten vesentlig ulempe for selskapets virksomhet. Styret skal i så fall snarest mulig underrettes om saken.

Daglig leder har ansettelsesfullmakt innenfor budsjettrammene og instruksjonsmyndighet ovenfor øvrige ansatte i selskapet.

Daglig leder er representantskapets og styrets sekretær og saksbehandler. Daglig leder har tale- og forslagsrett i styrets møter, dersom ikke styret i enkeltsaker vedtar at vedkommende ikke skal kunne møte.

§ 12. Organisering av tilsynsfunksjoner

Daglig leder skal til enhver tid holde styret orientert om forhold av betydning for virksomheten, herunder økonomi- og personalforhold. Vedkommende skal rapportere til styret på en slik måte og så ofte som situasjonen tilsier det og styret for øvrig måtte bestemme.

Styret skal sørge for at representantskapet til enhver tid har nødvendig oversikt og i tide kan forberede nødvendige disposisjoner. Representantskapets møtebøker skal fortløpende sendes til deltakerkommunene.

§ 13. Representasjon og signatur

Styret representerer selskapet utad og tegner dets firma. Styret kan delegere til daglig leder, eller til daglig leder sammen med ett styremedlem, retten til å tegne firmaet. Slik delegasjon må meldes til Foretaksregisteret.

Daglig leder representerer selskapet i saker i den daglige driften som faller inn under daglig leders myndighet, jfr. § 11.

§ 14. Lån og garantistillelse

Representantskapet vedtar rammer for virksomhetens låneopptak i henhold til den til enhver tid gjeldende Kommunelovs bestemmelser, dog begrenset til kr 2,0 mill.

Styret kan inngå inntil 5-årige leasingavtaler knyttet til kontor- og IT-utstyr innenfor en årlig økonomisk ramme på kr 0,5 mill.

Styret kan inngå avtale om kassekreditt inntil kr 2,0 mill.

Virksomheten kan ikke stille garanti eller pantsette sine eiendeler til sikkerhet for andres økonomiske forpliktelser.

§ 15. Arbeidsgiveransvar

Styret har arbeidsgiveransvaret for de personer som til enhver tid er ansatt i selskapet. Arbeidstakernes rettigheter etter lov og avtaleverk skal i sin helhet ivaretas av styret.

Østfold Follo Kommunerevisjon IKS skal være tilknyttet en arbeidsgiverorganisasjon og skal være medlem av kollektiv pensjonsordning.

Styret fastsetter rammer og lønnsbetingelser for daglig leder.

§ 16. Regnskap og revisjon

Regnskapet skal avgis etter kommunale regnskapsprinsipper. Styret og daglig leder avlegger regnskapet, som godkjennes av representantskapet. Revisor velges av representantskapet.

§ 17. Endringer i selskapsavtalen

Endringer i selskapsavtalen skal gjøres i tråd med lov om interkommunale selskaper § 4, 2. ledd.

§ 18. Uttreden

Den enkelte deltaker kan med 12 måneders skriftlig varsel til styret si opp sitt deltakerforhold i selskapet og kreve seg utløst av dette, jfr Lov om interkommunale selskaper § 30. Uttreden kan kun skje pr 31.12.

Ved uttreden fra selskapet hefter deltakeren for sin andel av selskapsforpliktelsene på uttredelsestidspunktet, jfr. § 5 i selskapsavtalen.

Innskudd ved inntreden som deltakerkommune, gjelder pensjonsforpliktelser for passive medlemmer i KLPs pensjonsordning frem til 31.12.16 og løses ikke inn ved uttreden.

§ 19. Oppløsning og avvikling

Selskapet kan oppløses dersom deltakerne er enige om det. Forslag til oppløsning av selskapet må vedtas enstemmig av representantskapet, jfr. Lov om interkommunale selskaper § 32.

Ved oppløsning blir eiendeler og gjeld, herunder fremtidige pensjonsforpliktelser, å fordele mellom de deltagende kommuner etter den fordelingsnøkkel som følger av avtalens § 5.

Eventuelle tvister i forbindelse med det økonomiske oppgjøret etter oppløsning avgjøres ved voldgift, jfr. selskapsavtalens § 20, om ikke annen løsning følger av lov eller forskrift.

§ 20. Voldgift

Eventuell tvist om forståelsen av selskapsavtalen og om fordeling av eiendeler og gjeld i forbindelse med det økonomiske oppgjøret etter oppløsning, avgjøres endelig av en voldgiftsnemnd på tre medlemmer som oppnevnes av fylkesmannen, om ikke annen ordning følger av lov eller forskrift.

§ 21. Øvrige bestemmelser

For øvrig gjelder den til enhver tid gjeldende Lov om interkommunale selskaper om forhold som ikke er regulert i denne avtalen.

§ 22. Ikrafttredelse

Denne avtalen trer i kraft 1 januar 2017.

Selskapsavtalen er godkjent av kommunestyrene i vedtak:

Kommunestyret i	*Kommunestyredato*	*Saksnummer*
Enebakk kommune		
Fredrikstad Kommune		
Halden Kommune		
Hvaler Komme		
Moss Kommune		
Nesodden kommune		
Rygge Kommune		
Råde Kommune		
Sarpsborg Kommune		
Ski kommune		
Ås kommune		

Intensjonsavtale

med sikte på sammenslåing av

Østfold kommunerevisjon IKS og Follo distriktsrevisjon IKS

1. Definisjoner og forkortelser

Økr:	Østfold kommunerevisjon IKS (org.nr. 987 952 423)
FDR:	Follo distriktsrevisjon IKS (org.nr. 914 022 134)
Partene i avtalen er:	Økr og FDR

2. Bakgrunn og formål

Partene har gjort en felles vurdering av de utfordringer kommunal revisjon står overfor.

Med mulighet for kommunesammenslåing, med den følge at det blir færre og større kommuner og endret oppgavefordeling mellom kommune og stat, vil det medføre endrede rammebetingelser for kommunale revisjonsenheter. Dette, samt økt konkurranse og økte forventninger om effektiv ressursbruk, skjerper kravene til faglig kompetanse og effektiv bruk av verktøy og metodikk i revisjonsenhetene.

Større revisjonsenheter og samarbeidskonstellasjoner gir større fagmiljøer, bredere og spissere kompetanse, samt stordriftsfordeler på faglige og administrativt området.

På denne bakgrunn er partenes styrer og ledelse enige om ved denne avtale å etablere en større revisjonsenhet.

Formålet med denne avtalen er å legge til rette for en sammenslåing av FDR og ØKR med sammenslåing senest fra 1.1.2017.

3. Utfordringer

I innledende samtaler er svært mange momenter drøftet. Det har vært en sterk felles forståelse for den offentlige revisjonens rammebetingelser og markedsposisjon. Likevel vil det bli utfordringer som må løses. Utfordringer som allerede er synliggjort er eksempelvis fastsettelse av tilskuddsordning, valg og implementering av metodeverk og felles IKT løsninger og lokalisering av selskapet. I en sammenslåingsprosess vil det være naturlig at det også underveis spilles inn spørsmål som vil bli utfordrende å skape en omforent løsning på.

4. Ledelse

Det etableres en styringsgruppe bestående av styrelederne og de daglige lederne hos partene frem til sammenslåing er formalisert. Styringsgruppen tar beslutninger av prinsipiell art som berører sammenslåingsprosessen. Styringsgruppen møtes iht utarbeidet fremdriftsplan.

Det etableres også en prosjektgruppe bestående av daglig ledere. Gruppen arbeider etter mandat fra styringsgruppen.

Daglige driftsmessige beslutninger som kan berøre prosessen, eksempelvis langsiktige avtaler, tas av de daglige lederne i fellesskap.

5. Avtalen omfatter

Avtalen omfatter de prosesser som skal føre frem til sammenslåing av de to selskapene herunder blant annet utveksling av informasjon om selskapene, organisering av nytt selskap, faglige aktiviteter, samordne administrative systemer, drøfte personalressurser og gjøre kost/nytte- og gevinstrealiseringsvurderinger.

6. Kostnadsfordeling

Omforente kostnader relatert til sammenslåingsprosessen fordeles likt på partene.

7. Taushetsplikt

Partene har taushetsplikt om alle interne forhold hos partene som fremkommer i prosessen. Taushetsplikten omfatter styremedlemmer, daglig leder, samtlige ansatte og andre involverte aktører.

8. Utvidelse av intensjonsavtalen

Andre revisjonsenheter kan gis anledning til å tiltre avtalen. Tiltredelse besluttes av styringsgruppen og forutsetter enstemmighet.

9. Oppsigelse og uttreden

Intensjonsavtalen kan sies opp med en måneds skriftlig varsel til deltagerne i styringsgruppen, jf. avtalens pkt. 4.

Ved uttreden har både gjenværende enheter og den uttredende part rett til å nyttiggjøre seg de prosjekter/systemer som er utviklet og finansiert under denne avtale.

10. Formell behandling og forhold til lovverk

Enhetene skal forelegge denne intensjonsavtalen for sine styrer for innstilling til de respektive representantskap.

Avtalen og praktiseringen av denne skal skje innenfor de rammer som settes av kommuneloven, lov om interkommunale selskaper, offentleglova, lov om offentlige anskaffelser og eventuell annen relevant lovgivning.

11. Tvister

Ingen av partene kan gå til søksmål mot annen part på grunnlag av intensjonsavtalen. Eventuelle tvister som oppstår som følge av avtalen skal løses av styringsgruppen i fellesskap. Om nødvendig kan ekstern megler benyttes. Eventuelle forlik skal inngås utenrettslig.

Fredrikstad/ Ski, 8 desember 2015

Representantskapsleder ***Østfold kommunerevisjon IKS***	Styreleder ***Østfold kommunerevisjon IKS***	Administrerende direktør ***Østfold kommunerevisjon IKS***
Representantskapsleder ***Follo distriktsrevisjon IKS***	Styreleder ***Follo distriktsrevisjon IKS***	Daglig leder ***Follo distriktsrevisjon IKS***

Ås kontrollutvalg

Ås KU-26/16
Orienteringssaker

Saksbehandler:	Jan T. Løkken	Saksnr.:	16/00176-1
Behandlingsrekkefølge			**Møtedato**
1 Ås kontrollutvalg		26/16	14.06.2016

Sekretariatets innstilling:
Skriv inn forslag til vedtak

Vedlegg:

1. Godkjent protokoll fra kontrollutvalgsmøtet 10.5.16.
2. Kommunestyrets behandling av saker fra kontrollutvalget den 25. 5., jf. vedlagte protokoll.

Muntlig orientering fra FKTs fagkonferanse.

Ås, 31.05.2016

Jan T. Løkken/s./
sekretær

Vedlegg til sak

MØTEPROTOKOLL

Ås kontrollutvalg

Møtetid: **10.05.2016 kl. 18:00**
Sted: **Lille sal i Kulturhuset**

Av utvalgets medlemmer/varamedlemmer møtte 5 av 5.

Møtende medlemmer:
Einride Berg (Ap), Håkon L. Henriksen (H), Janna Bitnes Hagen (Ap), Anne Odenmarck (Ap), Liv Korslund (Sp)

Fra sekretariatet:
Jan T. Løkken (møtesekretær)

Fra kommuneadministrasjonen:
Økonomisjef Emil Schmidt

Fra Follo distriktsrevisjon:
Avdelingsleder Didrik Hjort
Revisor Pavel Makarov

Diverse merknader:

Møteprotokoll godkjent 11.05.2016

Håkon L. Henriksen/s./
Leder

Einride Berg/s./
Nestleder

Follo Interkommunale kontrollutvalgssekretariat
Postadresse: Postboks 195, 1431 Ås
Besøksadresse: Rådhusplassen 29
64 96 20 58 (m): 95 93 96 56
FIKS@follofiks.no
www.follofiks.no

Saksliste

Side

Saker til behandling

15/16	Kommunens årsregnskap og årsberetning 2015	3
16/16	Utkast til overordnet analyse for forvaltningsrevisjon	4
17/16	Orienteringssaker	4

Ås KU-15/16
Kommunens årsregnskap og årsberetning 2015

Sekretariatets innstilling:
Kontrollutvalgets uttalelse om Ås kommunes årsregnskap og årsmelding for 2015:

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, årsberetningen revisjonsberetningen fra revisor datert 15. april 2016 og.

Kontrollutvalget merker seg at revisjonsberetningen er avlagt uten presiseringer eller forbehold.

Ut over overnevnte har kontrollutvalget ikke merknader til Ås kommunes årsregnskap for 2015.

Kontrollutvalget anbefaler at kommunestyret godkjenner det framlagte regnskapet for Ås kommune for 2015.

Vedtaket oversendes kommunestyret med kopi til formannskapet.

Ås kontrollutvalgs behandling 10.05.2016:
Emil Schmidt redegjorde for noen hovedpunkter og svarte på spørsmål om regnskapet. Pavel Makarov redegjorde for revisjonsberetningen.

Votering:
Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Ås kontrollutvalgs vedtak 10.05.2016:
Kontrollutvalgets uttalelse om Ås kommunes årsregnskap og årsmelding for 2015:

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, årsberetningen revisjonsberetningen fra revisor datert 15. april 2016 og.

Kontrollutvalget merker seg at revisjonsberetningen er avlagt uten presiseringer eller forbehold.

Ut over overnevnte har kontrollutvalget ikke merknader til Ås kommunes årsregnskap for 2015.

Kontrollutvalget anbefaler at kommunestyret godkjenner det framlagte regnskapet for Ås kommune for 2015.

Vedtaket oversendes kommunestyret med kopi til formannskapet.

[Lagre]

Ås KU-16/16
Utkast til overordnet analyse for forvaltningsrevisjon

Sekretariatets innstilling:
Kontrollutvalget tar revisjonens utkast til overordnet analyse til orientering.

Ås kontrollutvalgs behandling 10.05.2016:
Didrik Hjort redegjorde for analyseutkastet og utvalget drøftet
ulike forhold i risiko og vesentlighetsvurderingene.

Votering:
Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Ås kontrollutvalgs vedtak 10.05.2016:
Kontrollutvalget tar revisjonens utkast til overordnet analyse til orientering.

[Lagre]

Ås KU-17/16
Orienteringssaker

Sekretariatets innstilling:
Orienteringssakene tas til orientering.

Ås kontrollutvalgs behandling 10.05.2016:

Votering:
Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Ås kontrollutvalgs vedtak 10.05.2016:
Orienteringssakene tas til orientering.

[Lagre]

EVENTUELT

Håkon L. Henriksen orienterte om to saker:

- Kommunestyret har utsatt behandlingen av to saker fra kontrollutvalget to ganger. Det gjelder saken om kommunens kunstinnkjøp og saken om kontrollutvalgets årsberetning.
- Rådmannen har sendt sak om oppfølging av rapporten om vedlikehold av kommunale bygg direkte til politisk behandling i HTM og FSK før

kommunestyret. I samråd med utvalgslederen har FIKS i e-post av 10. mai til ordføreren påpekt at dette er feil i forhold til kommunestyrets eget vedtak og Kontrollutvalgsforskriften § 12.

Ås kommune

MØTEPROTOKOLL

Kommunestyret

Møtetid: **25.05.2016 kl. 18:30 – 22:40.**
Sted: **Store sal, Ås kulturhus**

Av utvalgets medlemmer/varamedlemmer møtte 33 av 33.

Møtende medlemmer:
Ap: Ola Nordal, Laila P. Nordsveen, Wenche Berg, Ivar Ekanger, Live Holck Johannessen, Joar Solberg, Janna Bitnes Hagen.
H: Stein Ekhaugen, Bengt Nøst-Klemmetsen, Egil Arve Ørbeck, Håkon Ystehede, Sverre Strand Teigen
Sp: Marianne Røed, Odd Vangen, Odd Rønningen
FrP: Arne Hillestad, Kjetil Barfelt, Gro Haug
MDG: Ingunn Bohmann, Erik Wegge Bergvik, Bianca Wathne Gelink
SV: Kristine Lien Skog, Eskild Gausemel Berge
V: Jorunn Nakken, Erling Rognli
KrF: Paul Bolus Johansen

Møtende varamedlemmer:
Ap: Bonsak Hammeraas møtte for Johan Alnes,
Einride Berg møtte for Sofie Alm Nordsveen
Beate Erikstad møtte for Malin Karusbakken Aamodt
H: Rubina Mushtaq Rikheim møtte for Hilde Kristin Marås (H)
Marianne Frid Nordby møtte for Ida Elisabeth Krogstad
Sp: Svend Trygve Kvarme møtte for Anne Hjørnegård Bjerke
R: Kristine Sand møtte for Marte Haugen Moen

Fra administrasjonen møtte:
Rådmann Trine Christensen, etatssjef for teknikk og miljø Nils Erik Pedersen, oppvekst- og kultursjef Ellen Benestad, plan- og utviklingssjef Ellen Grepperud, økonomisjef Emil Schmidt, helse- og sosialsjef Marit Roxrud Leinhardt og møtesekretær Rita Stensrud.

Diverse merknader:
Sakene ble behandlet i følgende rekkefølge: Orientering, interpellasjon, sak 28-40.
Kontrollutvalgets leder orienterte i sak 30/16 og 36 - 38/16.

Møteprotokoll godkjent 30.05.2016

Ola Nordal
Ordfører

Jorunn Nakken
Varaordfører

16/00321

Saksliste

Side

Orientering

Interpellasjon

Referatsaker

Saker til behandling

28/16	Kommunereform - Avtale om felles plattform for ny kommune i Follo	4
29/16	Årsmelding med årsberetning 2015	4
30/16	Ås kommunes årsregnskap 2015	4
31/16	R-282 Områderegulering for Solberg øst	5
32/16	R-284 - Planforslag for utvidelse av Vinterbro næringspark	6
33/16	Rustad skole - Godkjenning av forprosjekt	7
34/16	Solberg skole - tilstandsanalyse eksisterende skole	8
35/16	Priser for SFO skoleåret 2016/17 og forslag om inntektsredusert betaling	8
36/16	Kontrollutvalgets årsrapport 2015	9
37/16	Kunstinnkjøp til kommunen	10
38/16	Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport om NAV Ås	10
39/16	Søknad om permisjon fra kommunale verv - Kristine Lien Skog (SV) - midlertidig nyvalg	11
40/16	Mulighetsstudie Moer sykehjem	12

Orientering

Reguleringsplan for E18 Retvet-Vinterbro
Statens vegvesen v/ planleggingsleder for E18 Retvet-Vinterbro,
Lisa Steinnes Rø, orienterte om innkomne merknader fra politikerne i Ås og vegvesenets foreløpige vurderinger av dette.

Interpellasjon

Ingunn Bohmann (MDG) fremla interpellasjon om «Bærekraftig mat i kommunen».
Se vedlegg 1.

Ordførers svar av 25.05.2016: Se vedlegg 2.

Referatsaker

Følgende referatsaker ble tatt til orientering.

- Årsmelding 2015 for Krise- og incestsenteret i Follo IKS
  Dokumentet ble delt ut i møtet.

- Saksutskrift - Søknad om permisjon fra kommunale verv
  Marte Haugen Moen (Rødt)

- Kontrollutvalget 10.05.2016 - Møteinnkalling

- Kontrollutvalget 10.05.2016 - Protokoll

- Årsmelding 2015 for Kommunalt råd for funksjonshemmede i Ås -
  Melding om vedtak fra møte 16.02.2016

Saker til behandling

K-28/16
Kommunereform - Avtale om felles plattform for ny kommune i Follo

Formannskapets innstilling 11.05.2016:
Felles plattform for ny kommune i Follo tas til orientering, og legges til grunn for rådgivende folkeavstemning og videre arbeid med kommunereformen.

Kommunestyrets behandling 25.05.2016:
Votering: Formannskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak 25.05.2016:
Felles plattform for ny kommune i Follo tas til orientering, og legges til grunn for rådgivende folkeavstemning og videre arbeid med kommunereformen.

K-29/16
Årsmelding med årsberetning 2015

Formannskapets innstilling 11.05.2016:
Årsmelding med årsberetning 2015 tas til orientering.
Det fremmes egen oppfølgingssak i forkant av 2. tertialrapportering for status på de saker som ikke er innfridd.

Kommunestyrets behandling 25.05.2016:
Votering: Formannskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak 25.05.2016:
Årsmelding med årsberetning 2015 tas til orientering.
Det fremmes egen oppfølgingssak i forkant av 2. tertialrapportering for status på de saker som ikke er innfridd.

K-30/16
Ås kommunes årsregnskap 2015

Formannskapets innstilling 11.05.2016:
1. Årsregnskapet til Ås kommune 2015 godkjennes.
2. Enhetene får overført inntil 1% av netto mer-/mindreforbruk innenfor en ramme på kr 500 000 for hele kommunen.
3. 15,9 mill. kr av årets samlede mindreforbruk på kr 16,4 mill overføres generelt disposisjonsfond.

Kommunestyrets behandling 25.05.2016:
Notat fra Rådmannen «Ås kommunes langsiktige finansielle aktiva» ble sendt på e-post til Kommunestyret 25.05.2016, ref. dokument 15/03627-11.

Marianne Røed (Sp) fremmet følgende tilleggsforslag:
Nytt pkt. 4: Det settes av kr 2 mill som brukes til sluttoppgjør i forbindelse med avslutning av leieavtale for Breivoll.

Votering:
Senterpartiets forslag ble nedstemt 29-4 (4Sp).
Formannskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak 25.05.2016:
1. Årsregnskapet til Ås kommune 2015 godkjennes.
2. Enhetene får overført inntil 1% av netto mer-/mindreforbruk innenfor en ramme på kr 500 000 for hele kommunen.
3. 15,9 mill. kr av årets samlede mindreforbruk på kr 16,4 mill overføres generelt disposisjonsfond.

K-31/16
R-282 Områderegulering for Solberg øst

Hovedutvalg for teknikk og miljøs innstilling 09.05.2016:
Områdereguleringsplan for Solberg øst, som vist på kart datert 26.04.2016 med reguleringsbestemmelser datert 20.04.2016, vedtas i henhold til plan- og bygningslovens § 12-12, med følgende endring:

- BYA for B4 økes fra 32 til 35 prosent og B2 økes fra 25 til 26 prosent.

Kommunestyrets behandling 25.05.2016:
Kjetil Barfelt (FrP) fremmet følgende forslag:
Gang- og sykkelvei fra sørvestre hjørne av reguleringsområdet til Solberg skole over Søndre Tverrvei opparbeides før brukstillatelse gis.

Laila P. Nordsveen (Ap) fremmet følgende forslag:
Saken utsettes for å få belyst Fremskrittspartiets forslag.

Votering:
Utsettelsesforslaget ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak 25.05.2016:
Saken utsettes.

K-32/16
R-284 - Planforslag for utvidelse av Vinterbro næringspark

Hovedutvalg for teknikk og miljøs innstilling 09.05.2016:
R-284 - Reguleringsplan for utvidelse av Vinterbro næringspark (kart og bestemmelser) datert 07.03.2016, sist revidert 18.04.2016, vedtas i medhold av plan- og bygningslovens § 12-12, med følgende tillegg:

- I pkt. 2.4 Masser, legges det til: «…etter plan godkjent av kommunen».

Kommunestyrets behandling 25.05.2016:
Kristine Lien Skog (SV) fremmet følgende forslag i tre punkter:
- Byggegrense N1 trekkes 20 meter mot sør.
- Høyde N1#4 settes til maks kote 130.
- En sone i nordøst fra Myråsveien opp mot Furutoppen avsettes som friområde.

Votering:
- Det ble votert punktvis over SVs endringsforslag:
  Pkt. 1 ble nedstemt 23-10 (1Sp, 3MDG, 2SV, 2V, KrF, R)
  Pkt. 2 ble nedstemt 23-10 (1Sp, 3MDG, 2SV, 2V, KrF, R)
  Pkt. 3 ble nedstemt 23-10 (1Sp, 3MDG, 2SV, 2V, KrF, R)
- Hovedutvalg for teknikk og miljøs innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak 25.05.2016:
R-284 - Reguleringsplan for utvidelse av Vinterbro næringspark (kart og bestemmelser) datert 07.03.2016, sist revidert 18.04.2016, vedtas i medhold av plan- og bygningslovens § 12-12, med følgende tillegg:

- I pkt. 2.4 Masser, legges det til: «…etter plan godkjent av kommunen».

K-33/16
Rustad skole - Godkjenning av forprosjekt

Formannskapets innstilling 11.05.2016:
1. Forprosjektet for Rustad skole godkjennes. Med bakgrunn i vedtatt forprosjekt, innstilles det på en konkurranse om totalentreprise, for bygging av Rustad skole.
2. Fremdriften i prosjektet tilsier en åpning av Rustad skole, en 4-parallell 1-7 skole med flerbrukshall, høsten 2019.
3. Forprosjektets estimerte prosjektkostnad på kr 352,0 mill. (P 85 eks. MVA) er lavere enn opprinnelig kalkyle og innenfor avsatt sum på kr 352,86 mill. i handlingsprogrammet 2016-19. Riving av eksisterende skole er inkludert i disse tallene.
4. Arbeidet med anbudsgrunnlaget for modulskole fortsetter til tilbud foreligger.
5. Iht. reglementets punkt 7.6.4 sendes saken til behandling i formannskap og kommunestyre.

Kommunestyrets behandling 25.05.2016:
Kjetil Barfelt (FrP) fremmet følgende forslag:
- Forprosjektet for Rustad godkjennes ikke.
- Skolen utvides til 3 paralleller ved at den nyeste delen av eksisterende skolebygg beholdes og det bygges 2 nye paralleller ved skolen.

Kristine Lien Skog (SV) fremmet følgende justering av pkt. 1:
1. Forprosjektet for Rustad skole godkjennes. Med bakgrunn i vedtatt forprosjekt og eventuelle tilpasninger til reguleringsplan, innstilles det på en konkurranse om totalentreprise for bygging av Rustad skole. Utlysningen foretas så snart reguleringsplanen er godkjent.

Live Holck Johannessen (Ap) fremmet følgende tilleggsforslag:
Kommunestyret ber om en revidert utomhusplan med sikte på å få vekk parkeringsplassene og å legge «kiss & ride»- området nærmere Kroerveien. Planen legges fram for politisk behandling.

Votering:
FrPs forslag ble nedstemt 26-7 (3Frp, 3MDG, R)
SVs forslag ble nedstemt 31-2 (2SV)
Aps forslag ble vedtatt 23-10 (4Sp, 3MDG, 2SV, KrF)
Formannskapets innstilling ble vedtatt 30-3 (3FrP)

Kommunestyrets vedtak 25.05.2016:
1. Forprosjektet for Rustad skole godkjennes. Med bakgrunn i vedtatt forprosjekt, innstilles det på en konkurranse om totalentreprise, for bygging av Rustad skole.
2. Fremdriften i prosjektet tilsier en åpning av Rustad skole, en 4-parallell 1-7 skole med flerbrukshall, høsten 2019.
3. Forprosjektets estimerte prosjektkostnad på kr 352,0 mill. (P 85 eks. MVA) er lavere enn opprinnelig kalkyle og innenfor avsatt sum på kr 352,86 mill. i

handlingsprogrammet 2016-19. Riving av eksisterende skole er inkludert i disse tallene.
4. Arbeidet med anbudsgrunnlaget for modulskole fortsetter til tilbud foreligger.
5. Kommunestyret ber om en revidert utomhusplan med sikte på å få vekk parkeringsplassene og å legge «kiss & ride»- området nærmere Kroerveien. Planen legges fram for politisk behandling.

K-34/16
Solberg skole - tilstandsanalyse eksisterende skole

Formannskapets innstilling 11.05.2016:
Kommunestyret stadfester rivevedtaket på Solberg skole. Eksisterende skolebygg rives så snart nytt skolebygg er satt i drift.

Kommunestyrets behandling 25.05.2016:
Votering: Formannskapets innstilling ble vedtatt 31-2 (2FrP).

Kommunestyrets vedtak 25.05.2016:
Kommunestyret stadfester rivevedtaket på Solberg skole. Eksisterende skolebygg rives så snart nytt skolebygg er satt i drift.

K-35/16
Priser for SFO skoleåret 2016/17 og forslag om inntektsredusert betaling

Formannskapets innstilling 11.05.2016:
1. Priser for SFO skoleåret 2016/17, for hel- og deltidsplass, vedtas i henhold til tabell 3 i saken.
2. Priser for inntektsredusert foreldrebetaling for SFO, vedtas i henhold til tabell 4 i saken.
3. Priser for kjøp av enkeltdager fra 1.8.2016 foreslås uendret, og at satser gjeldende fra 1.5.2016 opprettholdes.
4. De nye satsene gjøres gjeldende fra og med 1. august 2016

Kommunestyrets behandling 25.05.2016:
Ivar Ekanger (Ap) fremmet følgende forslag:
- I punkt 2 tilføyes følgende: Inntektsredusert foreldrebetaling gjelder for husstander med inntekt 0 - 260 000 og 261 000 - 450 000.
- Nytt kulepunkt 5: Ordningen evalueres i forberedelsene til kommunens budsjett 2018.

Kristine Lien Skog (SV) fremmet følgende tilleggsforslag til punkt 2 på vegne av MDG, SV og Rødt:

Primært: Gruppen med inntekt under 200 000 kroner får tilbud om gratis SFO-plass.

Sekundært: Barn på asylmottak i Ås får tilbud om gratis SFO-plass.

Votering:

- Formannskapets innstilling punkt 1 ble enstemmig vedtatt.
- Primærforslaget fra MDG, SV og Rødt ble nedstemt 20-13 (4Sp 3MDG, 2SV, 2V, KrF og R)
- Sekundærforslaget fra MDG, SV og Rødt ble vedtatt 23-10 (7H, 3FrP)
- Aps forslag til endring av Formannskapets innstilling punkt 2 ble vedtatt 22-11 (7H, 3FrP, 1SV).
- Formannskapets innstilling punkt 3 og 4 ble enstemmig vedtatt.
- Aps forslag til nytt punkt 5 ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak 25.05.2016:

1. Priser for SFO skoleåret 2016/17, for hel- og deltidsplass, vedtas i henhold til tabell 3 i saken.
2. Priser for inntektsredusert foreldrebetaling for SFO, vedtas i henhold til tabell 4 i saken. Inntektsredusert foreldrebetaling gjelder for husstander med inntekt 0 - 260 000 og 261 000 - 450 000. Barn på asylmottak i Ås får tilbud om gratis SFO-plass.
3. Priser for kjøp av enkeltdager fra 1.8.2016 foreslås uendret, og at satser gjeldende fra 1.5.2016 opprettholdes.
4. De nye satsene gjøres gjeldende fra og med 1. august 2016
5. Ordningen evalueres i forberedelsene til kommunens budsjett 2018.

K-36/16
Kontrollutvalgets årsrapport 2015

Kontrollutvalgets innstilling 09.02.2016:
Kommunestyret tar Kontrollutvalgets årsrapport for 2015 til orientering.

Kommunestyrets behandling 25.05.2016:
Votering: Kontrollutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak 25.05.2016:
Kommunestyret tar Kontrollutvalgets årsrapport for 2015 til orientering.

K-37/16
Kunstinnkjøp til kommunen

Kontrollutvalgets innstilling 09.02.2016:
Kommunestyret vil understreke betydningen av at politisk folkevalgte i kommunen retter seg etter kommunens eget regelverk ved anskaffelser til kommunen.
Rådmannen bes legge fram en sak om formannskapets innkjøpsfullmakter.
Rådmannen bes påse at regelverket for innkjøp blir fulgt opp.

Kommunestyrets behandling 25.05.2016:
Kjetil Barfelt (FrP) fremmet følgende forslag:

- Denne saken er ikke et spørsmål om kunstinnkjøp i kommunen, men om ordførers fullmakt til å kjøpe bl.a. en julegave til kommunens ansatte og politikere.
- I dette tilfelle anser kommunestyret at anskaffelsen av julegaver til de ansatte er gjort i samsvar med praksis, innenfor ordførers daværende fullmakt og innenfor regelverket om offentlige anskaffelser. Kommunestyret retter således ingen kritikk i denne anledning.
- På generelt grunnlag vil kommunestyret påpeke at innkjøp skal skje i samsvar med regelverket om anskaffelser og kommunens eget regelverk.
- Rådmannen bes legge frem en sak om formannskapets innkjøpsfullmakter.

Kristine Lien Skog (SV) fremmet følgende forslag:
Den første setningen i Kontrollutvalgets innstilling strykes.

Votering:
FrPs forslag ble nedstemt 22-11 (4Ap, 4Sp, 3FrP).
SVs forslag ble vedtatt 21-12 (1Ap, 7H, 2V, 1Krf, 1R) ved alternativ votering mot Kontrollutvalgets innstilling.

Kommunestyrets vedtak 25.05.2016:
Rådmannen bes legge fram en sak om formannskapets innkjøpsfullmakter.
Rådmannen bes påse at regelverket for innkjøp blir fulgt opp.

K-38/16
Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport om NAV Ås

Kontrollutvalgets innstilling 15.03.2016:
Kommunestyret tar rådmannens tilbakemelding om oppfølgingen av anbefalingene i forvaltningsrevisjonsrapporten om NAV Ås til orientering.

Kommunestyrets behandling 25.05.2016:
Wenche Berg (Ap) fremmet følgende alternativ til innstillingen:
Kommunestyret tar til orientering at anbefalingene i forvaltningsrevisjonsrapporten om NAV Ås er fulgt opp.

Votering: Aps forslag ble vedtatt 20-13 (7H, 3FrP, 1MDG, KrF, R) ved alternativ votering mot Kontrollutvalgets innstilling.

Kommunestyrets vedtak 25.05.2016:
Kommunestyret tar til orientering at anbefalingene i forvaltningsrevisjonsrapporten om NAV Ås er fulgt opp.

K-39/16
Søknad om permisjon fra kommunale verv - Kristine Lien Skog (SV) - midlertidig nyvalg

Formannskapets innstilling 11.05.2016:
Kristine Lien Skog (SV) innvilges permisjon fra sine kommunale verv fra og med 01.08.2016 til og med 30.09.2017.

1. Etter opprykk velges som ny midlertidig vara i Formannskapet: ……..
2. Etter opprykk velges som ny midlertidig vara i Administrasjonsutvalget: Eskild Gausemel Berge (SV)
3. Som ny midlertidig personlig vara for Laila P. Nordsveen (Ap) i Forhandlingsutvalget velges: Eskild Gausemel Berge (SV)
4. Etter opprykk velges som ny midlertidig vara i Utsendinger til fylkeskretsen (KS, fylkesmøte): Eskild Gausemel Berge (SV)

Konsekvenser for Kommunestyret:
Det foretas nytt midlertidig valgoppgjør i Kommunestyret slik:
Saroj Pal rykker opp som medlem. Etter opprykk i vararekken for Sosialistisk Venstreparti blir Hege Opedal nytt varamedlem i Kommunestyret på plass nr. 5.

Kommunestyrets behandling 25.05.2016:
Da kandidat til ny midlertidig vara i Formannskapet ikke forelå, foreslo FrP at ordfører gis fullmakt til å avklare kandidat med SV.

Votering:
Kommunestyret sluttet seg til delegeringen.
Formannskapets innstilling for øvrig ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak 25.05.2016:
Kristine Lien Skog (SV) innvilges permisjon fra sine kommunale verv fra og med 01.08.2016 til og med 30.09.2017.

1. Etter opprykk velges som ny midlertidig vara i Formannskapet: … *(Ordfører gis fullmakt til å avklare dette med SV)*
2. Etter opprykk velges som ny midlertidig vara i Administrasjonsutvalget: Eskild Gausemel Berge (SV)
3. Som ny midlertidig personlig vara for Laila P. Nordsveen (Ap) i Forhandlingsutvalget velges: Eskild Gausemel Berge (SV)

4. Etter opprykk velges som ny midlertidig vara i Utsendinger til fylkeskretsen (KS, fylkesmøte): Eskild Gausemel Berge (SV)

Konsekvenser for Kommunestyret:
Det foretas nytt midlertidig valgoppgjør i Kommunestyret slik:
Saroj Pal rykker opp som medlem. Etter opprykk i vararekken for Sosialistisk Venstreparti blir Hege Opedal nytt varamedlem i Kommunestyret på plass nr. 5.

K-40/16
Mulighetsstudie Moer sykehjem

Formannskapets innstilling 02.03.2016:
1. Investeringsrammen for 1. byggetrinn - utvidelse Moer sykehjem, økes fra 133,9 mill. kr. til 184,2 mill. kr.
2. Kostnader til løst inventar og utstyr, evt. fjernvarmetilknytning, ombygging fra varmepumpe til fjernvarme inkl. tilpasninger i eksisterende bygg, samt konsekvenskostnad i forhold til flytting/ fjerning av energibrønner og ny adkomst tilkommer og skal bearbeides i forprosjektet og fremmes som egen sak til kommunestyret.

Kommunestyrets behandling 25.05.2016:
Kristine Lien Skog (SV) fremmet følgende tilleggsforslag:
I videre planlegging skal brukernes ønsker ivaretas spesielt, særlig om tilgang til og utforming av utearealer.

Egil Ørbeck (H) fremmet følgende forslag:
I pkt. 2 endres siste setning til: Byggetrinn 2/ fløy 2 vurderes påbegynt når byggetrinn 1 avsluttes.

Arne Hillestad (FrP) fremmet følgende forslag:
Plankomiteen får fullmakt til å behandle mulighetsstudien videre.

Votering:
FrPs forslag ble enstemmig vedtatt.
Det ble ikke votert over SV eller Høyres forslag, men de følger saken.

Kommunestyrets vedtak 25.05.2016:
Plankomiteen får fullmakt til å behandle mulighetsstudien videre.

Høyres forslag følger saken:
Byggetrinn 2/ fløy 2 vurderes påbegynt når byggetrinn 1 avsluttes.

SVs forslag følger saken:
I videre planlegging skal brukernes ønsker ivaretas spesielt, særlig om tilgang til og utforming av utearealer.

INTERPELLASJON FRA MILJØPARTIET DE GRØNNE

Bærekraftig mat i kommunen

Matproduksjon- og forbruk har konsekvenser for vårt felles livsgrunnlag, egen helse, og våre medskapninger. Helse- og miljømyndighetene anbefaler redusert kjøttforbruk, kommunene må ta sitt ansvar ved å legge til rette for sunne og bærekraftige matvalg på kommunale spisesteder.

Kostholdsendring mot mer plantebasert mat er et av de mest kostnadseffektive tiltakene for å redusere klimagassutslipp i Norge.[1] Husdyrproduksjon er i dag ansvarlig for nærmere 14% av de norske klimagassutslippene - til sammenligning gir utslipp av et kilo CO2-ekvivalenter rundt 500 gram protein fra erter og bønner, mens det bare gir 7 gram protein fra storfekjøtt.[2] I motsetning til mange andre klimatiltak antas kostholdsendring mot mer vegetabilsk mat å ha lave eller negative kostnader, og kan tvert imot føre til kostnadsbesparelser i form av lavere utgifter til mat og lavere helseutgifter.

Regjeringen fremmer nå forslag om ny lov om offentlige anskaffelser. Lovendringen slår fast at offentlige oppdragsgivere skal innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å **redusere miljøpåvirkning** og fremme **klimavennlige løsninger** der det er relevant. Dokumentasjonen for at miljøkravene burde inneholde økt fokus på vegetarmat er sterk.

I dag brukes 70% av alt jordbruksareal til oppdrett av husdyr, men bidrar samtidig bare med 17% av den gjennomsnittlige energien fra kostholdet på verdensbasis. På grunn av vårt energirike kosthold med mye kjøtt beslaglegger nordmenn i dag halvparten av det dyrkede arealet vi trenger til egen mat i utlandet, og bidrar til store mengder import av soya fra tidligere regnskogsområder i Brasil. Dersom alle skulle ha et kjøttforbruk på høyde med det vi har i Norge, ville det vært mat til langt færre enn verdens befolkning. Redusert kjøttforbruk vil også begrense antall dyr som må leve sine liv i stadig mer intensive driftssystemer som setter store begrensninger for dyrevelferd.

Mer vegetarisk er også et godt helsetiltak, Helsedirektoratets kostholdsråd anbefaler å begrense mengder bearbeidet kjøtt og rødt kjøtt, samt øke inntaket av vegetabilske matvarer. Forskning viser at et høyt inntak av mettet fett fra animalske produkter er en hovedårsak til de stadig mer utbredte livsstilsykdommene som overvekt, diabetes, hjerte- og karsykdommer og noen typer kreft. [3]

I Sverige har allerede 40% av alle kommuner innført en kjøttfri dag eller redusert kjøttforbruket tilsvarende på andre måter. I Oslo og Bergen kommune ble det allerede i 2012/13 vedtatt at vegetarisk mat skal være tilgjengelig ved siden av

[1] Miljødirektoratet. 2014. Kunnskapsgrunnlag for lavutslipputvikling.
[2] Gonzales et al. 2011. Protein efficiency per unit energy and per unit greenhouse gas emissions: Potential contribution of diet choices to climate change mitigation.
[3] https://helsedirektoratet.no/folkehelse/kosthold-og-ernering/kostrad-fra-helsedirektoratet

kjøtt/fisk hver dag i kommunens kantiner, nå har Oslo gått enda lenger ved å innføre en fast vegetardag.

Vegetarisk mat i kommunal sektor styrker ikke bare fokus på miljø og helse, men bidrar også til å øke matmangfoldet og sikre forbrukerrettighetene. Valgfrihet burde ikke være en rettighet forbeholdt de som vil spise kjøtt, men også for de som ikke kan eller vil spise kjøtt av etiske, religiøse, helsemessige eller miljømessige årsaker. Dette burde gjenspeiles i utvalget på kommunale spisesteder, med påbud om valgfrihet, inkludert vegetariske valg i alle kommunale kantiner.

Forslag til vedtak:

1. Ås kommune jobber for å øke andelen vegetarisk mat til 20% for å bidra til å nå nasjonale mål for klimagassutslipp og bedre folkehelsen.
2. Vegetarisk mat skal gjøres tilgjengelig ved siden av kjøtt/fisk hver dag i kommunens kantiner.
3. Ås kommune skal fremme vegetarisk mat en dag hver uke, for eksempel hver mandag gjennom å støtte Meatless Monday og gi en positiv oppfordring til å velge vegetarisk.
4. Politiske møter i kommunen skal ha matservering i tråd med anbefalinger fra miljø- og helsemyndighetene.

ORDFØRERS SVAR TIL INTERPELLASJONEN

Kommunen har etter min oppfatning en rolle i forhold til å bidra til god folkehelse og et sunt og godt kosthold gjennom maten som produseres og leveres av kommunen, og gjennom veiledning i helse- og frisklivsarbeidet. Ordfører er glad for initiativet fra MDG, og jeg har bedt Rådmannen om en vurdering av interpellasjonen.

Først en oversikt over kommunens matleveresanser:

Helse- og sosial
Kommunen produserer og serverer mat til sykehjemsbeboere og hjemmeboende med behov for matleveranse. Den enkelte velger selv hvilken type kost en skal ha. Mange ulike «dietter» leveres.

I kantinen på Moer er det ikke et vegetarisk alternativ. Dette vil kommunen innføre, og se om det er noen etterspørsel etter dette.

Barnehagene
Barnehagene serverer varm lunsj eller salatbar 2 – 3 ganger per uke. Resten brødmat. Det er tilbud om grønnsaker hver dag og det serveres lite kjøtt.

Politiske møter
Til politiske møter bestiller kommunen brødskiver/ rundstykker med diverse pålegg som inneholder kjøtt og fisk, samt enkelte salater, kaker og noe frukt ved særskilte dietter og ønsker. Det er i dag ikke satt spesielle krav til matbestillingene når det gjelder kortreist mat, eller anbefalinger fra miljø- og helsemyndighetene.

Kommentarer til vedtaksforslagene
Helse- og sosial
Kommunen produserer og serverer lite mat, om man ser hele innbyggertallet under ett. Personer som bor på sykehjem eller hjemme med matlevering får kost etter eget ønske. Kommunen har lite påvirkningskraft ovenfor mat-produsenter, butikker, cafeer eller restauranter, med tanke på å påvirke for å nå et 20 % mål for kommunen.

Barnehagene
Rådmannen anbefaler ikke vedtaket da barn skal ha variert og tilstrekkelig kost. Det er ikke kompetanse/kunnskap nok i dag blant ansatte til å sikre et fullverdig kosthold til barn som er vegetarisk.

Politiske møter
Kommunens matleverandører kan levere salat som alternativ til brødmaten med kjøtt eller fisk, og en gjennomsnittlig salat koster ikke mye mer enn brødskivene som serveres i dag. En leverandør oppgir at kortreist vegetarisk mat blir oppgitt som en del dyrere i anskaffelse. Nøtter, frukt og mineralvann kan leveres som erstatning for kaker og andre sukkerholdige matvarer.

Konsekvenser hvis kommunestyretstyret støtter vedtaket

Helse- og sosial
Om kommunen skal levere KUN fullverdig vegetarisk kost en eller flere dager for eksempel på sykehjemmet, må en god del i innkjøp og produksjon omgjøres.

Dette vil kunne medføre reaksjoner fra de brukere / pårørende som ikke ønsker vegetarisk kost. I dag kan alle velge.

Barnehagene
Det må settes av mer penger til mat og penger til opplæring av personalet (som må gjøres kontinuerlig)

Politisk møter
For å stille krav til kommunens leverandører ved bestilling av mat til politiske møter etter miljø og helsemyndighetenes anbefalinger, så må det settes av mer penger til møteserveringen.

Ordførers konklusjon
Ordfører finner at økonomiske og faglige konsekvenser av forslagene går ut over det som bør avgjøres av møtet i dag. Ordfører viser derfor til reglementet punkt 10.1.16, og motsetter seg votering over forslaget i møtet. Ordfører oppfordrer representanten til å heller vurdere å ta forslagene opp igjen i arbeidet med handlingsplan og budsjett, eller ved å foreslå å bestille en sak fra hovedutvalgene.

KONTROLLUTVALGET (KU) I ÅS KOMMUNE
AKTIVITETSPLAN PR. JUI 2016

Oversikten nedenfor viser planlagte aktiviteter, frist for når de skal være ferdig, ansvar for å utføre oppgaven samt status. Oversikten ajourføres fortløpende. FDR står for all revisjon. FIKS utreder andre saker, lager innstilling i alle saker og er sekretær for utvalget. FDRs rapporter skal være FIKS i hende senest fjorten dager før utvalgsmøtet. KS=Kommunestyret

Nr.	Beskrivelse	Frist	Ansvar	Status	Avsluttet
1	Kontrollutvalgets årsrapport for 2015		FIKS	KU 9.2.16	
2	**Handlingsplanen for utvalget**	Desember	FIKS	Årlig ajourføring ; KU 20.10.15	
	Aktivitetsplan		FIKS	Ajourføres foran hvert kontrollutvalgsmøte	
3	**Møteplan**		FIKS	9.2 6.9 15.3 18.10 10.5 27.10 Faglig forum 14.6 13.12	
4	**Kommunens årsregnskap for 2015**	15. april	FDR	KU 10.5	
5	**Tertialrapporter:**				
	1.Tertialrapport jan-april 2016	Mai	Kommunen	KU 10.5.16	
	2. Tertialrapport jan-aug. 2015	Okt.	Kommunen	KU 18.10.16	
6	**Rapporter fra revisjonen:**				
	Pr. 30.04.16 (perioden 01.05.15 – 30.04.16)	Mai	FDR	KU 14.6.16	
	. Pr. 31.10.16(perioden 01.05.16 – 31.10.16)	November	FDR	KU 13.12.16	
	Revisors uavhengighet		FDR		

Nr.	Beskrivelse	Frist	Ansvar	Status	Avsluttet
7	**Handlingsplan forvaltningsrevisjon 2013 – 2016**		FIKS		KU 12.6 KS 12.9.12
	Prosjekter 2016				
	Sikkerhet og beredskap		FDR	KU prosjektplan 09.02.16	
	Skoleutbyggingen i Ås		FDR	KU prosjektplan 09.02.16	
8	**Oppfølging av tidligere prosjekter**		Rådmannen:		
	Forvaltningen av kommunens bygg	26.4.16			
	Nav Ås	01.03.16		KU 15.3.16	
	Samhandlingsreformen	18.03.16			
	Hjemmetjenester	09.06.16		KU 14.06.16	
	Dokumentbehandling og arkiv	21.4.16			
9	**Plan for selskapskontroll**	2013-2016	FIKS	KU 28.8.13	KS10.10.13
	Overordnet analyse for forvaltningsrevisjon Revisor innleder om risikoområder i Ås Utkast til overordnet analyse Endelig overordnet analyse Plan for forvaltningsrevisjon 2017 – 2020 Kommunestyret behandler planen	 Høst 2016	 FDR FDR FDR FIKS	 KU 15.03.16 KU 10.5.16 14.6.16 6.9.16	
	Selskapskontrollen 2015			KU 15.12.15	KST 03.02.16
	Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon 2017 - 2020	Høst	FIKS		
10	**Andre saker**				